

HET GEPREDIKTE WOORD

10 ADVENT EN KERSTPREKEN

3 PREKEN, LIJDEN, BEGRAFENIS EN OPSTANDING

VAN

JOHANNES CALVIJN

10 preken vertaald door

Ds. J. DOUMA EN Ds. W. H. v. d. VEGT

DEEL I

MET INLEIDING VAN Ds. W. H. v. d. VEGT

Waaraan toegevoegd:

BIJEENKOMST GEHOUDEN IN DE KERK VAN GENEVE (1551)

DE EEUWIGE VERKIEZING

door JOHANNES CALVIJN

T. WEVER NV. FRANEKER

STICHTING DE GIHONBRON

MIDDELBURG

2018

INHOUD.

INLEIDING.

- De Prediking van Calvijn en wij
- Zonder de Prediking geen heil

1. MATTHEÛS 1 en LUKAS 3
2. MATTHEÛS 1 : 1-16 en LUKAS 3 : 23-38
3. MATTHEÛS 1 : 18-21
4. MATTHEÛS 1 : 22-25
5. LUKAS 2 : 1-14
6. LUKAS 2 1-8
7. LUKAS 2 : 9-14
8. LUKAS 2 : 15-19
9. LUKAS 2:20 en 21
10. LUKAS 2 : 36-39

11. MATTHEÛS 27: 45-53
12. MATTHEÛS 27: 54-59
13. MATTHEÛS 28: 1-10

BIJEENKOMST GEHOUDEN IN DE KERK VAN GENEVE (1551)

DE EEUWIGE VERKIEZING. Blz. 144

INLEIDING.

De Prediking van Calvijn en wij.

- De eerste schepping van Calvijn is een boek geweest: de Institutie.
- De tweede was een stad: Genève.

1. Op deze bondige wijze heeft een van zijn levensbeschrijvers uit de laatste tijd het werk van Calvijn zoeken te karakteriseeren.

Het valt niet te loochenen, dat de beknoptheid van deze karakteristiek al te zeer de volledigheid heeft geschaad. Wie het geheel van Calvijns levenswerk in het kort wil samenvatten, zal zeker tussen zijn boek en stad zijn prediking moeten inschuiven. Want niet alleen dat de schrijver van het boek der Institutie ook *prediker* was. Maar juist als prediker heeft hij de stad Genève gemaakt tot een stad, boven op een berg, die sedert nooit verborgen kon blijven.

Wie dus in enkele woorden de betekenis van Calvijn wil omschrijven, kan zijn prediking bezwaarlijk elimineren.

Het levenswerk van. Calvijn vindt daarom nauwkeuriger typering in deze drie: zijn boek, zijn prediking, zijn stad.

- Zijn boek kan voldoende bekend zijn.
- En het geheim van zijn stad blijft nog altijd de geesten van de meest verscheiden "steden" boeien.
- Maar de sterke stem van zijn levende prediking heeft maar enkele geslachten na hem kunnen bereiken. Als prediker is Calvijn met de jaren meer onvindbaar geworden.

Dit is ongetwijfeld voor een niet gering deel te wijten aan de Amsterdamsche uitgave van zijn werken, waarbij helaas zijn prekeis niet tot de "opera omnia" gerekend werden. Zelfs hebben de bewerkers van het Corpus Reformatorum deze achterstand niet geheel ingehaald. Hoewel ze door hun arbeid niet weinig hebben bijgedragen om de naam van Calvijn weer een nieuwe klank te geven, vooral door de verheugelijke publicatie van vele honderdtallen preken, zo hebben ze blijkbaar nog een zekere minderwaardigheid aan zijn preekwerk toegekend en het niet nodig geoordeeld al het toen bereikbare in druk te geven.

Gelukkig dat de herleefde Calvijnstudie dit al meer als een gemis ging gevoelen en dat de vraag naar de totalen Calvijn de aandacht sterker dan te voren op zijn prediking richtte.

Reeds Biesterveld heeft vele jaren geleden op het groot belang van Calvijns prediking gewezen. Na hem heeft Mühlhaupt de stem van Calvijn als prediker doorgegeven. En

om de geleden schade volkomen te herstellen is thans Hanns Rückert bezig met de afzonderlijke uitgave van wat in het Corpus Reformatorum overbodig geacht werd.

Zo zijn we meer dan ooit in staat Calvijn volledig te kennen en hem daarbij te horen van een plaats, waarop hij ons het meest direkt toespreekt.

In de prediking toch komt Calvijn ons het dichtst nabij. Dat ligt reeds in de aard van de rechtstreeksche toespraak, die alle prediking behoort te zijn en bij hem inderdaad ook zo was.

Maar dit krijgt bij Calvijn nog zijn bijzonder accent. In zijn prediking hebben we nl. de zuiverste openbaring van zijn geest.

Niet dat het ons om de persoon van Calvijn zonder meer te doen is. De gebondenheid aan Calvijn is geen gebondenheid aan een rijken geest of een merkwaardige persoonlijkheid en anders niet. Calvijn is voor alles Schriftgeleerde geweest. En in zijn prediking heeft hij in de geest van de waren Schriftgeleerde zijn dienst aan de Kerk de schoonsten vorm gegeven. Hij is daardoor een kerkleeraar geweest bij de gratie Gods zo, dat wie God wil prijzen in Zijn Woord niet zal nalaten dezen dienaar des Woords te eeren.

Vandaar dat reeds bij zijn leven zijn prediking wijder invloedsfeer verkreeg dan binnen de muren van Genève. Vele prekenbundels verschenen in druk, waarvan enkele tot in Nederland hun weg schijnen gevonden te hebben. Men verhaalt zelfs, dat de Coligny de preken van Calvijn, met name die over het boek Job, tot zijn dagelijksche lektuur had verkozen. En ook al zou men - wat de authenticiteit betreft - zijn preekwerk niet op één lijn willen stellen met zijn andere geschriften, dan nog blijven ze ook voor ons van buitengewone betekenis.

Zoals de brieven van Calvijn ons de achtergrond van zijn levenswerk geven en op die wijze een belangrijk hulpmiddel zijn om de Calvinistische reformatie beter te leren kennen, zo stelt ook de prediking van Calvijn ons in staat hem te beter als geestverwant te benaderen.

Want in het licht van zijn prediking ziet men de grote worsteling van Calvijn tot in kleinigheden verklaard op een wijze, die ons met de onmiddellijkheid van een tijdgenoot er persoonlijk bij betrokken doet zijn. Wij zien zijn strijd als een eigen strijd, die ook in onze dagen nog allerminst volstreden is.

En hier vooral spitst zich de betekenis van Calvijns prediking voor ons toe.

Wij kunnen bij zijn prediking allerlei speciale vragen stellen van strikt wetenschappelijken aard - we denken hier b.v. aan de hermeneutiek en de homiliek - maar we zouden het karakter van zijn prediking bedenkelijk te na komen, wanneer we zijn preekarbeid maakten tot een aangelegenheid, uitsluitend van belang voor theologen. De prediking van Calvijn gaat heel de Kerk aan. De strijd om de vrijheid en vernieuwing der Kerk was bij hem in eerste instantie een strijd, om de vrijheid en de vernieuwing der prediking. Want in de prediking zag hij het hoofdkenmerk van de ware Kerk.

Wie dus een ware Kerk gelooft en weet dat de strijd van deze Kerk de geschiedenis der wereld beheerst en beslist, dankt God, dat deze wereldhistorische betekenis der prediking bij Calvijn zo onweersprekelijk is uitgekomen. En hij is niet bevreesd, dat een terugzien naar Calvijn achteruitgang betekent. Integendeel, een goed begrip van zijn prediking zal ons te beter paraat kunnen maken om voort te gaan naar de dag van onze Heere Jezus Christus.

2. Zonder de Prediking geen heil.

Wie de prediking van Calvijn wil verstaan, zal moeten beginnen met te letten op zijn taxatie van de prediking in 't algemeen.

En daarbij zal men de verrassende ontdekking doen, dat Calvijn haast zonder reserve de prediking noodzakelijk stelt tot verkrijging van de zaligheid.

Natuurlijk rekent hij hier terdege met de uitzonderingen. Men leze slechts wat hij schrijft over de zaligheid der jonge kinderen. Hij laat niet na te verzekeren, dat God de Zijnen ook langs direkte weg Zijn heil doet zien. Men kan immers de almacht en wijsheid Gods niet aan banden leggen. Wie zou Hem een wet voorschrijven?

Maar dit neemt niet weg, dat God nu eenmaal deze orde heeft vastgesteld, dat door middel van de prediking het geloof gewerkt wordt. Daarop legt Calvijn meer dan gewone nadruk.

Dat blijkt wel heel duidelijk bij de behandeling van de spekulatieve vraag of ook de heidenen zalig kunnen worden. Dit is voor hem geen probleem. Er is bij de heidenen geen prediking, daarom ook geen zaligheid. Ze zijn van het verbond uitgesloten.

De regel, waaraan wij mensen gebonden zijn is, dat de weg der zaligheid de weg der kerkelijke prediking is.

In dit opzicht is de boodschap van Calvijn niet altijd zuiver verstaan en doorgegeven.

Zelfs in naam van het Calvinisme zag de kerkelijke prediking zich menig keer van haar kracht en eer beroofd. Zo begon zelfs een beschouwing ingang te vinden, waarbij de vrijmaking, die de Reformatie tot stand bracht, niet was een vrijmaking van menselijke tyrannie en hierarchie der valse kerk, het werd een vrijmaking van alle band met de Kerk. De emancipatie van de priesterheerschappij moest voleindigd worden in de emancipatie van alle ambt en dienst der Kerk.

De winst, die de Reformatie had gebracht, zou dan hierin bestaan, dat de gelovige rechtstreeks, zonder tussenkomst van de mens, in dit geval de ambtsdrager, gemeenschap met God zoekt en onderhoudt. Wie hier ook nog een onmisbare taak en plaats voor het ambt openhoudt, acht men in een gevaarlijk Romanisme bevangen of men meent, dat hij de weg der Reformatie niet verder dan Luther gaat.

Dit misverstand is alleen de vijanden van de Calvinistische Reformatie profijtelijk geweest. Het heeft de doorwerking van de reformatorische beginselen ernstig geschaad. Ja het maakt Calvijn eigenlijk tot een vader van het mysticisme en deelt hem in bij zijn ergste vijanden: Wederdopers en Libertijnen.

De mystiek toch prijst een weg aan, die uitnemender is dan de weg der Kerk. Zij weet een verborgen maar rechte weg naar God heen, buiten het Woord en de dienst des Woords om.

En het subjektivisme der Wederdopers vond voldoening in een vals beroep op bijzondere openbaringen, die de enthousiast ten deel vallen door ingevingen en buitennissige verschijningen.

En naast dezen "dwaze waan" der "fantasten" was er de trotse waan der pantheïstische en antinomistische Libertijnen, die, konsekwent vrijzinnig, volslagen onkerkelijk leefden en zich ver verheven gevoelden boven de onderwijzing, die de Kerk gaf.

Tegen dit veelsoortig individualisme en spiritualisme heeft Calvijn zich tot het uiterste verweerd. De Reformatie is voor hem reformatie der Kerk. Zo is hij een man der Kerk. Zijn eeretitel is zoon der Kerk. Zijn God is de God der Kerk. De kinderen Gods zijn hem kinderen of burgers der Kerk. Het Woord Gods noemt hij Woord der Kerk. De prediking is prediking der Kerk.

Calvijn sluit ook de kerkelijke prediking niet uit als hij van de oude Kerk de belijdenis overneemt: buiten de Kerk geen zaligheid.

Bij "Kerk" dacht Calvijn hier nl. niet enkel aan de onzichtbare Kerk, als mystiek lichaam van Christus, alleen bij God bekend. Hij dacht evenzeer aan de Kerk als moeder der gelovigen, zoals, ze het door God aangewezen orgaan is om de mens tot geloof te brengen.

De Kerk is met het oog hierop onmisbaar, vooral door de belangrijkste functie der Kerk, waarin heel het kerkelijk leven kulmineert: de prediking.

De Kerk is de gemeente, die om en door het Woord vergaderd wordt. Tot de Kerk behoren, blijkt uit het naar de kerk gaan. "Als de klok luidt", wordt ieder verwacht in "de school van God".

Dat dit alles niets gemeen heeft met het tegenwoordig streven naar een "alledagkerk" heeft Calvijn op zo'n ondubbelzinnige wijze uiteengezet, dat we ook voor dezen tijd naar zijn standpunt niet te raden hebben.

Al is het komen in een kerkgebouw noodzakelijk, we moeten de plaats der samenkomst toch niet houden voor een eigen woonplaats van God, alsof Hij daar eerder naar ons hoort en de afstand tussen Hem en ons er op een geheimzinnige wijze wordt ingekort. Wij hebben aan het kerkgebouw ook niet een of ander mystieke heiligheid toe te kennen, alsof ons gebed daar heiliger zou zijn dan ergens elders. De belangrĳkheid van de plaats der samenkomst ligt enkel in het feit, dat men er in gemeenschap met elkander naar het Woord Gods hoort.

Calvijn onthoudt zich in de waardering van deze samenkomsten van alle relativisme. Hij laat onder geen voorwaarde plaats over aan de willekeur der mensen, maar verklaart zo stellig mogelijk: God kan niet oprecht worden aangeroepen dan alleen door hen, aan wie door de verkondiging van het evangelie Zijn goedertierenheid en goedgunstigheid is bekend gemaakt en vertrouwelijk is voor ogen gesteld.

Wie dus in deze dagen het verband los maakt tussen vroomheid en kerkelijkheid kan allerminst Calvijn tot zijn vader rekenen.

"Kan men dan niet zeer wel lezen en tot God bidden voor zichzelf? Moet men een kerkgebouw binnen gaan om onderwezen te worden, terwijl toch ieder de Schrift thuis heeft?"

Calvijn antwoordt: "Wij moeten God niet verzoeken en menen zonder vleugels te kunnen vliegen. God verwijst zijn kinderen duidelijk naar de schoot der Kerk". En voor wie deze uitspraak nog niet afdoende is, heeft hij nog sterker en scherper vermaningen in uitlatingen als deze: "het is een duivelsche arrogantie de samenkomsten der gemeente te verzuimen". "Discipelen van de Duivel" doen het. Typisch Calvijnsch is hiervoor het beroep op het apostolisch woord: zo is dan het geloof uit het gehoor.

Men mag hieruit echter niet de gevolgtrekking maken, dat Calvijn de roeping tot Schriftstudie voor elk gelovige overbodig stelt of deze in elk geval van weinig betekenis acht. Herhaaldelijk en soms met nadruk wekt hij tot Schriftstudie op. Hij heeft daar zelfs zo over gesproken, dat men hem verweet het onderscheid tussen de "ecclesia docens" en de "ecclesia discens" op te heffen".

Maar ondanks dit alles, is de zelfstudie van de Schrift bij hem niet primair. God heeft Zijn. Woord gegeven, dat het gepredikt zal worden.

Dit woord valt niet zo maar uit de hemel, het komt door mensenhanden tot ons. God wil uit de mond van mensen gehoord worden. Aan de predikers is macht gegeven onze banden te verbreken. Als de prediking er dus niet meer is, wordt het verlossingswerk van Christus ijdel. De dood van Christus, zijn leven en sterven wordt teniet gedaan. Daarom: gij, die God vreest, komt in Zijn huis! Want wie de openbare samenkomsten versmaadt, komt tot ketterijen en verfoeilijke dwaasheden.

Op deze wijze heeft Calvijn de noodzakelijkheid der prediking vooropgesteld. Ja, hij, zegt zelfs: wie niet ter kerk komt, verwerpt het Woord Gods en de Zoon Gods. Wie zich tegen de prediking verklaart, is als een 'rebel, die Christus de schepter uit handen rukt. Hun dwaze aanmatiging maakt ze tot doodsvijanden van het volk Gods, ze keren de orde Gods om; ze roeien de waarheid Gods uit; ze blusschen de Geest uit, zij snijden de zenuwen in het lichaam van Christus door, ze scheiden zich af van Zijn lichaam, zij verklaren oorlog aan God, zij verloochenen hun eeuwig heil. Zonder de prediking van het Woord is er niet anders dan verderf. Die zich boven de prediking stelt en haar niet zoekt, moet als een ongelovige en verlater van de godsdienst beschouwd, hij laat zich door de duivel regeeren; de Heere geeft hem over aan een verkeerde zin, levert hem aan Satan over. En deze verleidt hem door zijn listen en lagen.

Daarentegen is de kerkgang een teken, waardoor wij tot zelfs door de engelen erkend worden als Gods kinderen.

Zo is voor Calvijn de prediking nooit bijzaak of een noodzakelijk kwaad. Ze is hem de ziel der Kerk, de van God gegeven weg ter zaligheid, waarop Hij Zijn goddelijke majesteit ons openbaart. Hij verklaart zelfs, dat wij levenden daarin bevoorrecht zijn

boven die gestorven zijn, dat wij de samenkomsten der gemeente nog hebben. Daarom wilde Hiskia niet sterven, want in de dood moeten wij die samenkomsten missen en wachten op de volmaaktheid van de jongsten dag, die ons vergaderen zal tot de ene grote samenkomst, waarvan elke samenkomst der gemeente hier op aarde slechts een voorspel en voorspelling is.

Het is duidelijk dat, wie de prediking zo ziet, de kerkdienst niet over laat voor de kinderen en de klacht over 't gemis der kerkelijke samenkomsten komt hem niet kinderachtig voor. De dienst van God is nergens zo schoon dan daar, waar de gemeenschap met God geoefend wordt in de gemeenschap met elkander onder de prediking des Woords.

En wie soms al te weinig "stichting" meent te ontvangen, omdat de prediking te eenvoudig is naar zijn zin, verootmoedige zich en lere nederigheid.

Op deze wijze heeft Calvijn "de onvergelykelijke waarde van de schat der prediking" de kinderen der Kerk aanbevolen.

III. Militia Christi en vervolghoofdstukken van de Inleiding met de voetnoten zijn niet afgedrukt

EERSTE PREEK

Mattheüs 1 en Lukas 3.

Het boek des geslachts van Jezus Christus, den zoon van David, de zoon van Abraham, Matth. 1 : 1-16.

En Hij, Jezus, begon omtrent dertig jaar oud te worden, zijnde (alzo men meende) de zoon van Jozef, den zoon van Heli ... Lukas 3 : 23-381).

Hoewel er enkele moeilijkheden zijn op te lossen in de geschiedenis der afkomst van onze Heere Jezus Christus, moeten wij ons maar bij de hoofdzaak houden en de rest zal terloops aan de orde komen. Letten wij er dan op, waarom de Heilige Geest vooraan geplaatst heeft de geslachtslijst van de Zoon Gods: opdat wij nl. Zouden verstaan, dat Hij waarlijk onze broeder is, aangezien Hij Zich met ons vlees en onze natuur bekleed heeft. Want wanneer dat zo niet was, welken toegang zouden wij tot Hem hebben?

Als wij alleen van de goddelijke natuur afwisten, zouden wij zeker daardoor te zeer op een afstand gehouden worden. Wij zouden toch te verschrikt en te beschaamd zijn om tot onze Heere Jezus Christus te komen, tenzij Hij met een veel nauweren band dan die Zijner Godheid met ons verbonden ware. Daarom wordt ook nadrukkelijk gezegd, dat Hij, om inderdaad Middelaar te kunnen zijn, niet alleen onze natuur heeft aangenomen maar ook al onze zwakheden, om zo medelijden met ons te kunnen hebben en ons daarin te hulp te komen. En wij mogen wel letten op deze uitspraak van de apostel; want zonder deze zouden wij (zoals ik al gezegd heb) geen grond hebben om op onze Heere Jezus Christus te hopen, Hem te komen zoeken, en volkomen onze toevlucht bij Hem te hebben. Want voor zover wij arme zondaren zijn, moet God ons haten en moeten wij afgesneden worden van Zijn koninkrijk. Wanneer dus onze Heere Jezus Christus in Zijn hemelse majesteit gebleven was, zouden wij Hem niet tot onze Middelaar kunnen hebben.

Nog heden ten dage zien wij, hoeveel arme ongelovigen er zijn, die beschermheiligen en voorspraken zoeken, omdat zij weten, niet waardig te zijn tot God te komen; maar zij beledigen daarmee onze Heere Jezus Christus grotelijks, Die Zich wel verwaardigd heeft Zich tot die diepte te vernederen, dat Hij met ons verenigd werd en zelfs ons in alles gelijk werd, uitgenomen de zonde, opdat Hij te meer medelijden met ons kon hebben en genegen zijn om ons in onze noden te hulp te komen. En anderzijds moest wel de gerechtigheid in ons vlees en in onze natuur voor ons verworven worden. Want zonder dat, zouden wij altijd in onze verdoemenis blijven. Maar gelijk wij schuldig zijn voor God en onder het oordeel, zo hebben wij ook de gehoorzaamheid van onze Heere Jezus Christus, Die borg is en genoegdoening aanbrengt, om ons van al onze schulden kwijschelding te verwerven. Dat moest wel in ons vlees geschieden. Verder nog, wanneer wij op onze zwakheden letten, zo is dat zeker om ons te doen beven, indien we niet weten, dat we in onze natuur genoeg kracht zullen vinden, nl. door te gaan tot de persoon van onze Heere Jezus Christus,

Die, zoals Paulus zegt, zwak is geworden om ons sterk te maken, Die arm is geworden om ons met Van zijnijksdom te vervullen.

En zelfs geleidt ons dit vertrouwen tot de opstanding en het eeuwige leven. Want hoewel onze lichamen slechts verderfelijksheid zijn, toch is de onsterfelijksheid voor ons reeds verworven in de persoon van de Zoon Gods. Want Zijn lichaam is, wat zijnenatuur aangaat, helemaal aan het onze gelijk, en dat het aan verderf is onttrokken, is geweest door een bijzonder voorrecht, voortvloeiend uit Gods raad en niet van nature bestaande, zoals we gezegd hebben. Het is ons dus een goed en zeker en onfeilbaar onderpand onzer onsterfelijksheid, en dat onze sterfelijke lichamen reeds delen in hemelse glorie, omdat het hoofd en de leden van heel het lichaam verenigd en onafscheidelijk zijn.

Kortom, totdat wij verstaan, dat onze Heere Jezus Christus waarachtig mens geworden is en dat Hij is God geopenbaard in het vlees, zoals Paulus zegt, zullen wij zeker altijd vrezen tot Hem te komen en niet kunnen gefundeerd worden in een waar vertrouwen op de zaligheid, welke Hij ons heeft verworven en waarvan Hij ons dagelijks deelgenoot wil maken door Zijn Evangelie; wij zullen in twijfel en onrust en verdriet zijn, niet wetend of het hemelleven ons toekomt of niet. Wij zullen beschuldigd worden door einde- loze wroeging, wijl wij in ons slechts vervloeking vinden en dan nog dagelijks Gods toorn tarten. Wij moeten dan ook in dit opzicht vast overtuigd zijn, dat Gods Zoon Zich ons gelijk gemaakt heeft en ons vlees heeft aangenomen, om al de door ons begane overtredingen te herstellen en om er zó voor te voldoen, dat zij niet tot onze veroordeling in rekening gebracht worden. En verder moeten wij ook weten, dat, waar Hij onze broeder geworden is, dit geweest is, opdat wij vrijmoedig zulk een hulp, als voor ons nodig is, komen zoeken, en dat Hij altijd de armen uitgebreid heeft om ons aan te nemen. Want wat Hij heeft doorstaan, is geschied om nu medelijden te hebben met ons en met al onze noden en om er genezing voor te geven, gelijk wij die in geloof zoeken. Laten wij ook zien op de oneindige liefde van onze God daarin, dat Hij Zijn enig Zoon heeft gegeven en om onzentwil niet heeft gespaard, zoals dat staat in Joh. 3.

God kon ons wel door een ander middel vrijkopen en ook wel helemaal zonder middel (want Zijn Woord alleen was genoeg), maar om Zijn onbegrijpelijke liefde uit te drukken, welke Hij ons toedraagt, en de onwaardeerbare zorg, die Hij draagt voor onze veiligheid, heeft Hij gewild, dat Zijn enige Zoon Zich beklede met ons vlees. En hoe deed Hij dat? Welke samenstemming is er tussen deze beide naturen, tussen hemelse glorie welke de engelen van het paradijs in verwondering brengt, zodat zij zich moeten bedekken om te aanbidden wat zij niet begrijpen, en dit tehuis onzes lichaams, deze gevangenis, deze verderfelijksheid? Dat God Zich daarmee verbindt, zodat Hij Die mens is evenzeer God is en Hij Die God is, mens is? Niet dat de naturen vermengd worden, want elke natuur behoudt haar eigenaardigheid. Maar hoe dat ook zij, in één Persoon aanschouwen wij de Majesteit Gods, welke de engelen aanbidden; en dan zien wij ook dezen armen menselijken staat, die daarmee verenigd is, alsof God in één woord verklaarde, dat Hij één met ons wilde gemaakt worden in de Persoon van Zijn enig Zoon. Het is dus geen overtolligheid, wanneer het beschreven wordt, dat onze Heere Jezus Christus mens geworden is, maar het is het geloofsartikel, waarop heel ons geloof moet rusten, opdat wij God vrijmoedig kunnen aanroepen en

niet twijfelen, of al de goederen, welke onze Heere Jezus Christus heeft, worden ons meegedeeld en wij bezitten ze door het geloof, aangezien Hij Zich aan ons gelijk gemaakt heeft, opdat wij in Zijn lichaam zouden verenigd worden. Ziedaar dan, wat wij hier in de eerste plaats hebben op te merken.

Hebben wij dan zo enerzijds te weten, dat onze Heere Jezus Christus als ware Verlosser wordt geopenbaard, wanneer Hij zoon van David en zoon van Abraham wordt genoemd, anderzijds wordt Hij bewezen Verlosser der wereld te zijn, wanneer Hij zoon van Noach en zoon van Adam wordt genoemd. Daarin hebben wij op te merken, dat het onderscheid tussen de evangelisten Mattheüs en Lukas niet zonder oorzaak is. Want wij moeten altijd op hun bedoelen letten. Waarom noemt Mattheüs onze Heere Jezus Christus zoon van David en zoon van Abraham? Is Hij ook niet evengoed zoon van Izaäk en zoon van Jacob? En dan, stamt Hij niet uit Noachs geslacht?

Zeer zeker. Maar aangezien Abraham deze belofte ontvangen heeft, dat in zijn zaad alle volkeren der wereld zouden gezegend worden, en deze zelfde belofte bevestigd is in de hand' van David en gezegd is: uit uw zaad zal Ik een opvolger verwekken die voor eeuwig zal regeeren en Zijn koninklijke heerschappij zal nooit eindigen, daarom wordt dit kenmerk hier door Mattheüs gegeven, opdat wij een volledig bewijs en getuigenis zouden hebben, dat Jezus Christus degene is, die van alle tijden door de vaderen verwacht is, aangezien Hij duidelijk stamt uit het geslacht van Abraham en vervolgens uit de linie van David. Anderzijds zou het nog niet veel betekenen, als wij slechts de geslachtslijst van Mattheüs hadden.

Want Jezus Christus zou dan niet voor ons zijn, en wij zouden geen toenadering tot Hem hebben, omdat wij niet uit Abrahams geslacht zijn, en het zo staat, dat Jezus Christus, Abrahams zoon zijnde, dienaar der besnijdenis is, zoals Paulus dat noemt, d.w.z. dat Hij speciaal bestemd is voor dat volk. Weliswaar staat er, dat alle volkeren der aarde in Abrahams zoon gezegend zullen worden, maar, al moge dit zo zijn, het zou voor ons nog niet genoegzaam zijn om met Gods kerk verenigd te worden en om te weten, dat wij delen in het heil dat ons is aangebracht. Maar wanneer Jezus Christus genoemd wordt zoon van Noach en zoon van Adam, dan zien wij, dat Zijn genade zich allerwege uitstrekt. En al behoren wij dan niet tot dat heilig geslacht, dat God oudtijds heeft verkoren en aangenomen, toch is onze Heere Jezus ons gegeven, want wij hebben evengoed als zij een redmiddel nodig. Welnu dit redmiddel is algemeen en generaal, voor allen. Dáár ligt de oorzaak van het onderscheid tussen wat wij hier vinden in het verhaal van Mattheüs en van Lukas.

En wij moeten onze winst met deze dingen doen. Allereerst wel, dat wij voor ogen hebben en in onze herinnering roepen de beloften die ons zijn gegeven van de verlossing en de zaligheid, waarop we mogen hopen: dat wij allereerst, zeg ik, verstaan, dat niet tevergeefs tot onze vader Abraham is gezegd, aangezien wij later door het geloof zijn geestelijk zaad zijn geworden, dat in hem en zijn zaad alle volken zouden gezegend worden. Dat wij dan leren ons geloof te versterken, en ons houden aan Hem, Die deze belofte is komen vervullen, en er niet aan twijfelen, dat Jezus Christus, de zoon der maagd Maria, Degene is Die van alle tijden verwacht is en op Wien de oude vaderen hebben gehoopt en van Wien zij verlossing verwachtten van de

vloek, waarin zij onderwijl lagen. Dat wij, bij David komend, ook verstaan de eeuwigheid van het Koninkrijk van onze Heere Jezus Christus, en dat, hoewel Hij sterfelijk mens is geworden, toch Zijn leeftijd duurt in eeuwigheid, ja ook het volk, dat Hij Zich verworven heeft, n.l. de Kerk, blijven zal tot het einde der wereld, zoals dat staat in Jes. 53: Wie zal Zijn leeftijd uitspreken? En waarom dat?

Omdat Hij al de vloek, dien wij hebben verdiend, gedragen heeft. Ziedan, hoe wij de beloften, vervat in de H. Schrift, verbinden moeten met deze geschiedenis, welke de Evangelisten ons nu verhalen. Zeker heeft Hij ons willen brengen bij hetgeen zo langen tijd tevoren beschreven is, opdat wij onze winst ermee zouden kunnen doen. Hoewel dus onze Heere Jezus Christus ingegaan is in onze sterfelijke staat, toch zal niettemin Zijn koninkrijk geen einde hebben, zoals dat op een andere plaats gezegd wordt. Weliswaar heeft dit allereerst typisch betrekking op Salomo, maar het kan slechts verwerkelijkt worden in de persoon van onze Heere Jezus Christus, zoals Daniël daarvan een getrouwe uitlegger is. En verder kunnen wij dit ontlenen aan de text, dien ik pas uit Jesaja en andere dergelijke heb aangehaald. Verstaan wij het dan, dat wij, wanneer Hij Zich alzo voor ons vernietigd heeft, zoals Paulus zegt, helemaal vervuld moeten zijn van bewondering voor de onwaardeerbare goedheid, welke God ons heeft bewezen.

Overigens, gelijk wij verder meer volledig zien zullen, het is Jezus Christus niet genoeg geweest, mens te zijn geworden, maar Hij heeft ook aan alle schande willen onderworpen worden. En waarom? Om ons te roepen tot de beërving der heerlijkheid. En inderdaad, wanneer Paulus spreekt van een vernietigd worden, doelt hij niet alleen op wat hij er aan toevoegt, dat Hij de gestaltenis en positie van een dienstknecht heeft aangenomen, en zelfs daarna Zich onderworpen heeft aan de smaad van het kruis welke een soort vloekdood was en dat Hij daardoor als vloekwaardig geworden is; maar hij vat ook de rest in 't oog, zoals wij zien zullen, dat Hij zelfs uit bloedschande geboren is, welke uit de verhouding van Juda en zijn schoondochter Thamar voortkwam. En dan weten wij, hoe Bathseba de vrouw van David geworden is: dat het geschied is door een zo laag en verfoeilijk verraad als er geen erger is, dat het is geschied door moord en roof die veel erger is dan echtbreuk.

Alzo, wanneer wij deze dingen zien (zoals zij hier op de rij af zullen worden verhaald), verstaan wij dan, dat Gods Zoon Zich vernietigd heeft, niet slechts voorzover Hij Zich vernederd heeft om onze broeder te zijn, maar ook, dat Hij als getekend wilde zijn met smaad en schande, zowel in Zijn geslacht als in Zijn persoon. In Zijn persoon vanwege de armoede, welke wij wel hebben op te merken. Want er is geen twijfel aan, of Mattheüs en Lukas zijn er toe gedreven aan te tonen, dat Jozef en de maagd Maria, hoewel bij de wereld gering geacht en van een verachten staat die nergens naar leek, toch bleven behoren tot het koninklijk geslacht, waaraan de Verlosser beloofd was. Als men er alleen op gezien had, hoedanig Jozef was en de maagd Maria, zou men zeker geoordeeld hebben, dat Hij, Die geboren is uit de Maagd, niet de beloofde Verlosser kon zijn. En waarom? Men zag daar slechts verachting, armoede en allerlei dingen om een afkeer van te krijgen, zodat Jezus Christus nooit was aanvaard, als niet de H. Geest er in voorzien had. Zo zien wij dan, dat daartoe op deze plaats de geslachtsrol wordt aangegeven, opdat wij zouden weten,

dat Hij, hoewel uit zo arme ouders geboren, toch niet ophoudt af te stammen uit het koninklijk geslacht.

Zelfs moeten wij te meer bevestigd worden, wanneer wij een vergelijking maken tussen wat hier beschreven staat en wat in de profetie van Jesaja, in hoofdstuk 11 staat, waar gezegd wordt, dat God uit de afgehouden tronk van Isai een spruit zal verwekken, die oprijzen zal en de hoop des volks zal zijn en waar alle volken hun toevlucht zullen hebben. Nu wordt daar niet gesproken van David, maar er is sprake van *een tronk van het huis van Isai*, die Davids vader was en hier Jesse wordt genoemd. Hij was helernaal niet een man van hogen staat of in grote eer. Hij was een dorpeling, een boer en een herder; hij verzorgt zijn vee, hij ziet toe op de kinderen van zijn huis, zij werken voor hun kost; en toch is in dat huis de kroon gegeven, en dat niet aan de grootste noch aan de oudste, maar aan de kleinste van de zeven, die zelfs van kleine gestalte was en die nooit gedacht had, dat er enige uitnemendheid in hem was; hij betekende niets in de schatting zijner broeders. Wanneer men dan ook denkt aan het huis van Isai, welnu, het is het huis van een boer; en toch zegt Jesaja, dat Jezus Christus daaruit voortkomen zal. En verder, dat dit huis gelijk zal zijn aan een tronk, d.w.z. een afgekapten boom, die van buiten zonder enig aanzien is, zonder bladeren en bloemen, kortom als een dor en misvormd ding, een en al ontreddering.

Ziedan, waaruit de Verlosser der wereld zal voortkomen, nl., dat Hij zal zijn als een rijtje, zó als een twijgje voortkomt uit een boomtronk en daarna groeit en tot vollen wasdom komt. Zo moest het begin van Jezus Christus zijn. Alzo, wanneer wij zien, dat Jozef en Maria uit dit huis van Isai zijn voortgekomen, zo moeten wij toch verstaan, dat zij niet ophielden van koninklijken zaden te zijn. Maar al deze eer moest neergeslagen worden; het moest zelfs, dat men zich schaamde te zeggen dat er nog enkelen waren overgebleven uit deze familie, waaraan God een zo hogen adel beloofd had. En evenzo zien wij Jozef, een armen timmerman en die zelfs het hoofd was van zijn geslacht; hij werd her- en derwaarts verjaagd en bezat nog geen huisje te Jeruzalem, de koninklijke residentie. Ziedaar in 't kort, wat wij van het hier gedane verhaal moeten onthouden.

Wij moeten dan, zoals wij zelden, door het verhaal van Lukas verstaan, dat Jezus Christus, hoewel bijzonder aan Abrahams zaad beloofd, toch in het algemeen de Verlosser voor heel de wereld is. En waarom? Sedert Adam hebben allen nodig gehad, hun heil te zoeken elders dan bij zichzelf. Vandaar dat, hoewel wij afstammen van de heidenen, die afgesneden werden van Gods Koninkrijk toen Hij een bepaald volk heeft verkoren tot geloof en dit als Zijn aparte woning van verblijf heeft willen hebben, en al zijn wij vreemdelingen ten opzichte van Gods Koninkrijk, toch Jezus Christus voor ons tot Verlosser gekomen is, zoals Paulus getuigt. Want, na gezegd te hebben dat Hij dienaar der besnijdenis is volgens de beloften die aan de vaders zijn gegeven, zegt hij: Gij heidenen, verheerlijkt God om de barmhartigheid die u is bewezen - alsof hij zeide, dat dit aan Abrahams geslacht gegeven voorrecht ons met allen mee gemeen is; dat in de tweede plaats en naar lageren graad wij ook delen in dit leven, dat ons door Gods Zoon is aangebracht. Wij kunnen dan ook nu genoegzaam verzekerd zijn, dat wij, wanneer wij al ons vertrouwen stellen in Jezus Christus, wij door Hem, zullen worden aangenomen, en dat men niet moet vrezen, dat Hij ons niet

zal willen kennen, en zelfs dat wij geen lange omwegen moeten maken om bij Hem te komen, aangezien Hij ons zó met een onverbreekbaren band met Zich heeft verenigd.

Hier mogen wij wel op letten, opdat wij niet zijn als deze arme afgodendienaars, die van de enen kant naar de anderen zwerven om maar beschermheiligen te hebben, die voor hen gunst bij God moeten verwerven (zoals dat onder het Pausdom geschiedt), maar rechtstreeks komen bij Gods Zoon, omdat Hij afgekomen is tot hier beneden en van de minsten een is geworden, zoals gezegd wordt in Psalm 22, dat Hij niet als mens beschouwd is geweest, maar tot smaad van het volk is gemaakt, als ware Hij een worm. En zo staat er bij Jesaja, dat Hij misvormd was als een arme melaatse, zó dat men er een afschrik van had Hem te zien, als ware Hij niet waardig dat de aarde Hem droeg. Wanneer wij dan al die dingen zien, dan moeten zij ons altijd tot te zekerder en steviger steun van ons geloof zijn; dan mogen wij weten, dat Jezus Zich aan ons aanbiedt en niet anders vraagt dan dat wij in Hem zoeken wat ons ontbreekt, en dat wij, daar gekomen, nooit zullen teleurgesteld worden.

Leren wij verder ook ons te verootmoedigen, als wij genieten willen van het goed, dat ons door onze Heere Jezus is verworven. Want gelijk Hij Zich heeft moeten vernederen, ja vernietigen (want wij moeten dit woord van Paulus vasthouden), zo moeten ook wij ontbloot zijn van allen hoogmoed en verwaandheid om tot Hem te komen; kortom wij hebben er geen toegang dan in nederigheid. Ziedaar dan het middel om ingeënt te worden in het lichaam van onze Heere Jezus Christus, opdat Zijn leven ons toebehore, opdat al de volheid der genade, die Hem gegeven is door God Zijn Vader, ons worde meegedeeld. Alle trots moet worden uitgewist uit onze harten, en wij moeten bekennen, aangezien de Zoon Gods heeft gewild dat Zijn glorie een tijdlang verborgen zou zijn, dat dit was, opdat wij Hem alleen maar onze armoede, onze ellende, onze smaad, onze schaamte, onze beschaming zouden brengen, en dat Hij voor dat alles genezing zou geven om ons deelgenoot der heerlijkheid te maken. Dat hebben wij wel te onthouden.

Merken wij intussen ook op, dat, hoewel hier de beide Evangelisten spreken over het geslacht van Jozef en niet van de maagd Maria, men toch uit het ene het andere afleiden kan, nl. dat Jezus Christus, hoewel Hij afstamde uit het geslacht van David, toch niet de zoon van Jozef geweest is. Inderdaad wordt dat door allebei uitgedrukt. Lukas zegt, dat men Hem hield voor Jozefs zoon, en daarin duidt hij aan, dat Hij het niet in waarheid was. Mattheüs zegt: *van wien is voortgekomen Jozef de man van Maria, uit welke geboren is Jezus Christus*. Daaruit zien wij, dat zij uitdrukkelijk hebben willen betuigen, dat Jezus niet afstamde uit Davids geslacht omdat Hij zoon van Jozef was. En hoe zullen wij dan door deze geschiedenis kunnen uitmaken, dat Hij degene was, die zowel aan Abraham als aan David beloofd was? Het was toch in dien tijd een algemeen gebruik, dat ieder een vrouw nam uit zijn eigen stam, gelijk er ook een wet voor was. Sommigen willen hier alles omkeren, door naar voren te brengen, dat Elizabeth familie was van de maagd Maria en zij in elk geval voortkwam uit het geslacht van Aäron. En zo zou men dan tot de slotsom kunnen komen, dat de maagd Maria uit een ander geslacht kon zijn dan uit dat van Juda. Maar de oplossing dezer moeilijkheid is gemakkelijk: het was immers wel geoorloofd dochters in de priesterlijke linie te trouwen, al brachten zij geen bezit aan, en hadden eenmaal daar ingetrouwd geen eigen erfenis. Want het was de priesters niet geoorloofd iets te

bezitten, en onze Heere had hun tot loon de eerstelingen der offeranden en de tienden der vruchten gegeven. Zo volgt hier dus niet uit, dat de moeder van Elizabeth niet zou gehuwd zijn geweest met iemand uit het priesterlijk geslacht en Elizabeth in dien weg uit de dochteren Aärons was, en dat dienvolgens de maagd Maria niet uit Davids geslacht geweest is, al was zij een verwante van Elizabeth.

Overigens hebben wij op te merken, dat, toen de Evangelisten hebben geschreven, zij als over bekende dingen spraken. Men wist, dat Jozef (zoals wij verder nog duidelijk zullen zien) een gaaf en godvrezend man is geweest en alzo de wet tot het einde toe heeft bewaard. En anderzijds was ook dat bekend (zoals ik al gezegd heb) en daarover kon men geen moeite maken, dat Jozef familie was van de maagd Maria, zijn vrouw, en dat zij allebei uit het koninklijk geslacht waren voortgesproten. Wanneer dus van Jozef gesproken wordt, gaan zij tot aan de maagd Maria, en de Evangelisten zijn daarin te werk gegaan met zulk een eenvoud, opdat ook wij sober zouden zijn en onze geest niet te curieus zou onderzoeken, gelijk ook Paulus ons vermaant, niet al te zeer ons bezig te houden met deze ijdele studiën der geslachtsrekeningen en dergelijke dingen, die ons niet kunnen stichten, maar dat wij zullen verstaan, dat de Schrift ons nuttig is en dat God ze ons heeft gegeven, opdat wij, smaak in Zijne beloften gekregen hebbende, Hem zouden kunnen aanroepen, ware rust in Hem vinden en dan ons er toe zouden zetten om Hem te eeren en te dienen en te beminnen, aangezien wij Hem zo duren prijs hebben gekost in de persoon van Zijn eniggeboren Zoon. Ziedaar dan in hoofdzaak, wat wij in de Heilige Schrift moeten zoeken.

Maar hoe dat dan ook zij, dit verhaal dat beide Evangelisten geven, is niet overbodig, ja zeer goed, als wij het met verstand praktisch weten te gebruiken. Want als wij hier curieuselijk gaan redetwisten, zal God ons zeker van het profijt en nut beroven, dat wij er uit moeten ontvangen. Maar wanneer wij in alle bescheidenheid zien, wat de bedoeling van de Heilige Geest is geweest, zullen wij zeker tot ons heil winst doen met hetgeen ons hier wordt meegedeeld. Dan zullen wij rust vinden en 'te meer genoeg hebben in wat wij hebben gezegd, nl. dat zowel Mattheüs als Lukas in alle eenvoudigheid hebben willen voorhouden, hoe het huis van Jozef (dat ook het huis van Maria was), van koninklijke afkomst was, in hoe grote armoede het dan ook verkeerde.

Ook verder zullen wij bij dit hier gedane verhaal moeten komen, en er zullen nog enkele moeilijkheden zijn, maar het geheel zal zeer goed passen, zoals wij hierna nog zien zullen. Er is slechts één punt nog op te helderen, en de rest kan dan een anderen keer afgedaan worden, nl. waar staat, dat Abraham Izaäk gewon en Izaäk Jakob en Jakob Juda en zijne broeders. Hier wordt geen melding gemaakt van Ismaël noch van Ezau. En toch is de een de zoon geweest van Abraham en de ander van Izaäk, en allebei zijn zelfs eerstgeborenen geweest; het zou dus lijken, dat zij hier evengoed moesten genoemd worden. Maar Mattheüs heeft, zoals wij reeds hebben verklaard, dit doel voor ogen gehad: onze Heere Jezus Christus voorstellen als het zaad van Abraham en de zoon van David, die voor eeuwig moest regeeren. Wanneer er dan staat: in uwen zaden, moeten wij, zoals Paulus zegt, dat woord wel onderscheiden van zaden. Ezau nu is afgesneden uit het huis van Izaäk en Ismaël uit het huis van Abraham. En waarom? Zij zijn niet het enige zaad. En inderdaad, wij zullen nooit dit zaad vinden, tenzij wij komen bij het hoofd en bij de wortel, nl. bij onze Heere Jezus

Christus. Hoe dit ook zij, zij zijn uitgebannen uit de kerk, nl. Ismaël en Ezau, niettegenstaande hun eerstgeboorterecht. Daarom is het niet nodig, dat melding of herinnering gemaakt worde van hun namen, die ongewijd zijn. Want zij zijn niet in het heilig verbond gebleven, dat God met Abraham heeft opgericht om zo te komen bij Izaäk en vandaar bij Zijn Israël. Wel wordt gesproken van al de zonen Jakobs, niettegenstaande Jezus Christus slechts uit één is voortgekomen; en zij zijn twaalf en zelfs is Jozefs geslacht in tweeën gedeeld, zó dat er dertien hoofden en evenzo dertien stammen zijn gekomen. Toch is onze Heere Jezus Christus alleen uit Juda gesproten. Dit is waar, maar toch is de belofte aan allen gelijkelijk gedaan, en God heeft niet gesproken als vroeger, nl. dat Hij het zaad Abrahams zegenen zou, maar Hij heeft Zijn genade en gunst verder uitgestrekt. Hij heeft niet slechts betuigd, dat er een enkele erfgenaam der belofte zou zijn, maar er staat, dat Hij heel het geslacht van Jakob of van Israël in liefde aannam, en dat Hij wilde dat dit helemaal het Zijne zou zijn. Daarom staat er ook: dat mijn naam en de naam van mijn vader en de naam van mijn grootvader over hen worde ingeroepen. Het is wel zeker, dat Jakob zich daarmee geenszins heeft willen maken tot voorspraak bij God, om te hulp te worden geroepen, zoals de papisten ervan maken. Maar hij heeft God gebeden, dat dit verbond, dat gegeven was aan zijn vader Abraham, bekrachtigd werd niet slechts in een of twee van zijn kinderen, maar zelfs aan de kinderen van Jozef die in Egypte geboren waren, zodat het leek alsof Jozef van God gescheiden was uit oorzaak daarvan dat hij verkocht was, langen tijd gevangene was geweest, kortom voor Egyptenaar gehouden werd. Daarom zegt Jakob met nadruk, dat zijnaam over Manasse en Efraim zal worden ingeroepen, d.w.z. dat God hen erkenne en aanvaarde in dit heilig geslacht, zodat zij erfgenamen der belofte zouden zijn. Wij zien dus, dat hier niets overtolligs is, maar dat enerzijds Mattheüs ons aanwijst, dat al degenen die uit Abrahams geslacht zijn voortgekomen, daarmee niet erkend worden als dit zaad, want zij zijn uitgeroeid uit dit huis en bijgevolg uit Gods kerk. Maar Ziedan deze twaalf die op gelijke hoogte staan, God neemt hen aan, hoewel het eerstgeboorterecht aan Juda wordt gegeven, zoals wij later zien zullen.

Leren wij dan hieruit, in vreze te wandelen om niet afgesneden te worden van dit verbond, waarin God ons besloten heeft. Want als de natuurlijke takken (zoals Paulus zegt) afgesneden zijn, hoewel zij uit de waren wortel waren, wat zal het dan met ons worden die arme misgeboorten zijn? Want hoe zijn wij in het gezelschap van Abrahams kinderen gekomen? Dat geschiedde door het geloof, maar het is gegaan tegen nature, het is een onbegrijpelijk wonder geweest, dat heel de wereld in verbazing gezet heeft, tot de paradijs-engelen toe, zoals Paulus daarvan spreekt. Leren wij zo dan in alle vreze te wandelen, om niet uit Gods huis afgesneden te worden. En nadat onze Heere Jezus Christus Zich eenmaal aan ons meegedeeld heeft (gelijk wij zien dat Hij de Redder van heel de wereld is) volharden wij dan in ware standvastigheid des geloofs. En al zijn wij dan vervloekt in onze vader Adam, laten wij toch weten, dat wij in onze Heere Jezus Christus een zegening hebben wedergekregen, die ons niet kan ontgaan. En al hebben wij slechts stof voor dood en eeuwige verdoemenis, toch moeten wij zeker zijn, dat het heil, hetwelk ons door Hem is verworven, ons nu zooi met Hem heeft verenigd, dat wij één zijn door het middel dat wij al noemden, nl. door de broederschap, welke Jezus Christus Zich verwaardigd heeft met ons te hebben. Hopen wij dan, deze dingen verstaande, standvastiglijk, dat God

ons ten Vader zal zijn om 'ons te geleiden in dit broze leven en om ons eindelijk te voeren tot die erfenis, welke Hij ons heeft bereid vóór de schepping der wereld, en welke Hij ons voor zo duren prijs heeft verworven in de persoon van onze Heere Jezus Christus.

TWEEDE PREEK

Mattheüs 1:1-16 en Lukas 3: 23-38

Deze preek gaat nog over dezelfde tekst van Mattheüs en Lukas als de voorafgaande, nl. over het geslacht van onze Heere Jezus Christus.

Wij hebben hiervoor verklaard, hoezeer het ons profijtelijk was te weten, dat Gods Zoon ons in het vlees is verschenen en onze natuur heeft aangedaan, opdat wij verzekerd zouden worden, dat Hij met ons verbonden is zelfs met een broederband, en dit om onze voorspraak te zijn bij God Zijn Vader en voor ons tussen te treden. Ja, dat Hij zelfs al onze zwakheden op Zich genomen heeft om er medelijden en ontfermen mee te hebben en ons in onze nood te hulp te komen, en dat Hij de betaling en genoegdoening voor onze zonden heeft teweeggebracht, opdat wij bij God kwijtschelding mogen verkrijgen en Hem vrij als onze Vader kunnen aanroepen, aangezien wij leden zijn van Zijn enig Zoon en door aanneming hebben wat Hij van nature heeft.

Nu rest nog, enkele punten aan te stippen in wat hier door Mattheüs en Lucas verhaald wordt. Niet zonder reden noemt Mattheüs, die noch van Ismaël noch van Ezau melding maakte, wel de broeders van Juda, nl. de twaalf patriarchen. Want wij hebben uiteengezet, dat zijn bedoeling is te tonen, dat de Heere Jezus de Verlosser is, Die van alle tijden beloofd was en verwacht door de vaderen. Het staat dus zo, dat het gezegende zaak verwekt is in Izaäk, zoals nadrukkelijk gezegd wordt; dat, hoewel Ismaël enigermate deelde in de genade Gods, hij toch als afgesneden is uit het huis; en dat God verklaart, dat het heil, waarop wij moeten hopen door onze Verlosser, niet voortvloeit uit vleselijke erfenis, maar dat wij het moeten hebben van de bijzondere goedheid Gods, zoals Paulus dit punt ook zeer goed uitgewerkt heeft. Verder, waar Ismaël en Ezau verworpen zijn, hoewel zij de voornaamsten waren uit oorzaak van hun eerstgeboorte, heeft God daarentegen Zijn zegeningen uitgebreid over al de twaalf kinderen van Jakob, waarom zij dan ook hier met name staan uitgedrukt.

Intussen staat er, *dat Juda de vader geweest is van onze Heere Jezus Christus*, waar hij uit zijn schoondochter, Thamar kinderen heeft gewonnen, van wie de Zoon van God afstamt. Onze Heere Jezus Christus kon Zich wel, wanneer Hij dat gewild had, voor zo'n schande gevrijwaard hebben, zó dat er in Zijn geslacht niet zo'n hoererij, ja bloedschande, welke een dodelijk misdrijf was, ware geweest. Zelfs zien wij, dat Juda zijn schoondochter veroordeelde om verbrand te worden, niet wetend van wien zij ontvangen had. Hij verdiende dus door vier paarden vaneen getrokken te worden, gezien de verfoeilijke misdaad die hij had bedreven. Want hoewel God alle hoererij ernstig veroordeelt, is bloedschande een monsterachtig ding, en door ons ten eerste te verfoeien. Is het niet vreselijk, dat een man omgang heeft met zijn schoondochter? Niettemin is dat voorgekomen in het geslacht van tinzen Heere Jezus Christus. Wat zullen wij hier zeggen? Want (zoals wij al hebben aangestipt) het kon wel gebeuren, dat heel Zijn geslacht slechts adeldom en waardigheid had gehad, en dat er geen smet noch vlek van schande aan geweest was. Maar verstaan wij het dan, dat Hij reeds, vóór Hij geboren was, zich voor ons heeft willen vernietigen, zoals Paulus dat woord

gebruikt, wanneer hij ons aantoon, hoe dure prijs onze zaligheid aan onze Heere Jezus Christus heeft gekost en hoezeer hij zijnerzijds ze ook heeft geschat. Zo moest dan Hij, Die Hoofd is der engelen, Die de Koning der eere is, Wien alle Majesteit toekomt, en voor Wien alle knie moet gebogen worden, als vernietigd worden, en niet alleen zijn van het algemeen peil der mensen, maar in Zijn geslacht een zo lelijk ding hebben als bloedschande, gelijk wij zagen. En wanneer Hij in de wereld verschenen is, dan zien wij, hoe Hij door allen geminacht is geworden, zoals het in de psalm staat, dat Hij een worm is geweest en geen man, voorwerp van spot en praat niet alleen bij de voornaamsten en degenen, die achtbaar willen geacht worden, maar zelfs bij het gewone volk. Ziedaar dan wat wij bij deze passage hebben te onthouden, nl. dat onze Heere Jezus Christus onze menselijke natuur niet heeft aangenomen om Zijn waardigheid te vergroten, maar veeleer heeft Hij, zich vernederd hebbende, helemaal als 't ware willen vernietigd worden. En zulks, opdat wij met te groter vertrouwen ons bij Hem konden veilig stellen; want onze ongelovigheid drijft ons altijd aan, ons van God verre te houden. En het is haast alsof, naarmate Hij ons meer nadert, wij lijken samen te spannen om van Hein terug te wijken.

Inderdaad, ziet, hoe men in het pausdom zich in zo veel afgronden van bijgelovigheden gestort heeft, alsof onze Heere Jezus Christus niet de weg was om ons tot God, zijnen Vader te leiden, gelijk Hij dat toch zegt. Wanneer het dan ook een en al majesteit was in het geslacht van onze Heere Jezus Christus, zouden wij daaruit aanleiding kunnen ontleen om te zeggen, dat wij niet waardig zijn ons in Zijn handen en onder Zijn leiding te stellen. Maar wanneer we zien, dat Hij een deel van onze schande op Zich heeft willen nemen, moeten wij daaruit verstaan, dat Hij Zich zo verbonden heeft met de arme zondaren en met hen, die verdienen helemaal door God verworpen te worden, dat wij in geen enkel opzicht hebben te betwijfelen, dat Hij ons tot leden van Zijn lichaam aanneemt en ons, uit oorzaak der broederschap die Hij met ons heeft, toegang doet vinden, zó dat wij door God zullen worden verhoord en Hem aangenaam zullen zijn, en Hem altijd Vader zullen bevinden, wanneer wij onze toevlucht nemen tot Hem. Ziedaar dan, wat wij bij dit Schriftgedeelte hebben te onthouden.

Verder hebben wij ook dit te overwegen, dat al wat bij Juda aan voortreffelijkheid te vinden was, uit vrije gunst voortgekomen is en dat dit privilege hem niet gegeven is, omdat hij het verdiend heeft, maar omdat God daarin de oneindige schatten Zijner genade heeft willen ontfouwen. Want Juda was niet de oudste zoon van Jakob, zoals wij weten, en nochtans is hem het eerstgeboorterecht gegeven. Zelfs is hem ook de koninklijke scepter gegeven en aan degenen die uit zijn geslacht zouden voortkomen, zoals door de mond van zijn vader Jakob zelf is uitgesproken. Hij gewint een kind, en David stamt daar weer van af. En hoe gewint hij het? Niet door huwelijk, noch door eenvoudige hoererij, maar door bloedschande. Ziedaar dus een schepsel, dat verdient uitgeroeid te worden van de wereld, en toch is Jezus Christus daaruit voortgekomen. En Juda heeft dit gezag over zijn broeders, hoewel het hem niet toekwam naar orde van geboorte, aangezien hij dan een lageren rang moest hebben. Ondank dit verkiest God hem boven al de anderen, en beveelt, dat het zo zal zijn, en laat dienaangaande door de patriarch Jakob uitspraak doen. Wij zien hier dus, hoe alle menselijke verdienste neergeslagen wordt en dat God aan Zijn genade zulk een luister wil bijzetten, opdat wij zouden weten, dat, wanneer Hij ons in Zijn weldaden doet delen,

dit niet voortvloeit uit iets onzerzijds noch wij Hem iets hoegenaamd hebben toegebracht noch kunnen roemen het verdiend te hebben. Alle mond moet gestopt worden en wij moeten verstaan, ja belijden, dat God, zonder acht te slaan op onze personen maar enkel uit medelijden met onze ellenden, Zijn onbegrijpelijke barmhartigheid aan ons besteedt.

Mattheüs komt dan verder bij koning David. En inderdaad heeft hij hier de geslachtslijst van onze Heere Jezus Christus in drie delen verdeeld. Van Abraham tot David stelt hij veertien geslachten. Vanaf David totdat het volk verbannen werd uit het land Kanaän en naar Babylonië overgebracht, veertien geslachten. (Niet dat er niet meer zijn geweest, maar hij verdeelt ze in drieën, opdat de herinnering aan hen, die in de heilige geschiedenis worden genoemd, te vaster zou zijn). En vandaar tot aan Jezus Christus andere veertien geslachten.

Ziedaar, wat wij hebben op te merken: Mattheüs heeft in de persoon van David willen aanwijzen, dat God in het einde heeft opgehelderd, wat duister was, nl. dat Hij een koning zou verwekken, die voor eeuwig zou regeeren. Hij had dat tevoren beloofd, zelfs door de mond van Jakob, zoals wij al aangestipt hebben. Men merkte het intussen niet, dat Juda voor altijd moest regeeren. Weliswaar is hij in achtving gebleven, en toen men Kanaän moest binnentrekken, liet men hem aan de spits gaan, gelijk wij dat ook zien bij het eerste offer dat in het heiligdom gebracht werd en bij andere gelegenheden. Zo is dus die eere enigermate gebleven. Maar toch was er eindelijk scepter noch kroon, er was geen koningschap noch rijk, om nu te zeggen, dat men aan dit geslacht van Juda gehoorzaamde. Wie meer is, dat is Saul uit het geslacht van Benjamin, die door het volk tot koning verkozen is, zij het ook in de weg van opstand en ongevoegelijkheid. Niet zonder reden zegt Mattheüs hier, dat eindelijk de koning David uit Jessa is voortgekomen, alsof hij zeggen wilde, dat men in de persoon van David leert verstaan, dat Jezus waarlijk de Verlosser is, op wien de vaderen hoopten. En waarom? Naardien wij de beloften kennen, die aan David betreffende zijn opvolgers gedaan zijn, dat, zoo- lang als de zon en de maan aan de hemel zouden staan, altijd die troonzetel door Gods onverwinklijke kracht zou staande gehouden worden. Ziedan nu onze Heere Jezus Christus, Die uit hem voortkomt. Zo moeten wij tot de slotsom komen, dat de duurzaamheid waarvan de Schrift spreekt, slechts in Jezus Christus gevonden wordt. Want wij zien feitelijk, dat weldra na David, nl. na de overtreding van Salomo, het koninkrijk vervallen is en er slechts een klein gedeelte van overgebleven is. Ten slotte is alles uitgeplunderd en verwoest. Jeruzalem is met de grond gelijk gemaakt, de tempel is verbrand, en, wat een verschrikkelijk ding was om aan te zien, de arme Joden zijn her- en derwaarts verstrooid, en niet alleen opgejaagd als kaf voor de wind maar in zo grote schande geraakt, dat zij, zoals men zegt, tot voetveeg zijn geworden, iedereen leek wel de voet hun op de strot te zetten. Zo was hun toestand. Daarom moeten wij, om de vervulling te vinden van wat meermalen voorzeggd is, nl. dat God een Koninkrijk zou oprichten waarvan Hij de Beschermmer zou zijn, een Hem toegewijd Koninkrijk dat aan Zijn Majesteit en in Zijnaam zou worden opgedragen en waaruit Hij de Verlosser zou doen voortkomen, terecht komen bij onze Heere Jezus Christus, die uit Davids geslacht is gesproten. Ziedaar dan, waarom David hier als koning betiteld wordt.

Verder zal men ook niet vinden, dat David verdiende zó vermaard te worden. Daarom verhaalt de Evangelist uitdrukkelijk, dat Salomo gewonnen is uit haar, die Uria's huisvrouw is geweest. Ziedaar een bedrijf zo buitensporig als er ooit zou kunnen begaan worden. Want David verraadt, voorzover het aan hem lag, het leger Gods en roept zulk een wraak in over zijn hoofd, dat heel het volk door de ongelovigen kon verslagen worden. Zijn onderhoorige, die zijn leven voor hem waagt tegen zijne vijanden, die zelfs een dapper en vermaard man was, verloochent zichzelf en al zijn geriefelijkheden om zijn koning en heel het volk te dienen - toch ontrooft men hem zijn vrouw, en wordt hij onteerd. En zelfs laat David hem tot zich roepen, en wanneer men hem niet kan overhalen om bij zijn vrouw intrek te nemen, broedt hij een ander kwaad uit om zijn zonde te bedekken. Hij hoort dit antwoord, dat hem honderdmaal het hart moest breken, als Uria zegt: Dat verhoede God, dat ik nu op mijn gemak zou gaan slapen, terwijl het leger Gods in gevaar is en onze broeders in de strijd zijn; neen, ik zal het niet doen. En toch dringt David er nog op aan; hij is daarin als ver dwaasd, zijn ogen zijn hem zo geblinddoekt, dat hij alle vreze Gods en alle geloof en trouw vergeet, en zelfs alle eerbaarheid onder de mensen. Want hij geeft bevel, dat deze man, die zich zo loyaal jegens hem bewezen had, daar door de vijanden en de ongelovigen vermoord wordt, en ondertussen geniet hij van zijn vrouw. Wat is dat voor huwelijksbegin? Het is slechts één schurkenstreek, ja helsche gruwel. Alzo dan, wanneer men David goed bekeken heeft, zal men niet zeggen, dat hij verdient hier koning David te worden genoemd. Weliswaar is hij het overige van zijn leven als een engel Gods onder de mensen geweest, want zelfs God geeft hem dit getuigenis, dat Hij hem bevonden heeft als een man naar Zijn hart; en wanneer de Schrift ervan spreekt, maakt zij alleen deze uitzondering: uitgezonderd het geval van Uria. Maar overigens heeft hij zo oprecht gewandeld, dat zijn leven als een regel van volmaaktheid geweest is. Maar het gaat hier over zijn geslachtslijst, hoe Salomo gewonnen is geworden en wie zijn moeder is geweest. Nadrukkelijk zegt toch het Evangelie: *die Uria's huisvrouw is geweest*, om de verfoeilijke misdaad van David aan te wijzen.

En zo moeten wij altijd weer bij dit punt terugkomen, nl. dat wanneer God voor het volk Israël het koninkrijk opgericht heeft, en gewild heeft, dat het beeld en schaduw zou zijn van het eeuwig koninkrijk Zijns Zoons, dit niet gefundeerd is op enige verdienste van mensen noch op iets, dat zij hebben kunnen aanbrengen, maar dat God heeft willen tonen, dat Zijn arm alles gedaan heeft. Zo spreekt ook Jesaja ervan, wanneer het gaat over de verlossing van het menselijk geslacht, dat God her- en derwaarts heeft gezien, of Hij ook hulp vond, en dat Hij er geen heeft gevonden. Zo moest Hij dan met Zijn eigen arm en met Zijn gerechtigheid zich wapenen, zegt hij. Zo worden wij hier opnieuw onderwezen, opdat wij wegdoen alle verkeerde inbeelding, die ons in ons hoofd zou kunnen komen, wanneer wij het schepsel grootmaken en als tegen God over stellen, opdat Zijn goedheid dienovereenkomstig verdonkerd worde en Hij de lof niet ontvangt, welke Hem verschuldigd is. Dat alzo alles vernederd worde en er slechts over- blijve Zijn blote en vrijmachtige barmhartigheid, waarop een ieder leune, en dat wij daarop onze ogen mogen gevestigd houden. Daarop hebben wij opnieuw te letten. Verder zijn er onder de koningen die hier worden opgenoemd, sommigen afgodendienaars, anderen vol wreedheid en tirannie, weer anderen gemeen en ongebonden van leven. Leren wij dan nog te beter, dat onze Heere Jezus Christus Zich alzo vermengd heeft met de zondaren, om ons tot

Zich te trekken, en, hoewel Hij zonder vlek was, het Lam Gods geweest is om, in alle zuiverheid, geofferd te worden, en hierom ontvangen is van de Heiligen Geest; dat Hij niettemin zo met de zondaren wilde verbonden worden, opdat wij niet zullen vrezen ons heel vertrouwelijk tot Hem te wenden; opdat wij zullen verstaan, wat Paulus niet zonder oorzaak zegt, dat het een getrouw en onfeil baar woord is, dat Hij gekomen is om hen te redden, die helemaal verdoemd waren. Zo betuigt Hij zelf ook, dat Hij gekomen is voor de verdwaalde en verloren schapen van het huis Israëls, en ook, dat Hij de medicijnmeester is, die niet voor de gezonden maar voor de zieken gekomen is, en ook, dat Hij het leven is en gekomen om het leven te geven aan hen, die reeds gestorven waren. Verstaan wij dit dan, als het er om gaat bij God onze schuilplaats te hebben, wetend dat onze Heere Jezus Christus tot ons neergedaald is en dat Hij onze krankheden op zich heeft willen nemen om ons daarin te hulp te komen.

Ziehier dan, wat wij enerzijds moeten opmerken. Anderzijds zien wij, wat het betekent bloot familie van onze Heere Jezus Christus te zijn en slechts naar de wereld enigen omgang met Hem te hebben. Dat is slechts ijdelheid en rook. Daarom zeide Hij, toen een vrouw uit de menigte riep: Zalig de buik die u heeft gedragen en de borsten die u hebben gezoogd: ja, zalig zijn veelmeer zij die het Woord Gods horen en hetzelfde bewaren. Het gaat er hier niet om de maagd Maria te verheerlijken, zoals de papisten van haar een afgod maken, omdat zij de Zoon Gods gedragen heeft, en van al hare deugden, alsof zij daarmee omwikkeld worden. Wanneer zij de heilige Maagd zeer willen prijzen, hebben zij het niet over de vreze Gods die in haar was, noch over haar ootmoed of geloof en gehoorzaamheid enz. Maar zij zal hemelkoningin zijn, poort van het paradijs en het leven zelf, kortom, alles wat onze Heere Jezus Christus toebehoort, geven zij haar. En intussen wordt de Zoon van God beroofd van de eere, die Hem door God Zijn Vader is toegedeeld; dat alles wordt prijs gegeven. En waarop steunen de papisten? Hierop, dat zij Jezus Christus in haar schoot gedragen heeft. Zeer zeker is dat zo, maar Hij van Zijn kant gaat hier toch tegen in en weerspreekt dit, waar Hij zegt, dat veeleer zalig zijn die het Woord Gods horen. En dan niet op die manier, dat wat ingaat door net ene oor terstond door het andere weer uitgaat. Zij worden bedoeld, die het Woord Gods bewaren als een kostbaren schat, zodat het wortel schiet in hun harten.

Ook dit kunnen wij nog uit deze geschiedenis menemen. Want waartoe heeft het Manasse gediend en véór hem zijn grootvader Achaz en huns gelijken, dat zij de voorvaderen en de voorouders geweest zijn van onze Heere Jezus Christus? Het is hun tot-te zwaarder verdoemenis geworden. Want ziet slechts Achaz, die een ongelovige en een boosdoener is, die tegen God en heel Zijn heilige leer strijdt. Wij zien Manasse, die de stad Jeruzalem heeft vernield met bloed, die de profeten vermoord heeft. Wij zien anderen, die zo'n roverij hebben uitgeoefend, dat er slechts schrikkelijke verwarring was. En toch is onze Heere Jezus Christus uit hun geslacht voortgekomen. Maar zij moeten opgetekend worden voor God, opdat wij ze verfoeien zouden, in plaats van hen te eeren, omdat zij afstamden allereerst uit Abrahams door God aangenomen geslacht, dan uit het geslacht van Juda, die weer een graad voornamer en hoger was, en ten slotte van Davids koninklijken zetel. God had Zich dat Koninkrijk als een priesterlijk koninkrijk voorbehouden: Hij had het in Zijnenaam gewijd, zoals reeds aangetoond is - en toch waren zij afvalligen die God hebben bedrogen, Hem de oorlog hebben verklaard, wreed de heilige profeten hebben vervolgd, in wie niets was

dan leugen en valsheid, geen medelijden, geen ontfermen hoegenaamd niet, die kortom van dit heilig Koningschap een roverstroep hebben gemaakt. Wanneer wij daarop zien, dan zijn zij te meer te veroordelen. Daarom moeten wij verstaan, dat het niets waard is een mooien schijn te hebben, naam te hebben, en voor de meest vooraanstaande mensen te worden gehouden, als wij niet waarlijk vernieuwd zijn, gelijk ook Paulus zegt: Die in Jezus Christus gerekend wil worden, die zij een nieuw schepsel. Hij spreekt daar over hen, die genoeg nemen met een mooi vertoon en staatsie en die zich voor de mensen laten gelden. Maar hij zegt: het is alles niets dan beuzelarij. Willen wij voor God en Zijne engelen erkenning vinden, dan moeten wij van natuur veranderen. Want wat komt ons uit moeders schoot toe dan alle bederf en boosheid? Wanneer wij dus omgegoten worden, d.w.z. vernieuwd worden door Gods Geest, dan hebben wij een onfeilbaar merkteken, dat wij als Zijne kinderen erkend worden. Ziedaar dan, wat die koningen aangaat over wie hier wordt gesproken.

Daarna is er ook nog de Babylonische ballingschap, waarin het blijkt, dat alles wat te voren opgericht was, wordt neergeslagen en geruïneerd. Wel een harde beproeving, die de heilige vaders konden doormaken, van alle kanten geplaagd en in zo harde dienstbaarheid gehouden, dat zij daar waren als marktvee. En wat hoop was er voor hen? Het leek er niet op, dat zij ooit moesten terugkeren. En dat, terwijl God gezegd had, dat Davids koninkrijk bestendig zou zijn, zolang de zon en de maan aan de hemel staan. Hoe komt er wat van terecht? De voorlaatste koning wordt als een boosdoener voortgesleept; men doet hem ketenen en ijzers aan voeten en handen, zelfs steekt men hem de ogen uit, na zijn kinderen in zijn tegenwoordigheid te hebben geslacht. Daarna houdt men over hem een strafgeding en wordt hij als een misdadiger ter dood gebracht. Zo wordt ten slotte het koninkrijk helemaal vernietigd en (zoals ik al zeide) heel het koninklijke zaad uitgeroeid. Want hoewel Salathiël nog enige positie heeft, is toch heel het koninklijk geslacht als weggevaagd. Wie zou toen wat anders gezegd hebben dan dat God niet in ernst had gesproken? zo zien wij, dat die arme mensen, die slechts de figuren en schaduwen der Wet bezaten, wel een moeilijke strijd hadden te verduren, toen zij zulk een verwoesting zagen, dat hun, die er van hoorden spreken, de haren te berge rezen; gelijk God hun ook door Zijne profeten had bekend gemaakt, dat alwie hoorde spreken van de wraak, die Hij over Zijn volk uitoefende, verbaasd zou zijn, en dat het iets zou zijn om iedereen tot verbijstering te brengen. De oren, zegt Hij, zullen klinken, wanneer men zal horen spreken over de verschrikkelijke verwoesting, die Ik over u zenden zal, wanneer men ziet, dat gij een zo verdorven volk zijt, dat Ik u op die manier verdruk. En zo is het gekomen.

Wij kunnen hier dan opmerken, dat, als de heilige vaders standvastig gestreden hebben tegen alle schermutselingen, en de aanvallen welke de Satan op hen richtte, en toch volhardden met altijd de hun beloofde verlossing te verwachten, wij hedentendage te sterker reden hebben om onwankelbaar en standvastig te zijn. Wanneer wij de Kerk verstrooid en verward zien, de duivel en zijn trawanten in eere zijn en de teugel vieren, en Gods arme kinderen gekweld worden, dan moeten wij toch niet bezwijken. Waarom niet? De strijd, dien de oude vaders moesten verduren, is veel moeilijker geweest om weer te boven te komen, en in geen geval beschikten zij over de wapenen die wij tegenwoordig hebben. Wij kunnen zien op onze Heere Jezus Christus, Die gezeten is aan de rechterhand Gods Zijns Vaders, en Die ons uitdrukkelijk zegt, dat Hij alle macht heeft in hemel en op aarde, en dat Zijn kracht

genoegzaam is om Zijn Kerk op te richten, ook wanneer zij honderdkeer neergeworpen was. Aangezien wij dat hebben tot onze versterking en God wil, dat ons geloof triomferen zal over alle angst voor Satan, dan mogen wij niet zo laf zijn, dat wij verschrikken en alles in de steek laten, wanneer wij zien, dat de Kerk niet bloeit en het Rijk van onze Heere Jezus Christus niet dien voorspoed heeft als te wensen ware. Daar mogen wij wel tweemaal om denken. En dan, wij worden hier telkens weer onderricht, dat God op Zijn wijze handelt en niet naar de smaak der mensen, d.w.z. dat Zijn daden altijd vreemd zullen worden gevonden. Want als Hij in alles en bij alles een gewone wijze van handelen volgde, zouden wij niet denken, dat Zijn hand er in gemengd was. Want wij zien zelf, hoe ijdele lieden en de ongelovigen altijd het woord natuur vóór in de mond hebben, alsof God niets was. Wanneer wij zien, dat de zon alle dagen op- en ondergaat, dat de jaargetijden in geregelde orde terugkomen, dan heet het: de natuur, de natuur. Zij blijven altijd vastzitten in wat zij hier beneden zien, bijv. wanneer de aarde voortbrengt wat de mensen moet voeden, dan hebben zij daar hun genot in, maar God komt er niet bij te pas. En waarom? Het is alles voor hen zo gewoon. Dat is wel een lage ondenkbaarheid. Als God dan, wanneer het gaat om ons eeuwig zieleheil, altijd een handelwijze volgde, die voor ons gewoon was, en die wij narekenen konden, zou zeker Zijn lof veelszins verdonkerd worden. Want wij zijn zo onerkentelijk, dat wij wel opzettelijk aanleiding zoeken om al Zijn kracht te begraven. Echter moeten wij verwonderd zijn, wanneer God boven alle menselijk denken handelt en boven alles uitgaat wat wij zouden kunnen vatten; kortom, zijne werken moeten wonderlijk zijn om ons mee te voeren tot verwondering.

Ziedaar, wat wij bij deze schriftuurplaats hebben te onthouden. God had Zijn volk, als Hij gewild had, wel kunnen beveiligen, zodat zijn vijanden altijd teruggeslagen waren, gelijk Hij in vorige tijden gedaan had. Maar al moge dit zo zijn, Hij heeft gewild, dat de tempel verbrand, de stad Jeruzalem met de grond gelijk gemaakt en het land is verlaten, omdat het door zoveel gruwelijkheden als de Joden begingen, bezoedeld was. Hij had daar het altaar opgericht, waar Hij wilde dat Hem de offeranden werden gebracht, en daar is verder geen sprake van. Ziet het volk, dat niet alleen naar een ver land wordt overgebracht, maar men verstrooit het als stroo voor de wind, dat van de enen naar de anderen kant geworpen wordt. Ziedan dit volk, dat in zodanige verwarring is, als wanneer men het lichaam van een mens in mootjes gesneden, en het dan bij kleine stukjes naar alle kanten had heengeworpen, in de lucht en in het water en op de aarde, nadat het zo in stukjes verdeeld had. Ziet, hoe de staat en toestand der Kerk was, toen de Joden naar Babel zijn overgebracht. Maar al moge dit zo zijn, God heeft niet nagelaten nog weer de scepter van David op te heffen, zoals Hij reeds door Zijne profeten verklaard had. De koninklijke zetel moest worden neer-

geworpen, opdat God daarna de stukken als uit een afbraak weer zou bijeenbrengen om hem te herbouwen. Zo spreekt Amos er over, En ook Jesaja wijst er op, dat dit koninkrijk moest vernietigd worden, wanneer onze Heere Jezus Christus zou gezonden worden ter verlossing der wereld. Want hij noemt Hem niet zoon van David, maar zoon van Isaï, die een arme buitenman is geweest, zonder eer en zonder naam. Zo zien wij dan, dat God gehandeld heeft op een wijze, die voor de mensen totaal verborgen en onbekend was, opdat wij zouden leren Zijn kracht in allen eerbied en ootmoed te aanbidden; opdat wij, wanneer het er om gaat op Hem te hopen, niet naar alle kanten zouden kijken of er een middel ware, en niet aan het disputeren

zouden slaan om ons af te vragen: zal het mogelijk zijn? hoe zal het gebeuren? wat zal er uit voortkomen?

Nee, nee, voor al dergelijke dingen moeten wij de ogen dicht houden en de beloften Gods met zulk een geloof en zekerheid omhelzen, dat wij tot deze slotsom komen: al moesten hemel en aarde door elkaar raken, toch zullen wij niet ophouden met altijd onze weg te vervolgen en deze eere aan God te bewijzen, dat wij aan Zijn blote Woord geloof hechten. Al moesten wij honderdmaal in de dood, Hij zal ons kunnen levend maken; al werden wij geschokt en geschud her- en derwaarts door onderscheiden beproevingen, wij zullen door Hem staande gehouden worden en Hij zal onze beschermer zijn. Zo, zeg ik, moet, als te midden van alle afgronden waarin wij zouden kunnen vallen en verzwolgen worden, nochtans ons geloof overwinnen en hemelwaarts gericht zijn, gelijk God ons daartoe roept door Zijn Woord. Op Hem moeten wij hopen, wetend dat Hij ook al zien wij niet hoe Hij ons moet redden en al lijkt het zelfs dat geen sprake meer van is, nochtans getrouw is en alles zal vervullen wat Hij ons zegt, al moet het dan door ongewone middelen gebeuren. Ziedan, wat wij in verband met deze Babylonische ballingschap hebben te onthouden.

Nu is hier nog een moeilijkheid, die we terloops zullen aanstippen, opdat niemand daar last mee krijg. Niet, dat wij ons daar teveel bij moeten ophouden, want veeleer moeten wij aandringen op hetgeen tot nut en stichting dient. Maar al is dit zo, toch zal het goed zijn een opheldering te geven, opdat niemand van zijn stuk rake, omdat Mattheüs enig verschil heeft met Lukas, wijl Lukas geen melding maakt van Salomo en zijn opvolgers, en nochtans Salomo de ware erfgenaam van David geweest is. En hoe heeft niet Jezus Christus vandaar Zijn afstamming? Want Hij lijkt niet voor de Christus Gods gehouden te moeten worden, tenzij Hij uit dit geslacht voortgekomen is. Maar de Schrift doet zo vaker en neemt de zogenaamde wettige linie, ook al zal zij niet de natuurlijke zijn, alsof zij de natuurlijke geslachtslinie weglief. En inderdaad is onze Heere Jezus Christus niet gesproken uit Salomo maar uit Nathan. En waarom wordt Hij zoon van David genoemd over de linie van Salomo? Omdat de kroon, bij wijze van spreken, voor een tijd als in een privaat huis verborgen was, totdat zij enigszins in Salathiël en Zerubbabel weer naar voren gekomen is. Leren wij dan, dat er geen tegenstrijdigheid is tussen de beide Evangelisten, wanneer de ene de geslachtslijst van onze Heere Jezus Christus beschrijft van Nathan's kant, en de andere van Salomo's kant. Want de ene bedoelt Zijn geslachtslijst aan te geven volgens de natuurlijke linie, en de andere volgens de wettelijke linie, nl. van het koninklijk recht en de waardigheid der kroon. Want God wilde, dat in de persoon van Jezus Christus alles wat van Salomo voorzgd was, werd vervuld en bewaarheid. Opnieuw zien wij nog hierin, dat God geen grote praal gebruikt op de manier van de mensen. Want wanneer dezen wat gaan ondernemen, maken zij grote voorbereidselen en groot lawaai. En zelfs zien wij, dat een handwerksman geen draad in de naald kan rijgen of een steek naaien, zonder dat hij zijn arm beweegt, er bij gaat zitten of zich op enige andere wijze beweegt. Maar God houdt bij Zijn werken al dat vertoon er niet op na: Hij doet het als in een schuilhoekje, zodat men er niets van merkt. Maar zo moet het, opdat wij tot het geloof komen, en begrijpen, dat mettertijd God ons zal openbaren, wat wij nooit hadden gedacht.

Verstaan wij het alzo dan, dat God reeds in de persoon van David wilde, dat het geslacht van de Heere Jezus Christus verviel, zonder dat echter de belofte werd teniet gedaan, want deze houdt altijd haar kracht, nl. naar de orde die wij reeds uiteengezet hebben. Maar al zij dit zo, onze Heere Jezus heeft niet zo'n luisterrijke afstamming, als de lieden van deze wereld het zouden willen. Men ziet, dat Hij uit mensen voortgekomen is, die niet, overeenkomstig hun afstamming van koning David, een klinkenden naam hebben. Maar dat geschiedt, opdat wij altijd zullen verstaan, dat Zijn kracht om op te hopen onbegrijpelijk is, en opdat wij niet zo overgegeven zouden zijn aan alles wat zich voor onze ogen laat zien, dat wij Hem niet grootmaken; wij moeten weten, dat ons geloof boven heel de wereld uitklimmen moet, of het zou niet meer geloof zijn. Want gelijk het Woord Gods boven de hemelen uitgaat, zo moet het ons ook daarheen opvoeren; en wij moeten God toestaan, dat Hij handelt naar Zijn macht en Van zijnaad, zó dat wij zijn als arme blinden, tenzij en voorzover Hij ons verlicht, opdat wij Hem de lof geven die Hem toekomt, wanneer Hij zo boven al ons denken uitgegaan is. Ziedaar in hoofdzaak, wat wij hebben te onthouden.

Eindelijk moeten wij nog bij het punt komen, dat Lukas zegt, dat Adam de zoon van God is geweest. Wij hebben er boven reeds op gewezen, dat Lukas een ander en verschillend oogmerk heeft dan Mattheüs. Want Mattheüs ging niet verder dan het geslacht van Abraham, omdat de belofte daar het begin had. Dat was als 't ware de fontein en de bron van de zegen, waarop de wereld moest hopen. Mattheüs heeft het dus voldoende geacht, ons Jezus voor ogen te houden als dengene, aan wien men kan zien, dat God getrouw en oprecht is geweest in hetgeen Hij aan Zijn knecht Abraham heeft beloofd en daarna aan David heeft herhaald. Wij zien dit, en zo moeten wij tot de conclusie komen (zoals van het begin af gezegd is), dat Jezus Christus, de zoon van David en de zoon van Abraham, ook onze Verlosser is geweest, waarvan we helemaal en vast verzekerd kunnen zijn. Maar Lukas heeft ons willen aantonen, dat de genade, die door Gods Zoon is aangebracht, zich in het algemeen tot heel de wereld uitstrekt. En inderdaad, wat zou het zijn, als wij slechts de geslachtslijst van Mattheüs hadden? Daarmee zou voor ons de deur gesloten zijn, nooit zouden wij in Gods huis kunnen ingaan, nooit enige gemeenschap met Jezus Christus hebben. Hij zou weliswaar menselijk vlees hebben aangenomen, maar er zou een dikke muur zijn, die ons scheidde van Abrahams geslacht. Want wij stammen af van de heidenen. Wij waren vreemdelingen van Gods kerk, zonder enige belofte, zelfs zonder God, want Hij had Zich van ons afgezonderd om te zeggen, dat Hij niet wilde, dat wij deelgenoten werden van de geestelijke goederen, die als een schat voor Zijn kinderen werden voorbehouden. Maar wanneer wij dan enerzijds zien, dat Jezus Christus ons hier als zoon van Abraham wordt verklaard, laten wij dan weten, dat Hij de beloofde Verlosser is; wanneer Hij anderzijds zoon van Adam wordt genoemd, verstaan wij het dan, dat het goed dat Hij heeft verworven, niet slechts is voor een handjevol mensen, maar voor allen, van de grootste tot de kleinste, en dat wij waarlijk deel en aandeel hebben aan dit heil, hetwelk Hij voor ons heeft verdiend bij God Zijn Vader door Zijn gehoorzaamheid, dat wij worden gewasschen en gereinigd door Zijn bloed, dat de erfenis welke Hem van nature toebehoort, ons door onverdiende aanneming wordt meegedeeld. Daarop hebben wij dus wel te letten, wanneer Lukas hier de eersten mens noemt, van wie wij allen afstammen. En daarin hebben wij de voorzienige leiding des Heilige Geestes te erkennen. Want God heeft onze verlossing in Jezus Christus willen

bewijzen, niet door de mond van een enkelen Evangelist, maar Hij heeft aan ieder zijn aandeel toegedeeld, zo dat Hij wilde, dat Mattheüs voor ons de getuige zou zijn, dat Jezus Christus het gezegende zaad was, waarop Abraham volgens de belofte had gehoopt. Lukas daarentegen komt ons verklaren, dat hierin geenszins een belemmering voor ons ligt om met Hem verbonden te worden en allen saam in Zijn lichaam opgenomen te worden, want Hij is de zoon van Adam zelf. Ook daarom staat er, dat Adam was *de zoon van God*, om uit te drukken, dat men zich niet verbazen moet, zo God heel het menselijk geslacht wilde vrijkopen. En waarom? Want wij zijn Zijn maaksel. Weliswaar moet Hij ons herscheppen, want wij zijn zo misvormd, dat Hij ons niet meer erkent, zoals wij dezer dagen gezien hebben, wanneer Hij zegt, dat het Hem berouwt de mens gemaakt te hebben. Wij worden dus vanwege de zonde, die in ons is, door God verworpen. Maar toch wordt Adam niet zonder reden zoon van God genoemd, want God heeft hem geschapen en geformeerd.

Welnu, naardien wij van hem afstammen, al zijn wij nu in zulk een verderf gevallen dat wij er in zouden moeten omkomen, en al houdt de duivel ons gevangen en al zijn wij tot de eeuwigen dood veroordeeld, moet men zich dan verbazen, zo God ons in medelijden aanschouwt en ons in onze ellende wil te hulp komen? Want Hij heeft ons in Adam in zulk een zuiverheid geschapen, dat wij als Zijn kinderen gerekend worden. Weliswaar was het Zijn goed recht ons te onterven, maar Hij wil ons in de erfenis doen delen, zoals een vader, die zijn kinderen ontbiedt. Wij zien dan, hoe in alles en overal de Heilige Geest ons niet heeft willen vermaken met nutteloze speculatie's, maar ons daar heeft willen brengen, dat wij gemeenzamen toegang hebben tot onze Heere Jezus Christus, en niet twijfelen of Hij leidt ons altijd tot God Zijn Vader, geeft ons daar altijd goeden ingang en opening en maakt, dat al onze gebeden worden verhoord, en doet ons eindelijk komen tot dat glorierijk geluk, als God ons zal erkennen als Zijn kinderen, opdat wij mogen genieten van de erfenis van het hemelse koninkrijk, gelijk Hij het ons beloofd heeft.

DERDE PREEK

Mattheüs 1: 18 - 21

De geboorte van Jezus Christus was nu aldus: Want, als Maria, zijn moeder, met Jozef ondertrouwd was, eer zij samengekomen waren, werd zij zwanger bevonden uit de Heiligen Geest.

Jozef nu, haar man, alzo hij rechtvaardig was, en haar niet wilde openbaarlijk te schande maken, was van wille haar heimelijk van zich te laten.

En alzo hij deze dingen in de zin had, zie, de engel des Heeren verscheen haar in de droom, zeggende: Jozef, gij zoon Davids, wees niet bevreesd, Maria, uw vrouw, tot u te nemen. Want hetgeen in haar ontvangen is, dat is uit de Heiligen Geest.

En zij zal een zoon baren, en gij zult Zijненаam heten Jezus, want hij zal zijn volk zalig maken van hun zonden.

Gelijk wij hierboven onderwezen zijn, dat onze Heere Jezus Christus waarachtig mens geworden is en God geopenbaard in het vlees, opdat ons geloof kon rusten op de broederlijke vereniging, die tussen Hem en ons is, zo wordt ons nu wederom getoond, dat Hij afgezonderd is geweest van de gewonen rang der mensen. Want Hij was zoon van Adam, d.w.z. afstammend uit het menselijk geslacht, en toch niet op gewone wijze, maar Hij is ontvangen van de Heilige Geest. Want Hij is de fontein, waardoor wij gereinigd moeten worden van al onze smetten. En hoe zou Hij reinheid aan arme zondaren kunnen geven, wanneer Hij niet alle volmaaktheid in Zich bezat?

Twee dingen zijn vereist in de Zoon van God, om jegens ons als middelaar te kunnen optreden, enerzijds dat Hij met onze natuur verbonden werd, ja waarachtig mens werd, onderworpen aan al onze zwakheden, uitgenomen de zonde, om er deernis en medelijden mede te hebben en ook om God Zijn Vader gehoorzaamheid te bewijzen, een dienstknechtsgestalte aangenomen hebbende, zoals Paulus zegt, onderworpen onder de Wet, ja haar ten volle vervullende. Dat moest, terwijl Hij toch vrij was van de zonde en geen smet in Hem gevonden werd. Want Hij is (zoals de Apostel in de brief aan de Hebreënen zegt), niet gelijk geweest aan de oude Hoge priesters, die eerst voor hun eigen zonden offeranden hebben geofferd en daarna voor de zonden des volks, maar Hij heeft Zichzelf geofferd, niet omdat Hij er voor Zichzelf behoefte aan had noch als wedervergelding voor enige zonde die Hij zou hebben bedreven, maar Hij heeft betaald wat Hij niet schuldig was. Hij heeft zich borg voor ons gesteld. Dit wordt ons hier door Mattheüs verhaald, nl. wat staat in dit artikel van ons geloof: dat Jezus Christus ontvangen is van de Heiligen Geest.

Wij hebben dat reeds gezien in het Evangelie naar Lukas, maar hier is er een bredere verklaring van. Want hierboven is gezegd, dat de engel aan de maagd Maria heeft aangekondigd, dat zij Gods Zoon zou ontvangen, Die de Verlosser van het volk moest worden. Maar nu wordt deze boodschap aan Jozef bevestigd. En dat geschiedt om ons te bevestigen, wat wij nu reeds hebben gezien, opdat ons geloof daarin te zekerder zij. Want we hebben hier twee authentieke getuigen, nl. Mattheüs en Lukas, die als met één mond erover spreken. Zo zien we dan enerzijds de maagd Maria, die verzekering

ontving van de engel, en Jozef op zijn beurt ook; en God heeft hen besteld, opdat wij te voller zekerheid zouden hebben van hetgeen voor onze zaligheid vereist werd.

Nu staater: *De geboorte van Jezus Christus was nu aldus.* Niet, dat Mattheüs de geschiedenis van de geboorte verhaalt, maar hij toont ons aan, hoe Jezus door Jozef erkend is Zoon van God te zijn. Want Jozef (zegt hij), die de maagd Maria ondertrouwd had, hoewel hij nog niet met haar woonde, en zij nog niet samen een huishouding hadden opgezet, bemerkte, dat zij zwanger was. Nu zegt Lukas wel (en hij stemt daarin overeen met Mattheüs), dat zij zwanger werd bevonden van de Heilige Geest, maar van Jozef wordt gezegd, dat hij merkte, dat zij zwanger was, terwijl hij niet wist hoe. Hierin zien wij, dat de heilige Maagd deze innerlijke bescheidenheid bezat, dat zij zelfs niet heeft durven bekendmaken, wat haar van de hemel af was betuigd. De engel was van God gezonden, en toch verzwijgt zij het. Zij is wel naar Elizabeth gegaan, omdat God haar daar een onderpand gaf om haar te meer zekerheid te geven, en om voor zich zelf een gedenkstuk te hebben in wat aan Elizabeth gebeurd was. Zelfs was er de profetie, die haar, zoals wij vroeger al gezien hebben, veel dienst bewees. Maar al is dit zo, zij durft niet openbaren wat haar in 't geheim was gezegd, en bewaart het als een schat, totdat de geschikte tijd is gekomen, en zij verdraagt liever in smaad en schande te zijn bij de mensen, als een hoereester, zodat zelfs Jozef daaraan gedacht heeft. Zij verdraagt het liever zo geminacht te worden dan verder te gaan dan betaamde, aangezien niet op deze conditie de engel haar deze boodschap gebracht had, dat zij die overal zou bekend maken. Zij moest haar uur verwachten en de plicht was haar niet door God opgelegd, dat zij het Evangelie moest verkondigen, maar zij schikt zich er toe, al de smaadheden te ontvangen, naar God behaagde, totdat haar onschuld bekend werd en God zelf de eer en de majesteit van Zijn enige Zoon handhaafde.

Nu staat er nadrukkelijk, dat Jozef, alzo hij rechtvaardig was en Maria, zijn ondertrouwde vrouw, niet wilde openbaar te schande maken, besloot zich terug te trekken en als in een schuilhoek te vluchten. Merken we wel op, dat deze lof, die aan Jozef gegeven is, dat hij rechtvaardig was, meebrengt, dat hij niet wil verdragen, dat een vrouw een hoer is en dat dit door zijn schuld verborgen wordt. Hij kon niet anders denken, totdat het hem van de hemel geopenbaard wordt dat zijn vrouw zwanger is door de verborgen kracht des Heilige Geestes. Hij kon, zeg ik, niet anders denken dan dat zij een hoereester is. Als hij dan toch verder met haar had gewoond en dat was zo gebleven, dan is zeker, dat hij voor koppelaar diende en het kwaad verborg door het te voeden. Het was toch een misdrijf, dat door Jozef niet kon verborgen worden, omdat hij rechtvaardig was, d.w.z. God vreest en de vroomheid hooghoudt. Hij wil dan ook geen gebruik maken van deze laagheid, dat hij de zonde begraaft en oorzaak is dat het kwaad alzo ongestraft blijft. Hij kan daarin niet toestemmen. En toch, aangezien hij ook zijn menselijk gevoel heeft en hij van Maria, die hij ondertrouwd heeft, houdt en zonder twijfel ook uitnemende deugden in haar vond, wordt hij teruggehouden, zodat wij hem in verschrikkelijke moeilijkheden vinden. Enerzijds is zijn slotsom, dat het hem niet geoorloofd is het kwaad te verbergen. Anderzijds denkt hij ook: Wat zal het worden, als ik dit arme meisje te schande maak en het in de dood voer? Want echtbreuk was in dien tijd een halsmisdad, en dat gold ook voor ondertrouwde meisjes, die nog niet in het huwelijk waren getreden: van dat zij trouw beloofd hadden, werden zij ter dood gebracht evenals gehuwde vrouwen.

Welnu, Jozef huivert er voor terug, dat op zijn mededeling dit arme meisje zal sterven. Zo houdt hij dan een middenweg en verkiest zichzelf te verbannen en zich buitenslands terug te trekken en ergens onbekend te zijn en daar zijn handwerk te beoefenen en arm als een vluchteling te leven. Dat doet hij liever dan zijn vrouw te schande te maken. Hieruit hebben wij mee te nemen, dat wij het kwaad niet moeten verbergen om het te voeden. Wel zijn wij niet verplicht, wanneer wij in het geheim iets hebben vernomen, ogenblikkelijk het op straat uit te schreeuwen, want er zijn heel wat feiten, die men vertrouwelijk gaat meedelen. Daarom zegt Jacobus ook, dat wij onze misdaden elkander moeten belijden, opdat wij daaruit aanleiding nemen om te bidden voor hem, die ons zijn verslagenheid bloot gelegd heeft. Als dan ook iemand mij een zwakheid die in hem is gaat ontdekken, zal ik, als ik die ga bekend maken, wreed zijn en in alle opzichten trouweloos. Maar hier is de kwestie het kwaad niet te bewimpelen, wanneer er kwade gevolgen uit voortkomen zouden. Want als Jozef een kind had aanvaard dat het zijne niet was, was dat omkering van elke orde en een verfoeilijke zaak also vals kroost onder te schuiven. Dat allereerst. En dan, nadat Jozef een zodanig kwaad verdragen en stil gehouden had, was het waarschijnlijk altijd van kwaad tot erger gegaan. Hij was dan oorzaak van veel andere zonden, die waren bedreven, als hij het niet had voorkomen. Kortom, wij zien hier een middenweg tussen een dwaas medelijden, dat velen zullen hebben, en een de perken te buiten gaande strengheid, waarmee anderen zullen beoedeld zijn. Want moeilijk kunnen wij maat houden, wanneer wij eens anders fouten moeten berispen of ze moeten openbaren. Sommigen gaan er in de blinde ijver toe over, andere zullen zich door onzuivere hartstochten laten leiden. Hoe zal zich tegenwoordig bij de meesten deze ijver openbaren? Sommigen zullen op de loer liggen en menen heel wat gedaan te hebben, wanneer zij een verborgen zaak kunnen ontdekken. Weer anderen zullen alles uitkramen, zodat men ziet, dat er geen liefde is. Er staat geschreven, dat de liefde menigte van zonden zal bedekken, niet maar een of twee maar vele. Maar die ijveraars, die niets kunnen verdragen en grote levenmakers zijn, gaan de maat te buiten en tonen, dat zij al te onmenselijk zijn.

Daarentegen moet men altijd letten op hetgeen Paulus zegt. Hij wil niet, dat wij vleien die zich misgaan hebben, noch hun zonden bedekken, maar dat wij, ze verbeterend, zachtheid en lankmoedigheid gebruiken. En waarom? Omdat een ieder (zegt hij) moet toezien, of hij zelf niet even goed enige verzoeking heeft. Zo hebben wij nodig, dat men ons verdraagt en jegens ons die maat gebruikt. Maar al is dit zo, toch moeten wij ook weer niet, wanneer wij dat uiterste, waarin velen feilen, hebben afgewezen, trachten de misdaden te bedekken, want dan zouden wij schuldig zijn. Wie een zaak bedekt die publiek moet gemaakt worden, zowel met het oog op het algemeen welzijn als het voorbeeld dat hij niet moet wegcijferen, is medeplichtig aan het kwaad, zoals een heler medeplichtig is met de steler. Bij ons moet dus deze ijver zijn, die ons er toe brengt het kwaad te bestraffen, maar intussen mogen wij niet vergeten, wat medelijden en broederlijke liefde is; en anderzijds moeten wij zó welwillend zijn om te vergeven, dat het niet strekt tot verberging der zonden en tot verhindering van straf. Altijd moeten de ergernissen worden weggenomen, en men dulde niet, dat het kwaad zich verbreidt. Daartoe moeten wij, de een zowel als de ander, komen. En wij zullen vergeefs uitvluchten zoeken; het wordt een zich bedekken met een door vocht vergaan boetekleed, wanneer sommigen zullen zeggen: ik voor mij, ik kan zo'n ding niet ver-

dragen, en ondertussen zullen wij blind zijn voor vele zonden die wij hebben bedreven en zullen Gode willen behagen door op een ander acht te nemen. Vergeefs zullen wij ons in dit geval op onze ijver beroepen, want zeker houden wij niet een regel der liefde, die al onze daden moet beheerschen. Dan, de anderen zullen heel goed kunnen antwoorden, dat zij de arme mensen niet wanhopig willen maken en hen liever met zachtheid trekken, maar intussen staat het toch zo, dat zij noch zorg noch lust hebben hen op de goeden weg terug te brengen en dat zij door vleierij en veinzing zich aangenaam willen maken. Leren wij dan uit het voorbeeld van Jozef, dat wij recht en gerechtigheid niet moeten vergeten uit vriendschap voor personen, en ook niet vergeten de menselijkheid, wanneer wij een ijver tot God hebben, die ons aanspoort de zonden te bestraffen.

Dit dan over Jozef. Intussen heeft God hem een tijdlang in zo'n onrust gelaten. Want als Jozef tevoren onderricht was geweest en voordat hij achterdocht had gehad, God hem betuigd had, dat zijn vrouw zwanger was door een verborgen werking des Heilige Geestes, dan zou, wat ons nu verhaald wordt, niet zo'n kracht hebben als het nu heeft om ons te verzekeren van het geloofsartikel, dat Jezus ontvangen is van de Heilige Geest. Wij zien Jozef zelfs op gang om zijn vrouw te verlaten. En zo kunnen wij aan hem zien, dat de duivel getracht heeft, als hij had gekund, de majesteit van de Zoon Gods te vernietigen en te maken, dat Hij niet erkend was als Zaligmaker der wereld. Jozef dan, die door deze overlegging in verzoeking werd gebracht, heeft alle gelovigen tot sterke bemoediging gestrekt. Want heden hebben wij geen aanleiding om te twifelen, aangezien. God heeft toegelaten, dat Jozef er aan getwijfeld heeft voor ons en in uiterste benauwdheid is geweest en dit besluit om het land te verlaten genomen heeft. Nu al deze dingen zijn gebeurd en God heeft een tijdlang gedaan alsof Hij niets merkte, dan is dat, opdat wij heden ten dage te opmerkzamer zouden zijn en te beter ervan overtuigd, dat Gods Zoon verschenen is, niet slechts eenvoudig als een uit de gemeenschap der mensen, maar geheiligd zijnde van zijn ontvangenis af.

Weliswaar hebben wij hier geen grote schare van getuigen, maar ook zo hebben wij te zien, welk een schat het was, toen de Zoon van God tot onze zaligheid gegeven is. Ook daarom heeft God niet gewild, dat dit ogenblikkelijk bekend werd gemaakt, wijl toen alles in de wereld zo verward was, dat het nodig was, dat slechts een klein aantal mensen, en dan nog geleidelijk, er kennis aan kreeg, dat de Verlosser was gezonden. En anderzijds heeft God in dezen weg onze gehoorzaamheid willen beproeven, want ons geloof moet altijd op eenvoud gegrond zijn. God heeft niet allerwege de trompetten laten klinken om aan te kondigen, dat de tijd der verlossing was gekomen en dat Hij Zijn Zoon zond om de mensen van de dood te verlossen. Hij heeft slechts Johannes de Doper gezonden, zoals beloofd was door de mond van de profeet Jesaja. En die heeft zijn ambt getrouw uitgeoefend, zoals Zacharias daarvan ook getuigenis geeft. Elizabeth ook heeft in de kracht des Heilige Geestes daarvan gesproken, en de Maagd heeft bewaard, wat haar in het geheim werd toevertrouwd, tot de geschikte tijd gekomen was. Toch heeft Gods Zoon meer dan voldoende getuigenis gehad, als wij tenminste niet ondankbaar zijn en ons tegen God verzetten, de zekerheid die Hij ons geeft verwerpende. En zo moeten wij leren, ons tevreden te stellen met wat ons wordt voorgehouden in de Heilige Schrift om de majesteit van onzen

Heere Jezus Christus te bewijzen, en ons voegen naar God en ons door het middel dat Hem goeddunkt laten onderwijzen. En wij moeten in onze begeerten niet te ongeduldig zijn en ons niet ophouden met deze te grote nieuwsgierigheid dat we zeggen: Ik zou willen, dat dat er bijgevoegd werd, dat zulk een zaak beter bekend werd. Hoeden wij ons voor zo'n stoutmoedigheid en leren wij ons aan God te onderwerpen. Ziet hier, hoe wij genoegzaam verzekerd zullen worden tot onze zaligheid, dat Jezus Christus gekomen is ter verlossing der mensen; en ons geloof, also in eenvoud gereguleerd, zal sterk genoeg zijn om alle krijgstuig van de hel en alle aanvallen, die Satan tegen ons op touw zal zetten, zó te weerstaan, dat alle boze aanslagen, die hij zal kunnen ondernemen om het geloof onderstboven te werpen, het niet zullen kunnen schokken.

Laten wij nu bij de hoofdzaak komen, nl. dat de engel aan Jozef in de droom verschenen is, terwijl hij rondliep met de overleggingen, waarvan ik al sprak, en zich er voor klaar maakte naar een ver land te gaan en zich zelf te bannen uit zijn huis en uit zijn familie. De engel dan verscheen hem. Daaraan zien wij, dat het nodig is, dat God voor een tijd ons laat verontrusten door velerlei bekommernissen, zodat wij niet weten wat het wordt en geen uitkomst zien in onze aangelegenheden. God zal ons intussen daar houden, weggescholen in onze duisternis, en Hij, bij Wien de volkomen klaarheid is, zal dulden, dat wij als arme blinden zijn. En waarom? Hij zal ons te beter Zijn genade laten merken, wanneer Hij ons bij ervaring geeft te verstaan, dat ons verstand niets is en wij in al ons zinnen en al onze raadslagen feilen. Wanneer wij (zeg ik) dat verstaan, zal God te meer worden verheerlijkt, en zullen wij van deze aanmatiging gebeterd worden. Want het is een der grootste zonden, die onder de mensen heerst, als zij zich door hun inbeelding laten besturen en alles wat zij in hun hersens gesmeed hebben, hun goed dunkt, zelfs willen, dat men hun paadje langs gaat en de anderen zich maar onderwerpen. Onze Heere moet Zijn gelovigen en Zijn kinderen reinigen, door hun de gelegenheid te ontnemen zich zo te gronden op hun eigen verstand; zij moeten zich in zo'n verbijstering en angst vinden, dat zij er niet erger aan toe kunnen zijn, opdat zij leren tot Hem de toevlucht te nemen. Daarom is het zo met Jozef gegaan, opdat wij niet denken zouden, dat God ons helemaal heeft vergeten en verworpen, als wij soms zo verontrust worden, dat wij als ontzet blijven staan: al kunnen wij niet onmiddellijk de weg weten om uit een of andere moeite te ontkomen, laten wij toch alles geduldig dragen en niet twijfelen, dat te juister tijd, nadat wij als arme blinden geleid zijn, Hij ons ogen zal geven om te zien, wat ons nodig en dienstig is.

Verder zegt de engel tot Jozef: *Gij zoon van David, vrees niet Maria uw vrouw tot u te nemen.* Door hem zo te betitelen heeft hij hem zeker opmerkzaam willen maken, alsof hij voor hem de profetieën aanhaalde, die hem alle bekend waren. Want dat was algemeen bekend onder het volk der Joden, dat de beloofde Verlosser moest komen uit het geslacht van David. Nu was dit geslacht zo in vernedering geraakt, dat er geen spoor noch merkteken van enige waardigheid meer aan was. Want Jozef was een arme timmerman. En nochtans was hij van dit koninklijk geslacht, waaruit de Verlosser der wereld moest voortkomen, en de anderen waren niet rijker noch eerbaarder. Zo wordt met hem een goed begin gemaakt, als de engel hem noemt: *Zoon van David*, alsof hij zeggen wilde: Herinner u, hoe God, toen Hij zeide dat Hij ontfermen had met Zijn volk om het te verlossen, uitgesproken heeft, dat deze genade zou voortkomen uit het

geslacht van David. Weliswaar ligt nu alles in puin en verwarring, is er geen luister noch vertoon, maar, al moge dit zo zijn, God heeft dat geslacht niet vergeten, dat Hij eens voor goed heeft gezegend en dat Hij Zich toegewijd heeft om de Verlosser der wereld voort te brengen. Versta dan dit voorrecht, dat voor u weggelegd is, en de eer, die God u heeft bewezen, toen Hij wilde, dat gij zoudt voortkomen uit dit koninklijk huis van David; en versta nu ook, dat de beloften, die gegeven zijn, niet ijdel zijn, en dat God vast is in Zijn voornemen, en dat nooit misleid is, die op Hem wacht.

Daarom voegt hij er dan ook verder aan toe, *dat de Maagd een Zoon zal baren*, en beveelt aan Jozef hem Jezus te noemen, want Hij zal zijn volk zalig maken van hun zonden. Zolang een vrouw zwanger is, al zijn er soms vermoedens van een jongen of een meisje, kan toch niemand dienaangaande zeker zijn. De engel doet hier dus profetisch werk, opdat Jozef dadelijk al een handtekening (om 't zo uit te drukken) hebbe om te beter verzekerd te zijn, wanneer hij zal zien, dat de maagd Maria, zijn vrouw, een Zoon ter wereld zal brengen. Dit is hem dan ook van veel dienst geweest. En nog heden is 't ook ons van veel nut. Want hoewel deze boodschap vertrouwelijk aan Jozef gebracht is, toch werd ze voor ons opgeschreven, en Jozef is er ons getuige van. En God wil, dat heden deze profetie bekend zij, opdat wij er door opgebouwd worden en wij onze Heere Jezus Christus aannemen, als ons door de hand Gods Zijns Vaders aangeboden, zelfs vóór zijn geboorte en vanaf de tijd, dat Hij nog verborgen was in de moederschoot. Maar wat volgt, is van nog groter gewicht, nl. dat aan Jozef bevolen wordt, de zoon, die zal geboren worden, Jezus te noemen.

De reden staat er ook bij opgetekend, n. *dat Hij Zijn volk zal zalig maken van hun zonden*. Nu zien wij allereerst (zoals hierboven al behandeld is), dat de naam Jezus aan onze Zaligmaker niet op goed geluk af gegeven is noch zoals kinderen dikwijls naar de wil van hun vaders genoemd worden, maar het is een naam, die uit Gods mond is voortgekomen. Verstaan wij dan, dat het zijn vrucht meebrengt, hoe Hij hier wordt genoemd. Jezus, dat is zoveel als Verlosser; want de naam komt van een woord, dat verlossen betekent. Ziedan Gods Zoon als Verlosser betiteld om aan te tonen, dat Hij niet tevergeefs onze natuur heeft aangenomen om mens te worden, maar dat het tot onze zaligheid is. Nu moet dat nodig voor ons zo vast staan, dat wij kunnen strijden tegen de duivel en de wereld en tegen alles wat ons zou kunnen voorkomen om de glorie van Gods Zoon te verdonkeren. Zie dan, waarom het voor ons vereiste is te weten, dat het God was, Die dezen naam aan onze Verlosser gegeven heeft, dat Hij heeft gewild, dat Hij kwam in hoedanigheid van Zaligmaker. Want het was niet genoeg geweest, dat Hij ons was gegeven; wij moeten ook weten, waarom en met welk doel, welke zijn betekenis was te onze opzichte en welke de weldaden zijn die Hij ons heeft verworven. Dat raakt dus de autoriteit, die nodig is, opdat ons geloof in God ruste. Want wanneer wij daarvan afraken, zal er stellig geen zekerheid zijn. Deze waarheid zal slechts in God gevonden worden. Weliswaar zal zij wel allerwege verspreid worden, maar het gaat er mee als met de stralen van de zon, die zich over heel de wereld verspreiden, maar al is dat zo, de klaarte komt intussen van dat hemellichaam daar boven. Zo is het ook met de waarheid, die ons toevloeit van Hem, Die er de enige fontein en bron van is, nl. God. Ziedan, wat wij hebben op te merken, telkens en zo vaak het woord Jezus wordt uitgesproken, dat wij weten, dat die naam niet uitgevonden is naar de smaak der mensen, maar dat God heeft willen tonen en uitdrukken, waarom Hij ons Zijn eniggeboren Zoon gaf.

Weliswaar zijn er oudtijds onder de bedeling der Wet geweest, die dezen naam hebben gedragen, maar dat was als in schaduw. Neem Jozua, die het volk de erfenis en het bezit van het land Kanaän heeft binnengeleid: hij kreeg daarvan dezen naam. Want wat wij uitspreken als Jezus, is hetzelfde als Jozua. Sommige warhoofden hebben hun onkunde bewezen, terwijl zij hier voor scherpzinnig wilden doorgaan, want zij voeren aan, dat het niet aannemelijk was, dat die naam ook gemeen was aan zondaren; maar, van alle tijden af is wat de Hebreëen hebben uitgesproken als Jesoa, door de Grieken als Jezus uitgesproken. Het is daarom klinkklare dwaasheid geweest, tot zulke speculatie's te vervallen. Het zij ons dan ook genoeg, dat sommigen onder de Wet inderdaad zo zijn genoemd, maar in schaduw en figuur. Nu is het een naam, die moet gereserveerd worden voor de Zoon van God. Het zou heiligschennis zijn, wanneer men nu nog de kinderen Jezus ging noemen. En inderdaad, wanneer onder de Wet die naam aan sommigen gegeven is, was dat niet, omdat die hun toekwam en zij dien waardig waren of dat het wezen en de kracht van dien naam in hun personen gevonden werd. Maar het is, zoals Mozes het altaar heeft genoemd: *God, Mijn Hulp* en andere dergelijke namen meer; al waren zij zo niet bij de Joden in gebruik, toch strekte het om hen te voeden in de hope der zaligheid die hun was beloofd. Maar als Jezus Christus geopenbaard is en God Hem bij twee gelegenheden met zo eervolle benaming heeft gesierd, zou zonder twijfel heden die naam, welken God zo gewijd heeft, ontwijfd worden, het zou een niet te dragen Godslastering zijn, wanneer men de kinderen Jezus ging noemen.

Laten we dan dat woord onthouden, maar anderzijds ook overwegen wat er staat: *Gij zult hem noemen*, terwijl vroeger de Maagd een gelijk bevel had ontvangen. Het is dus niet voldoende, dat God verklaart en met Zijn mond uitsprekt, dat Zijn Zoon, mensgeworden, Jezus moet heten en als zodanig erkenning moet vinden. Maar wij moeten onzerzijds Hem ook zo noemen, d.w.z. dat wij Hem door het geloof daarvoor houden, en dat er zo een wederzijdsche overeenstemming is tussen wat God heeft uitgesproken en wat wij onzerzijds ook verklaren en betuigen. Deze twee dingen moeten wij dus bij deze schriftuur- plaats wel acht slaan, nl. dat God de auteur is van de naam Jezus, maar dat Hij niet alléén wil spreken: Hij wil, dat wij met Hem samenstemmen en dat het onze roem zij; en dat wij volmondig verklaren, dat Hij waarlijk onze Zaligmaker is, dat wij daarop helemaal rusten, dat Hij het is en Zijn genade, waaraan wij moeten verzadigd worden, gelijk Hij zegt: Ik zal u Mijn volk noemen, en gij zult antwoorden: Gij zijt onze God. Wij moeten dus leren, onze Heere Jezus Christus als Zaligmaker aan te roepen en Hem in ons hart als zodanig te erkennen; dat er een goede wortel des geloofs zij en wij zo belijden met de mond en bekennen de goedheid van onze God. Want dat is een aangename offerande, die een goede reuk verspreidt, wanneer wij betuigen, dat Hij niet tevergeefs heeft gesproken, maar dat wij gevoelen de kracht en de werking van alles wat Hij gezegd heeft en aannemen wat Hij ons heeft verklaard, alsof de zaak ons helemaal duidelijk was, en geen betere zekerheid vragen dan Hem behaagde ons te leren.

Ten slotte staat er, *dat Hij Zijn volk zal zalig maken van hun zonden*. Daarin zien wij, dat deze naam onderwijzing meebrengt en dat het als een samenvatting van het Evangelie is. De papisten zullen voor deze Naam groten eerbied hebben en zovaak en telkens als men hem zal uitspreken, de muts van het hoofd nemen, de knieën buigen en alle andere dergelijke grimassen maken. Zij zullen er zelfs toverspreuken van

maken, zodat, wanneer zij dien naam uitgeschreven bij zich hebben, het hun voorkomt als iets om God en de engelen en alle duivelen te bezweren. Zij halen hemel en hel door elkaar, en ondertussen weten zij niet, wie dien naam aan onze Verlosser heeft gegeven noch waarom, noch wat hij inhoudt en wat de vrucht is die wij ervan moeten ontvangen. Het is dus klinkklare domheid, ja een godslastering en bezoedeling van dezen heiligen naam. Wij onzerzijds hebben deze ceremoniën en bijgelovigheden na te laten, wijl het malligheid is aan deze twee lettergrepen zich te hechten, en wanneer wij de naam van God uitspreken, moeten wij niet desgelijks doen. En nalatend zulke bijgelovigheden, hebben wij de onderwijzing aan te nemen, die ons hier wordt gegeven, nl. dat het niet voldoende is te weten, dat Jezus Christus God en mens is, maar wij moeten weten, met welke opdracht en voorwaarde Hij ons door God Zijn Vader is gezonden, welk Zijn ambt is en wat wij van Hem moeten hopen en wat Hij ons door het Evangelie heeft gebracht, nl. dat Hij ons verlost van onze zonden.

Weliswaar, dat hier in de eerste plaats van het volk der Joden wordt gesproken, want het moest vanwege het recht der eerstgeboorte boven heel de rest der mensen de voorrang hebben. Maar nu is de middenmuur gebroken, zodat dit ook voor ons geldt, dat wij verlost worden van de zonden, aangezien de Middelaar, die is verschenen, zaligmaker heet. Hoe gaat deze bevrijding nu toe? Wij hebben te weten, dat onze Heere Jezus al onze lasten op Zich neemt. En inderdaad, Hij heeft ze op Zich genomen, om onzentwil is Hij vervloekt en heeft betaald wat Hij niet schuldig was, om voor ons kwietschelding te verwerven; Hij is het offer geworden om de toorn Gods te stillen en Hij heeft Zijn bloed vergoten om al onze bezoedeling en vlekken te wasschen en te reinigen. Ziedan, hoe onze Heere Jezus Christus ons heeft verlost van onze zonden, zodat wij niet langer schuldig gehouden worden voor God, wijl de zonden, die wij hebben bedreven, ons niet worden toegerekend, daar onze Heere Jezus Christus er volkomene en algehele genoegdoening voor aangebracht heeft. En daarna moeten wij meteen van onze zonden door de Heilige Geest gereinigd worden. Want wij worden in deze vervloekte gevangenschap van Satan vastgehouden, dat wij slechts kunnen kwaad doen. Jezus Christus moet ons dus vrijmaken, zoals ook is Johannes 8 staat, *dat zij, die door Hem bevrijd zijn, waarlijk vrij zijn.*

Ziedan, hoe wij op tweeërlei wijze door Gods Zoon van onze zonden worden zalig gemaakt, nl. voorzover de vergeving daarvan voor ons is verworven, dat wij met opgeheven hoofd voor God kunnen komen, wel wetend dat Hij onze zonden wil vergeten, zo dat wij niet meer komen om voor Hem vervloekt te worden. En daarna in de tweede plaats, Hij haalt ons door Zijn Heilige Geest uit de dienstbaarheid, in welke wij verkeren, aangezien onze Heere Jezus Christus zo handelt, dat wij niet meer slaven der zonde zijn; en al woont de zonde nog in ons, dat zij toch in ons niet meer regeert, zoals Paulus daarover spreekt in het 6e hoofdstuk van de brief aan de Romeinen. Dit onderricht hebben wij dus (zoals ik al gezegd heb) te putten uit dit Schriftgedeelte. Wanneer wij ni. willen, dat de genade van onze Heere Jezus Christus ons ter zaligheid gedijt, moeten wij weten, waarom Hij ons door God Zijn Vader gezonden is; wij moeten het getuigenis van het Evangelie hebben, gelijk het ons door de engel gegeven is, en daarenboven (zoals dat al besproken is) leren Hem aan te roepen als zodanig, en bij Hem onze toevlucht te hebben.

En dit is wel op te merken. Want a.s. zondag hebben wij het Heilig Avondmaal te ontvangen, dat ons een onderpand is, dat de Zoon Gods zo met ons verenigd is, dat al zijn goederen ons worden meegedeeld en Hij op Zich neemt al onze ellenden, om ons daarvan te ontlasten. Als wij die eenheid niet wel bevestigd hadden, helaas wat zou het met ons worden? Want wij zijn gedompeld in de diepte van verderf, allen zovelen als wij zijn, en er is geen hoop op een goede uitkomst, tenzij onze Heere Jezus Christus ons de hand reikt. Want wij kunnen van deze weldaden, die Hem door God de Vader zijn gegeven niet genieten, tenzij wij door het geloof in Zijn lichaam ingelijfd zijn en Hij ons Hoofd is en bijgevolg ook Zijn leven ons leven, Hij onze gerechtigheid is en wij onze zaligheid welverzekerd in Hem hebben, hoewel wij in ons slechts oorzaak van verderf waarnemen. Ziedan, hoe wij nog te beter deze leer in beoefening kunnen brengen. En wanneer wij aanstaanden Zondag aan het Avondmaal komen, dan zij het niet om deze heilige tafel te bezoedelen, die ingezet is tot onze zaligheid. Want velen komen er, helaas, die niet weten, waarom zulk een sacrament is ingesteld, tot welken zegen het hun dient en welk profijt wij er uit ontvangen. Er zullen komen, die hun snuit aan deze tafel brengen. Maar het zal hun duur te staan komen, alzo het lichaam en bloed van onze Heere Jezus Christus te hebben ontwijfd. Leren wij dan dit heilig sacrament te ontvangen tot versterking van ons geloof, om altijd, meer en meer, verder te worden gebracht om te komen tot het hemelleven, om getrokken te worden uit de banden van Satan en zonde en dood. Leren wij onze Heere Jezus Christus aan te roepen en te verstaan, dat wij in Hem al de goederen zullen verkrijgen, die ons ontbreken; en dat wij, als wij Hem ontvangen, Hem Die alle volheid van genade bezit, alles zullen hebben om ons over te verblijden. Kortom, wij zullen ons reeds nu kunnen beroemen kinderen Gods te zijn, erfgenamen van Zijn Koninkrijk, ook al kruipen wij hier nog op de aarde en zijn zulke ongelukkige schepselen, als Gods Woord het ons voorhoudt en ieder het bij zichzelf moet kennen.

VIERDE PREEK

Mattheüs 1: 22.25

En dit alles is geschied, opdat vervuld zou worden, hetgeen van de Heere gesproken is door de profeet, zeggende:

Zie, de maagd zal zwanger worden en enen zoon baren, en gij zult Zijnaam heten Immanuël; hetwelk is, overgezet zijnde, God met ons.

Jozef dan, opgewekt zijnde van de slaap, deed gelijk de Engel des Heeren hem bevolen had, en heeft zijn vrouw tot zich genomen, en bekende haar niet, totdat zij dezen haren eerstgeboren zoon geboort had, en heette Zijnaam Jezus

Als wij de Wet en de profeten niet met het Evangelie verbonden, zouden wij enigszins aarzelend kunnen staan tegenover het nieuwe, aangezien dit vreemd kon worden geacht, dat God Zijn Zoon aan de wereld geopenbaard heeft, als ware Hij plotseling op de gedachte gekomen medelijden te hebben met de arme schepselen die verdoemd waren. Daarom moest er van Adams val af een belofte van heil zijn, door God gegeven tot genezing van het kwaad. De vaders hebben daarop gewacht en alle ceremoniën moesten op dat doel betrokken worden, zoals wij dat heel vaak in de Heilige Schrift zien. Hier zien wij dan, waarop wij ons moeten gronden, nl. dat onze Heere Jezus Christus niet verschenen is, alsof God opnieuw raad gehouden had en beschikt had de wereld vrij te kopen, maar dat Hij in overeenstemming met hetgeen van alle tijden was voorzien, vervuld heeft alles waarop wij moesten hopen. Daarom wordt ook gezegd, dat het Evangelie getuigenis heeft van de Wet en de Profeten, dat onze Heere Jezus Christus het einde der Wet is, en dat Hij er de ziel van is om haar levend te maken.

Daarom voegt nu ook Mattheüs er een opmerkelijke en herinneringswaardige uitspraak van de profeet Jesaja aan toe, om te bevestigen hetgeen hij aangaande onze Heere Jezus Christus gezegd had. Hij toont daarmee aan, dat men niet bedisputeren moet, hoe Jezus Christus op aarde verschenen is. Maar wanneer de profeet Jesaja heeft gesproken, hebben de oude vaders op deze waarheid, die hun zeker was, gesteund, en bij hun sterven hebben zij zich daarin verheugd. Ja, wij zien zelfs, voordat de Wet werd bekend gemaakt, zo langen tijd vóór Jesaja werd geboren, dat Jakob stervende zeide: Op uw zaligheid wacht ik, o Heere. Mei te meer grond zijn ook de vaders van hun zaligheid verzekerd geweest, toen de profetieën er bij kwamen, zodat zij konden betuigen te sterven in de hope des eeuwigen levens. Zij hadden immers de hun aangeboden genade aangenomen in naam van Hem, Die nog slechts door ceremoniën en schaduwen was afgebeeld en in het vlees moest geopenbaard worden, wanneer de volheid des tijds was gekomen, zoals Paulus dat noemt.

Wij willen dan nu lering putten uit de woorden van Mattheüs: *Dit alles is geschied, opdat vervuld zou worden, wat van Gods wege door Zijn profeet was gezegd.* Hier grondt Mattheüs zich niet op het gezag van Jesaja, hem nemend als een sterfelijk mens, maar als instrument des Heilige Geestes. Hij kan wel een eenvoudiger taal ge-

bruiken om waar te maken, wat Jesaja had gezegd, maar hij spreekt op een meer authentieke wijze, opdat zijn lering zonder enige tegenwerping mocht worden aanvaard. God, zegt hij, heeft door de mond van Zijn profeet gesproken. De strekking hiervan is, aan te tonen, dat God niets heeft gedaan, dat Hij tevoren niet gezien en in Van zijnaad bepaald had en zelfs door Zijn profeten had geopenbaard. Als dan ook iemand er hier over wilde redetwisten, waarom Jezus Christus niet vroeger na Adams val is gegeven en hoe God Zijn Kerk zo in spanning heeft gehouden, dan moeten wij letten op wat Paulus heeft gezegd, dat het Evangelie een boodschap is van hetgeen God vastgelegd en Zich voorbehouden heeft van alle tijden in Zijn eigen Raad. En het komt ons niet toe Hem haast te laten maken. Hij kent de juisten tijd, daar moeten wij ons bij neerleggen en er genoeg mee nemen, dat Hij heeft gewild, dat onder de Wet de vaders zouden hopen op de verlossing, die hun was beloofd, ja zelfs vóór de Wet hebben gehoopt, dat God hun goedertieren en genadig zou zijn. Waar wij dan hen te boven gaan die vóór ons hebben geleefd en onze toestand beter is en wij als 't ware boven hen bevoorrecht zijn, zo moeten wij er wel om denken, dat wij in allen ootmoed de genade ontvangen, welke ons wordt meegedeeld.

Wij willen dan nu komen bij de uitspraak van de profeet: *Zie, een maagd zal zwanger worden en enen zoon baren, Die Immanuël zal heten, d.w.z. God met ons.* Vóór alle dingen moeten wij aantonen, hoe deze tekst verstaan moet worden van onze Heere Jezus Christus, en niet anders. Want de Joden hebben alle mogelijke uitvluchten gebruikt om te doen geloven, dat daar niet van Jezus Christus noch van de Verlosser der wereld gesproken wordt. Want zij voeren aan, dat dit helemaal niet aan de orde is, omdat het er om gaat koning Achaz te verzekeren, dat Jeruzalem zou worden bevrijd, welke stad toen belegerd werd door twee koningen, nl. die van Israël en Syrië. Als dus Jezus Christus hier was beloofd, waartoe kon het dienen? Zie daar, zeg ik, de spitsvondigheid der Joden, om ons deze uitspraak afhandig te maken en meteen de Evangelisten te beschuldigen, als hadden zij de Schrift misbruikt. Welnu, het antwoord hierop is nog al gemakkelijk. Want de profeet had aan koning Achaz de vrije keus gegeven om enig teken te verkiezen en aan God een wonder te vragen, hetzij in de hemel hetzij op de aarde, om verzekerd te worden, dat hij binnenkort zou geholpen worden en deze beide koningen, hoe machtig ook, niets tegen hem zouden vermogen en zouden heengaan zonder iets te bereiken. Achaz beefde in die omstandigheden als een blad aan de boom, waarom ook de profeet die vergelijking gebruikt. En deze ongelukkige, die zo door ongeloof was aangegrepen, wil ook nog de schijn ophouden en antwoordt in zijn geveinsdheid de profeet: *Ik, dat verhoede God, dat ik enig teken vraag of mijn God verzoek.* Hij leek standvastig te zijn, helemaal van wonder, en toch was hij zo beklemd van angst, dat hij geen vertroosting kon aannemen en het hem aangeboden heil verwierp. Welnu, dan zegt de profeet: O huis van David (tot bestraffing en niet ter eere; weliswaar was dit huis het meest geëerde dat er ooit geweest is of kan zijn, omdat God uitgesproken heeft, dat daaruit het gezegend zaad zou voortkomen, dat Hij reeds aan Abraham beloofd had en reeds eerder, nadat Adam gevallen was en alles in de war en verloren was. Hij zegt dan: *Huis van David*), dat toonbeeld en voorbeeld van geloof en godsvrucht moest zijn, doet gij nu God en mensen de oorlog aan? Want gij ziet hier mij, een profeet door God gemachtigd, gij hoont mij en mijn leer is u slechts een fabel. Maar, wat nog erger is, als God mij met een speciale opdracht zendt en u deze weldaad bewijst, dat Hij u als 't

ware een gedenkstuk voor uw ogen wil stellen van het goede, dat Hij u wil doen, en gij Hem, bij wijze van zeggen, moogt doen neder- komen om onder u te zijn, niet alleen wat betreft Zijn Wezen, maar ook Zijn kracht en Majesteit, als toonde Hij Zich op een zichtbare wijze, opdat gij door Hem mocht worden gerust gesteld, en toch verworpt gij dat alles? Nochtans zal God u een teken geven, nl. dat de maagd zwanger zal worden en een zoon baren. Wanneer de profeet zo spreekt, zegt hij als 't ware: Gij beleedigt God, gij zijt niet waard een teken te hebben ten bewijze, dat Hij uw bewaker zal zijn. Maar toch zal God voleindigen, wat Hij in Van zijnaad bepaald heeft, nl. dat de stad Jeruzalem beveiligd zal worden. En dan brengt Hij hem bij het fundament van alle beloften, alsof Hij zeide: Desnoods ten spijt van u toont God Zich getrouw in het zenden van de beloofde Verlosser. Vecht er tegen met al uw argwaan, wees hardnekkig tot het einde, verhinder zoveel gij kunt Gods besluit, toch zult gij niets bereiken. Want God zal u de baas zijn, en Hij zal ten slotte nog het overblijfsel Zijns volks vergaderen, en de Zaligmaker zal zo geopenbaard worden, als Hij door Zijn volk van alle tijden verwacht en gehoopt is. Nu zou dat echter nog een weinig duister en moeilijk kunnen zijn, als wij geen sleutel hadden om ons hier ontsluiting te geven. Wij moeten er nl. op zien, wat in het algemeen de schrijftrant der profeten is, zoals wij dien overal aantreffen: willen zij nl. de bedroefden troosten en hope geven te midden van verwarring, dan stellen zij op de voorgrond onze Heere Jezus, want daar hing al het overige vanaf.

Maar wij willen verder gaan. Wij moeten tussen de beloften Gods onderscheid maken. Er zijn, die onder zich al de overige bevatten. Maar ook zijn er bijzondere beloften van de weldaden, die God aan Zijn volk wil bewijzen, bijv. als Hij ze in een of anderen nood wil te hulp komen, als Hij met hen in een bepaald opzicht medelijden wil hebben, zoals wanneer zij getroffen zijn door oorlog of pest of hongersnood en Hij Zijn toorn jegens hen wil matigen. De algemene belofte is nu dat verbond, hetwelk God met ons aangaat, wanneer het Hem behaagt, ons aan te nemen en te houden voor Zijn kinderen en ons te verzekeren, dat Hij ons ten Vader en Behouder zal zijn. Daar moeten wij altijd beginnen. Want wij zouden wel speciale beloften kunnen ontvangen en toch het er schraal bij hebben en er geen groot profijt van kunnen verwachten. Wij willen eens een voorbeeld geven. Als iemand door een ernstige ziekte neergedrukt wordt en God doet hem voelen, dat Hij hem uit dien kommer wil uithelpen, zo zal hij Gods goedheid in dit opzicht leren kennen. Maar weldra loopt dit weer af, want er is hier slechts sprake van een bijzondere weldaad. En zo staat het ook met al het andere. Wanneer wij bijv. getuigenis hebben, dat God ons uit de hand onzer vijanden heeft bevrijd, dat Hij enige oorlog van ons heeft afgewend, dat Hij Zijn hand heeft teruggetrokken na ons met roeden als pest en hongersnood te hebben geslagen, welnu, dat zal ons enigszins van dienst kunnen zijn. Maar het strekt niet om ons op de weg der zaligheid te leiden en daar helemaal te houden. Het zal wel kunnen dienen om ons te doen opmerken, dat er een God is en wij zullen dan voor enigen tijd ons overeind kunnen houden. Maar daarna zullen wij naar beneden vallen en ons geloof zal dan verzwakt blijven en geen kracht zal er meer zijn om verder te gaan. W

at is er dan nodig om zó onze weg te gaan, dat wij het einddoel onzer zaligheid bereiken en komen tot de volmaaktheid, waartoe God ons roept? Wij moeten deze algemene toezegging hebben, en daarvan wel verzekerd zijn, dat Hij onze Vader wil zijn in leven en in sterven. Waarom? Omdat Hij ons heeft uitverkoren en aangenomen,

en ons rekent tot Zijn huisgezin en in ons midden wil wonen. Ziedaar, zeg ik, de algemene belofte. Welnu, deze belofte, zoals ik reeds gezegd heb, bevat al de andere, zó dat zij er slechts toevoegingen bij zijn. God moge dan somtijds wel een of andere gunst aan de ongelovigen bewijzen, maar daar zit, zoals men zegt, geen zout in, want zij kunnen niet het goede, dat God hun bewijst, proeven. Willen wij de beloften, ik bedoel dan de speciale, aanwenden tot ons heil, dan moeten wij dit voorop stellen, dat God ons Zich heeft uitverkoren en dat Hij ons voor Zijn kinderen wil houden. Zo moeten wij dan nu opmerken, dat, wanneer de profeten onze Heere Jezus Christus naar voren brengen en Gods Verbond, het, er niet omgaat slechts te beloven, dat God met de benauwden medelijden zal hebben, en dat zij niet voor niets spreken. Want zij springen niet, zoals men zegt, van de bok op de ezel, maar zij houden dit voor: naardien God u heeft aangenomen, zal Hij jegens u Vader zijn. En Vader zijnde, zal Hij Zijn gestrengheid matigen, en al kastijdt Hij u om uw zonden, toch zal nooit Zijn barmhartigheid van u wijken. Hoopt dan, dat de uitkomst uwer beproevingen goed en gelukkig zal zijn, waar God u ten Vader is. Ziedaar, waaraan de profeten zich hielden, wanneer zij de aanneming des volks vooropstelden, om enige verheuging en verlichting te geven aan hen, die als arme verloren lieden waren.

Wij moeten nu weten, welk het fundament van dit verbond is, nl. dat God voortijds de kinderen, uit Abraham gesproten, heeft aangenomen, en dat Hij heden het Evangelie heeft willen doen verkondigen, om ons te verenigen met dit volk, dat Zijn bijzonder volk vanouds was; echter altijd op onze Heere Jezus Christus als fundament, gelijk Paulus zegt, *dat in Hem alle beloften Gods zijn ja en amen*. Tenzij het volk der Joden zag op onze Heere Jezus Christus, konden zij niet hopen, dat God Zich over hen ontfermen zou. Dit konden zij slechts, wanneer zij inzagen, dat de Verlosser hun toebehoorde, dat dit als 't ware hun erfdeel was dat hun niet kon ontgaan, en daarenboven altijd daarop vertrouwden, dat God hun barmhartig zou zijn, en al kastijdde Hij hen somtijds, wanneer zij tegen Hem hadden gezondigd, nochtans de slagen niet dodelijk zouden zijn, maar Hij altijd bewaarde wat Hij had uitverkoren, naardien Zijn aanneming onveranderlijk is, zoals Paulus zegt. Want aangezien bij God geen berouw kan zijn, moet dat vast en onwrikbaar blijven, nl. dat Hij tot het einde toe bewaart degenen die Hij heeft uitverkoren.

Nu zien wij, dat de profeet deze uitspraak zeer wel heeft toegepast, welke door Mattheüs hier wordt aangehaald. Het is, alsof hij zeggen wilde: Welnu, ik bied u uw verlossing aan, u verzekerend dat dit beleg, dat nu om uw stad geslagen is, zal worden opgeheven; ik verzeker u in de Naam Gods, dat alle woede en onstuimigheid uwer vijanden op niets zal uitlopen; intussen acht gij niet de weldaad, die God u aanbiedt, zelfs beleedigt gij Hem, zoveel aan u ligt en hebt de spot met de boodschap, die God mij heeft toevertrouwd. Nochtans, al wilt gij het niet aannemen, God blijft de Verlosser van het volk, dat Hij heeft uitverkoren. Zo brengt dan Jesaja koning Achaz en alle andere ongelovigen en evenzo de ontrouwen die er onder gemengd waren, hij brengt hen, zeg ik, bij deze algemene aanneming, alsof hij zeggen wilde: God zal altijd standvastig blijven in Zijn voornemen. Alzo is het een al te lichtzinnige spitsvondigheid, wanneer de Joden achten, dat het zonder reden en grond is, dat Jesaja van onze Heere Jezus Christus heeft gesproken, toen hij koning Achaz en al het volk moest verzekeren, dat de vijanden, nl. de koning van Israël en de koning van Syrië zouden verjaagd worden. Dat punt hebben wij opgelost

Er is echter nog een ander punt, dat zelfs hen verontrust heeft, die niet naar hun inzicht de uitspraak van de profeet zouden willen verkeren. Want de boosaardigheid der Joden is in dezen wel helemaal hopeloos. Maar sommigen, die helemaal niet opzettelijk de Heilige Schrift zouden willen onderstboven keren, zijn er door in de war geraakt, dat de profeet er aan toevoegt: Eer het kind kan zeggen vader of moeder, vóór hij onderscheid maakt tussen goed en kwaad, zullen deze twee koningen ten gronde zijn gericht; en ook verder drukt het hen, dat de profeet steeds doorgaat met te spreken van dit kind, dat moest geboren worden. Toch is het zo niet. Want de profeet vervolgt, na van de persoon van de Zoon Gods gesproken te hebben en te hebben verklaard, dat Hij te van zijn tijd zou gezonden worden, aldus: Voordat de kleine kinderen, die heden leven, de naam van vader en van moeder kunnen uitspreken, en kunnen onderscheiden tussen goed en kwaad, zult gij zeker uw vijanden beschaamd zien en bewijs hebben, dat God de beschermer van deze stad Jeruzalem is geweest.

Gaan wij nu verder. De Joden brengen, na geprobeerd te hebben alle helderheid te verdonkeren en zelfs deze uitspraak om te keren, fabeltjes bij, die absoluut kinderachtig zijn; zelfs hebben zij met hun meesterachtigen hoogmoed zich niet geschaamd te zeggen, dat hier gesproken werd van koning Hizkia, die al veertien jaar was en dien zij wegdenken, om nog daarna ontvangen te moeten worden. En hij was al volwassen! Daarin ziet men hun domheid, en niet alleen hun domheid, maar een vreselijke wrake Gods, Die hen met zo'n verblindheid heeft geslagen, welke een schrikkelijk oordeel is, wanneer de mensen zo de waarheid vervalsen om er een leugen van te maken. Maar zij houden ons voor, dat Mattheüs het woord heeft verdraaid, dat de profeet gebruikt, als hij zegt: *Zie, een maagd zal zwanger worden.* Want, zo zeggen zij, er is hier sprake van een meisje en niet van een maagd. Om nu niet in een al te subtiel strijdpunt te geraken, zullen wij het woord maar daar laten. Weliswaar wordt het in de Schrift gewoonlijk voor een maagd gebruikt, maar wij willen daar verder niet de nadruk op leggen, aangezien het niet nodig is over zulk een punt in debat te treden, en dat nog te minder, wanneer wij een zodanige en onverbeterlijke hardnekkigheid zien, dat het hun alles enerlei is, als zij maar een of ander uitvluchtje hebben. Inderdaad zijn zij daarin als rekels, die blaffen, al kunnen zij niet bijten. God heeft daarin een zo schrikkelijke wraak ten toon gespreid, dat wij, wanneer wij een Jood zien, over hem ons zeker moeten verbazen als over een monster. En waarom? Omdat God (zoals ik al zeide) hen zo stomp heeft gemaakt en zij een blinddoek voor hun ogen hebben, zoals Paulus ervan spreekt en zij, ook al glanst het licht, er geen steek van zien en niet meer verstand hebben dan de dieren. Daarom willen we niet over het woord redetwisten, maar op de zaak ingaan. Er staat dan: *Ziet, een meisje zal zwanger worden.*

Was hier sprake van een gewone ontvangenis, zoals die naar natuurlijk verloop toegaat, dan zou de profeet niet zeggen: God zal u een teken geven, het zou geen teken zijn. Wat teken ligt er in, wanneer een man genereert, en een vrouw ontvangt en baart? Dat zou niets betekenen. Zo zien wij dan weer, dat de Joden de Heilige Schrift met voeten treden, wanneer zij als varkens daar hun snuit insteken om te maken, dat de Heilige Schrift geen eerbied ontvangt en zij het geloof kunnen teniet doen, dat wij hebben in onze Heere Jezus Christus. Maar het is tevergeefs, wat zij beramen, want na

hierin zo en nog meer zich ingespannen te hebben, zullen zij altijd in hun schande verlegen staan. Zeker is het dus, dat hier gesproken wordt over een opmerkelijke en bijzondere zaak en helemaal niet over iets dat algemeen voorkwam, wanneer er staat: God zal u een teken geven, nl. dat een meisje baren zal.

Zo staat het hiermee. En nu is er nog een tweede punt, dat men nl. de Naam van het kind zal noemen *Immanuël*. Zeker is, dat deze Naam hier aan geen bloot schepsel kan toekomen. Want Jezus Christus is wel, wat Zijn mensheid betreft, geschapen en geformeerd, maar Hij wordt toch God-met-ons genoemd. Als men naar voren brengt, dat God altijd Zijn woning in het midden des volks heeft gehad, zoals Hij ook gezegd heeft: Hier is de plaats Mijner rust, en: Ik zal in het midden van Jeruzalem zijn, en het verder zo vaak in de Wet herhaald wordt: *Ik ben uw God, Die u heilig*; verbond in het midden van u, Ik heb aldaar mijn tent en mijn tentwoning - als men dan daarop wijst, dat de schaduwen der Wet dat reeds hebben getoond, des te beter voor ons, ik bedoel dan om te bewijzen, dat het Christelijk geloof aan deze uitspraak van de profeet vastigheid vindt. En waarom? Wanneer aan Jezus Christus de naam Immanuël wordt gegeven, d.w.z. God met ons, ligt daarin zeker een uitdrukkelijke verklaring, hoe God dicht bij Zijn volk gekomen was en gemeenzaam ermee verkeerde had, wat echter nog niets was in vergelijking met de tweede openbaring. Want hier wordt van gesproken als een nieuwe en zeer bijzondere zaak, ongewoon en nooit gehoord. Ziedan de naam Immanuël, die een andere majesteit meebrengt dan alle afbeeldingen, schaduwen, ceremoniën, getuigenissen en onderpanden, en alles wat God inzake Zijn tegenwoordigheid heeft gegeven. Dat alles is van weinig belang, als men een vergelijking maakt met de tegenwoordigheid Gods in de persoon van onze Heere Jezus Christus. Zo is er dan geen twijfel aan, of de profeet heeft uitgesproken, wat Paulus met andere maar gelijkwaardige woorden zegt, nl. dat Jezus Christus is God geopenbaard in het vlees.

Het is, zegt hij, een grote verborgenheid - hij spreekt dan over de opdracht aan de Kerk - en een zaak die alle menselijk vermogen te boven gaat, nl. het Evangelie te verkondigen. Hoe, zo zegt hij, betekent dat weinig, dat deze verwonderlijke verborgenheid Gods wordt bekend gemaakt door de mond van een schepsel, nl. dat God is geopenbaard in het vlees? Wij zien in de persoon des Verlossers allereerst God, de Schepper der wereld, voor Wien alle knie zich moet buigen; en toch zien wij ook onze natuur, wij zien een sterfelijk lichaam, d.w.z. dat sterfelijk geweest is uit oorzaak van onze zwakheden. Wij aanschouwen in de persoon van Jezus Christus enerzijds God en anderzijds onszelf, alsof God verenigd was met de mensen. Ziedaar dan, wat de profeet Jesaja heeft bedoeld. En Paulus gaat er in een andere schriftuurplaats nog verder op in, als hij zegt: God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende, alsof hij zeggen wilde, dat de schaduwen der Wet niet ledig zijn geweest. Er school werkelijk kracht in, God heeft Zijn volk niet misleid, noch bij de offeranden noch bij de wasschingen, noch met het heiligdom noch met de ark noch met het altaar, dat Hij bevolen had. God was daar dus.

Maar dit was slechts om de hoop van het volk staande te houden, tot zolang Hij volbracht had, wat Hij had beloofd. Hij heeft Zich dan ook op een andere manier verklaard in Jezus Christus, om de wereld met Zichzelf te verzoenen; dat was nooit gezien noch geweten. En daarom zegt hij in de derde plaats in de anderen tekst, dat al

de volheid der Godheid in Jezus Christus lichamelijk woont. Door dit woord maakt hij onderscheid tussen alle soorten afschaduwingen onder de Wet en onder de Profeten, en deze openbaring Gods aan de mensen. God was dus wel verbonden met de mensen en heeft hen met Zich verzoend van alle tijden af uit kracht der beloften, die Hij hun gedaan had, maar toch was ze niet deze volheid der Godheid, d.w.z. God was nog niet helemaal geopenbaard, Hij gaf also aan de oude vaders slechts enig gezicht op Zijn tegenwoordigheid. Maar in de persoon van Zijn eniggeboren Zoon heeft Hij Zich in alle volkomenheid geopenbaard, zó dat wij volstrekt moeten hopen op onze Heere Jezus Christus en niet heren derwaarts moeten omzwerven noch in afwachting zijn en zeggen: God zal nog wel meer zenden. Wij hebben alles. Daarop doelt ook, dat hij er bijvoegt: lichamelijk. Alsof hij zeggen wilde: *Wij omhelzen, bij wijze van spreken, in onze Heere Jezus Christus God Die ons geschapen en geformeerd heeft.* Niet dat Zijn Wezen in het lichaam van onze Heere Jezus Christus besloten is. Maar hij wil uitdrukken het onwaardeerbaar goed, dat God ons bereid heeft, toen het Hem behaagde zo laag tot ons neer te dalen om Zich met ons in de persoon van Zijn Zoon te verenigen, opdat wij allen tot één geheel worden gemaakt, zoals in Johannes 17 ook staat.

En wat de profeet er aan toevoegt, bevestigt altijd weer deze leer, waar hij van het kind over hetwelk hij spreekt, dat uit deze maagd zal geboren worden, zegt: *Honig en melk zal hij eten, totdat hij weet te onderscheiden tussen het goede en het kwade.* Als hij van een gewoon kind had gesproken, zou het overvloedig en zelfs koud en ongerijmd zijn te zeggen: hij zal gezoogd worden, groeien, tot jaren des onderscheids komen, zoals men dat noemt. Dat zou nooit gezegd worden van kinderen, die in de gewonen natuurlijke weg gewonnen zijn. Maar omdat het een ongelooflijk ding is, dat God Zich voedt met honig en gevoed wordt met melk net als alle kinderen, daarom spreekt de profeet er uitdrukkelijk van, alsof hij zeggen wilde: Ziehier een ding, dat alle mensenbegrip te boven gaat, en aanbidden moeten wij dezen onbegrijpelijken Raad Gods, dat Hij, Die alle dingen geschapen heeft en ze onder zijn hand en macht heeft en er over beschikt naar Zijn welgevallen en zonder dat iemand Hem tegenspreken of verhinderen kan, onderhevig is aan honger en dorst heeft; dat Hij Die de mensen en de dieren en de vogels voedt, behandeld wordt als alle kinderen en gevoed en gezoogd wordt; dat Hij Die de eeuwige Wijsheid van God Zijn Vader is, daarin onwetend wordt, dat Hij Zijn vader noch Zijn moeder kent en geen goed en kwaad weet te onderscheiden. Ziedaar dan dingen, die zo vreemd zouden zijn, dat men ze onmogelijk zou geloven, als wij er niet tevoren van verwittigd waren. Hiermee hebben wij nog weer een onoverwinnelijk bewijs om aan te tonen, dat gesproken wordt van Jezus Christus en niet van een ander. Want de profeet heeft willen uitdrukken, dat met de geboorte van dit Kind er een zo hoge en zo diepe Openbaring Gods zal zijn, dat de mensen ze zullen kunnen opmerken, tenzij zij volstrekt stompzinig zijn en niet aannemen, wat hun gezegd wordt.

Nog een vierde bewijsgrond ligt daarin, dat gezegd wordt, dat dit kind de Koning van het land zal zijn en zelfs dat het land van Judea het zijn zal zijn. *Uw land, o Immanuël,* zegt de profeet. Nu is het zeker, dat, ook al waren er koningen, die hier en elders heerschappij voerden, het land van Judea onder de hand en de heerschappij Gods was. Wanneer dus dit land gegeven wordt aan hem, dien de profeet Immanuël noemt, is het niet, dat God Van zijnecht loslaat noch Zich er van ontdoet om het een

ander toe te vertrouwen, maar het houdt in, dat Hij in de persoon van onze Heere Jezus Christus is verschenen en daar heeft gewoond, zoals ook de psalmen ervan spreken, dat Hij bezit van dit land genomen heeft. Zoals overal staat. God regeert, dat de eilanden en de vergelegen landen zich verblijden, aangezien God zich de souverein verklaard heeft van heel de wereld en aan. Zich onderworpen heeft degenen, die tevoren opstandig tegen Hem waren, die van Hem afgedwaald waren en zich niet verwaardigden erover te horen spreken. Ziedaar dan in een hoofdsom, hoe deze uitspraak niet anders kan verklaard en verstaan worden dan van Jezus Christus.

Laten wij dan wel acht slaan op dat woord *Immanuël*, en verstaan, aangezien wij in onze Heere Jezus Christus met God verenigd worden, dat er verder geen kwestie meer van zijn mag, van de enen of de anderen kant daarvan afgebracht te worden, maar daarbij moeten wij stellig blijven staan, En als dit goed was verstaan en voorgehouden, was zeker de wereld niet verleid tot zoveel bijgelovigheden als men ziet, en zo'n verwarring, als er bovenal onder het pausdom is, zou nooit door Satan teweeg zijn gebracht. Waarom? Wanneer wij verstaan hebben, dat God met ons is, wat zullen wij dan meer vragen? Maar men heeft beschermheiligen en voorbidders en oneindig veel middelen moeten hebben om God te behagen, allerlei wijzen van doen, en ieder heeft er uitgedacht en er kwam geen eind aan, zoals wij dat ook bij het pausdom zien. Want als men nagaat wat daar gebeurt, zal men een zo schrikkelijke verwarring vinden, dat daarin ons, kortweg, getoond wordt de ondankbaarheid der wereld, die geen genoeg heeft gehad aan onze Heere Jezus Christus. Temeer moeten wij ons dus aan dit woord houden en al onze gedachten daaraan verbinden, dat nl. nu de enige Zoon Gods ons is gezonden, wij alle volkomenheid van goed, van geluk en van vreugde hebben, en dat, als wij meer zoeken, dit betekent, dat God ons niet genoeg is. En welk een hoon is dat, welk een heiligschennis en lastering, dat God ons niet genoeg is? Waar zullen wij een enkelen druppel heil vinden buiten Hem? En wanneer wij van Hem gescheiden worden, wat kunnen wij dan anders verwachten dan dat de duivel beslag op ons legt? En wij zullen dan een bezoldiging krijgen, zoals wij verdiend hebben.

Letten wij er dan wel op, dat God in onze Heere Jezus Christus al Van zijnijdommen heeft tentoongesteld, waaraan wij kunnen verzadigd worden, maar, wij moeten er dan ook dag aan dag winst mee doen, en ons toeëigenen wat wij nog niet verkregen hebben. Want daarin is een grootte, die ons onbegrijpelijk is en waartoe wij niet ogenblikkelijk komen zullen. Maar wij moeten er naar trachten en ons meer en meer benaarstigen, gelijk Paulus er over spreekt. Hij had God zo getrouw gediend, dat hij de wereld met de leer des Evangelies had vervuld, zó dat men zich over hem moet verwonderen; hij was eerder een engel uit de hemel dan een mens. En toch zegt hij: Ik heb het niet gegrepen, maar ik span mij in en jaag er altijd naar om te komen, waarnaar ik verlang. Ik vergeet alles wat ik gedaan heb, want ik zou kunnen verflauwen en moed verliezen en gaan zeggen: Laten nu anderen maar naar voren komen, ik voor mij heb er genoeg aan gedaan. Maar neen, zegt hij, ik vergeet dat alles; ik weet, dat mij nog veel ontbreekt en daarom loop ik verder. Ziedan, hoe wij het woord moeten nemen, waarvan hier gesproken wordt.

Nu spreekt de profeet hier wel niet van de zaligheid, waarover wij het vanmorgen hebben gehad, maar toch komt het een met het ander goed overeen. Want Mattheüs

zegt, *dat de maagd, gelijk hij verhaald heeft, ontvangen heeft en dat zij zwanger is bevonden van de Heilige Geest*. En dat hoe? Vanwege de belofte, die van alle tijden af is gegeven, want er is gesproken, dat een maagd zal zwanger worden en de Zoon Gods ontvangen zal. En uit welke oorzaak? Opdat Hij met ons verenigd zou worden. Laten wij dan nu zien, welke de band dezer vereniging is en evenzo, welk middel wij hebben om God te naderen en ook hoe het gaat, dat Hij ons tot Zich neemt. Zolang wij in onze zonden blijven, moeten wij van God vervreemd zijn, want Hij kan geen omgang met ons hebben, terwijl de zonde in ons heerst, er is dan niet meer overeenstemming dan tussen water en vuur. Daarom moet Hij, om Immanuël te zijn, d.w.z. God verbonden met ons, allereerst onze ongerechtigheden uitwissen en ons zbb reinigen, dat wij met zijn gerechtigheid bekleed worden. Hier ligt dan ook het middel tot deze vereniging. Niet zonder reden haalt dan ook de Evangelist dezen tekst aan om te bewijzen, dat wat gezegd was door de mond van de profeet en alzo van Godswege in Zijnaam en op Zijn gezag uitgesproken, vervuld is geworden, toen de maagd Maria ontvangen heeft, niet in de gewonen weg noch volgens de natuurlijke gang van zaken, maar door de verborgen en verwonderlijke kracht Gods, Die Zijn enige Zoon heeft willen heiligen van Zijn oorsprong en zijn ontvangenis af. Ziedan, hoe deze uitspraak zeer wel en gepast wordt aangehaald. En zo zien wij, dat de Heilige Geest er voor gezorgd heeft ons te versterken. Want het is alles, opdat wij zouden weten, dat Jezus Christus niet op goed geluk af gekomen is en het Evangelie niet als iets nieuws uitgedacht is, maar de vervulling is van alle oude profetieën, de bevestiging . der waarheid Gods, welke voor een gedeelte verborgen is geweest maar ook voor een gedeelte geopenbaard, voor zover het nuttig was voor de zaligheid der mensen. Want de oude vaders hebben aan onderwijzing ontvangen wat zij nodig hadden, hoewel zij toen duisterder geweest is dan wij ze tegenwoordig hebben. Hoe het ook zij, *Abraham heeft de dag van Jezus Christus gezien, zoals dat gezegd wordt in Joh. 8, en hij is verblijd geweest*. Ziedaar dan, wat wij van dezen tekst hebben te onthouden.

Laten we eindelijk nog opmerken, wat hier van Jozef gezegd wordt, dathij ontwaakt zijnde heeft gedaan, wat hem door de engel gezegd was. Enerzijds zien wij de volvaardigheid, die in hem was om te gehoorzamen, en dat ook tot onze onderrichting, dat wij desgelijks moeten doen, en zoo- dra wij Gods wil verstaan hebben, op pad gaan, zoals hij heeft gedaan. En tenslotte, wij zien, welk een zekerheid bij Jozef was, want de passieën, die hij tevoren had gehad, waren zeer hard. Man zijnde, kon hij die ijvergloed in zich hebben, en rechtvaardig zijnde wilde hij geen gemeenschap met het kwaad hebben. Maar nu zien wij hem vastbesloten: hij neemt zijn vrouw, hij gehoorzaamt. Men mene niet, dat bij hem een aarzelende verbeelding werkte, maar een volle standvastigheid, dat God hem heeft doen weten, dat Hij het was, Die sprak door Zijn engel.

Met nadruk staat er nog, *dat hij de maagd niet heeft bekend, totdat zij haar eerste zoon heeft gebaard*. Daarmee duidt de Evangelist aan, dat Jozef zijn vrouw niet had genomen om met haar saam te wonen, maar om God te gehoorzamen en om zich te kwijten van zijn plicht jegens haar. Het is dus niet geschied uit vleeselijke liefde, noch uit profijt, noch om iets wat dan ook, dat hij zijn vrouw genomen heeft. Maar het is geweest om God te gehoorzamen en om te tonen, dat hij de genade, die hem werd aangeboden, aannam, gelijk het ook een weldaad was, die niet genoeg gewaardeerd kan worden. Dat hebben wij te onthouden.

Er zijn enkele hersenschimmige mensen geweest, die uit deze woorden hebben willen afleiden, dat de maagd Maria andere kinderen zou gehad hebben dan de Zoon van God en dat Jozef daarna met haar saamgewoond heeft. Maar dat is een dwaasheid. Want de Evangelist heeft niet willen verhalen, wat later gebeurde; hij wil Jozefs gehoorzaamheid bekend maken en ook aantonen, dat hij goed en naar behoren verzekerd was, dat het God was, die Zijn engel tot hem gezonden had. Hij heeft dan niet met haar samengewoond, hij heeft geen gemeenschap met haar gehad. Daaraan zien wij, dat hij zichzelf niet op het oog gehad heeft, want hij heeft zich van de vrouw beroofd. Hij kon een ander huwen, aangezien hij niet zich verlustigen kon in de vrouw, die hij getrouwd had. Maar hij heeft liever van van zijnecht afstand gedaan en zich van het huwelijk onthouden (hoewel hij gehuwd was), hij heeft liever, zeg ik, zo willen blijven om zich voor de dienst van God te geven dan te zien op hetgeen hem meer naar zijn zin ware uitgekomen. En eindelijk, onze Heere Jezus Christus wordt hier de eerstgeborene genoemd. Niet, dat er een tweede of een derde is geweest, maar de Evangelist doelt op het voorafgaande. En de Schrift spreekt zo en noemt de eerstgeborene, ook al is er nog geen tweede. Wij zien dus de bedoeling des Geestes, en ons afgeven met deze dwaze spitsvondigheden, zou voorwaar misbruiken zijn van de Heilige Schrift, die ons nuttig moet zijn tot stichting, zoals Paulus zegt.

En ten slotte, wanneer de mensen zo dartel zijn en zo kittelachtig van gehoor, dat zij nieuwe bespiegelingen verlangen, dan moet de duivel wel zozeer beslag op hen leggen, dat zij zich verharden en men hen niet meer op de goede weg kan brengen en zij liever hemel en aarde in beroering brengen dan niet langer hun dwalingen en dromerijen met een duivelsche hardnekkigheid vasthouden. Temeer moeten we sober zijn om de leer te ontvangen, die ons wordt gegeven om de Verlosser aan te nemen, Die ons van God Zijn Vader is gezonden; wij moeten leren, zijn kracht kennend, ons volstrekt aan Hem te houden.

VIJFDE PREEK

Lukas 2 : 1-14

En het geschiedde in diezelfde dagen, dat er een gebod uitging van de keizer Augustus, dat de gehele wereld beschreven zou worden.

Deze eerste beschrijving geschiedde, als Cyrenius over Syrië stadhouder was.

En zij gingen allen om beschreven te worden, een iegelijk naar zijn eigen stad.

En Jozef ging ook op van Galiléa, uit de stad Nazareth, naar Judéa, tot de stad Davids, die Bethlehem genaamd wordt (omdat hij uit het huis en geslacht Davids was), om beschreven te worden met Maria, zijn ondertrouwde vrouw, welke bevrucht was.

En het geschiedde, als zij daar waren, dat de dagen vervuld werden, dat zij baren zou;

en zij baarde haren eerstgeboren zoon, en wond hem in doeken, en legde hem neder in de kribbe, omdat voor hen geen plaats was in de herberg.

En daar waren herders in diezelfde landstreek, zich houdende in het veld, en hielden de nachtwacht over hun kudde.

En zie, een engel des Heeren stond bij hen, en de heerlijkheid des Heeren omscheen hen en zij vreesden met grote vreze.

En de engel zeide tot hen: Vreest niet, want ziet, ik verkondig u grote blijdschap, die al de volke wezen zal, namelijk, dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere, in de stad Davids.

En dit zal u het teken zijn: gij zult het Kindeke vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe.

En van stonde aan was daar met de engel ene menigte des hemelsen heirlegers, prijzende God en zeggende:

Eere zij God in de hoogste hemelen, en op aarde vrede voor de mensen: welbehagen.

Wij weten, dat al ons goed, onze vreugde en rust bestaat in de vereniging met de Zoon van God. Hij is ons Hoofd en wij zijn Zijn lichaam; van Hem hebben wij ons leven en ons heil en alle goed. En inderdaad, wij zien, hoe ongelukkig onze toestand zou zijn, als wij onze toevlucht niet bij Hem hadden en stonden onder zijn hoede. Nu staat het echter niet in onze macht, zó hoog te komen (wij kunnen immers nauwelijks op de aarde kruipen); Hij Zijnerzijds moet ons naderen, en Hij is ons reeds genaderd met zijn geboorte, toen Hij Zich bekleed heeft met ons vlees en onze broeder geworden is. Wij zouden dan ook nu niet onze toevlucht kunnen nemen bij onze Heere Jezus Christus, Die ter rechterhand Gods Zijns Vaders zit in hemelse heerlijkheid, als Hij Zich niet zó diep vernederd had, dat Hij sterfelijk mens werd en in gelijke omstandigheden als wij verkeerde. Daarom ook heet Hij, als Hij Middelaar Gods en der

mensen genoemd wordt, nadrukkelijk mens, zoals Hij ook om dezelfde reden. Immanuël genoemd wordt, d.w.z. God met ons.

Zo vaak wij dan ook naar onze Heere Jezus Christus verlangen om in Hem kracht tegen al onze ellenden en een veilige en zekere bescherming te vinden, moeten wij bij zijn geboorte beginnen. Nu wordt ons hier niet alleen verhaald, dat Hij mens als wij geworden is, maar dat Hij Zich zo zeer vernederd heeft, dat Hij nauwelijks meer tot de mensen gerekend werd. Herberg en samenleving zijn Hem ontzegd; slechts een stal en een kribbe waren er om Hem te ontvangen. Hieruit mogen wij wel verstaan, hoe God de oneindige schatten van zijn goedheid heeft uitgestald, toen Hij Zijn Zoon voor ons zó heeft willen vernederen.

Ook moeten wij inzien, waar onze Heere Jezus Christus van zijn geboorte af zó voor ons geleden heeft, dat wij, zo vaak wij Hem zoeken, geen lange omwegen moeten maken om Hem te vinden en waarlijk met Hem verenigd te worden. Daarom immers heeft Hij Zich aan allen smaad willen onderwerpen zodat Hij als een uitgeworpene is geweest. Maar leren wij ook klein te zijn om van Hem aangenomen te worden, want op zijn minst zij er gelijkvormigheid tussen het Hoofd en de leden. Mensen behoeven zich niet te vernederen en hun waarde te drukken, want van nature zullen zij al zovele ellenden in zich vinden, dat zij aanleiding genoeg hebben om terneergeslagen te zijn. Kennen wij ons slechts, zoals wij werkelijk zijn, om ons dan in waren ootmoed aan onze Heere Jezus Christus te geven, dan erkent Hij ons en rekent ons tot de zijnen.

Wij moeten echter ook opmerken, dat wij in Lukas' geschiedverhaal enerzijds leren, hoe Gods Zoon Zich ter wille van onze zaligheid helemaal vernederd heeft, en toch anderzijds niet opgehouden heeft een zeker en onfeilbaar getuigenis te hebben, dat Hij de Verlosser der wereld was, Die van alle tijden was beloofd. Immers dat Hij in onze omstandigheden is ingegaan, was niet, omdat Hij Zijn hemelse majesteit niet kon handhaven. Beide wordt ons hier voor ogen gesteld: onze Heere Jezus Christus ligt daar in een kribbe, als uitgeworpen van de mensen, in uiterste armoede, zonder enig aanzien, als onderworpen aan dienstbaarheid; en toch wordt Hij door de engelen van het Paradijs geprezen, zij huldigen Hem. Eerst brengt een engel het bericht van zijn geboorte, maar hij wordt dadelijk daarop vergezeld van een grote menigte, ja van een leger, die allen zich bij hem stellen en verschijnen als getuigen, door God gezonden, om te tonen, dat onze Heere Jezus Christus, al was Hij dan ook ter wille van de zaligheid der mensen zo vernederd, de Koning van heel de wereld gebleven is en alles onder Zijn heerschappij heeft gehouden.

En verder bewijst ook het plaatsje Bethlehem, dat Hij is de van alle tijden beloofde. Want de profeet Micha heeft gezegd: *En gij Bethlehem, al zijt gij in grote verachting, een onaanzienlijk vlek gelijk en weinig bevolkt, toch zal uit u Mij voortkomen, die Mijn volk moet regeeren, en Wiens uitgangen zijn van alle eeuwigheid.* Wij zien dus hier enerzijds, hoe onze Heere Jezus Christus Zich zelf niet gespaard heeft, opdat wij een gemakkelijken toegang tot Hem zouden hebben en niet zouden twijfelen, als Zijn lichaam zelf aangenomen te worden, aangezien Hij niet alleen sterfelijk mens heeft willen worden, bekleed met onze natuur, maar als een arme aardworm, ontbloot van alle goed. Twijfelen we er dan ook niet aan, of altijd zal Hij ons, hoe ellendig wij er ook aan toe zijn, houden voor zijn leden. Maar anderzijds zien wij Hem hier als door

Gods hand getekend, opdat Hij zonder enig bezwaar aangenomen worde als degene, van Wien wij heil moeten verwachten en door Wie wij aangenomen worden in het Koninkrijk Gods, waarvan wij tevoren uitgebannen werden. Want wij zien, dat Hij in Zich een goddelijke majesteit bezit, daar de engelen Hem als hun meerdere en hun souverainen Koning erkennen; en wij moeten er niet aan twifelen, wanneer wij onder Zijn hoede zijn, of Hij heeft het nodige om ons in stand te houden. Verstaan wij het dan, dat, als Hij Zich zo vernederd heeft, dit in generlei wijze iets ontnemt aan Zijn Goddelijke mogendheid en geenszins verhindert, dat wij onder Zijn geleide veilig zijn.

Wij zien dan nu, wat de hoofdsom van deze geschiedenis is: allereerst dat wij hebben te verstaan, dat Gods Zoon, onze Middelaar, zich met zulk een band aan ons heeft verbonden, dat wij er niet aan behoeven te twifelen, of altijd zijn wij zowel Zijn leven als Van zijnrijkdom deelachtig. En verstaan wij het ook, dat Hij met Zich alles heeft meegebracht, wat wij voor onze zaligheid behoeven. Want, zoals we al zeiden, Hij heeft Zich niet zó vernietigd, of altijd heeft Hij Zijn goddelijke Majesteit behouden; en hoewel Hij bij de mensen voor niets geacht werd, toch is Hij altijd gebleven niet alleen erfgenaam dezer wereld (voor zover Hij Hoofd der Kerk is), maar ook altijd waarachtig God.

Overigens willen wij van hen, die ons hier tot leermeesters en leiders gesteld zijn, leren, hoe wij tot onze Heere Jezus Christus moeten komen. Weliswaar zijn de wijzen dezer wereld zo opgeblazen van hoogmoed en aanmatiging, dat zij nauwelijks zich zullen verwaardigen scholieren te zijn van domme mensen en arme herders der velden; maar het is al onze wijsheid desalniettemin van deze herders, over wie hier gesproken wordt, te leren, hoe te komen tot onze Heere Jezus Christus. Want al hebben wij ook alle wetenschap der wereld in ons hoofd gepropt, waartoe zal het ons dienen, wanneer het leven ons ontbreekt, het leven nl. waarin de schatten van alle wijsheid verborgen zijn, zoals de heilige Paulus zegt? Ziet hier dan, bij welk punt wij behoren te beginnen, nl. dat het voor ons geen kwaad kan, hen te volgen die ons de weg hebben gewezen om tot onze Heere Jezus Christus te komen. God heeft deze eer niet aan de groten dezer wereld bewezen, noch aan de wijzen noch aan de rijken of aan de voornamen; herders heeft Hij verkozen. Aangezien het also is, hebben wij dan ook deze orde te volgen. Weliswaar zijn de wijzen uit het Oosten gekomen om onze Heere Jezus Christus eer te bewijzen, maar de herders moesten beginnen, opdat alle hoogmoed teniet gedaan worde en hij, die als Christen wil worden beschouwd, een dwaas zij in deze wereld. Wij willen dan ook niet aankomen met de dwazen waan, als konden wij naar onze eigen inbeelding Gods wondere geheimenissen beoordelen, wij willen ze veeleer in allen eenvoud aanbidden.

En overigens, laten wij zien op het geloof, dat in deze herders was; dan zullen wij niet meer met bezwaren aankomen om hen te volgen. Zij komen de Verlosser der wereld aanbidden, en in welke omstandigheden vinden zij Hem? Neergelegd in een kribbe en gewonden in enkele kleine doeken; dit teken was hun door de engel gegeven. Dit was wel iets om hen te verbazen en zelfs rechtsomkeert te doen maken, zonder Jezus Christus als hun Zaligmaker te erkennen. Want de Schriftgeleerden en doctoren der Joden dachten, dat de beloofde Verlosser moest komen met grote praal en heel de wereld moest onderwerpen en dat er dan voorspoed zou zijn en dat zij bezit zouden krijgen zoveel zij maar wilden en alle rijkdommen der wereld ophopen. Wanneer hun

nu gezegd wordt, dat zij Hem in een stal zullen vinden en in doeken gewonden, dan was dat wel een gevaarlijke omstandigheid, die aan deze arme lieden allen moed had kunnen benemen, zodat zij nooit bij onze Heere Jezus Christus waren gekomen, maar veeleer totaal vreemd aan Hem gebleven waren. Dit teken werd hun van de Verlosser gegeven, nl. dat Hij in een kribbe was neergelegd, alsof Hij uit de rij der mensen uitgedaan was. Maar dit houdt hen niet terug. Zij komen, erkennen Hem als Heere en belijden het, dat God ontfermen met hen heeft gehad en dat Hij eindelijk zijn belofte die Hij van alle tijden had gegeven, heeft willen vervullen en Zichzelf in dit wondere gebeuren als waarachtig bewezen heeft.

Wijl dan nu het geloof dezer herders zo groot was, dat het de strijd kon strijden tegen alles, wat hen terughouden kon van het gaan naar onze Heere Jezus Christus, zijn wij dubbel schuldig en niet te verontschuldigen, als wij niet bij hen ter school willen gaan, en de geboorte van onze Heere Jezus Christus, al ging zij zonder enige waardigheid of praal of grootheid der wereld toe, ons geen aanstoot zij om ons te doen stilstaan en af te keren van de goeden weg, zodat wij niet komen en ons aan Hem als onze souverainen Koning geven, aan Hem, Wien alle macht in de hemel en op aarde gegeven is. Deze vermaning hebben wij waarlijk wel nodig, want, zoals ik al aangestipt heb, de leer des Evangelies brengt slechts ergernis aan degenen, die vol zitten met trots en dwaasheid en zichzelf wijs achten. Wij zien ook vele warhoofden, die alles verwerpen wat met hun denken strijdt. Ook weer zijn er vele spotters, die nooit door enig gevoel hunner zonden geraakt zijn; onheilige mensen, die er nooit aan denken, dat zij eens rekenschap moeten geven en niet weten, of er een beter leven is dan wat zij hier beneden zien; die oordelen, dat het slechts domme eenvoud is, zo de Zoon Gods te volgen en zich aan Hem te houden. Dat ziende moeten wij te sterker staan in het bewustzijn, dat de Zoon van God niets van zijn Majesteit en heerlijkheid heeft verloren, niet minder geworden is, als Hij Zich tot onze zaligheid heeft vernederd; veeleer moeten wij er blij om zijn, wanneer wij Zijn onschatbare goedheid en de liefde die Hij ons toedraagt, opmerken mogen.

Zo moeten wij dan deze leer praktisch toepassen, dat wij niet nalaten te komen tot onze Heere Jezus Christus, al vinden we op 't eerste gezicht in Hem niet, wat ons vlees, d.w.z. onze natuurlijke gezindheid begeert. Maar, al was Hij bij zijn geboorte in doeken gewonden en neergelegd in de kribbe, zo willen wij toch vastbesloten daarbij blijven, dat Hij nochtans altijd Middelaar geweest is om ons tot God Zijn Vader te trekken en ons de ingang te geven in het Koninkrijk der hemelen, waaruit wij helemaal buitengesloten waren. En als Hij ook tegenwoordig nog niet met praal regeert en Zijn Kerk veracht wordt en er in Zijn Woord een eenvoudigheid is, dat de groten der wereld het verwerpen, toch willen wij ons vast houden aan Hem en ons altijd aan Zijn heerschappij in ware geloofsgehoorzaamheid onderwerpen. Wanneer bijv. gepredikt wordt, dan is dat gewoonlijk niets om ons bijzonder te trekken. Wij horen een mens spreken, en wat voor een? Hij heeft geen bijzondere waardigheid en eere; er is ten slotte niets dan het Woord, en in wat door het Evangelie gepredikt wordt, zijn vele dingen die ons dunkten tegen alle rede in te gaan, wanneer wij er naar onze smaak over oordelen. Zo moeten wij dan verstaan, dat wij ons niet zullen kunnen voegen naar wat God ons toont en verklaart, als wij niet eerst verootmoedigd worden.

Tot versterking bij Zijn Woord hebben wij de sacramenten. En zal nu een druppel water voldoende zijn om ons te verzekeren van de vergeving onzer zonden en dat God ons tot zijn kinderen heeft aangenomen, en dat, al zijn wij wankel en zwak, wij toch bekleed zullen worden met Zijn hemelse glorie, die ons nooit zal ontgaan? Zullen wij in een weinig water een zeker onderpand kunnen aanvaarden van zo grote en uitnemende dingen? En zullen in het heilig Avondmaal een stukje brood en een druppel wijn genoegzaam zijn om ons te verzekeren, dat God ons als zijn kinderen erkent, dat wij leven in Jezus Christus en in niets van Hem gescheiden zijn? Het lijkt er veeleer op, dat zulke ceremoniën, die alle praal missen, niets betekenen. Zo zien wij dan nog te beter, dat hetgeen hier van de herders verteld wordt, ons aangaat, en dat wij er vandaag nog winst mee moeten doen, nl. dat wij zonder onderlaten tot onze Heere Jezus Christus naderen en verzekerd zijn, dat wij in Hem alle goed, alle vreugde en alle heerlijkheid zullen vinden, al lijkt het, dat Hij nog in de stal en in de kribbe is, in doeken gewonden, d.w.z. dat er vele dingen zijn die ons van het goede spoor zouden kunnen afvoeren en op z'n minst de ogen verblinden, zodat wij niet meer de hemelse heerlijkheid zien, die Hem door God Zijn Vader gegeven is, waarmee ik dan doel op Zijn menselijke natuur die Hij van ons heeft aangenomen. Want voorzover Hij God is, heeft Hij alles van Zichzelf, (zoals er in Joh. 17 van gesproken wordt), maar naar Zijn menselijke natuur heeft Hij als genadegave alles ontvangen, wat Hij ons gebracht heeft, opdat wij uit zijn volheid zouden putten en in Hem vinden alles wat begeerlijk is, en al onze rust en bevrediging in Hem alleen zouden hebben.

Verder hebben we nog op te merken, dat de Heilige Geest ons ook heeft willen verzekeren, dat wij, als wij de herders volgen die ons hier tot leermeesters en gidsen gesteld zijn, niet moeten vrezen te falen. Want als de herders niets anders ten teken hadden gehad dan stal en kribbe, dan zouden wij kunnen zeggen: het waren domme lieden, die zich dwaselijk en zonder reden hebben laten wijsmaken, dat het de Verlosser der wereld was; voor ons besef zou het dan een te grote lichtgelovigheid zijn. Wij zouden dan nog in twijfel kunnen verkeren. Maar de herders zijn ook nog in een ander opzicht versterkt geworden om zekerheid te hebben, dat Hij, Die zo in de kribbe was neergelegd, Gods Zoon was, nl. toen de engel hun verscheen en zij daarna dien zang gehoord hebben, welke Lukas inlast, waar heel het Koninkrijk der hemelen getuigenis geeft aan onze Heere Jezus Christus, dat Hij alle macht over de schepselen heeft, zowel in de hemel als op de aarde. Wij willen daarom aannemen alles, wat ons hier wordt voorgehouden, om verzekerd te worden in het geloof in Jezus Christus. God heeft zeker van ondankbaarheid willen overtuigen al degenen, die heden zich niet. verwaardigen eer aan Zijn eniggeboren Zoon te bewijzen, toen Hij een zo grote menigte engelen zond om te verkondigen, dat Hij de beloofde Verlosser was. Vergeefs behagen wij onszelf in onze ongelovigheid, zoals wij er vele domme lieden zien, die geen rekening houden met alles wat in het Evangelie staat. Er zijn zelfs spotters met God, die zo onverschillig zijn, dat het hun enerlei is, wat men hun ook predikt: zij houden er niet meer rekening mee dan met fabels.

Maar er zijn dingen, waarmee men van hardnekkige en duivelsche opstandigheid hen kan overtuigen, die zich niet onderwerpen aan onze Heere Jezus Christus om Hem eer te bewijzen. Want al mogen er vele ongelovigen zijn, zij zullen te doen krijgen met een oneindige menigte engelen van het paradijs, die tegen hen getuigen zullen; want het zijn dienaars der waarheid Gods. Al mogen dan ook alle bozen en al degenen, die

geconfijt zijn, in hun misdaden en verdorvenheden, zichzelf behagen en zich verharderen zoveel zij willen in hun ongelovigheid, er zijn meer dan voldoende getuigen om hun verdoemenis te bekrachtigen. Want de engelen van het paradijs zijn verschenen, opdat er verder geen verontschuldiging zou zijn, wanneer wij Jezus Christus niet als onze souvereine Koning aannemen, ons verootmoedigend onder Zijn Majesteit. Wij onzerzijds willen daarbij opmerken, dat God voor ons heil gezorgd heeft, toen Hij zulk een menigte engelen zond, opdat wij met vrijmoedigheid tot onze Heere Jezus Christus konden komen, zonder dispuut en bezwaar, maar helemaal zeker zouden zijn, dat wij in Hem alles vinden wat ons ontbreekt, en dat Hij heeft, waarmee Hij in al onze armoede en ellende kan voorzien; kortom, dat Hij het is, door Wien God Zich aan ons heeft willen meedelen. Willen wij dan ons leven nergens zoeken dan in God? Welnu, alle volheid der Godheid is in onze Heere Jezus Christus. Wanneer wij zulk een getuigenis hebben, dan is het, alsof God Zijn beide armen uitbreidde om ons Zijn onwaardeerbare goedheid te doen gevoelen en voor ogen te houden, dat alleen dan, wanneer wij het geloof bezitten in Jezus Christus (ik bedoel een geloof zonder geveinsdheid) en helemaal leunen op Hem, wij delen zullen in al het goed dat ons ontbreekt en waarnaar wij begeeren. En al zien wij tegenwoordig de engelen niet, die slechts voor eenmaal zijn verschenen, toch is dit getuigenis opgeschreven en moet het geloofwaardig zijn. Want door de mond van de heiligen Lucas heeft de Heilige Geest gesproken. Zo willen wij er dan tevreden mee zijn, zulk een getuige Gods te hebben, die ons verklaart, dat de engelen getuigenis hebben gegeven van de geboorte van onze Heere Jezus Christus, opdat wij, wetend hoe Hij mens geworden is, nl. door Zich voor ons te vernietigen, vol vreugde jagen zullen naar het Koninkrijk der hemelen en in ware enigheid des geloofs Hem aanhangen.

Verder moeten wij nu ook nog letten op de plaats van Zijn geboorte, nl. *Bethlehem*. En het is geen geringe noch ongewichtige bevestiging, wanneer wij zien, dat de Zoon Gods geboren is, zoals de profeet er zo lang tevoren melding van gemaakt had. Als Jozef en Maria in Bethlehem hun domicilie hadden gehad en daar hun woonplaats hadden, was het niet vreemd gevonden, dat zij daar was bevallen en dat Jezus Christus daar was geboren. Maar dan zou, wat ons heden dienen moet, grotendeels verdonkerd zijn, want men had niet verstaan, dat niet zonder oorzaak de profeet had gezegd: *Gij Bethlehem, al zijt gij tegenwoordig veracht als een klein vlek, toch, zult gij Hem voortbrengen, die hoofd van Mijn volk moet zijn*. Maar nu Jozef en Maria wonen in Nazareth en in Bethlehem komen tegen de tijd, dat zij moet bevallen, en Jezus Christus daar is geboren, wie Ziedan niet, dat God alles met Zijn hand heeft geleid? De mensen moeten wel- opzettelijk en uit bepaalde boosheid zichzelf de ogen uitsteken, wanneer zij hier niet het werk Gods willen erkennen, Die Zijn eniggeboren Zoon een merkteken gegeven heeft, opdat men Hem zonder enige aarzeling als de Beloofde zou aannemen. Weliswaar is er aanleiding om Jozef en Maria naar Bethlehem te doen gaan, nl. het gebod dat uitging van de keizer Augustus. Maar daarheen een vrouw meenemen in hoogst zwangere toestand, dat is zeker niet door de mens zo bestierd; daar heeft God Zijn hand in gehad.

Zelfs zien wij hier, hoe vreemde wijzen God gebruikt om Zijn wil te volvoeren. Want dat gebod van de keizer, wat bracht het anders mee dan tyrannieke onderwerping: het

Joodsche volk moest worden bezwaard, ieder moest belasting betalen, men wilde hun tonen, dat zij niet de minste vrijheid meer moesten verwachten. Jezus Christus echter was beloofd om de Joden en alle gelovigen van satans knechtschap te bevrijden en van alle tyrannie; het leek, alsof dit bevel de deur dicht deed en God nooit zou vervullen, wat Hij aan Zijn volk beloofd had, en toch is dit het middel geweest tot de vervulling. Want wanneer Jozef en Maria komen als arme mensen, onderworpen aan een tyran, een heiden en ongelovige, ziet, dan wordt Jezus Christus in Bethlehem geboren, dan wordt de waarheid der profetie openbaar. En God, zoals ik al zei, geeft hier aan al de Zijnen volle zekerheid, dat zij niet moeten twijfelen aan de geboorte van onze Heere Jezus Christus. Zo moeten wij dan de dingen, die ons hier worden verhaald, tot ons nut en tot onze onderwijzing aanwenden. Want het is de bedoeling van Lukas, of liever van de Heilige Geest Die door zijn mond heeft gesproken, niet geweest, ons bloot een geschiedenis te vertellen, maar Hij heeft ons enerzijds hier duidelijk gemaakt, hoe Gods Zoon Zichzelf voor ons niet gespaard heeft, en anderzijds, hoe Hij toch een onbedriegelijk merkteken aan Zich droeg, dat Hij de Verlosser is, opdat men Hem als zodanig aannam.

Wij moeten er dan ook om denken, onze winst te doen met deze geschiedenis, zodat wij kunnen instemmen met de engelenzang en God verheerlijken, en alzo aannemen, wat Hij ons hier tot verheuging onzer zielen geeft. In de eerste plaats zegt de engel, hij die de boodschap aan de herders gebracht heeft: *Vreest niet, ik verkondig u grote blijdschap*. En daarna komt dan het gemeenschappelijk getuigenis van heel het heirleger dat God zendt: *Vrede op aarde voor de mensen*. Dat is alzo het eerste, wat wij hebben vast te houden, nl. dat wij onze vreugde in Jezus Christus zullen zoeken. Want al hadden wij alle genieting en rust, zodat wij ons in alle vreugden zouden kunnen baden, toch zou, als wij niet al te zeer ingeslapen, ja totaal verstompt waren, ons geweten nooit rust hebben; wij zouden eindeloos en onophoudelijk worden gekweld; deze worm, waarvan de Schrift spreekt, zou ons knagen, wij zouden van onze zonden aangeklaagd worden en gevoelen, dat God naar recht onze tegenpartijder en vijand is.

Daarom wee alle genietingen der wereld, aangezien zij zullen verkeren in knersing der tanden, zolang de mensen niet met God in het reine komen. Vervloekt alle genietingen, alle eerbetoon, alle begeerlijke dingen, zolang wij niet gevoelen, dat God ons in genade aanneemt. En zo, verzoend met Hem, kunnen wij ons verblijden, niet met een aardse vreugde, maar met die, welke ons uitdrukkelijk wordt beloofd in de Heiligen Geest, opdat wij ze in Hem zoeken. Die beide dingen behoren bij elkander, de vrede en de vreugde. Want wanneer wij ons omringd zien door zoveel ellenden, waarin kunnen wij ons dan nog verblijden? En dan, wanneer wij zien, dat wij in Adam vervloekt zijn, dat wij kinderen des toorns zijn, dat God onze Rechter is en gewapend met wraak, ons in de diepte kan storten, wat vreugde zullen wij in zulke omstandigheden nog kunnen hebben? Wanneer wij daaraan denken, dan moeten wij wel overstelpt worden met onrust, ja in een vreselijke hel zijn, die boven alle angsten van deze wereld uitgaat, als tenminste de duivel ons niet heeft betoverd; want velen van zijn, die altijd maar plezier hebben, al leven zij met God in oorlog. Maar wanneer nog een droppel gevoel in ons is, dan zullen wij zeker altijd in kwelling zijn, totdat God ons als genadig bekend geworden is. Deze vrede moet dan ook het eerste zijn; wij moeten weten, dat God ons rekent tot Zijn kinderen, aangezien Hij ons onze zonden

niet toerekent. Zijn wij dan zo in vrede met God? Dan kunnen wij ons ook verheugen en in God verblijden, volgens hetgeen ik al aangeduid heb. De ongelovigen mogen ook een soort vrede hebben, (d.w.z. dat zij zo stomp zijn geworden, dat zij zich niet meer bekommeren om het gericht Gods, ja zelfs er mee spotten), maar dat is geen vrede met God. Want nooit hebben zij vrede of rust, tenzij zij God en zichzelf vergeten en totaal verhard zijn. Maar de heilige Paulus vermaant ons, toch vrede met God te hebben, d.w.z. op Hem te zien en naar verzoening te trachten, d.i. in zijn nabijheid te komen en dan zeker en verzekerd te worden van zijn liefde. En hoe zal dat kunnen zijn? Door de vergeving onzer zonden, door de ongehouden liefde die Hij ons toedraagt in onze Heere Jezus Christus.

Merken wij het dan nu goed op, dat de vrede, welke de engelen van het paradijs hier prediken, deze vreugde heeft gebracht, waarvan de eerste engel melding maakte toen hij zeide: Ik verkondig u grote blijdschap, d.i. het heil, dat gij in Jezus Christus ontvangt. Hij heet ook onze Vrede, en deze naam zegt, dat wij helemaal van God vervreemd zijn, als Hij ons niet door Zijn enigen Zoon aanneemt. Dan hebben wij ook stof om ons te beroemen, wanneer God ons als zijn kinderen erkent, ons verlof geeft om Hem volmondig onze Vader te noemen, vrij tot Hem te komen en daar onze toevlucht te hebben.

Daarenboven willen wij hieraan ontleen, dat God het zo heeft verordend, dat het Evangelie door de mond van mensen gepredikt wordt, maar toch de engelen voorafgegaan zijn. Weliswaar moet tegenwoordig de gemeente onderwezen worden door sterfelijke schepselen, maar al moge dit zo zijn, wij brengen niets nieuws, wij herhalen slechts de prediking, die door de engelen van het paradijs gehouden is, en dat niet door een klein getal maar door een ontelbare menigte en een groot heirleger. Zo kan het niet anders, of wij moeten wel aangestoken worden om onze God groot te maken, wanneer wij helemaal verzekerd mogen zijn van zijn goedheid. Daarom zijn ook deze beide dingen verbonden, de oproep der engelen tot heel de wereld om God te verheerlijken en de gave van vrede op aarde. Wij verblijden ons dan in het goed, dat God ons door onze Heere Jezus Christus, zijn enigen Zoon, heeft geschonken. Hij heeft het bezit van dezen vrede verworven, opdat onze lof omhoog zou klimmen, de wolken doordringe, en heel de wereld weergalme van dit lied: God zij overal geprezen en grootgemaakt.

Wij willen hieruit ook nog leren, dat onze mond stom blijven zal en wij God niet zullen kunnen loven, totdat Hij ons zijn goedheid heeft doen merken. Want inderdaad, hoe zouden de arme zondaren, zolang zij angst en gewetenswroeging in zich omdragen, en niet weten of God hen liefheeft dan wel haat, zijnaam kunnen prijzen? Veeleer zal de angst hen als in zich zelf opsluiten, zodat zij helemaal de mond niet kunnen openen. Dus is allereerst nodig, dat God ons nadrukkelijk de liefde heeft betuigd, die Hij ons toedraagt, opdat wij verzekerd zijn mogen, dat Hij ons altijd, Vader zal zijn; en dan hebben wij ook stof, om Zijnaam te verheerlijken. Maar, als wij God niet kunnen loven, totdat Hij ons zijn goedheid heeft geopenbaard, laten wij dan ook leren, dat wij niet een dood of een traag geloof mogen hebben, maar dat wij worden opgewekt om Gods Naam te prijzen, als wij zien, dat Hij de grote schatten van zijn barmhartigheid jegens ons zo overvloedig bewijst; dat ook de mond van zijn kant zijn plicht doe, en dan, dat het hele leven daaraan beantwoorde. Want dat is de ware

lofzang: dat een ieder zich wijde aan de dienst Gods, in het bewustzijn, dat, aangezien Hij ons voor zo dure prijs verworven heeft, er wel reden is, dat al onze gedachten en werken daartoe alleen moeten strekken, dat Zijn Naam geprezen worde. En wanneer dan merken, dat wij waarlijk de zijnen zijn, dan zullen wij weten, dat het voortvloeit uit Zijn welbehagen om ons tot Zich te nemen, en dat alles voortkomt uit Zijn ongehouden goedheid. Daarom wordt niet zonder oorzaak dit woord er bijgevoegd, dat de vrede aan de mensen gegeven is: niet uit enige verdienste, niet dat zij dien hebben verworven, maar door het welbehagen Gods. Want het woord, dat de heilige Lukas gebruikt, houdt dit in, dat men geen andere reden moet zoeken, waarom onze Heere Jezus Christus ons is verschenen, dan deze, dat God ontfermen en medelijden met onze ellenden heeft gehad. Zo staat het ook in Joh. 3 : 16, *dat God alzo lief de wereld heeft gehad, dat Hij Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar Hem voor ons in de dood heeft overgegeven.*

Leren wij dan in deze geest voor onze Heere Jezus Christus te treden, zó® nl., dat de boodschap, die hier door de engelen is verkondigd, ons zij als een brandende lamp om ons de weg te wijzen; dat het geloof ons leide, en dat wij weten, dat Hij nu God-in-ons is, aangezien Hij God-met-ons is. Hij heeft Zich als God-met-ons geopenbaard, toen Hij in onze menselijke natuur als in Zijn tempel heeft willen wonen; maar nu is Hij God-in-ons, d.w.z. dat wij Hem met ons verenigd gevoelen met grotere kracht, dan toen Hij Zich getoond en geopenbaard heeft als sterfelijk mens. Zelfs is Hij èn God èn mens in ons.

Want ten eerste maakt Hij ons door de kracht van Zijn Heiligen Geest levend; en dan is Hij mens in ons, voorzover Hij ons deelgenoot maakt aan het offer, dat Hij voor onze zaligheid heeft gebracht, en ons verklaart, dat Hij niet zonder oorzaak uitgesproken heeft, dat Zijn vlees waarlijk spijze is en Zijn bloed waarlijk drank. Daarom juist staat ook de heilige disch voor ons gereed, opdat wij nl. Zouden verstaan, dat onze Heere Jezus Christus, nadat Hij naar hierbeneden afgedaald is en Zich helemaal vernietigd heeft, nu echter niet van ons gescheiden is, nu Hij in de heerlijkheid der hemelen opgevaren is; maar dat het veeleer geschiedde met dit doel, dat wij deelgenoot aan Zijn lichaam en Zijn bloed zouden zijn. En waarom? Wij weten immers, dat Zijn gerechtigheid en gehoorzaamheid de genoegdoening is voor onze zonden, en dat Hij de toorn Gods gestild heeft door de offerande, die Hij van Zijn lichaam en van Zijn bloed geofferd heeft in deze menselijke natuur, welke Hij van ons heeft aangenomen. Aangezien het dan zo staat, moeten wij ook niet twijfelen, wanneer Jezus Christus ons aan deze tafel nodigt, al nemen we slechts brood en wijn waar, of Hij woont waarlijk in ons, en wij zijn zó met Hem verenigd, dat Hij Zelf niets heeft, wat Hij ons niet wil meedelen. Dat, zeg ik, behoren wij te weten, om winst te kunnen doen met het sacrament, dat ons door Hem bereid is, en zo vaak wij het mogen ontvangen, zullen wij weten, dat God ons wel had kunnen bevrijden uit de afgrond der verdoemenis, waarin wij lagen, door een ander middel, als Hij gewild had, maar dat Hij ons te overvloediger verzekering van zijn liefde jegens ons heeft willen schenken, nu wij Jezus Christus als onderpand hebben, opdat wij alle goed in Hem zullen zoeken. Wij moeten het verstaan, dat wij ons op geen manier, welke dan ook, kunnen verblijden, totdat Hij ons dáár, als midden onder ons, wordt gegeven, en Hij zo dicht bij ons gekomen is, dat wij door Hem worden geleid tot het Koninkrijk der hemelen, waaruit wij verbannen en waarvan wij verstoken waren uit oorzaak van onze zonden.

Zo moeten wij dan onze Heere Jezus Christus tot Doelwit onzer zaligheid hebben, als wij tot God willen naderen, als wij verlangen ware geestelijke vreugde te hebben, vergenoegen en rust; als wij ook verlangen gewapend te zijn tegen de verzoeking, welke de duivel tegen ons kan verwekken. Maar om deelgenoot te zijn aan dezen heiligen disch moeten wij allereerst op ons zelf letten en onze eigen ellenden kennen, om ons daarover te mishagen en daarover geheel en al beschaamd te worden. Maar dan zullen wij verder ook weten, dat God al onze droefheid en angsten heeft willen verzachten, toen Hij Zich zo in Zijn enig Zoon heeft willen meedelen en ons daardoor volkomen vreugde heeft bereid. Al zijn wij dan ook aan vele ellenden dezer wereld onderworpen en belegerd door vijanden die zijn als grijpende wolven, al houdt de duivel niet op prooi onder ons te zoeken en blaffen de ongelovigen ons aan als dolle honden, al worden wij door vele noden omgevoerd en bedreigd van alle kanten, al moeten wij ook veel boosheid ondergaan - toch mogen wij verzekerd zijn, dat wij niet ophouden zullen vrede met onze God te hebben, en Hem bidden, dat Hij ons dien doe gevoelen door Zijn Heiligen Geest, aangezien het een zaak is, die alle menschenlijk verstand te boven gaat (zoals wij dat al van de heiligen Paulus hebben aangehaald).

Wij willen leren, zozeer genoeg te hebben aan onze Heere Jezus Christus en de geestelijke goederen, waarvan Hij ons deelgenoot maakt, dat wij geduldig al de ellenden en moeiten dezer wereld kunnen dragen. Het zij ons geen leed, veracht en van alle kanten bezwaard te worden, kortom blootgesteld te worden aan alle smaad en schande, als Jezus Christus deze met ons is en al onze ellenden en moeiten zegent, en wij er deze vrucht uit winnen, dat men bemerkt, dat wij te midden van al onze noden slechts vragen onze God te verheerlijken. En waar de wereldlingen triumferen tot hun eigen beschaming, aangezien zij zich niet kunnen verblijden zonder te strijden tegen God, zij onze ware vreugde Hem te dienen in alle vreze en ootmoed en ons helemaal aan Zijn gehoorzaamheid te wijden. Dat is de winst, die wij met deze leer hebben te doen.

ZESDE PREEK

Lukas 2 : 1- 8

En het geschiedde in diezelfde dagen, dat er een gebod uitging van de keizer Augustus, dat de gehele wereld beschreven zou worden.

Wij hebben hier in de herinnering terug te roepen, wat boven aangestipt is, nl. dat de Zoon Gods Zich heeft willen vernietigen, om ons op te voeren tot de glorie van het Koninkrijk der hemelen; dat Hij arm is geworden, opdat Van zijnijkdommen ons zouden meegedeeld worden; dat Hij gedragen en verdragen heeft onze zwakheden, opdat wij met Zijn kracht zouden vervuld worden: kortom dat Hij mens geworden is, opdat wij medegenoten zouden worden der engelen van het Paradijs. Want het zou een koude zaak zijn, de geschiedenis te behandelen die wij pas hebben gelezen, als wij niet wisten, tot welk einde onze Heere Jezus Christus ons is gezonden, en wat de vrucht van Zijn geboorte is geweest.

Maar we zullen toch met de geschiedenis moeten beginnen, zoals ze hier vervat is; en daarna zullen we opsommen het nut, dat ons hiervan moet toekomen.

Allereerst wordt dan gezegd, dat Keizer Augustus een gebod uitvaardigde, dat de gehele wereld beschreven zou worden, zulks om te weten welke onderdanen het Romeinsche rijk had en hoeveel in elk land en in elke streek, en ook wat hun bezittingen waren. Want daartoe werd zo'n beschrijving gehouden. De Heilige Lukas voegt er nog aan toe, dat deze beschrijving voor de eerste maal geschiedde ten tijde van Cyrenius, toen hij nl. stadhouder van Syrië was, dat naast Judea ligt.

Letten wij er wel op, dat wanneer hij spreekt over deze eerste beschrijving, hij niet bedoelt, dat zij ook dadelijk uitgevoerd is, maar dat er toen onbestreden onderwerping was. Want wij weten, dat Cyrenius in dat land stadhouder geweest is lange tijd na de geboorte van onze Heere Jezus Christus. En zeker wist de Evangelist wel, hoe alles zich toedroeg; en zelfs kon toen Cyrenius weinig te voren uit de provincie vertrokken zijn. Maar, daar wij weten, dat die landen eerst sedert kort veroverd waren, was het onmogelijk, dat het gebod uitkwam zonder tegenspraak, zoals wanneer men een land al sedert lang tot wingewest had gemaakt. Het stond dus zo met de Romeinen: zij beginnen en de Joden en al hun burenen te doen beschrijven, maar zij komen niet dadelijk aan het eind, zodat er geen murmuring ontstond. Dat heeft de Evangelist bedoeld.

Maar, de hoofdzaak is, dat door deze aangelegenheid *Jozef gehaald is uit de stad Nazareth waar hij woonde, in Galilea, naar de stad Bethlehem*. Het was hem niet tevoren gezegd (zoals wij hierna nog zien zullen), dat de Verlosser in Bethlehem moest geboren worden, zij het ook, dat alzo geprofeteerd was. Ook de schriftgeleerden wisten wel dien tekst uit Micha aan te halen, toen Herodes hen ondervraagde over de geboren Koning. Onze Heere Jezus Christus moest dus, om te vervullen wat de Heilige Geest had voorzegd, in Bethlehem geboren worden. Maar zijn moeder woonde in Galilea en had er nooit aan gedacht daar te komen. Hoewel zij er zeker van was zwanger te zijn van de Zoon Gods en Zaligmaker der wereld, toch was haar de plaats

van Zijn geboorte niet bekend; daar het haar niet geopenbaard was, heeft zij al de tijd van haar leven nog geleerd. Hoe dat ook zij, zij blijft daar, zonder te denken aan wat moest komen. En Jozef heeft er evenmin aan gedacht naar Bethlehem te gaan, zodat de tijd waarop Maria, zijn vrouw, baren zoude, al dichtbij kwam. Zo zou, voorzover het aan hen lag, deze profetie teniet zijn gegaan, en wij hadden geen getuigenis gehad, dat Jezus Christus de Zaligmaker der wereld was; maar zij zijn er als met geweld toe gebracht. Jozef en Maria komen dan in de stad Bethlehem, en God volvoert daar Zijn werk, en dat niet zó door toedoen van mensen, dat sommigen er zich op konden beroemen, gehoorzaamd te hebben aan hetgeen door de profeet voorzeggd was. Van dat alles is geen sprake. Maar, zoals ik al gezegd heb, voorzover de mensen er bij te pas kwamen, leek het, dat deze profetie ijdel en nietig moest worden, iets om ons geloof teniet te doen, aangezien wij het herkenningsteken hadden gemist, dat aan onze Heere Jezus Christus was gegeven. Alzo dan, verstaan wij het, dat God Zijn werken op wonderbaarlijke wijze leidt. Weliswaar zal Hij Zich naar Zijn welbehagen van mensen bedienen, maar dit gaat niet altijd naar de gewonen gang van zaken. Hij moet het op Zijn wijze doen, d.w.z. Zó dat wij er door verbaasd worden en dat de zaak onder ons vreemd geacht wordt. En waarom? Opdat wij zouden leren Zijn onbegrijpelijke wijsheid te verheerlijken, waarvan in de Schrift zo dikwijls sprake is.

En zelfs wanneer Jozef en Maria in Bethlehem gewoond hadden, zouden wij niet zo'n zekerheid hebben, dat Jezus Christus de Zoon van God is, als wanneer wij zien, dat de zaak zich heeft toegedragen buiten de gedachte der mensen om en als 't ware op onbegrijpelijke manier. Want neem eens eerst de jonge vrouw, wier dagen bijna vervuld zijn, zodat zij bevalt als zij in Bethlehem gekomen is: zij vindt geen plaats om te wonen; zij moet in een stal toeven. En wie heeft dat gedaan? Wie is er de oorzaak van geweest? De keizer van Rome heeft er nooit aan gedacht. Want gelijk men het kan zien bij de heidenen van die dagen en zelfs bij hen die te Rome waren, er was een sterk gerucht, dat in het Oosten een Koning moest geboren worden, die de heerschappij over de gehele wereld zou hebben. En Satan had zo'n gerucht uitgestrooid om de Majesteit van onze Heere Jezus Christus op zijn minst te verdonkeren, als hij Hem niet helemaal kon uitroeien. Want zeker was Augustus vertoornd geweest, wanneer zo'n rijk was opgekomen, dat hem vleugellam zou maken, hem en heel het Romeinsche volk. Hij had dan van zijnzijds niet gezorgd, dat Jezus in Bethlehem geboren werd, om Zich als Hoofd van mensen en engelen te openbaren. Met alle macht zou hij dat verhinderd hebben. Jozef en Maria ook hebben er niet aan gedacht; kortom, niemand was er die bevorderen wilde, wat voorzeggd was. Maar tegen alles in wat men waarschijnlijk kon achten, neemt God Jozef en Maria als blinden bij de hand, Hij leidt hen onder grote moeilijkheden naar Bethlehem, waar zij vrijwillig nooit gekomen waren. Maar zó moeten zij de raad en het besluit Gods uitvoeren, dat Hij door Zijn profeet reeds bekend gemaakt had. Wanneer God op zo'n manier werkt, moeten wij dan niet te meer bekrachtigd worden om in vreze onze Heere Jezus Christus aan te nemen en met zulk een gehoorzaamheid als wij schuldig zijn, wetend dat Hij waarlijk reeds van Zijn geboorte aan het merkteken gedragen heeft, waarvan we al lezen bij de profeet? Daar mogen wij nog wel eens over nadenken.

Er staat dan, *dat Jozef en Maria gekomen zijn te Bethlehem, de stad Davids, om te bewijzen dat Hij van koninklijke bloede was*, en om de profetieën te bevestigen,

waarvan ook al boven melding gemaakt is. Maar letten we er op, dat hier dingen zijn, die op 't eerste gezicht tegenstrijdig zijn. Ziet onze Heere Jezus Christus, Die geboren wordt in Bethlehem en daaruit bewezen wordt te zijn uit het geslacht van David; maar Hij is in een stal, dáár is Hij uitgeworpen, als ware Hij niet waard een plekje in het gezelschap der mensen te vinden. Hier hebben wij ons volstrekt te onderwerpen aan wat God gedaan heeft. Want als wij naar onze inbeelding wilden oordelen, ho maar, zeker zou de stal waarin onze Heere Jezus geboren is, ons verachting of afschuw inboezemen. Wij zouden ons niet verwaardigen de Zoon van God tot onze souverainen Koning aan te nemen. Want waar leek het op? Dat Hij, Die ons de deur der hemelen moet openen, ook zelfs geen plekje vindt voor huisvesting en ver van de plaats der mensen in een stal wordt opgesloten? Dat is een ding, dat ten eerste strijdt met het menselijk gevoel. Maar, zoals ik al gezegd heb, wij moeten Gods wonderlijken raad dáárin aanbidden, dat Hij wilde, dat Zijn Zoon zo ten eerste vernederd zou worden, dat Hij geen waardigheid noch staat volgens de mensen had, maar dat Hij helemaal verworpen werd. En waarom? Ik heb al gezegd, dat Hij al onze armoede en ellende op Zich heeft moeten nemen, om ons daarvan te ontheffen en ons deelgenoot van al Zijn goederen te maken. Want deze smaad, welken wij zien in de stal, is onze heerlijkheid, aangezien wij in de erfenis der hemelen weer worden ingezet; wanneer de Zoon van God als 't ware verschoven is buiten de menselijke samenleving en zo ontbloot is, dan is dit, opdat wij opgeheven zouden worden hoog ten hemel; wanneer Hij beroofd wordt van alle levensgemakken, het is opdat wij verrijkt zouden worden met de geestelijke goederen, waarvan de volkomenheid in Hem ligt.

Ziedaar, wat de stal ons heeft te leren. En eindelijk, om deze ergernis weg te nemen en om er niet door verontrust te worden, moeten wij altijd te Bethlehem komen. Want dat moet terugdringen al wat de duivel ons zou kunnen voorhouden om ons er toe te brengen, dat wij ons afkeerden van onze Heere Jezus Christus. Wij zien dus in de stal aanleiding tot ergernis, als wij oordelen willen naar onze fantasie. Maar wanneer wij verstaan, waarom en met welk doel de Zoon van God zo arm is geworden en ontbloot van alle goed en alle gemak, dan dient dat, om ons te meer in het geloof des Evangelies te bevestigen. Want wij gaan in Hem zoeken wat Hij ons heeft aangebracht, wetend dat Hij zich heeft willen uitkleeden om ons te bekleeden. Maar, zoals ik al aanstipte, wij zouden zo'n hindernis niet te boven komen, het zou ons een hinderpaal zijn die ons zou beletten tot onze Heere Jezus te komen om ons bij Hem te voegen, ware het niet, dat wij zagen, dat Hij toch in Bethlehem geboren is, volgens hetgeen wij reeds van de profeet hebben aangehaald. Dáár staat het: En gij Bethlehem land van Juda, gij zijt wel zó klein dat gij niet waardig geacht kunt worden als zetel van schout of baljuw of weet-ik-wien in aanmerking te komen, maar nochtans zal uit u de Zaligmaker van Mijn volk voortkomen.

Ziedan God, Die de plaats der geboorte van Zijn enigen Zoon heeft uitverkoren en tot onderrichting van ons geloof heeft bekend gemaakt, opdat wij te beter verzekerd zouden worden, dat Jezus Christus Degene is, Die beloofd is van alle tijden en verwacht door de vaderen. Alzo dan, letten wij er op, dat het stedeke Bethlehem en al wat er hier mee samenhangt, ons moet voeren tot onze Heere Jezus Christus, opdat wij niet zouden aarzelen Hem aan te nemen als de Verlosser, Die van alle tijden beloofd is. Eindelijk, zoals ik al uitgesproken heb, laten wij, wanneer het gaat om onze

zaligheid, bovenal leren, dat God op een wijze werkt, die helemaal niet gewoon is of ook met ons verstand en rede zal overeenkomen. Want God moet ons behouden tegen de orde der natuur in, aangezien wij verloren en verdoemd zijn; Hij moet hier niet enig natuurlijk geneesmiddel aanwenden, maar zó Zijn arm uitstrekken, dat wij wat ontvangen om ons te verwonderen, en dat alle menselijke middelen buitengesloten zijn, opdat ook alle roem buitengesloten zij en wij leren de kracht van onze God groot te maken en haar de lof toe te brengen, welken zij waard is. Hetgeen niet kan gedaan worden, tenzij wij door het geloof hemelwaarts klimmen, de wereld verlatend, d.w.z. ons geenszins vermakend in hulpmiddelen, die wij ons in het hoofd zouden kunnen halen.

Wij zien dit dan klaarlijk in de persoon van onze Heere Jezus Christus, als verhaald wordt, dat Zijn moeder, de maagd Maria, in Bethlehem gekomen is zonder er bij te denken en dat God haar zo bij de hand heeft geleid en dat het zelfs door dwang zo ver gekomen is. Dan is er ook nog op te letten, dat hoewel Jozef en Maria arm waren en met grote moeite hun levensonderhoud vonden, (zoals wij dat nog breder zullen nagaan), nochtans dit koninklijk geslacht zó gehaat was, dat men hen met groter smaad belaadde dan alle anderen, zó dat deze arme man zijn vrouw, die na op haar dagen gekomen was, moet meebrengen. De onderwerping was wel algemeen voor voornamen en voor geringen, maar verreweg de grootste strengheid werd gebruikt jegens Jozef, aangezien hij afstamde van het koninklijk geslacht, al was hij intussen een arme handwerksman. Hierin zien wij, dat onze Heere Jezus Christus van het begin af niet gekomen is met grote praal, maar uit dien wortel en uit dien tronk gesproten is, waarvan de profeet Jesaja spreekt, als 't ware uit een afgezaagden boom waar men boven over heen liep. Het is dus een rijsje geweest. Zo moest het evenwel, opdat wij leren zouden onze zinnen helemaal omhoog te heffen en altijd te zien op dien wonderlijken raad Gods, waardoor wij behouden zijn en dat Hij ons uit dien afgrond van verderf, waarin wij gestort waren, uitgetrokken heeft: niet op een manier die door ons kan begrepen worden, maar met een kracht die onbegrijpelijk en oneindig is.

Wij moeten dan ook aanbidden, wat wij niet in staat zijn te begrijpen en te beoordelen. En evenzo wanneer wij zien, dat de Zoon van God veracht heeft willen worden en in onderworpenheid gesteld, verstaan wij dan, dat het geweest is tot onze bevrijding. Want vanwaar komt die vrijheid om losgemaakt te worden uit de banden der zonden en uit de dienstbaarheid van Satan en van de dood? Het is, omdat de Zoon van God zo vernederd is, dat zelfs de ongelovigen over Hem geheerst hebben en evenzo over Zijn ouders. Dit moeten wij wel in Zijn geboorte opmerken, want anders zullen wij niet klaar kunnen komen met dit geloofsartikel, dat wij nl. door middel van Hem zijn een koninklijk priesterdom of een priesterlijk koningschap, om priesters en koningen te zijn, gelijk de Schrift dat aantoonst. Onze Heere Jezus Christus moest zich dus vernederen tot die diepte, dat Hij onze staat van dienstbaarheid aannam en dat Hij, zoals de heilige Paulus daarvan ook spreekt, dienstknechtsgestalte aangenomen heeft, en dat niet alleen tegenover God maar ook in betrekking tot de mensen, dat Hij onderdanig en meer dan onderdanig geweest is. En waarom? Het was om ons te bevrijden, en niet alleen om ons die vrijheid te geven waarvan we reeds het een en ander gezegd hebben, maar ook om ons koningen te maken en om ons erfgenamen te maken van het hemels Koninkrijk. Ziet hier dan, wat wij wel hebben te onthouden.

Wanneer hier dan verder staat, *dat er geen plaats voor hen was in de herberg en dat onze Heere Jezus Christus door de Maagd Maria Zijn moeder in de kribbe gelegd is*, daarin zien wij onmiddellijk, wat gezegd is, t.w. dat de Zoon van God niet waard geacht is geweest ook maar een klein hoekje te hebben om daar te worden neergelegd, al was het op de grond, maar Hij is naar een stal gestuurd. Dat zou ons in de war kunnen brengen, wanneer wij naar onze fantasie te werk zouden gaan. Want wij verlangen altijd een of ander mooi schouwspel en kunnen niet aannemen wat God ons onderwijst, als het niet aan ons vleselijk begeeren beantwoordt. Maar ons geloof moet strijden tegen dergelijke beschouwingen, die ons zouden kunnen verleiden. En dat zal gebeuren, wanneer wij er goed op gelet hebben, hoedanigen wij zijn, en wat onze toestand zou zijn, als wij niet geholpen waren door de Zoon van God. Want het is zeker, dat wij niet waard zijn, dat de aarde ons draagt, aangezien het beeld Gods, dat ons ingeprent was, in ons als 't ware is uitgewischt, en dat er slechts enkel bezoedeling is en dat de goederen, die Hij ons heeft gegeven, zó door ons ontwijfd zijn, dat er boven noch beneden iets is, dat niet uit oorzaak van onze boosheid vervloekt is. Wanneer wij hierover goed nagedacht hebben, zullen we zeker tot de conclusie moeten komen, dat wij niet verdienen, dat de aarde ons draagt, en dat wij onder de stomme beesten terecht zijn gekomen. Want de ossen en de ezels en de honden behouden nog hun oorsprong, zoals God hun die gegeven heeft; op hen ligt geen andere vloek dan die, welke over alles gekomen is vanwege onze zonden, want alles is met onze vuiligheid besmet. Alzo dan, waar we zien, dat wij verdienen weggedaan te worden van de wereld en uit de orde van Gods schepselen, bedenken wij dan, dat hierom onze Heere Jezus Christus in een stal neergelegd is. En waartoe? Opdat wij niet alleen hersteld worden in onze eersten staat, nl. dat wij hierbeneden heerschen, dat wij heerschappij hebben over het vee en over de vogels en vissen, maar dat we metgezellen der engelen worden gemaakt, erfgenamen des eeuwigen levens, zelfs deelgenoten van de glorie Gods en van Zijn onsterfelijkheid. Ziedaar dan, aan welken kant wij moeten beginnen, als wij terugdringen willen de ergernis, die ons zou afkeren van onze Heere Jezus Christus.

Ziedaar ook, waarom er zo weinigen in de wereld zijn, die de Zoon van God aannemen en zich aan Hem onderwerpen, zoals zij dat schuldig zijn. Want de mensen zijn vol trots en hoogmoed. Weliswaar is daar helemaal geen reden voor, maar toch laten zij niet af van opgeblazenheid, en zij denken er niet aan zich te verootmoedigen. Alwie dan ook niet getroffen is door de waarneming van zijn eigen armoede, hij zal zeker onze Heere Jezus Christus verachten. Maar wanneer wij wèl onderzocht hebben hoedanigen wij zijn, en welk geneesmiddel wij nodig hebben, dan zal juist, wat de wijzen der wereld die in hun verstand verduisterd zijn tot ergernis is, ons helpen om in het geloof verder te komen, en ons dienen tot versterking. Ziet de wijzen der wereld, die onze Heere Jezus Christus verwerpen. En waarom? Omdat zij niet denken aan alles wat Hij gedaan heeft, en hoe Hij ons tot wijsheid van God de Vader geschonken is. Wat is hier dan nodig? Dat wij dwazen bij ons zelf zijn, opdat wij ons verheugen over het goed, dat Hij ons aangebracht heeft. Ziet eens de Farizeërs en al degenen, die op hen lijken, die opgeblazen zijn door de dwaze gedachten aan hun eigen gerechtigheid; zij menen zelf alles te hebben. Maar intussen is onze Heere Jezus Christus ons tot gerechtigheid gegeven, zoals de Heilige Paulus in denzelfden tekst zegt. Wij moeten dus onze zonden kennen en daaruit besluiten, dat wij in zo'n toestand

verfoeilijk zijn voor God, totdat Hij ons heeft bekleed met Zijn gerechtigheid en gereinigd heeft van onze smetten; dat God ons verafschuwen moet, tot Hij ons daarheen geleid heeft. Ziedan, hoe de ootmoed ons leiden moet tot onze Heere Jezus, niet een geveinsde ootmoed maar een zulke, die voortkomt uit een levende kennis onzer armoede. De rijken dezer wereld, die zich wonderveel plegen te verbeelden, en die hun aanzien misbruiken, die willen heerschen uit kracht van hun bezit, zij zullen geen rekening houden met onze Heere Jezus Christus, en zelfs spotten met onze eenvoud, wanneer wij al onze rijkdom in Hem zoeken, Die zó arm geworden is. Maar dat komt, omdat zulke lieden geblinddoekte ogen hebben, zichzelf niet kennen en door ijdele vleierij zichzelf bedriegen. Maar wanneer wij, zoals ik al gezegd heb, zien op onze ellenden, dan zullen wij het niet vreemd vinden, dat de Zoon van God in een stal geboren is, dat Hij als 't ware uit de wereld uitgebannen is, om ons weer in te zetten in de erfenis, waarvan wij voor altijd zouden uitgesloten zijn geweest, als Hij ons niet de hand toegestoken had om ons er binnen te leiden.

Hierboven is al gezegd, *dat deze boodschap aan de herders gebracht is, opdat zij de Zoon van God zouden komen aanbidden.* Dat zal ook weer niet overeenkomen met de fantasie der mensen, die altijd prachtige en hoge dingen zoeken, en alles wat hun te gering lijkt, of wat hun vleselijk inzicht niet kan begrijpen, veroordelen. Maar, zoals ik reeds gezegd heb, wij moeten aan dezen kant beginnen, dat wij Gods ondoorgrondelijken Raad aanbidden, afziende van alles, wat wij aan schijnrede in ons kunnen hebben. Zo zouden wij hier kunnen vragen, waarom God niet overal heeft bekend laten maken, dat de Zaligmaker geboren was, zoals het ook van overlang aan dit volk beloofd was. Geringen en voornamen moesten toch met Zijn komst in kennis worden gesteld en dat Hij in de wereld verschenen was. En zelfs zou het kunnen lijken alsof God niet een passende orde gehouden had, toen Hij dit niet in de Tempel liet bekend maken, welken Hij toch verkoren had om daar verheerlijkt te worden. Het was Zijn woning, zoals Hij het noemt, en zelfs een afschaduw van onze Heere Jezus Christus, want Hij moest daar komen om Zich God voor te stellen.

Aangezien dan de Tempel niet gebouwd was naar willekeur van mensen, maar God gewild heeft, dat het Zijn aardse woning was en Hij daar de aanwezigheid van Zijn kracht en Zijn genade heeft willen tonen, waarom werd dan deze boodschap der verlossing dáár niet bekend gemaakt? Er staat, dat de Wet uit Sion zal uitgaan, d.w.z. dat de openbaring Góds, de leer des heils, moet voortkomen uit dien Tempel, en de scepter van onze Heere Jezus Christus over heel de wereld moet worden uitgebreid juist vanuit die plaats. En toch, men weet in de Tempel niets af van de geboorte des Zoons van God. Neemt eens de priesters, die opdracht hebben het volk te leiden; God heeft hun deze eer bewezen, dat Hij het geslacht van Levi wilde verkiezen, en toch, zij wisten geen van allen er iets van. Er zijn slechts herders, die in het veld zijn, die daar zijn als wilden, buiten de menselijke samenleving; ziet men hen, wakend over de kudden, en dat bij nacht. Want dat is algemeen gebruik in die warme landen, dat de herders hun vee heel de nacht buiten legeren en houden. En zelfs al is het in gindsche landen kouder, toch is het in sommige streken gebruikelijk, dat de herders buiten toeven om het vee te bewaken, dat daar heel de nacht blijft, tenminste de schapen. Hoe dat dan ook zij, zie de herders, arme, onwetende lieden en van geen betekenis in de wereld, afgescheiden van het gezelschap der mensen, en toch, zij alleen vernemen de geboorte van Gods Zoon. Daarin zien wij weer, hoe God alle hoogte heeft willen

vernietigen, opdat de mensen zich niet meer aanmatigen zouden te roemen noch in zichzelf noch in al wat rondom hen is, opdat zij niet verder een welgevallen in het schepsel zouden hebben om daarop hun vertrouwen te stellen.

Kortom, wanneer God op die manier handelt, nl. dat Hij de voornamen en hen die geprezen en geëerd worden links laat liggen, en de geringen verkiest, en noch op wereldsch goed noch op heerschappij noch op wijsheid noch op al dergelijke dingen let, maar begint bij hen die gebrek hebben en behoefte aan alles, en die niet een enkelen druppel deugd, waarvoor lof zou kunnen zijn, in zich zelf hebben, zo is het, alsof Hij juist in dien weg ons uit deze wereld trok en ons een toegang ontsloot om rechtuit naar Hem te gaan en daar al ons geloof te stellen. Want wij zouden ook niet nóg zo weinig middelen in deze wereld kunnen bedenken, of het zouden als 't ware voorhangsels zijn, uitgespannen om ons te beletten rechtuit naar God te gaan. Wanneer er maar een enkel gordijn was, wij zouden er reeds deze last van hebben, dat de klaarheid slechts ten halve zou doorlichten. En wanneer er dan honderd gordijnen voor onze geestelijke ogen hangen, wat zal het dan worden? Hoe zullen wij vatten de klaarte, die veel groter is dan die der zon en welke onze zintuigen verre te boven gaat? Wij hebben dus nodig, dat God ons, als met geweld, uit deze wereld trekt om ons bij Zich te houden, en dat wij daar dan blijven, zoals ik al aangestipt heb. Wat we dan ook zien in deze geschiedenis. Want als wij discipelen van onze Heere Jezus Christus willen zijn en deelgenoten verlangen te zijn van het heil, dat ons door Zijn toedoen gegeven is, dan moeten wij de herders der velden volgen. Ik zeg dit ook van de grootste geleerden en de meest scherpzinnigen onder de mensen; op die voorwaarde moet men komen. Want hij, die geen gezelschap der herders wil zijn om hen na te volgen, sluit zeker voor zichzelf de deur toe, zó dat hij zich nooit zal kunnen verblijden in de leer van onze Heere Jezus Christus en nooit een plaats zal kunnen krijgen onder Zijn discipelen.

Indien het dan zo is, verstaan wij het dan, dat in alles en overal God ons een spiegel van ootmoed heeft willen geven in de geboorte van Zijn enig Zoon, omdat, wanneer het er om gaat tot Hem te komen, wij ontbloot moeten worden van alles wat ons hoogmoedig zou kunnen maken; en dat wij totaal ledig moeten komen en verstaan, dat wij in Hem moeten zoeken wat ons ontbreekt, d.w.z. alles wat tot onze zaligheid van node is. Want wij zullen niet een enkele druppel in ons zelf vinden, totdat wij dien hebben ontvangen uit Zijn volheid.

En eindelijk, wij hebben ons intussen ook over iets te verblijden, waar we. Zien, dat God deze boodschap aan de herders heeft laten toekomen. Want er zijn velen, die denken, dat de Heilige Schrift zó duister en zó diep is, dat zij slechts wat is voor geleerden en voor een klein getal mensen. Dat is dan ook de oorzaak geworden van een zo botte domheid, als wij ze tegenwoordig nog onder het pausdom vinden. Want zij, die Christenen heten, blijven nog altijd even stomp, en zelfs zeggen ze, om arme lieden te doen geloven dat het hun niet geoorloofd is de Heilige Schrift te onderzoeken, dat zij dan in een diepte zullen intreden, waar zij nooit meer uit zullen kunnen opkomen. En intussen zien wij, dat herders de eersten zijn geweest, die God heeft willen onderwijzen en aan wie deze eer bewezen is, dat hun meegedeeld werd de geboorte van de Zaligmaker der wereld, opdat zij de overigen tot gids zouden zijn. En toch zijn het maar herders.

Naardien het dan zo is, merken wij dan eerst op, dat er geen zó botte onkunde is, dat zij ons zou verhinderen verlicht te worden met de leer des levens, mits een iegelijk zich aan God onderwerpt, en (zoals ik al gezegd heb) de voornamen alles vergeten wat zij menen te weten, opdat zij niet door enige verwaandheid vooringenomen zijn, wat beletten zou, dat God hen zó leidde als Hij de herders gedaan heeft. Ook moeten zij verstaan, dat zij nooit toegang tot Hem hebben dan door ootmoed, zoals ik al gezegd heb.

En verder, dat de geringen hunnerzijds moed vatten en begrijpen, dat de boodschap van het Evangelie zich richt tot hen en hun in de personen der herders wordt bekend gemaakt. Dit is wel een stellige waarborg, dat God hen niet wil buiten sluiten, maar hen gaarne erkent en aanneemt, opdat zij door Zijn Zoon onderwezen worden om te komen in Zijn hemels Rijk.

En dat wij ook nog dit verstaan, t.w. dat God helemaal niet let op enige waardigheid, die zijn mocht in onze personen, wanneer Hij ons tot Zich roept, gelijk heel het Evangelie verklaart; dat Hij verkiest wat niets is, om daaraan wezen te geven; en, gelijk Hij de wereld uit niets geschapen heeft, zo ook ons neemt, die niets zijn, d.w.z. van geen waarde, en niets naar voren kunnen brengen of bijbrengen, dat ons genade of gunst bij Hem zou kunnen verwerven. Wij moeten dus verstaan, wanneer de boodschap door de Engel aan deze hoeders en herders gebracht is, dat dit is om ons te tonen, dat God ons tot Zich brengt, wanneer wij als 't ware bij het domme vee terecht gekomen zijn, en de wereld met ons geen rekening houdt en wij kortweg zo geringschat worden, dat wij lijken niet verder hier beneden onder de mensen te moeten wonen, en dat God toch niet aflat ons tot Zich te vergaderen. En waarom? Hij let slechts op onze ellenden, opdat Hij Zijn barmhartigheid doe gelden, en verder sluit Hij Zijn ogen voor alles, wat Hem zou kunnen beletten genegen te zijn om ons in genade aan te nemen.

Wanneer dan God ons zo goedgunstig is, dat Hij ons tot Zich roept, en ons vóórhoudt en voor ogen stelt onze Heere Jezus Christus, Die ons daarheen geleide, en dat wij in dezen weg al Zijn goederen deelachtig mogen worden, laten wij dan zo grote weldaad niet verachten, en leren ons altijd te verootmoedigen, aangezien God, om ons een zodanig goed te doen toekomen, geen andere aanleiding heeft dan dat Hij ziet, hoedanigen wij zijn, nl. Zo ellendig als iets. Dat hebben wij ook nog bij deze schriftuurplaats te onthouden.

Eindelijk, letten wij er ook op, dat de geboorte van onze Heere Jezus Christus ons totaal ongelooflijk zou zijn, tenzij wij daarover een onderrichting hadden, zoals de herders hebben gehad, nl. dat het Evangelie ons werd gepredikt, en zo ook wij kunnen weten, hoe het staat met de Zoon van God en welke Zijn kracht is en waartoe Hij ons is gegeven. Weliswaar kan alles nu niet ten volle worden behandeld, maar dit moeten wij toch onthouden, opdat wij daarmee dan besluiten en komen tot het Heilige Avondmaal, dat wij nu mogen ontvangen. Letten wij er dan op, dat onze Heere Jezus Christus tevergeefs zou geboren zijn en wij er geen vrucht van zouden hebben zonder de prediking des Evangelies. Want neemt eens de ongelovigen, die zich van alle tijden af daaraan onttrokken hebben. Hoewel Jezus Christus menselijk vlees heeft aangenomen en met hen verenigd is wat onze natuur aangaat, die Hij aangedaan heeft,

dat alles baat hun hoegenaamd niet, zelfs is hun verdoemenis er des te zwaarder om. En waarom? Aangezien zij niet de prediking des Evangelies hebben. Want het betekent niets, dat Jezus Christus persoonlijk in de wereld verschenen is, tenzij wij verlicht werden, door de leer, die ons in Zijna naam en op Zijn gezag gepredikt wordt, opdat wij tot Hem komen. Jezus Christus en heel de leer des Evangelies zijn dus onafscheidelijke dingen. Wij hebben dit wel op te merken, zullen wij komen te gevoelen de uitwerking en de voleinding der weldaden, welke God in Hem gelegd heeft om ze ons mee te delen. Want hoevelen zijn er niet, die als 't ware de ogen sluiten en willens en wetens de oren toestoppen en zich indompelen in zo grote onbeschaamdheid, dat men ze nooit tot enige kennis van Gods goedheid en van de deugden van Jezus Christus kan trekken? Leren wij dan, dat Gods Zoon, gelijk Hij voor eenmaal voor de mensheid geboren en toen als Verlosser verschenen is en hier beneden verkerend alles volbracht heeft wat vereist werd tot onze zaligheid, ons nu nabij is door middel van Zijn Evangelie. En niet alleen zien wij Hem, gelijk ons aangezicht in een spiegel, maar wij worden naar Zijn beeld veranderd tot Zijn heerlijkheid, gelijk de heilige Paulus zegt. Ziedan, hoe Jezus Christus ons heden wordt geschonken; gelijk Hij eenmaal ter verlossing van het menselijk geslacht geboren is, zo biedt Hij Zich bestendig aan ons aan, opdat wij Hem zullen bezitten, en Hem bezittend verrijkt worden met zijn goederen, en genieten van wat Hem is geschonken. Want aangezien Hij de onze is, zo is het zeker, dat Hij ons niets onthouden zal van alles wat ons nodig is. En wat Hemzelf betreft, wij weten, dat Hij geens dings gebrek heeft, maar dat alles geschied is om ons in onze armoede en ellende te hulp te komen. Naardien dan door de prediking des Evangelies Gods Zoon ons eiken dag verschijnt en ons voorhoudt, dat Hij ons tot Zich wil nemen, laten wij dan onzerzijds niet zo ondankbaar zijn, zulk een goed af te wijzen, wanneer het ons wordt aangeboden.

En verder, laten wij nog verstaan, dat God ons in onze grovigheid overvloedig wil geven, wanneer Hij het Avondmaal er voor ons nog aan toegevoegd heeft, tot een dubbel getuigenis, dat de Heere de onze is. Weliswaar zullen wij vandaag geen klein kind in de stal zien, wij zullen Hem niet zien in doeken gewonden; maar hier is het brood en de wijn des Avondmaals, die ons zekere onderpanden zijn, dat Hij ons vandaag spijs en drank wil zijn en dat Hij het is, van Wien wij ontvangen het leven onzer ziel. En dat geschiedt overeenkomstig onze draagkracht en zwakheid, aangezien wij niet ogenblikkelijk tot Zijn hoge Majesteit kunnen geraken. Hij leidt ons door middelen, die ons geëigend zijn, t.w. dat Hij ons, onder vergankelijke tekenen, voor ogen stelt, dat wij in Zijn Zoon zullen vinden al wat ons ontbreekt.

Ziedaar dan, hoe wij, na verstaan te hebben dat wij onze Heere Jezus Christus bezitten door Hem te kennen gelijk Hij is, nl. volgens het getuigenis dat wij van Hem hebben uit het Evangelie, nog te beter moeten bevestigd worden, wanneer het teken er bij gevoegd wordt, en dat het Woord ons te geloofwaardiger moet zijn, wanneer God het also door de zichtbare sacramenten komt verzegelen. Laten wij echter niet alleen op het brood en de wijn letten, maar er op zien, waarom onze Heere ons zo wil leiden. De herders hebben dit teken gehad, dat Jezus Christus als een arm schepsel in doeken gewonden was. Dit teken moest hen wel verwarren, het was iets om hen onze Heere Jezus Christus te doen verwerpen. Maar hoe ging het? Hun werd gaandeweg maar ingegeven, dat de Zoon van God also moest vernietigd worden, om hen, die in de diepten der hel gestort waren, op te voeren. Laten wij zo vandaag verstaan, dat Jezus

Christus, Die nu in Zijn hemelse heerlijkheid is en souverain gezag over alle schepselen heeft, nochtans hier tot ons nederdaalt, niet op een zichtbare wijze noch in persoon, zoals men zegt, maar Hij bewerkt door de verborgen kracht van Zijn Heilige Geest, dat wij waarlijk met Zijn vlees en bloed worden gevoed, telkens en zo vaak wij de tekenen nemen, waardoor Hij ons Zijn genade wil verzekeren. Anders zouden wij er verlegen bij worden; want wij doen hier niets dan op de aarde kruipen. Maar het is zoveel, alsof Hij hierbeneden neerdaalde en ons als kleine kinderen leidde. Wanneer wij dan ten Avondmaal komen, verstaan wij dan, dat het is om onze Heere Jezus Christus te bezitten, en om zó met Hem verbonden te worden, dat, wat Hij heeft, ons wordt geschonken en wij ons daarin verblijden; en dat Hij intussen de last van al onze armoede en zelfs van onze zonden overneemt en ons er zó van ontheft, dat niets ons verhindert deelgenoten te zijn van de hemelse erfenis en zelfs van zijn heerlijkheid, waarop wij hopen en welke ons ten laatsten dage zal geopenbaard worden.

ZEVENDE PREEK

Lukas 11:9-14

En zie, een engel des Heeren stond bij hen, en de heerlijkheid des Heeren omscheen hen en zij vreesden met grote vreze.

En de engel zeide tot hen: Vreest niet.

Wij hebben hierboven reeds uiteengezet, dat het ons niet zou baten, dat de Zoon van God ter wereld gekomen is, als wij niet wisten, waarom Hij ons is gezonden en niet kenden de goederen, die Hij ons heeft aangebracht. En daarin krijgen wij geen inzicht dan door het getuigenis des Evangelies. Temeer dan moeten wij aandacht schenken aan hetgeen hier meegedeeld wordt: de engelen hebben te hoge en onwaardeerbare weldaad verklaard, waarop men bij de komst van Gods Zoon mag hopen. Want hun boodschap is niet voor een dag geweest noch voor een handjevol mensen, maar moet dienen voor alle tijden tot aan het einde der wereld, moet ook ons allen dienen van de grootste tot de kleinste toe.

Verder moeten wij er wel op letten, dat wij er geen winst mee zullen weten te doen, tenzij wij door vreze en eerbied zijn aangeraakt. Zo is het ook met de herders gegaan, van wie hier melding gemaakt wordt. Want er staat maar niet eenvoudig, dat de engel heeft gesproken, maar dat hij met zich getoond heeft een hemelse heerlijkheid en dat de herders daardoor ontroerd zijn, zodat het hun een schrik heeft bezorgd. Nadrukkelijk wordt dat er bij gezegd, opdat wij zouden leren luisteren naar hetgeen ons hier met goddelijke autoriteit wordt verkondigd, in alle vreze en ootmoed.

Men zal er velen aantreffen, wier oren klinken van het Evangelie, maar het is zonder enige vrucht. En waarom? Sommigen zijn opgeblazen van hoogmoed, anderen zijn zo verward in hun wereldsche gezindheden, dat Gods Woord voor hen geen gezag heeft. Verlangen wij dus goede scholieren te zijn en dat ook de leer, die ons wordt gepredikt, ons strekke ter zaligheid, en dat wij er, gelijk behoort, door opgebouwd worden, Ziedan, aan welk einde wij moeten beginnen, nl. dat wij verstaan niet te doen te hebben met een sterfelijk schepsel, maar met de levenden God, voor Wien alle knie zich moet buigen om Hem eer te bewijzen. In ons zelf moeten wij verslagen zijn en beven (zoals daarover ook bij de profeet Jesaja gesproken wordt) telkens en zo vaak God Zijn heiligen mond opent om ons te onderwijzen. Want al wie zo Gods Woord niet getekend ziet, opdat het gezag bij hem hebbe, zal zeker altijd verder gaan en nooit veranderen; al legt men hem de wil van God uit, hij gaat altijd zijn ouden gang. Weliswaar zullen wij geen zichtbaar teken ontvangen, zo vaak en zo dikwijls. het Woord Gods ons gepredikt wordt, maar wat voor één keer gebeurd is, heeft nu nog strekking voor ons. Verstaan wij het dan, dat het Evangelie nooit gepredikt wordt, of God heeft de eerste plaats, als de Werker, Die het zo verordend heeft.

En evenals Hij Zijn Wet door zovele tekenen en krachten bevestigd heeft, heeft Hij ook Zijn Evangelie bekrachtigd, en dat op een meer dan verwonderlijke manier, gelijk Hij er van spreekt door zijn profeet Haggai, dat de hemel en de aarde zeer bewogen

zijn, toen het Evangelie is verkondigd geworden. Weliswaar beefde de aarde, toen de Wet aan het volk werd gegeven, de lucht werd er van bewogen; maar zo moeten ook hemel en aarde ontroerd worden, wanneer men het Evangelie predikt: alles moet weergalmen van deze glorie Gods, die er in openbaar werd. Daar mag wel over nagedacht worden. Zo ook moeten wij, wanneer wij de onderwijzing komen beluisteren, die men ons in de Naam Gods verkondigt, toegerust zijn met ootmoed en vreze, om aan te nemen alles wat ons gezegd wordt, om er opmerkzaam op te zijn, en om niet een geest van bitterheid mee te brengen, een geest vol opstandigheid of aanmatiging en trotschheid. Wij moeten weten, dat wij met God te doen hebben, Die de gehoorzaamheid en onderworpenheid, welke wij Hem verschuldigd zijn, wil beproeven, zo vaak Hij ons tot Zich roept. Dat is weer een punt.

Maar laten we nu luisteren naar hetgeen tot de herders gezegd wordt: *Vreest niet, want ziet, ik verkondig u grote blijdschap, die al de volke wezen zal, nl. dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere, in de stad Davids.* Hier zien wij, hoe de vreze der kinderen Gods getemperd worden moet, aangezien ons wordt betuigd, dat God slechts spreekt tot ons welzijn en onze zaligheid, en dat Hij geen rechterlijke strengheid jegens ons gebruikt, maar veeleer jegens ons Zich gedraagt als een goed en beminnelijk Vader, om ons als Zijn eigen kinderen in zijn armen te nemen. De bozen en verworpenen zijn blij, wanneer zij ver van God zijn, wanneer zij hun geweten hebben verdoofd, zodat er geen schroom meer in is, en zij denken er niet aan, dat zij eens rekenschap moeten afleggen; dan maken zij plezier en stormen als wilde beesten buiten de kooi. Nooit kunnen zij blij zijn, tenzij zij zó verstompt zijn, dat zij God hebben vergeten en zich zelf doen geloven, dat er geen hemelleven noch enige religie is. Ziedaar de vreugde der verachters van God. Maar zodra God hun enig teken van Zijn tegenwoordigheid geeft, ziet ze dan eens verbaasd staan, ja zo verschrikt, dat het onmogelijk is hen weer te kalmeeren. Zo komt het hun duur te staan, buiten de maat plezier gemaakt te hebben. Daarentegen zullen zij, die enig gevoel hebben en enig berouw en die enig goed zaad van religie hebben en aan. God denken, nooit zich kunnen verblijden, totdat zij er verzekerd van worden, dat Hij hun genadig zal zijn. Toch staat het zo, dat zij tot zo'n vreugde niet kunnen komen, tenzij zij eerst verschrikt zijn geworden. En hoe komt het daartoe? Daar is tweërlei voor nodig. Want enerzijds is het nodig, dat wij onze ellenden leren kennen, dat wij er over verontrust worden, als zagen wij de dood ons reeds bereid; anderzijds, dat wij nooit de genade van God zullen smaken. Kortom, wij kunnen niet opgericht worden, als wij niet eerst neergeslagen zijn. En het kan niet anders, of, totdat God ons tot Zich geroepen heeft, zijn wij altijd als in de diepten der hel. Ziedan, hoe de gelovigen zich niet kunnen verheugen in God en in de genade, die hun gegeven wordt door onze Heere Jezus Christus, tenzij zij eerst door vreze ontroerd zijn geworden. En daarna, wanneer God spreekt, moeten wij nog ontroerd worden, zoals ik reeds heb gezegd, en verstaan, dat Zijn Woord zulk een majesteit moet hebben, dat het alle scepters der aardse koningen en al hun edicten te boven gaat. Ziedaar dan de tweledige vreze, die bij de gelovigen moet zijn.

Intussen verzacht God het alles door te zeggen, dat Hij tot hen komt, niet om enige strengheid uit te oefenen en hen te straffen, naar zij het verdiend hebben, maar dat Hij komt om Zich weder te verzoenen, opdat al hun zonden begraven worden en onze Heere Jezus Christus voor al hun ellenden genezing aanbrengt. Wanneer wij dan ook

dit woord horen, nl. dat God onze zonden in de diepten der zee wil werpen (zoals er staat) en Hij ons om niet aanneemt door Zijn loutere goedheid in de Naam van onze Heere Jezus Christus, dan is dat een blijdschap met droefheid gemengd, die de voleinding onzes heils is. Wanneer Paulus van de droefheid spreekt in 2 Corinthe 7, zegt hij: *al heb ik u door mijn brief bedroefd, het berouwt mij niet, hoewel het mij berouwd heeft. Want ik zie, dat die brief u voor een tijd bedroefd heeft. Ik ben er nu blij om.* Waarom zegt hij dat? Omdat wij onmogelijk, zoals ik al zei, Gods goedheid kunnen aannemen, totdat wij geleerd hebben ons zelve vanwege onze zonden te mishagen; maar dan komt de blijdschap. Leren wij dan ook alzo te zuchten, zo vaak wij aan onze ongerechtigheden denken, en er een afschrik van te hebben, en geen rust noch vergenoeging te hebben, totdat God voor ons treedt en ons geruststelt door ons te verklaren, dat Zijn toorn van ons afgekeerd is en dat Hij door onze Heere Jezus Christus ons genadig wil zijn en ons, hoe het ook zij, als zijn kinderen wil behouden, ook al zijn wij zó boos en verkeerd geweest, dat wij Hem ten vijand waren.

Ziedaar de blijdschap, waarvan hier gesproken wordt en welke helemaal de droefheid moet wegnemen, welke wij zouden kunnen opgevat hebben vanwege onze armoede en ellende. Daarom zegt ook de engel: *Vreest niet, want ik verkondig u grote blijdschap.* Kortom, wij moeten zo leren, altijd als arme, bange lieden te zijn, totdat wij vertroost en verblijd worden door het Evangelie. Elders moeten wij geen vrede zoeken, of wee onzer, want als wij komen in te dommelen in onze vleierijen, dan zal de duivel spoedig de overwinning behaald hebben; dan zien wij ons al in zijn banden en strikken, kortom, wij zijn, als arme slaven, zijn gevangenen. Laat ons alzo dit woord goed vasthouden, nl. dat wij nooit verblijd moeten zijn, totdat wij deze zekerheid hebben: God heeft ons lief, Hij is ons goedgunstig, hoewel wij het onwaardig zijn. Op dat fundament moeten wij bouwen, of anders zullen al onze vreugden verkeerd worden in wening en knersing der tanden.

Verder, de engel laat het er niet bij te zeggen, dat hij blijdschap verkondigt, maar hij zegt: *een grote blijdschap die zelfs al de volke wezen zal.* Wegen wij dit goed. Want als dit woord er niet aan toegevoegd was, zouden wij ons kunnen inbeelden, dat wat Lukas mededeelt, slechts van betekenis ware geweest zijn voor de herders, over wie hij spreekt. Maar deze vreugde moet uitgebreid worden over heel het volk. Weliswaar spreekt de engel hier van de Joden. Want zij waren het uitverkoren volk. Maar nu is de middelmuur gebroken, zegt Paulus, en Jezus Christus verkondigt door het Evangelie vrede aan hen, die tevoren verre waren, gelijk als aan hen, die nabij waren. De Joden zijn met God in het verbond opgenomen, toen Hij hen in de persoon van Abraham heeft aangenomen en deze aanneming door Zijn Wet heeft bekrachtigd. Maar nu, hoewel wij verre zijn geweest, is God toch ook tot ons genaderd en wil Hij, dat deze leer der verzoening algemeen zal zijn. Dáárom staat er, dat Jezus Christus door het Evangelie vrede verkondigt aan hen, die tevoren verre van God waren en geen kennis aan Hem hadden. Welnu dan, waar ons hier door de Engel verklaard wordt, dat wij ons in de komst van de Heere Jezus Christus moeten verblijden, niet op een alledaagsche of gewone wijze maar verrukt over alles, dan moeten wij onze winst met die boodschap doen.

En hoe zullen wij deze vreugde vatten? Dit is wel zeker, dat, als wij verstrikt zijn in de wellusten en genietingen dezer wereld, bedwelmd in onze hartstochten, wij ons nooit

zullen verblijden in de genade, die ons aangebracht wordt door de Zoon van God. Volgen wij dan maar de herders, want hun positie is er, wat deze wereld aangaat, niet beter op geworden, van dat zij dit woord van de engel gehoord hebben en gezien hebben, dat de Zoon Gods geboren was. Want zij kwamen terug Zoals tevoren; zij zijn geweest in de koude van de nacht en in de hitte van de dag, en hebben arm geleefd, terwijl zij over hun vee de wacht hielden. Kortom, wij zien niet, dat zij iets gewonnen hebben, zoveel het vlees aangaat en dit wankelende leven aangaat, dat zij zo'n voorrecht hadden, als waarvan hier gesproken wordt. Echter hebben zij niet opgehouden zich te verblijden. Ziet, daarin moeten wij aan hun voorbeeld gelijkvormig worden: al doet het Evangelie ons niet toenemen in rijkdom of eer, al brengt het ons geen lusten noch genoegens, toch moeten wij zonder onderlaten tot deze geestelijke vreugde opgeheven worden, dat wij er blijde mee zijn, dat God ons goedgunstig is. Geen ander goed noch ander geluk dan dat hebben wij te zoeken en daarin moeten wij al onze rust vinden. Dan zullen de ellendigen niet ophouden zich te verheugen, ook al worden zij op alle manier bedroefd en vervolgd en de een door ziekte, de ander door verachting getroffen, zodat zij helemaal verworpelingen zijn. Anderen laten hun vleugels hangen en kwijnen weg als beklagenswaardige schepselen, maar zij zullen altijd stof hebben om te roemen, zoals Paulus ook zegt in Romeinen 5: *Indien wij gerechtvaardigd zijn door het geloof, dan hebben wij altijd gelegenheid om te roemen, aangezien wij met onze God vrede hebben.* Daardoor komt het, dat de verdrukkingen zelf ons roemensstof geven, want zij worden aangewend ten dienste onzer zaligheid, en God maakt, dat wij er winst van hebben en het ons profijtelijk is. Want wij ondervinden Zijn hulp en bijstand, wanneer wij van de mensen verlaten worden, geen raad meer weten, mits wij niet ophouden op onze God te hopen en de stellige zekerheid te hebben, dat Hij met ons is, wanneer Hij het ons Zelf heeft verzekerd. Zo vinden wij dan in onze verdrukkingen oorzaak van roem, zelfs nog als het Evangelie ons niet alleen geen voordeel en genoegens en wellusten en rijkdom dezer wereld brengt, maar veelmeer voor ons een aanleiding is, dat men ons vervolgt, dat men ons kwelt.

Zo zien wij er velen, die geen andere bezoldiging ontvangen voor hun volgen van het Evangelie, dan dat men hen heeft vervolgd, verjaagd, dat zij van hun goederen zijn beroofd, sommigen al hun vermogen hebben verloren, anderen in zeer nauwe kerkers zijn opgesloten, anderen zelfs wreed naar de brandstapel gesleurd. Hoewel, zeg ik, vele arme gelovigen geen andere belooning hebben gehad voor hun aannemen van het Evangelie, toch moet deze vreugde, waarvan hier gesproken wordt, het teboven komen, en wij moeten leren te rusten in de liefde, welke onze Heere Jezus Christus ons toedraagt, aangezien Hij ons ten Vader en Zaligmaker wil zijn, en ons houden wil voor zijn kinderen. Dat alles moge dan al die droefheden verzachten, die wij zouden kunnen hebben; wij moeten moed grijpen bij de genade en de goedheid van onze Heere Jezus Christus. Zo zegt Paulus ook, *dat wij niet bezwijken; ook al wordt de uitwendige mens verdorven, de inwendige wordt vernieuwd.* Want onze zeer lichte verdrukking, die haast voorbijgaat, werkt in ons een wonder uitnemend gewicht van heerlijkheid.

Dat hebben wij dan in hoofdzaak te onthouden en zo moeten wij deze leer beoefenen, wanneer gezegd wordt, dat deze vreugde, zelfs een grote vreugde al de volke wezen zal. Het moge waar zijn, dat allen zich er niet over verheugd hebben, maar van Gods kant is hun de vreugde aangeboden. De ongelovigen moeten dan ook niet te

verontschuldigen geworden zijn, aangezien zij zich door hun eigen boosheid van de genade Gods, die hun was aangeboden, beroofd hebben. Kortom, het is er zo mee gelegen, dat God uitspreekt, dat Hij met de komst van Zijn enig Zoon tot Zich wil vergaderen de arme schapen, die verdwaald en verloren waren; Hij wil van dood ten leven wekken degenen, die van Hem vervreemd waren. Daarom moeten wij onzerzijds zulk een weldaad door geloof aannemen. Weliswaar is het geloof een bijzondere gave van de Geest Gods, maar toch, wij moeten niet tegenstreven, wanneer Hij zo vriendelijk tot ons spreekt, ons nodigt en ons niets vraagt dan dat wij met Hem verenigd worden, om te genieten van de volheid der weldaden, welke Hij neergelegd heeft in onze Heere Jezus Christus.

Ook moeten wij goed letten op hetgeen er aan toegevoegd wordt, dat deze grote blijdschap gefundeerd is in onze Heere Jezus Christus. Want, zo zegt hij, *u is de Zaligmaker der wereld geboren, Christus, de Heere, in de stad Davids*. Wij zien hier, wat Paulus behandelt in de door mij boven aangehaalden tekst uit Efëze 2, nl. dat Jezus Christus onze vrede is. Steeds meer moeten wij daaruit afleiden, dat Hij ook onze vreugde is. En inderdaad, wat zou het zijn, wanneer wij aan God denken, als Jezus Christus ons niet tegemoet kwam en er niet was als Voorspraak om voor ons genade te verwerven? De Majesteit Gods is zo verschrikkelijk, dat wij beschaamd zouden blijven staan, ja het was om ons tot wanhoop te doen vervallen. Want wanneer wij een vergelijking maken tussen God en ons, dan moet Hij onze Rechter zijn. Naardien wij zondaars zijn, moet Hij ons wel de oorlog aandoen, en waar wij tegen Hem strijden, moet Hij ons wel nederwerpen, want wij schenden zijn gerechtigheid, die meer waard is dan al het leven der wereld. Alzo dan, aangezien wij God ons niet anders voorstellen kunnen dan als een dodelijken vijand en als een rechter, die gewapend is om ons te verdelgen en helemaal uit te roeien, waar zal onze vreugde zijn? Tenzij onze Heere Jezus Christus Zich in het midden stelle en ons zegge, dat Hij, Die de eeuwige God is, zich met ons vlees en met onze natuur bekleed heeft, om zelfs onze broeder te zijn; dat Hij zelfs de vloek onzer zonden op Zich genomen heeft en de last heeft gedragen, zwaar om ons allen neer te drukken, opdat wij nu niet meer schuldig voor God zouden bevonden worden en onze zonden noch in rekening noch in herinnering komen; ja zelfs dat Hij ons heeft bekleed met zijn gerechtigheid, opdat wij met opgeheven hoofd kunnen komen en weten, dat God ons onze ongerechtigheden niet toerekent, maar veeleer, dat Hij ons kent en aanneemt, als hadden wij Hem tot de einde toe gediend, nl. in de Naam van Zijn Zoon.

Ziedan, zeg ik, hoe deze blijdschap, die ons door het Evangelie wordt onderwezen, haar grondslag heeft in onze Heere Jezus Christus. Alwie het werk van Jezus Christus niet kent, die zal nooit zich op God kunnen verlaten en geen smekingen en gebeden kunnen doen. Hij zal altijd in onrust en twijfel zijn. Ja, er zal slechts geveinsdheid zijn, als het geloof niet voorop gaat en ons de weg wijst; zeker, zeg ik, zullen wij dan geen toegang tot God hebben. Waar het zo staat, moet het geloof zijn blik gevestigd hebben op Jezus Christus als het enige doel, waarnaar wij ons moeten uitstrekken. Letten wij er dan wel op, dat naar de mate van het geloof, dat wij in Jezus Christus hebben, We ook rust en blijdschap kunnen hebben in onze verhouding tot God. Zozeer geldt, dat wij door onze Heere Jezus Christus verzoend worden, gelijk ook in de tweeden brief aan de Corinthiërs staat: God was in Jezus Christus de wereld met Zichzelf verzoenende. Ook heden gaat God daar nog mee voort, wanneer het

Evangelie ons wordt gepredikt. Ook tot ons komt deze boodschap, *aangezien Hij, Die geen zonde gekend heeft, zonde is gemaakt voor ons*, d.w.z.: Hij heeft onze vervloeking gedragen en is als 't ware door God Zijn Vader in onze naam vervloekt.

Verder, opdat dit ons te beter zou worden verzekerd, staat er, *dat Hij ons is geboren*. Als de engel eenvoudig had gezegd: de Zaligmaker is geboren, lag daar reeds genoeg in om ons tot God te trekken. Maar toch zouden wij nog aanleiding hebben gehad om te wankelen, zoals wij van nature tot wantrouwen geneigd zijn, en tot geen besluit kunnen komen, als onze Heere ons niet op alle manier verzekering geeft. Het is dus geen overtollig woord, wanneer gezegd wordt: *de Zaligmaker is voor ons geboren*. Hiermee wordt zoveel gezegd als: Hij geeft Zich aan ons, Hij is niet gekomen voor Zichzelf, maar voor ons welzijn en onze zaligheid, en ons blijft niets anders over dan Hem aan te nemen, aangezien de Vader gewild heeft, dat Hij de onze zou zijn. Zo wordt ook door Jesaja gezegd: de Zoon is ons gegeven, het Kind is ons geboren. Ziedan, dat de profeet reeds lang tevoren heeft uitgesproken, wat de reden zou zijn van de komst van Jezus Christus in deze wereld. Hij zegt, dat het Kind *óns is geboren*. Als hij gezegd had: het Kind zal geboren worden, dan hield dat al veel in. Maar dat was niet genoeg geweest. Er waren nog altijd sommige tegenwerpingen te maken, en men had niet nagelaten te redetwisten: ja, al is Gods Zoon geboren, daarmee is niet gezegd, dat *óns* daarvan enige nuttigheid toekomt. Maar de profeet zegt uitdrukkelijk, dat het voor ons is, dat het Kind is geboren, dat het voor ons is, dat Het is gegeven.

Zo zegt ook Zacharia: *Zie, uw Koning, Die tot u en voor u komt, o dochter Sions*. Zo zien wij dan, dat het onmogelijk is deze geestelijke vreugde te smaken, waarvan hier melding gemaakt wordt, tenzij wij hierop vast staan, dat onze Heere Jezus Christus volkomen aan ons gegeven is, aangezien, de Vader het zo gewild heeft. Zo staat ook bij Johannes, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon niet gespaard heeft, maar dat Hij Hem voor ons in de dood heeft overgeleverd; en verder, dat Hij Hem aan ons gegeven heeft, opdat Hij ons erfdeel zou zijn en wij Hem zouden bezitten. Aangezien Hij Hem dan alsoo aan ons heeft gegeven, hoe zal Hij, zegt Paulus, ons dan al het overige onthouden? Want alle goederen, die men in deze wereld zich kan voorstellen, zijn veel minder dan Jezus Christus, Die de beminde Zoon is en de eeuwige Wijsheid des Vaders. Alzo dan, wanneer Jezus Christus de onze is en slechts vraagt, dat wij ons in Hem en in Zijn Persoon zullen verblijden, dan mogen we niet'anders denken, aangezien alle volkomenheid van wijsheid, gerechtigdheid, leven en heerlijkheid in Hem is, of dat alles wordt ons tevens met Hem geschonken. Ziedan de grootte dezer vreugde, waarover de engel hierboven gesproken heeft.

Nadrukkelijk wordt er nu gezegd: de Christus, de Heer *e* is geboren in de stad Davids. Dat geschiedt weer om te bewijzen, dat hij niets nieuws zegt. Want als de herders nooit hadden horen spreken over de Verlosser, was dat zeer vreemd geweest, en de rede was te kort en te duister geweest, te zeggen, dat de Zaligmaker is geboren. Maar omdat zij reeds van hun kindsheid af enigermate gehoord hadden, dat God Zijn volk zou herstellen en er een Zaligmaker zou komen Die beloofd was, zegt hij nadrukkelijk: het is Christus, de Heere. Als wilde hij zeggen: het kome u in de gedachte, dat God een koninklijke zalving bevolen heeft om te betekenen, dat er een uitverkoren en door Hem verkozen Koning zou komen en in Zijnaam worden aangesteld, die heel het volk zou moeten vergaderen, en dat die Koning de ware Souverein zou zijn en de

band van alle vereniging. Weliswaar zijn onder de Wet de Koningen gezalfd geworden, maar toch was dat slechts zinnebeeld en afschaduwing; en dan, die zalving strekte zich niet uit tot heel het volk. Met Jezus Christus staan de zaken anders. Want hier gaat het niet om zichtbare en stoffelijke olie, maar om de Heilige Geest. Hij heeft dan alle de gaven van de Geest Gods ontvangen. En hoe? Niet tot Zijn eigen nut, maar opdat zij over ons uitgebreid zouden worden en wij er deelgenoten van zouden zijn, een iegelijk dan naar de mate van genade, die wij putten bij dezen groten Zaligmaker. Maar al zij dit zo, toch heeft Hij ons allen met zijn goederen verrijkt, naar het Hem behaagd heeft daarvan ons mee te delen en uit te reiken. Ziedan, met welk recht en reden Hij Christus genaamd wordt.

Ziet, waarom ook wij *Christenen genaamd* worden, d.w.z. deelgenoten aan de geestelijke zalving, die ons in ons Hoofd is gegeven. Zijn wij dan ook helemaal ontbloot en ledig aan de Geest Gods, dan misbruiken wij zekerlijk dezen zo eervollen titel van Christen-zijn, omdat die ons helemaal niet toekomt. Merken wij dan wel op, dat Jezus Christus is gekomen en gezalfd geworden, d.w.z. ontvangen heeft alle volkomenheid van geestelijke goederen, opdat wij uit zijn volheid zouden putten ook genade voor genade. Wij moeten dus komen tot deze fontein; inzien, dat wij verstoken zijn van alle goed, en dat er in ons geen enkele druppel is, maar dat wij moeten komen tot deze fontein en vrijmoedig daaruit putten, wetend, dat zij nooit zal uitdrogen. En hoe meer elk gelovige komt tot deze volheid om verzadigd te worden, des te meer zal hij wassen en er altijd voordeel van hebben. En zo zullen ook wij ontvangen genade voor genade, d.w.z. wij kunnen niet delen in enige genade Gods, tenzij voor zover alles gesteld wordt in onze Heere Jezus Christus. En wij moeten geen lange omwegen maken om tot Hem te komen, want door het Evangelie spreekt Hij uit, dat Hij nog heden de onze is.

Verder moeten wij ook leren Hem onderworpen te zijn, als wij Christenen willen zijn, d.w.z. als wij genieten willen van de goederen, die Hij ons heeft aangebracht, dan moet Hij voor ons Heer zijn, d.w.z. alle hoogheid over ons hebben. Het mag niet voorkomen, dat wij Hem niet zouden gehoorzamen, zoals ook staat in Psalm 110, *dat wij Hem een vrijwillig volk zullen zijn op de dag van zijn heirkrachten*. En dagelijks worden wij vermaand, als voor Gods oog te wandelen en bereid te zijn Zijn wil te volgen om te zeggen: Heere, hier ben ik, beschik over mijn persoon en over mijn goed, naar het U zal behagen. Wanneer wij dus een vrijwillig volk zijn, als God ons roept, dan zullen wij tonen en bewijzen metterdaad, dat Gods Zoon onze Heere is.

Voorts moeten wij verstaan, dat Hij het alleen moet zijn en geen tweede naast Hem, opdat wij niet zo heen en weer lopen als de arme papisten doen. Weliswaar zullen er heerlijkheden der wereld zijn, vorstendommen, waardigheden en staten, en het Koninkrijk van onze Heere Jezus Christus verbiedt geenszins zo'n orde en politie. Maar hier wordt gehandeld over het hemels Koninkrijk, d.w.z. dat ons geleerd wordt te wandelen als voor Gods oog, en dat wij, hoewel wonend in de wereld, er zozeer vreemdelingen zijn, dat wij onderwijl door het geloof en hoop onze harten opwaarts gericht hebben en hier niet vastgehouden worden in de poel van onze zorgen en genoegens. Ziedan, hoe wij onze Heere Jezus Christus tot enigen Heer moeten hebben. De papisten zullen de maagd Maria hebben, zij zullen Sint Michiel hebben, Sint-Pieter, Sint-Willem, kortom, alles zal voor hen Heer zijn. En waarom? Omdat

Jezus daar met voeten getreden wordt en nagenoeg verworpen en miskend wordt. Alzo mogen wij er dus wel op letten, dat deze Naam hier aan de Zoon van God gegeven wordt, aangezien hij alleen op Hem van toepassing is en het een privilege is, dat Hij altijd heeft gehad, en dat ook geen schepsel, welk het ook zijn moge, behoort toegekend te worden. Daarom ook zegt Paulus: Hoewel vele goden onder de blinden en onwetenden vermaard zijn en er verscheiden heeren zijn, hebben wij nochtans maar één God en slechts één Heer, Jezus Christus, Die ons Hoofd is. Want Hij moet zijn de enige band onzer vereniging, opdat wij door Hem verenigd worden met God Zijn Vader.

Deze benaming houdt ook verband met hetgeen de engel er aan toevoegt: *dat de Heere is geboren in de stad Davids*. Het is, als haalde hij de profeten aan om ons te tonen, dat wat hij bekend maakt authentiek is, aangezien God van alle tijden heeft voorzegd, dat Hij Hem zou zenden, Die verwacht was door de vaders en door alle gelovigen en in 't algemeen door heel de Kerk. Aangezien het dan zo is, laten wij dan leren ons in onze Heere te verblijden, Hem te zoeken in de Wet en in het Evangelie. Want Hij is het einde der Wet, zoals Paulus zegt. Verstaan wij alzo dan, dat Wet en Profeten gegeven zijn, opdat wij ook onze Heere Jezus Christus zouden kennen. Hij begon gekend te worden zelfs vóór de Wet, en toen het Evangelie er bij kwam, hebben wij een veel wij dloopiger verklaring gekregen, opdat wij te minder verontschuldiging zouden hebben, en ook opdat de toegang ons te gemakkelijker zou zijn en wij vorderingen konden maken in de leerschool Gods, aangezien Hij Zijn hart blootlegde en niets ons meer verborgen werd, gelijk wij ook in waarheid zullen bevinden, dat in Jezus Christus alle schatten der wijsheid en der kennis liggen. Weliswaar staat er, dat zij in Hem verborgen zijn, maar dat is, omdat de hoogmoedigen der wereld er geenzins in kunnen bijten; het is om voor hen de deur te sluiten. Maar wanneer wij komen in eenvoudigheid des geloofs tot Jezus Christus, al is er dan, geen grote praal noch luister, dan zullen wij toch bekennen, dat Hij alle de schatten der wijsheid en der kennis bezit, dat Hij er de volkomenheid van heeft, voorzover het nodig zal zijn tot onze zaligheid.

Ziedaar dan in hoofdzaak, wat wij hebben te onthouden. Nu moest de boodschap van de engel ons wel genoeg zijn. Maar God heeft nog hierop acht geslagen, dat wij helemaal aan ijdelheid en leugen zijn overgegeven, en dat wij ons niet bij Zijn waarheid kunnen houden, tenzij wij er als met geweld bij gehouden worden. En zo heeft Hij er nog een sterkere bekrachtiging aan toe willen voegen. Daarom staat er, *dat er van stonden aan verschenen is een grote menigte des hemelsen heirlegers*. Ziedan, hoe God Zich niet vergenoegt met één enkel getuige, hoewel Hij de engel Zijn heerlijkheid had ingedrukt, zoals wij de zon door haar stralen, die overal verspreid worden, kennen. Alzo, wanneer God dit hemels heirleger heeft gezonden en de engelen hebben allen verkondigd, dat God met de wereld verzoend was, dan hebben de mensen wel reden zich over zulk een vrede te verblijden, en met dankzegging een zodanige en onschatbare weldaad te ontvangen, om ervan te genieten.

Wanneer wij nu zien, dat God Zijn genade door een ontallijke menigte engelen zo heeft willen laten verkondigen, mogen wij wel verstaan, hoe groot onze ongelovigheid is. Want, zoals ik zo pas al heb gezegd, anders zou dit overbodig geweest zijn. Maar God weet, hoe wij zijn, nl., dat wij niets doen dan wankelen; er is in ons slechts

lichtvaardigheid en onstandvastigheid; zelfs zijn wij onhandelbaar, en op geen manier kan Hij ons winnen: wanneer Hij ons zijn genade vóórhoudt, draaien wij de ogen een anderen kant uit, of wij wijken terug en zijn als woeste dieren die tegen Hem achteruit slaan. Wanneer God dan alzo zulk een geneesmiddel aanwendt en wil, dat wij helemaal verzekerd worden, dat Hij ons tot Vader en Redder zal zijn door zijnen enigen Zoon, dan klaagt Hij ons aan en veroordeelt ons wegens ongelovigheid. En wij onzerzijds moeten de veroordeling aanvaarden. Maar intussen moeten wij ook tot ons nut de hulpmiddelen gebruiken, die God ons geeft, en niet aankomen met eigenwijsheid om te zeggen: Ho, het is nu genoeg, ik heb alles van het begin af gehoord. Verschillende wispelturige lieden zullen zo spreken; zodra zij een weinig van het Evangelie hebben leren kennen, zijn zij de grootste geleerden van de wereld, maar wanneer de nood aan de man komt, tonen zij, dat er slechts wind en rook was. Want er is niets nodig om hun geloof te niet te doen, de minste beproeving der wereld zal hen neerslaan. Dat is het loon voor hun verwaandheid. Daarom, verstaan wij toch onze wankelmoedigheid, ja verstaan wij, dat er slechts leugen in ons is, opdat wij alle hulpmiddelen aanwenden, die God ons geeft en er door versterkt worden; verachten wij niet de geneesmiddelen, waarvan Hij weet, dat zij voor ons geëigend en geschikt zijn. Dit is het dan in hoofdzaak, wat wij hebben te onthouden, wanneer er staat, dat een ontallijke menigte engelen verschenen is met hem, die reeds had gesproken.

Verder, welk schild zullen wij kunnen maken van onwetendheid, wanneer wij geen geloof hechten aan zovele getuigen Gods? Hij zegt, dat in de mond van twee of drie getuigen alle twist zal worden beslecht en afgedaan. En nu zendt God geen drie of vier getuigen, maar Hij zendt een heel leger, en dat niet van sterfelijke mensen, maar het zijn engelen. Zelfs ligt Zijn glans op hen, zij zijn als een bevestiging van Zijn gerechtigheid, goedheid, kracht, zo zelfs dat Zijnaam hun wordt toegekend, zodat zij goden genaamd worden, niet om daarmee Hem iets te ontroven of om zijn majesteit te verminderen, maar om uit te drukken, dat Hij onder hen woont. Waar wij dan de engelen van het paradijs tot getuigen hebben, dat God met ons verzoend is, en er zijn geen drie of een dozijn maar een ontallijke menigte, en God heeft het ons willen bekend maken en onze twijfel en wantrouwen willen te hulp komen - moeten wij dan niet meer dan verdorven zijn, ja als bezeten van de Satan, als wij nog niet leren zulk een boodschap aan te nemen, er ons aan te houden, en er zo door versterkt te worden, dat het ons een onverwinnlijke veste is tegen alles, wat de duivel tegen ons in 't werk zal kunnen stellen? Ziedan nog, hoe wij ons profijt met dezen tekst moeten doen.

Letten wij nu nog in het kort op hetgeen door al de engelen gezegd wordt: *Ere zij omhoog in de hemel aan God, en vrede op aarde voor de mensen*. Hoewel dit kan verbonden worden met hetgeen volgt, dat er een welbehagen is jegens de mensen, zal toch de betekenis er niet door veranderen. Daarom moeten wij ons hierbij niet lang ophouden. Wat de zaak zelf aangaat, de engelen wekken hier de herders en in hun persoon ons allen op, de goedheid van onze God groot te maken en Hem de lof en de dankzegging te brengen, die Hem toekomt. Want dat is ook het doel onzer zaligheid, zoals Paulus ervan spreekt, bovenal in het eerste hoofdstuk der Efeziërs. Wel is het een leer, die vrij algemeen is, maar toch, daar is ze het breedst uitgewerkt. Waarom dan heeft God ons Zijn enigen Zoon gezonden? Opdat Hij verheerlijkt zou worden. Eere zij dus God in de hoogste plaatsen. Dat houdt nu twee stukken in: het ene is, dat

wij de oorzaak onzer zaligheid niet elders mogen zoeken dan in de loutere goedheid Gods. Want als wij er iets van het onze aan toebrachten, of als de schepselen ons erbij konden helpen, zou zekerlijk een deel van de roem aan ons of wel aan de schepselen verschuldigd zijn. Maar wanneer gezegd wordt: Eere zij God in de hoogste plaatsen, dan moet heel de rest vernederd worden en God alleen overblijven, Die hier als auteur van alle goed erkend wordt. Ziedan, hoe de eere Gods dient om alle hoogheid der schepselen te niet te doen. Hier gaat het ook niet aan, enige vermenging te maken, maar wij moeten verstaan, dat Jezus Christus ons is gegeven, omdat God alzo lief de wereld heeft gehad (gelijk wij die uitspraak al uit Joh. 3 hebben aangehaald), dat Hij Zijn enigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem in de dood overgeleverd voor ons. Wanneer wij dan ook geredeneerd en geredeneerd hebben en heel wat beschouwingen hebben gehouden om te weten, hoe Jezus Christus ons is gegeven - het is vanwege de liefde van God, d.w.z. uit Zijn vrije goedheid. Dus moet voor Hem alleen de eere zijn, men berove Hem er niet van om er buit van te maken en aan elk zijn brok en zijn stuk te geven, zoals men dat heeft gedaan en het nog heden doet in dat vervloekte pausdom.

Maar dan is er nog een tweede stuk, nl. *dat wij niet ondankbaar moeten zijn*. Wanneer God ons verblijdt en Zich jegens ons zo goedertieren bewijst, dan komt het niet te pas, dat wij ingedommeld blijven zitten, maar dan moet deze vreugde ons ontroeren en ons doen branden en helemaal doen ontvlammen om onze God te verheerlijken. Want Hij heeft ons getrokken uit de duisternis van de dood en ons gevoerd tot het Koninkrijk des levens, zegt Petrus, opdat wij Zijn onsterfelijken lof zouden vertellen. En inderdaad, wanneer Jesaja spreekt over zijn prediking, dan zegt hij, dat God Zich een volk heeft verworven, opdat Hij er door verheerlijkt zou worden, en dat wij zijn als de planten en de vruchten van zijn erfenis, welke Hij vraagt; evenals wanneer een mens een wijngaard plant en een akker bebouwt, hij er vrucht van plukt. Weliswaar kan God niets van ons ontvangen, maar, al moge dit zo zijn, toch wil Hij verheerlijkt worden, hoewel wij Hem niets kunnen toebrengen. Ziedan, hoe de vrucht van het Evangelie moet zijn, te tonen, hoezeer wij een brandenden ijver hebben om Gode te offeren de lof, welke Hij waard is, omdat Hij door Zijn oneindige barmhartigheid ons heeft getrokken uit de diepte van de dood, waar wij ingestort waren.

Nog voegt hij er bij: *Vrede op aarde*. En waarom? *Omdat God Zijn welbehagen in mensen genomen heeft*. Dit dient, om nog beter te bevestigen, wat wij hiervoor gezegd hebben, nl. dat alle vrede vervloekt is, tenzij hij verband houdt met de verzoening en met het verbond, dat God met ons heeft gemaakt. Wanneer wij weten, dat God ons goedgunstig is en in plaats van ons ten vijand te zijn (zoals wij dat waard waren), in plaats van ons ten Rechter te zijn, gelijk wij Hem tot toorn tergen door onze weerspannigheid en ongerechtigheden, in plaats daarvan, zeg ik, ons ten Vader en Zaligmaker is, en slechts vraagt Zich in ons te verblijden, opdat wij ons in Hem verblijden - wanneer wij dan dat bezitten, dan kunnen wij vrede hebben. Ziedan, hoe wij rust vinden, en hoe al ons vergenoegen afhangt van het welbehagen onzes Gods, nl. dat het Hem behaagt, ons in genade aan te nemen en te tonen, dat Hij ons een vaderlijke liefde toedraagt, inplaats dat Hij ons kon uitdelgen uit het getal van zijn schepselen.

Dit is in het pausdom zeer vervalst. Want zij zullen wel vaak genoeg hun *Gloria in excelsis* zingen, maar zij hebben deze woorden lelijk van hun kracht beroofd, zodat men daarin ziet, dat zij vleselijke duivels zijn. Want zij zeggen, dat de vrede is voor de mensen van goeden wille, en daarop gronden zij hun verdiensten en achten, dat de genade Gods geen nut doet, als de mensen haar niet eigener beweging aannemen. Wanneer zij dus *Gloria in excelsis Deo* lustig hebben gezongen, hebben gehuild als woeste wolven, roven zij vlak daarna de eere van God, wanneer zij de goeden wil des mensen oprichten.

Maar wij zien, waarop de engelen hebben gedoeld, nl. dat God waard is alleen alle eere van ons te hebben, en dat wij de mond openen zullen om Hem dank te bewijzen daarvoor, dat Hij Zich met ons verzoend heeft, naardien Zijn welbehagen het zo heeft meegebracht, nl. dat Hij geen acht heeft geslagen op onze ellenden, dan om ons daarin te hulp te komen en niet om ons te straffen naar onze overtredingen, om ons te verwerpen, hoewel wij Hem terecht tot een verfoeiing zijn; maar Hij heeft welbehagen aan ons genomen, Hij heeft ons nl. willen meedelen de onbegrijpelijke rijkdommen van zijn barmhartigheid; Hij heeft ons voor lief genomen, ons die vol bezoedeling waren en die slechts stoffe bezaten van dood en vloek, uit oorzaak van de zonde, waarvan Hij een afkeer heeft. Aangezien God dan Zich zo heeft willen neerbuigen en ons in genade heeft aangenomen en ontvouwd heeft Zijn gunst jegens ons, zo hebben wij daarin stof voor verheuging. En het dient ook tot de zekerheid van ons geloof, dat wij God vrijmoedig kunnen aanroepen, en kunnen strijden tegen alle verzoekingën welke ons zouden mogen overkomen, waar wij weten altijd toegang tot Hem te hebben, wanneer wij ons tot Hem wenden door onze Heere Jezus Christus en weten, dat wij door Zijn vrije goedheid Hem aangenaam zijn.

ACHTSTE PREEK

Lukas 2 : 15.19

En het geschiedde, als de engelen van hen weggevaren waren naar de hemel, dat de herders tot elkander zeiden: Laat ons dan henegaan naar Bethlehem, en laat ons zien het woord, dat er geschied is, hetwelk de Heere ons heeft verkondigd.

Het zal vaak voorkomen, dat wij bij het lezen van de Heilige Schrift of wel bij het horen van hetgeen ons daaruit verklaard wordt, zeer ontroerd en warm om het hart worden, maar zodra de klank van het Woord niet meer tot onze noren doordringt, zijn wij ook weer afgekoeld. Hiertegen hebben wij te beoefenen, wat onze Heere Jezus Christus ons zegt, nl. dat wij bewaren zullen, wat wij gehoord hebben, en daar een goede schat van maken, opdat, wanneer wij aan onderwijzing behoefte hebben, wij ze helemaal gereed vinden mogen: dat wij, wanneer leed en verdriet ons aangrijpt, vinden wat ons troosten moet; dat wij, wanneer wij in ons een al te grote traagheid opmerken, prikkels hebben om ons aan te porren. Ziedan, hoe het Woord Gods profijt moet brengen: men beware het en sluite het als een schat goed op in zijn hart. Daarom vergelijkt Paulus ook . een goed geweten met een kast of koffer, waarin men opsluit, wat men niet zoek willen laten worden.

Daarom hebben wij wel te letten op hetgeen hier gezegd wordt, dat, nadat de engelen zijn heengegaan naar de hemel, de herders tot elkander spraken en elkander aanspoorden. Wij zien dus, dat het geen damp geweest is die dadelijk weer was verdwenen, maar dat hetgeen zij vernomen hebben goed in hun hart is ingeprent. Al zijn de engelen vertrokken, en horen en zien zij niets meer, toch houdt het woord, dat zij pas vernomen hebben, zijn kracht en houdt hen in spanning.

Daar mogen wij nog wel eens aan denken. Leren wij dan, zeg ik, aan het voorbeeld dezer herders, wanneer wij de Heilige Schrift ter hand nemen om ze te lezen, te letten op hetgeen daar in liggen zal tot opbouw van ons geloof en geëigend en nuttig zal zijn om ons in de vreze Gods vooruit te brengen; of wel, wanneer wij onder de preek komen, dat wij zo opmerkzaam zijn om te horen wat gezegd zal worden, of wat zal worden gelezen, dat, wanneer een ieder weer naar zijn woning gaat, wij tonen, dat maar niet een ijdele klank door onze oren heengegaan is, maar dat het onverderfelijk zaad in onze harten wortel heeft geschoten. Want niet zonder oorzaak wordt het Woord van God ook vergeleken met een zaad. Wat zal het nu voor vrucht opleveren, veel koren te hebben uitgestrooid, als het op de stenen valt of in de zon verbrand wordt of wel de vogels eten het op of ook vertreden de voorbijgangers het met hun voeten of het valt onder de doornen en verstikt daar, zoals onze Heere Jezus daarvan in de gelijkenis spreekt? Daarom, dat wij een goede aarde zijn, die het zaad ontvangen, opdat het te rechter tijd en plaats vrucht voortbrengt. En (zoals ik al zei), wanneer wij er mee toegerust zijn, dan zal het dienen om aan de aanvallen van Satan en van de bozen weerstand te bieden, die ons van de zuiverheid van ons geloof zouden willen afkeren. Laat ons gewapend zijn met goede lering, om er een schild van te maken, wanneer wij in droefheid en in verdriet zijn; dat wij dan altijd binnen in ons

stof tot vertroosting kunnen putten uit het Woord dat we ontvangen, en dat wij ook hebben moeten om ons te vermanen, wanneer wij te koud en te traag mochten zijn. Ziedaar dan in hoofdzaak, wat we allereerst van dezen tekst hebben te onthouden.

Maar er is nog meer: de herders spraken tot elkander en moedigden elkander aan. Want het is niet genoeg, dat een ieder van ons gaat, wanneer hij van Godswege geroepen wordt, maar men moet er aan arbeiden, de anderen daar evengood toe te lokken. Nu zijn er, die genoeg hun makkers zullen aanporren en op gang brengen, maar zij zelf bewegen zich niet. Dat is de zonde bij degenen, die alleen maar lawaai en eerezucht hebben, om zich bij de mensen te doen gelden. Dezulken, zeg ik, mogen grote ijveraars zijn om hun broeders tot God te zenden, maar zelf willen zij daar niet naderen. Er is ook nog een andere, hier vlak tegenover staande zonde, nl. dat ieder persoonlijk zich vergenoegen zal zijn plicht te doen. Hij moge vele arme lieden ten onder zien gaan, de verdwaalden zien volgen de weg ten verderve, en toch zal hij voor dat alles zijn ogen sluiten en er geen rekening mee houden. Wij moeten om beide dingen denken, vooreerst, dat ieder besloten en beraden zij daar te volgen waar God hem roept, en dan, dat hij trachte de overigen er ook heen te leiden, opdat men groepsgewijs en in groot gezelschap ga. David houdt ons, gelijk wij zien, ook zijn voorbeeld voor ogen, als hij zegt, dat hij niets zocht dan God te komen aanbidden in Zijn tempel, dus met een grote menigte; dat hij niets vroeg, dan dat er goede orde was en een melodie, opdat Gods Naam door groot en klein verheerlijkt mocht worden. Daarom ook wordt uitdrukkelijk zowel door Jesaja als door Micha gezegd, dat, wanneer de Heere met de komst van Jezus Christus Zijn Kerk weer oprichten zal, een ieder zijnenaaste bij de hand zal nemen en zeggen: Komt, laat ons opgaan naar de berg des Heeren, dat Hij ons onderwijze van zijn wegen. Dat hebben ook de herders hier gedaan, zij hebben elkaar wederzijds opgewekt. Er staat niet, dat één de anderen heeft geroepen, maar dat zij wederkerig elkander aangespoord hebben om recht te handelen, en dat elk zich daaraan gegeven heeft. Ziedaar in 't kort de ijver, dien wij moeten hebben, dat allen zich verenigen en verbinden, opdat wij allen van één gemoed zijn en God in ons midden wone, en de zielen, die zo duur gezocht zijn door het bloed van onze Heere Jezus Christus, niet door onze onachtzaamheid verloren gaan.

Voorts moeten wij ook letten op hetgeen zij zeggen: Laat ons zien de zaak die er geschied is, welke de Heere ons heeft willen bekend maken. Hier vernemen wij, dat zij temeer genoopt worden op stap te gaan om de Zaligmaker der wereld te vinden, omdat God hun deze genade bewezen heeft, dat Hij er hen mee bekend maakte. Weliswaar heeft de engel niet gezegd: *Gaat*. Dat had hij niet met zoveel woorden gezegd. Maar de herders leiden er niettemin uit af, dat zo hun plicht is. En inderdaad, wij moeten altijd, wanneer Hij ons door Zijn Woord onderricht, zien, welke de wil van God is, tot welk einde en met welke bedoeling Hij spreekt. Er zijn velen, die slechts vragen zich op 't gemakkelijkst van de dingen af te maken; men zal hen ook nooit door de Heilige Schrift kunnen overtuigen, dat zij verplicht zijn tot het een of het ander: zo (zeggen zij), men bewijze mij, dat God het zo heeft uitgedrukt. Zij zouden willen, dat de woorden en de lettergrepen waren neergeschreven naar hun smaak, zó dat zij altijd enig voorwendsel of uitvlucht konden vinden, dat God naar hun oordeel niet duidelijk genoeg heeft gesproken. Aangezien het dan zo voorkomt, mogen wij hier wel zien op zo grote eenvoud en rondheid bij deze arme herders. Zodra de engel hun de geboorte van Gods Zoon heeft bekend gemaakt en verklaard heeft, dat de

Zaligmaker der wereld in Bethlehem geboren is, vatten zij hoe de zaak zit, ook al zijn zij niet met kracht aangespoord en zijn zij niet op school geweest om te leren, wat syllogismen en argumenten zijn, als zij tot de conclusie komen: niet voor niets heeft God ons deze boodschap doen verkondigen, dat de Zaligmaker der wereld in Bethlehem geboren is, maar wij moeten Hem gaan zoeken en Hem eer bewijzen en ons geloof moet er door versterkt worden.

Gelijk zij dan dat gevoel gehad hebben, zo moeten ook wij weten, waarom dagelijks aan ons het Evangelie wordt verkondigd, zoals Paulus er ook van spreekt, nl. opdat wij door geloofsgehoorzaamheid worden heengetrokken naar onze Heere Jezus Christus, en Hij, Die ons enigst adres is, ons leide tot God Zijn Vader, gelijk daar ook al ons geluk en al onze glorie ligt. Verwachten wij also niet, dat God ons woord voor woord dit of dat uitlegt, en dat Hij ons de dingen specificeert en ze ons altijd weer voorkauwt. Weliswaar doet Hij het gedeeltelijk wel vanwege onze domheid, maar, hoe dit ook zij, wij moeten toch de herders volgen, over wie hier gesproken wordt en bedenken: deze uitspraak houdt mij deze zaak voor, dat is de nuttigheid ervan, dat de vrucht die ze ons moet brengen. Zo moeten wij, zeg ik, onze gevolgtrekkingen maken, om het Woord van God te laten gelden, opdat het ons niet nutteloos zij, aangezien onze Heere Jezus Christus het heeft willen geschikt maken tot ons gebruik en tot onderwijzing van ons geloof. Dat is weer een punt om te onthouden.

Maar bovendien, wanneer zij zeggen, dat God het hun heeft bekend gemaakt, dan verstaan zij, volgens de kennis die ieder heeft ontvangen, dat zij nu veel minder te verontschuldigen zullen zijn, wanneer zij zich niet benaastigen om tot God te komen. De onwetenden zelfs zullen veroordeeld worden, hoewel men bij de mensen hun vergiffenis schenkt en medelijden met hen heeft, naardien zij onderkennen noch weten, wat hun nuttig is. Welnu, als die dan met goed recht veroordeeld worden, wat zal het dan zijn, als God ons met Zijn goedheid is voorgekomen en ons de boodschap des heils heeft gezonden en voor ons de deur heeft opengezet om te zeggen: *Komt tot Mij?* Wanneer Hij dan ons zo vriendelijk behandeld heeft en wij blijven waar wij zijn, en het Woord dat wij gehoord hebben, heeft geen kracht om ons in beweging te brengen, dan zal zeker onze laksheid veel meer schuldig zijn. Alzo dan, ziet waarom de herders hier zeggen: aangezien God ons Zijn Woord heeft verkondigd, is er wel reden, dat wij er onze winst mee doen en gaan zien de Zaligmaker, Die ons is gezonden overeenkomstig hetgeen de profeten er van oude tijden af van gezegd hebben, en waar onze vaders altijd op gewacht hebben en in welke verwachting ook wij hebben geleefd. Daarom ook herhalen zij het woord Bethlehem: dat gebeurt om bekrachtigd te worden, dat Jezus Christus de Verlosser is, Die van alle tijden beloofd was, volgens de door ons reeds gegeven uiteenzetting, dat de engelen hen hebben willen terugleiden tot de leer, die onder het volk bekend en heel vertrouwd moest zijn.

Laten wij dan also wel opmerken, dat wij altijd naar de Heilige Schrift moeten grijpen om ons zelf aan te sporen en, haar haar gezag toekennend, verstaan, dat het God is Die spreekt, gelijk wij ook zien, dat de herders dien regel volgen. Weliswaar waren de engelen hun gezonden van de hemel met een zichtbare majesteit, zodat de glans van God rondom hen schitterde, maar toch, God Zelf was er persoonlijk niet, Hij had slechts Zijn engelen gezonden. En wat zeggen toch de herders? God heeft ons Zijn Woord bekend gemaakt. Want zij weten, dat de engelen niet eigener beweging zijn

gekomen, maar deze opdracht hebben gehad. Weliswaar zijn de engelen zeer voorname en uitnemende schepselen, maar al moge dit zo zijn, toch is hun niet alle heerschappij over de mensen gegeven. Dat heeft God Zich alleen voorbehouden. Wij zien dan, hoe de herders hier verstaan, aangezien aan de engelen door God opgedragen is getuigen van Zijn wil te zijn, dat het evenveel betekent als sprak God met eigen mond.

Nu hebben wij tegenwoordig mensen, die in dit ambt gesteld zijn. Hoewel daarin niet zo'n bekrachtiging ligt als toen de engelen neerdaalden van de hemel en dit heirleger, waarvan. Lukas sprak, zich vertoonde, toch heeft God ons door middel van mensen willen onderwijzen en hen verkoren om organen en instrumenten van Zijn Geest te zijn, naardien Hij wil, dat zij ons de boodschap der zaligheid brengen. Maar dan gaat het niet aan, de leer die wij horen, aan te nemen als werd zij voortgebracht door mensen, maar moet men altijd bij de Auteur komen, opdat zij de eerbied onder ons vinde, welken zij verdient. Ziedan, hoe wij van de herders moeten leren, en ons niet moeten schamen bij hen ter school te gaan, aangezien zij ons. een zo goede en zo uitnemende onderwijzing geven en ons aantonen, dat altijd de leer der zaligheid moet gegrond zijn op de autoriteit van God. En ook al openen de hemelen zich niet en openbaart zich Zijn majesteit niet voor onze ogen, zo moeten wij toch niet nalaten aan te nemen, wat ons in Zijnenaam gezegd moge worden (wanneer wij onderzocht hebben, dat het zo is), evengoed als had Hij zelf honderd duizend keer gesproken.

Verder staat hier, dat de herders met haast komen en Maria en Jozef en het kindeke vinden, neergelegd in een kribbe. Deze haast bevestigt ons nog, wat wij gezegd hebben, nl. de ijver en krachtigen drang, welke in deze herders geweest is. Inderdaad is een der qualiteiten, welke Paulus in het geloof eist, de volvaardigheid, gelijk hij ze uitdrukkelijk prijst in zijn brief aan de Colossensen. Er zijn twee dingen vereist om het Woord Gods te ontvangen, gelijk hij het verstaat: het ene is, dat wij gereed en toegerust en reeds, vóór God spreekt, gestemd zijn om te zeggen: *Heere, hier ben ik*, en *Amen* zeggen op alles, wat van Hem moge voortkomen. Het andere is de standvastigheid en flinkheid. Weliswaar is het meer waard, in het begin een beetje traag te zijn maar dan ook niet weer uit te scheiden, wanneer men de goeden weg ingeslagen is, maar altijd voort te varen, dan eerst heel inschikkelijk te zijn en daarna zo wispelturig, dat men bij de eerste gelegenheid de beste buiten de koers raakt. Maar al is dit zo, toch moeten wij trachten naar beide dingen, nl. ons leerzaam te betonen, zodra God ons heeft geleerd de hand aan de ploeg te slaan Zoals men zegt, en geen uitstel te vragen van vandaag tot morgen, om zo terug te treden; er zij haast en ijver, welke de Heilige Geest hier looft en prijst bij de herders, om ons door hun voorbeeld te bewegen desgelijks te doen. Dat is één zijde van de zaak. De standvastigheid echter moet hier mee gepaard gaan. De haast is waarlijk ook niet een quaestie van een minuut tijd, maar betekent, dat wij niet inslapen mogen, niet opgehouden mogen worden door de belemmeringen, welke ons omringen, en dat wij, ook al hebben wij veel moeilijkheden, alles te boven moeten komen en altijd met spoed optrekken.

Zie dan, hoe wij vaardig moeten zijn om dáár te komen, waar God ons roept, en om dit te doen, terug moeten dringen alle onrust en alle hindernissen, die ons voorgeworpen worden. Want vast staat, dat, als de gelovigen zich in dit opzicht niet inspannen, zij nooit een stap vooruit zullen komen, maar veeleer twee of drie stappen achteruit

wankelen. Kortom, wij hebben vast te houden, wat reeds aangehaald is van Paulus, nl. dat er zulk een vaardigheid in ons geloof moet zijn, dat wij, zodra God heeft gesproken, er mee accoord gaan. En het worde niet alleen met de mond gezegd, dat het zo is, maar wij moeten het met daden bewijzen, dat wij in waarheid zijn getroffen, om te gehoorzamen aan hetgeen Hij ons beveelt.

Voorts zien wij een bewonderenswaardig geloof in deze herders, die geen tegenzin gekregen hebben noch geërgerd zijn door wat zij zagen. Want, zoals ik al gezegd heb, de engelen hebben hun bekend gemaakt, dat de Zaligmaker der wereld was geboren, de Koning en het Hoofd des volks, degene, op wien alle hope van zaligheid en eeuwig geluk was. En wat zien zij aan Jozef en Maria of aan het kindeke zelf? Is er grote uitnemendheid? Ziedaar een arm man, die verjaagd is naar een stal, die niet waard geacht is een klein hoekje in de herberg te hebben; ziet zijn vrouw, en Ziedan een klein kind, dat in een stal geboren is, alsof het niet waard was tot de mensen gerekend te worden. Dat kon hen afgeleid hebben, zoals het ons tegenwoordig, bij de geringste aanleiding ter wereld, dunkt, dat wij verontschuldigd zijn, wanneer wij afwijken van onze Heere Jezus Christus, als wij niet ogenblikkelijk in Hem vinden, wat wij ons voorstelden of wat wij verlangen. Dan zijn wij al (gelijk ik zei) buiten de koers. Maar de herders hebben niet afgelaten God te verheerlijken en het heil aan te nemen, dat hun in Jezus Christus werd aangeboden, hoewel zij Hem daar zagen, neergelegd in de kribbe. En letten wij er wel op, dat wij tegenwoordig te minder verontschuldigd zullen zijn, naarmate wij onderwezen mochten worden in grotere volkomenheid dan de herders ooit geweest zijn. Zij waren arme, eenvoudige mensen, die bij hun vee waren en dagelijks geen preken konden horen, noch Wet en profeten lezen. En in 't algemeen was toen de leer niet zo uitvoerig als wij ze tegenwoordig in het Evangelie hebben. En toch, zij komen de ergernis te boven, die hun voor ogen wordt gesteld, en zij ontvangen als hun Zaligmaker Hem, Die daar lag als voetveeg en door alle mensen versmaad.

Tegenwoordig prediken de Dienaren des Woords voluit, dat Gods Zoon niet maar is geboren, maar dat Hij na Zijn opstanding ten hemel gevaren is en dáár Hem alle oppergezag is gegeven, opdat Hij ons regeere en wij onder zijn hoede zijn, dat Hij de duivelen in de band houdt en alle poorten der hel niets tegen ons vermogen, dan voor zover Hij er toestemming toe geeft. Wanneer wij dit dan zo wel betuigd mogen bezitten en de leer is ons bezegeld en bevestigd door zovele wonderen, die bewijs zijn geweest niet alleen dat God gesproken heeft, maar dat Hij alles door het lijden en de dood van Zijn enigen Zoon heeft bekrachtigd - wanneer wij dan zoveel bewijsgronden hebben om ons staande te houden, en zoveel steunsels, en ons geloof is zo goed gefundeerd, dat er geen mogelijkheid is (als het aan ons niet hangt) naar de een of anderen kant geschokt te worden; en wij zijn dan nog zo slap en zwak, dat wij ons onttrekken aan onze Heere Jezus Christus en nemen aanleiding om Hem geen hulde te brengen, wanneer Hij ons niet behandelt naar onze inbeelding; of ook zijn er verzoekingingen om ons te verontrusten - dan zijn er zeker geen andere rechters nodig dan deze herders, van wie hier melding gemaakt wordt, en hun voorbeeld zal genoegzaam zijn om ons honderd maal des eeuwigen doods schuldig te maken. Aangezien zij onze Heere Jezus Christus in de kribbe hebben aanbeden, mogen wij er wel om denken, Hem heden te aanbidden en voor de Hem gegeven majesteit de knie te buigen. Zo zegt Paulus ook, dat, aangezien Hij Zich vernietigd heeft, de Vader

Hem gegeven heeft een Naam boven allen naam, opdat in de Naam van Jezus Christus alle knie zich buige, d.w.z.: als wij horen spreken van de Verlosser, neme een ieder Hem in allen ootmoed aan en hebben wij Hem de eer bewijzen, welke Hem toekomt. Ziedaar dan in hoofdzaak, wat wij bij deze woorden hebben te onthouden.

Lukas voegt er nog aan toe, dat de herders, nadat zij het gezien hadden, de zaak ruchtbaar en alom bekend maakten, volgens hetgeen hun van het engelenkoor gezegd was. Hierin zien wij, dat het geloof der herders niet geminderd is. Want gelijk zij tevoren elkander hadden opgewekt, zo gaan zij nu de tijding van hetgeen zij gezien en gehoord hebben, uitdragen; zij maken het alom bekend. Ook al hebben zij geen uitdrukkelijk bevel, toch verstaan zij, dat het goed is, en zij doen het, omdat God hen zo bevoorrecht heeft en aan hen meer kennis heeft gegeven dan aan heel de rest van het volk. Zij zien in, dat zij, naar de mate van hun inzicht, ook allerwege dit licht moeten uitdragen; dat het hun niet gegeven is om het te verbergen of tot niets te dienen; maar dat, wanneer God hen heeft onderwezen, dit geschied is tot onderrichting van al hun naasten, evenals ware hun een toorts in de vuist gegeven om hen, die niets zagen, bij te lichten. Ziedan, hoe de herders niet afgekoeld zijn en hun geloof niet wankel geworden is, ook al zagen zij de zwakheid, die aan Jezus Christus was, wat Zijn uitwendige verschijning betrof. Zij hebben daarbij altijd hun gedachten opgeheven tot die hemelse klaarte, welke zij hadden leren kennen, verstaande, dat het hun stellig genoeg moest zijn, dat onze Heere hun Zijn wil openbaarde. Alzo dan, hoewel de uitwendige aanblik niet beantwoordt aan de leer, die zij van de engel gehoord hadden, ni. aan dien uitnemenden titel van Heer en Zaligmaker, het is hun enerlei; zij gaan desondanks verder.

Zo moeten wij ook doen. Want het geloof raakt verborgen dingen. En alles wat God belooft, laat Hij ons niet ogenblikkelijk zien. Integendeel, het kan lijken, dat wij totaal van Zijn hulp verstoken zijn, en toch belooft Hij, dat Hij nabij zal zijn, wanneer wij Hem bidden; het staat er, dat Hij nabij al degenen zal zijn, die Hem aanroepen in waarheid; ja zelfs voordat wij deze gebeden hebben opgezonden, ziet Hij reeds onze armoede om ons daarin te hulp te komen. Kortom, God beproeft ons zó, dat de strijd, welken wij hebben te verduren, ons geloof haast moest vernietigen, als Zijn Woord niet Zijn autoriteit had, en wij de ogen niet dicht en de oren niet openhielden. Leren wij dan het voorbeeld der herders te volgen. Want wanneer ik heb gezegd, dat wij de ogen gesloten moeten houden, wil dat zeggen, dat wij niet moeten letten op hetgeen in deze wereld gebeurt, noch ons bij wat voor ogen is ophouden. Want anders zal er niets nodig zijn om ons uit de koers te brengen; zelfs kan het ons dunken, dat wij vergeefs tot God bidden. Wij zullen toch zien, dat sommigen met ons spotten, anderen weer ons smaden; wij zullen heel wat ellenden verduren, zodat het lijkt, dat de duivel en al zijn trawanten de overhand over ons hebben - maar voor dat alles moeten wij de ogen dicht houden. Echter, de oren moeten wij open hebben, d.w.z. het Woord Gods vinde zo'n weerklank, dat het ons heen helpt over alle ergernissen en over alle verzoekingingen, die ons zouden kunnen doen afwijken en van de goeden weg afvoeren.

Nu zeggen zij uitdrukkelijk: *Wat God ons van het kindeken getoond heeft.* Weliswaar verzwijgen zij niet, hetgeen zij in Bethlehem gezien hebben, maar het getuigenis, dat zij van de engelen ontvangen hadden, strekte om elke aarzeling weg te nemen; en zo moesten zij, die de herders gehoord hebben, wel ontroerd worden van hun lering, en

met hen mee bekrachtigd worden. Zij verheerlijken God dan ook, zij verwonderen zich, maar evenwel raakt niemand in beweging. Hier zien wij, hoe God niet gewild heeft, dat verborgen bleef de boodschap, die Hij aan de herders gezonden had. Waar is, dat de herders bevoorrecht zijn boven de voornaamsten, de edelsten en rijksten van Judea. Want God laat dáár de priesters en al degenen, die de leiding des volks hadden, die geacht waren; dat alles is (zeg ik) wordt ter zij gelaten, en de herders zijn verkoren om deze buitengewone genade te ontvangen. Maar al is dit zo, God heeft toch niet gewild, dat de herders zich in zulk een goed verheugen zouden zonder de anderen er deelgenoot van te maken. Daarom heeft Hij hen doen ontvlammen door zijn Heilige Geest, zodat zij verbreid hebben de zaak die hun was bekend gemaakt; zij hebben gesproken volgens hetgeen zij van de engelen gehoord hadden. En zelfs hebben zij, die hen gehoord hebben, zich verwonderd, waaruit blijkt, dat God het woord, dat door de herders verkondigd is, heeft doen gelden, al waren zij voor de meesten tot een bespotting. Want wij weten, dat de voortreffelijken der wereld zich altijd meerder willen schatten. Wanneer vandaag een herder zou zeggen: *God is mij verschenen*, zou ieder er de gek mee hebben. Waarom? Zo'n schooier, zo'n half verdierlijkt mens, aan hem zal God Zich eerder geopenbaard hebben dan aan diegenen, die Hem het naast zijn en die Hij in eervollen staat en waardigheid gesteld heeft? Alzo, dat men naar de herders heeft geluisterd en dat zij, die hen gehoord hebben, als met geweld tot verwondering werden gebracht over hun spreken, daarin heeft God zeker Zijn hand gehad en kracht aan hun woord gegeven. Hoewel het verachtelijk kon zijnen naar aanleiding van degenen die het brachten, heeft Hij het toch zo bekrachtigd door Zijn Heilige Geest, dat zij, die er anders mee gespot hadden als met een fabel of een dromerij, gedwongen zijn geworden op te merken, dat het een merkwaardig ding was, en dat God Zijn sterke hand hier uitgestrekt had en dat men zo iets niet moest verachten. Ziedaar dan in hoofdzaak, wat wij van Lukas' tekst hebben te onthouden.

Daaruit kunnen wij verder afleiden, dat de herders niet zonder reden zo hebben gesproken. Want als dat volstrekt verborgen gehouden was, zouden wij heden kunnen zeggen: Waartoe heeft het gediend, dat God Zijn engelen naar de herders gezonden heeft? Maar wanneer Lukas er aan toevoegt, dat ieder op dit gerucht tot tranen bewogen is en er alom verwondering is geweest, dan zien wij daarin, dat onze Heere Zijn getuigenis niet in de schaapskooi opgesloten heeft gehouden, maar het heeft laten bekend maken en er verder gezag en eerbied aan gegeven heeft. En als er nog sommigen geweest zijn, die het gehoord hebben, en intussen niet verwonderd zijn geweest, dan is zulks geweest, om hen te meer te stellen als niet-te-verontschuldigen. Want (zoals ik gezegd heb) God heeft hen geraakt, al hadden zij er een tegenzin in, en zij hebben moeten bukken, al hadden zij een stijven nek, en zij zijn neder- geworpen en kwamen zo te gevoelen, dat niet tevergeefs de herders zulk een boodschap brachten. Maar wat dat betreft, dat zij niet van hun plaats komen, daarin ziet men hun ondankbaarheid. Hieraan hebben wij ons wel te spiegelen. Want ook zij, die er een soort vroomheid op nahouden, en doen alsof zij bereid zijn om God te gehoorzamen, zullen nochtans zich er mee vergenoegen, goed te keuren wat gezegd is.

Men ziet het bij ondervinding, wanneer men zegt: dat is een goede preek, een schone leer, wanneer wij haar konden nakomen; maar wie denkt er intussen aan, de leer die gepredikt wordt, in praktijk te brengen? Want zij wordt niet gepredikt, opdat wij erover zouden kunnen keuvelen, of opdat wij ze in onze hersens zouden hebben; maar

zij moet ons zó bekrachtigen, dat er geen voet of hand of enig deel van ons is, dat zich niet schikt tot de dienst van God. Ziedan, wat de leer bij ons moet uitwerken; anders zullen wij daarbij ledig en laf blijven, ook al hebben wij geprezen wat ons gezegd is. Dan zullen wij navolgen, hetgeen God aan de Joden verwijt door Zijn profeet Ezechiël. Zij gaven toen hoog op van zijn preken als van een schone melodie en een nieuw en aangenaam lied. Want de profeten waren nog in achting, men hoorde naar hen. Maar het was net zoveel als wanneer men een luit of harp gehoord had, en ieder ging weer naar huis Zoals hij gekomen was. Wij zien, dat heden ten dage de mensen zich nog zo gedragen. Destemee moeten wij kijken in dezen spiegel, die ons hier door Lukas wordt voorgehouden, nl. dat zij, die zich verwonderden over hetgeen zij van de herders hoorden, zich niet hebben verwaardigd een stap te lopen om naar het stedeke Bethlehem te gaan, om de Zoon van God te zien en te aanbidden. Het is hun genoeg geweest, dat zij verwonderd waren, maar zij bleven er houtblokken bij. Er ging geen kracht vanuit. Zij zijn allen ingedommeld en hielden er geen rekening mee, dat zij het hun aangeboden heil moesten aannemen, en dat zij het in bezit konden krijgen, als zij maar niet zo slap waren geweest en niet een ieder door zijn zaken was teruggehouden. Want zeker waren zij, als de wereld hen er niet van afgekeerd had, daar gekomen en hadden niet vreemd gevonden, wat zij gehoord hadden. Maar zij zijn verhinderd door hun wereldsche aangelegenheden en daarbij ingeslapen en hebben al hun zinnen doen indommelen. Destemee moeten wij dan opmerken, wanneer onze Heere ons Zijn genade doet verkondigen, dat zulks geschiedt, opdat wij helemaal, achter haar aan, meegenomen worden en zij ons in al onze gedachten en genegenheden beheersche. Het gaat hier er niet om, van het ene land naar het andere te trekken, noch van stad tot stad te draven, maar ons te kwijten van onze plicht en in heel ons leven zó te wandelen, dat wij tonen, dat Gods Woord ons waarlijk heeft levend gemaakt, die tevoren gekneusd en gebroken waren, zonder enige gezindheid in ons om tot God te naderen. Ziedan nog, wat wij bij deze woorden hebben te onthouden.

Nog staat er, dat Maria deze woorden bewaarde, ze ophopende in haar hart. Hier toont de Heilige Geest ons rechtstreeks, dat Maria even goed als de herders dienst heeft gedaan om het getuigenis te verkondigen, dat door de engelen gebracht was. Zij moest wel al deze dingen kennen, want wij weten, welke genade haar is bewezen. Zo staat het er al weer tot bevestiging van ons geloof, dat Maria dit alles in haar hart bewaard heeft; en dat niet slechts voor haar eigen gebruik, maar om het tot ieders profijt toe te passen. Want zeker heeft zij al deze dingen als in bewaring ontvangen, en God heeft gewild, dat deze schat als besloten in haar bleef, tot de geschikte tijd was gekomen om er van te zeggen, wat nodig was.

De papisten zullen genoegzaam Maria schatbewaarster der genade noemen, maar, met lastering van God, kennen zij haar een ijdel en imaginair titel toe, zoals men zegt. Zij zouden immers willen, dat zij het ambt had van onze Heere Jezus Christus, hetwelk is om ons al de goederen uit te delen, die Hem van de Vader gegeven zijn, opdat Hij er van uitdele aan een ieder der leden Zijns lichaams, naar het Hem behaagt en het dienstig is. Maar de Maagd is op een andere wijze schatbewaarster van genade. Hoe dan? Omdat zij de leer bewaard heeft, die ons heden het koninkrijk der hemelen opent, die ons voert tot onze Heere Jezus Christus. Zij heeft die bewaard als een weggelegden schat, en later hebben wij door middel van haar ze ontvangen en worden er heden door gebouwd. Dat is de eer, welke God haar heeft bewezen. Vanuit dat

gezichtspunt moeten wij op haar zien, niet om bij haar te blijven staan, noch om van haar een afgod te maken, maar opdat wij door haar toedoen geleid worden tot onze Heere Jezus Christus, gelijk zij ons ook inderdaad daarheen zendt.

Ook worden wij intussen door het voorbeeld van de heilige Maagd onderricht om beter en opmerkzamer het Woord te ontvangen dan wij gewoon zijn. Reeds heb ik over die geringschatting gesproken, welke oorzaak is, dat wij, hoewel God dagelijks onze herinnering opfrischt aan wat wij te voren al hebben gehoord, nochtans altijd onze gang gaan en niet op ons leven letten, om te weten of wij goede vrucht hebben gehad van de leer des Evangelies. En waarom? Omdat het niet doordringt tot in ons hart, en dat is toch de ware zetel der leer, die ons wordt gepredikt. Want wanneer wij al onze gedachten er mee gevuld hadden, maar intussen bleef het hart er ledig bij, zal er zeker niets zijn dan ontwijding. Daar staat dan ook naar waarheid, dat wij met het hart geloven moeten ter rechtvaardigheid en met de mond belijden ter zaligheid. Gods Woord zal dus moeten doordringen tot het diepst van ons hart, opdat het daar wortel schiete. Welnu, waar het een zeldzaam ding is en zo moeilijk voor ons om daartoe te komen, moeten wij ons inspannen om de heilige Maagd na te volgen, gelijk de Geest Gods haar hier ons voor ogen schildert, opdat een ieder zich voege tot de eerbied, welken zij het Woord van God heeft toegedragen. Want er staat niet slechts, dat zij het bewaard heeft, maar dat zij het als 't ware opgesloten heeft. Want het woord, dat Lukas gebruikt, houdt zoveel in als inzamelen, en een hoop heeft zij gemaakt. En dat is nog voor ons nodig. Want wat is de reden, dat een uitdrukking ons altijd ingewikkeld en duister zal blijven, en straks weer een andere? Het is, omdat wij bij stukken en brokken aannemen, wat gezegd wordt. Zelfs lijkt het, dat vele lieden niets vragen dan maar dom te blijven, uit gebrek aan inzicht.

Maar weet, God spreekt zó op deze plaats, elders legt Hij het uit, en later komt er nog een bevestiging van zo'n leer. Dat is dan ook de gang en de regel, dien wij moeten houden, als wij verlangen goed en getrouw door het Evangelie onderwezen te worden, nl. dat wij, wanneer wij vandaag een leer gehoord hebben die ons mogelijk enigszins duister was, uitvoeriger toelichting afwachten. En dan, als wij bij het lezen wat vinden, dat ons erbij kan helpen, laten wij dan het een met het ander vergelijken. Wanneer wij onder een andere preek komen, en wij horen iets, dat klopt op wat wij hebben gelezen, en de dingen worden ons dan meer opgehelderd, laten wij daar zó onze winst mee doen, dat wij Schrift met Schrift samenvoegen; en laten wij weten, dat de Heere ons geen dingen toewerpt in wanorde, maar ons de spijze toereikt naardat wij ze kunnen verteren, en dat wij eiken dag zullen vinden ter verzadiging - ik bedoel dan de geestelijke spijze, die Hij ons aanbiedt - bovenal wanneer wij ze wel weten toe te eigenen.

Kortom, ziet hier, hoe wij met de preken moeten doen. En als wij iets horen, dat wij niet begrijpen, dan moet dit ons evenwel niet ontmoedigen, maar naarmate wij dom en grof en onkundig zijn en ons geheugen ook zwak is en wij niet zo opmerkzaam zijn als vereist zou wezen, moeten wij God bidden, dat Hij ons door Zijn Geest verlichte. En wanneer wij een preek krijgen te horen, en wij begrijpen er eerst niet veel van, dan moeten wij toch tot het eind toe blijven. En wanneer wij daarna op een anderen dag komen, en wij zijn beter gedisponeerd, dan moeten wij van alles een hoop maken en er aan denken, alles met elkaar in overeenstemming te brengen, en dat de leer diene

om ons te leiden tot vermaningen. En wanneer wij dan weer Gods bedreigingen en beloften horen, moeten wij er aan denken, ook daarmee onze winst te doen en omhelzen (zeg ik) de beloften, waardoor Hij ons troost en ons verblijdt. En ook wanneer de een ziek wordt en de ander raakt verstoken van de leer, zoals wanneer hij gevangen raakte onder de Turken en de vijanden der waarheid, of een ander werd op een andere wijze bezocht, bewijzen wij dan, dat wij hebben weten te vergaderen en een verzameling te maken van alles wat wij gehoord hebben; dan moeten wij Gods beloften laten gelden, dat zij ons in de herinnering komen en wij er mee gewapend en versterkt worden. En als wij prikkels en angels voelen, die ons aanporren tot kwaad, en ons vlees wil God tegenspreken, tonen wij dan, dat wij voorraad hebben gemaakt van hetgeen daartegen weerstand biedt, en dat wij te geschikter tijd er hulp van krijgen kunnen, en dat wij niet tot de uitersten nood hebben gewacht om goeden voorraad bij ons te hebben. Want ieder zal wel zorgen, dat hij op tijd zijn gebakken brood heeft; hij zal niet het etensuur afwachten om dan nog zijn spijs gereed te maken, maar hij zal er om denken, dat hij zijn eten helemaal klaar en bereid heeft. Zo dan, denken wij er om, ons nog veel meer te voorzien van deze geestelijke spijs die strekt voor onze zielen en waardoor God ons leiden wil in deze wereld, totdat wij komen in Zijn hemels Koninkrijk.

NEGENDE PREEK

Lukas 2: 20 en 21

En de herders keerden wederom, verheerlijkende en prijzende God over alles wat zij gehoord en gezien hadden, gelijk tot hen gesproken was. En als acht dagen vervuld waren, dat men het Kindeken besnijden zou, zo werd Zijnaam genaamd JEZUS, welke genaamd was van de engel, eer Hij in het lichaam ontvangen was.

Wij hebben hierboven gezien, hoe uitnemend het geloof der herders is geweest, aangezien zij geen afkeer hebben gekregen door het zien van onze Heere Jezus Christus, neergelegd in de kribbe, als uitgeworpen uit de mensheid. En daarin hebben zij getoond, dat hun geest was opgeheven boven de wereld en dat zij iets anders zochten dan wat tot het geluk van dit wankelende leven behoort. Wij toch weten, dat de Joden gedrenkt waren met de dwaze mening, dat de Verlosser hen in allen voorspoed en rijkdom moest doen bloeien; dat Hij als een Koning zijn moest, die landen en volken veroverde; zelfs de apostelen zijn een tijdlang met die dwaling bevangen geweest. Wanneer wij dan zien, dat het voor de herders genoeg was de Zoon van God in een stal te zien, moet dat ons te meer een reden zijn om hun geloof groot te maken.

Maar dat alles wordt niet alleen verhaald, opdat zij door ons zouden geloofd en geprezen worden, maar opdat wij moeite zouden doen ons naar hun voorbeeld te voegen. Wij hebben zo voor en na aangestipt, dat zo'n aanstoot de herders niet heeft verhinderd, de Zoon van God te aanbidden en Hem als hun Zaligmaker aan te nemen, naardien zij hun gedachten bepaald hielden bij de boodschap, die hun door de engel was gebracht. En de zaak wordt ons hier nog beter bevestigd. Want met nadruk zegt Lukas, *dat zij God verheerlijkt hebben over alles wat zij gehoord en gezien hebben, nl. wat hun door de engel gezegd was.* Wij zien dus, dat de herders zoveel winst met het woord, dat hun verkondigd was, gedaan hebben, dat zij vast stonden tegen alles, wat hen kon verleiden en doen afwijken van het geloof, dat zij moesten hebben en dat steunde op onze Heere Jezus Christus. Al is het een groot voordeel geweest, dat de heerlijkheid Gods hun is geopenbaard en dat zij een heirleger van hemelse engelen hebben gezien, toch is er slechts een kort woord van onderwijzing geweest. Hoewel wij onzerzijds niet alle dagen zulke visioenen hebben als ons van hen wordt verteld, voorziet God door een ander middel in hetgeen nodig is om ons van Zijn wil te verzekeren, opdat wij een beslist geloof hebben. Want Hij houdt niet op 's avonds en 's morgens onze herinnering op te frissen aan hetgeen wij reeds gehoord hebben. Wanneer wij dan ook onze God zo vaak tot ons horen spreken, al is het door de mond van sterfelijke schepselen, is er dan enige verontschuldiging, als wij niet zó door de leer worden bevestigd, welke ons zo vaak herhaald wordt, dat wij alle ergernissen te boven komen, waardoor Satan tracht en moeite doet ons van de rechten weg af te keren? Letten wij dan wel op de regel, die ons hier wordt gegeven, nl. dat wij ons verstand helemaal moeten onderwerpen aan het Woord van God en daarbij onze gedachten besloten en als gevangen houden. Wanneer wij daartoe gekomen zijn, zullen wij onze winst weten te doen met hetgeen God ons zal openbaren, ook al is het voor onze inbeelding vreemd. Want niet zonder oorzaak zegt Paulus, dat God de

wereld door dwaasheid heeft willen behouden, daarmee bedoelend een middel, dat altijd veroordeeld zal worden, wanneer de mensen steunen op hun hersens.

En inderdaad, wat is het, dat de Zoon van God (Die de fontein des levens is) hier Zich sterfelijk komt maken, en dat Hij ten slotte een zo smaadvollen dood ondergaat, dat Hij zelfs door Gods mond wordt vervloekt? Wie zal zich in een zo wreede zaak kunnen vinden? Want als de mensen de vrijen teugel willen hebben om maar te zeggen wat zij denken en hun mening naar voren te brengen, zal zeker onze Heere Jezus Christus nooit door ons aangenomen worden. Maar wanneer wij deze nederigheid en bescheidenheid in ons omdragen, dat wij aannemen, wat ons door de mond Gods wordt gezegd, en ons geloof heeft daar zijn fundament en wij hebben een toegang en een toeleiding om er op te steunen, dan zullen wij, ook al zouden de dingen op het eerste gezicht afkerig kunnen maken, toch alles goed in orde en rechtvaardig en wel gereguleerd vinden, wat God heeft gedaan. Maar (zoals ik al gezegd heb), Gods Woord moet dan heerschee en ons leiden, opdat wij de werken Gods niet verwerpen door onze stoutmoedigheid en roekeloosheid.

Ziedaar in hoofdzaak, wat wij nog te onthouden hebben van hetgeen door Lukas wordt verhaald, dat de herders in de stal gekomen, niet nagelaten hebben God te verheerlijken, ook al hebben zij een klein kind gezien, dat daar als uitgeworpen lag. En waarom? Omdat zij opmerkzaam geweest zijn op de boodschap van de engel. 'Zó bleven zij in de band: zo hebben zij smaak gehad in hetgeen zij anders konden veroordelen. Alzo, laat ons beginnen bij het geloof, en weten, dat het geloof uit het gehoor is, zodat wij, verzakend hetgeen uit onze eigen gedachten opkomt, God horen spreken en rusten in Zijn zeggen. Intussen worden wij rechtstreeks vermaand, tot welk einde onze Heere Jezus Christus ons door het Evangelie wordt aangeboden, nl. dat, waar God de oneindige rijkdommen van zijn goedheid laat zien, wij onzerzijds ons beijveren zullen, zijn heiligen Naam te zegenen en Hem allen lof voor onze zaligheid toe te brengen en ons in Hem te verblijden, zoals daarover boven gesproken is.

Daarop verhaalt Lukas, *dat de acht dag en vervuld werden, dat het Kind moest besneden worden, en dat Hem de Naam Jezus gegeven werd, volgens hetgeen de engel tevoren bevolen had.* Wij hebben hierbij twee punten op te merken. Het éé is, dat Gods Zoon, hoewel heerschappij en oppergezag hebbend over alle schepselen, zich toch niettemin aan de Wet en aan de dienstknechts- gestalte heeft willen onderwerpen, opdat wij door zijn genade bevrijd zouden worden. Dat is het eerste. En het tweede heeft betrekking op de Naam Jezus, dat die Hem niet slechts door de engel gegeven is, vóórdat Hij in de moederschoot ontvangen werd, maar dat dit bevestigd is geworden, opdat men Zijn kracht onder de mensen zou kennen en weten waarom Hij door God Zijn Vader gezonden was.

Wat het eerste punt betreft, wordt niet zonder reden door Paulus gezegd, dat onze Heere Jezus Christus, hoewel Hij Gode even gelijk kon zijn, zich toch heeft willen vernietigen en onze natuur heeft aangenomen. En dan voegt hij er aan toe, dat Hij de gestalte en positie van een armen dienstknecht en slaaf heeft aangenomen; dat Hij niet in deze Koninklijke waardigheid, die Hem was gegeven, ook naar het vlees, is verschenen; en verder, dat Hij niet verschenen is in Zijn Goddelijke glorie, die Hij had gehad voor de schepping der wereld, zoals Hij daarvan in Johannes 17 spreekt.

Integendeel, Hij is begonnen in smaad, zodat gezegd wordt, dat Hij als 't ware geen mens geacht is, gelijk er van gesproken wordt in Psalm 22, maar als een aardworm was, en zozeer een smaad van iedereen, dat Hij onze dienstknecht genoemd wordt. God noemt Hem herhaaldelijk Zijn dienstknecht, maar dat heeft Hij nog niet genoeg geacht, want Hij heeft Zich als in onze dienst gesteld. Nu mag het waar zijn, dat dit niets afdoet van zijn majesteit, maar wij hebben altijd dit beginsel vast te houden, dat, naar Gods goedheid aan het licht treedt, wij ook grond hebben Hem te meer te verheerlijken. Want wat is de oorzaak geweest, dat onze Heere Jezus Zich in Zijn verschijning ontdaan heeft van Zijn heerschappij en dat Hij een dienstknechtsgestalte heeft aangenomen? De liefde, die Hij ons toedroeg, en de oneindige genade, welke Hij jegens ons heeft willen aanwenden. Wanneer dan onze Heere Jezus Christus Zich niet vernederd en vernietigd heeft uit noodzaak of dwang, maar Hij heeft het met vrijen wil gedaan, en Hij is daartoe door niets bewogen noch gebracht dan door Zijn onbegrijpelijke liefde die Hij jegens ons had, en door de zorg voor onze zaligheid en door een genade, die niet genoeg kan grootgemaakt worden - wanneer wij dan dat alles hebben verstaan, dan is hier zeker niet de minste reden om Hem te verachten, en Zijn glorie zal daardoor niet verdonkerd worden.

Maar temeer moeten wij vervuld zijn van verwondering, waar wij zien, dat God Zijn enig Zoon niet gespaard heeft, Die van zijnzijds Zichzelf als 't ware vergeten heeft om ons te tonen, dat de liefde, welke Hij ons toedroeg, buitengewoon was. Want wanneer Hij zegt, dat Hij gekomen is om dienstknecht der mensen te zijn en hun dienaar, openbaart dat ons, dat Hij niets van Zichzelf heeft gezocht, maar dat Hij gedaan en volbracht heeft al hetgeen tot der mensen zaligheid vereist was. Daarom betuigde Hij ook onder Zijn discipelen: Ik verkeer in het midden van u als een die dient, Ik heb hier geen uiterlijk aanzien als een meester. Hoewel Hij meester werd genoemd (zoals Hij het in waarheid was) en Zijn discipelen Hem kenden als Dengene, voor Wien alle knie moet gebogen worden, toch zou men zolang Hij in de wereld verkeerde, zeker geen enkel teken van koninklijke majesteit gevonden hebben, wanneer men Zijn staat had gadeslagen. Hierop hebben wij enerzijds acht te slaan. Maar wat wij nu hebben te behandelen, is, dat Hij dienstknecht van God Zijn Vader gemaakt is, nl. in onze menselijke natuur. Want men moet altijd tussen de twee (naturen) onderscheiden. Ziedaar Gods Zoon, Die Zich dienstknecht noemt en zo door de profeten genoemd is. En hoe? Heeft Hij Zijn Godheid losgelaten, of is er enige verandering in Zijn Wezen gekomen, hetwelk Hij van alle tijden heeft gehad, één en eenvoudig met God Zijn Vader? Wij zullen niet zeggen, dat in dit opzicht onze Heere Jezus Christus ook maar iets vernederd is, maar omdat Hij ons vlees heeft aangenomen, daarom heeft Hij vrijwillig Zich onderworpen. En de reden is geweest (zoals Paulus zegt in Gal. 4), opdat Hij ons van de dienstbaarheid der Wet zou bevrijden. En aan dezen kant moeten wij hier beginnen, dat, aangezien de overtreding van onze vader Adam onze ondergang is geweest, wij door een daartegenover gesteld middel moeten opgericht worden. Want zonder gehoorzaamheid bleven wij neergestort in dien afgrond van vervloeking, waarin wij allen geboren zijn. Zo moest het dus wel, dat onze Heere Jezus Christus een dienstknechtgestalte aannam om de vereiste gehoorzaamheid te vervullen, om uit te wissen de rebellie van onze vader Adam en tegelijkertijd al onze ongerechtigheden.

Hier mogen wij nog wel eens over nadenken en er op letten, dat de taak van Gods Zoon is geweest, ons te verlossen uit de verdoemenis, waarin wij allen gestort waren door de val van Adam onze vader. Nu kon dat niet geschieden (zoals ik gezegd heb), of Hij moest Zijn gehoorzaamheid aanbrengen, opdat onze weerspanningheid werd uitgedelgd. Zo is Hij dienstknecht geworden. Maar nu moeten wij nog een stap verder gaan, nl. dat God door de Wet geeist heeft, wat men Hem verschuldigd was, en telkens heeft voorgehouden, wanneer de mensen ervan afweken, en dat zij vlak ingaan tegen Zijn wil en Zijn gerechtigheid, en dat zij schuldig staan aan de eeuwigen dood. Weliswaar zouden wij, ook als er nooit een geschreven Wet was geweest, even goed in de staat des verderfs verkeren, want wij zijn er in geboren en ook worden wij er genoegzaam van overtuigd, aangezien wij helemaal aan het kwaad zijn overgegeven en verdorven zijn, kortom in al onze gedachten en al onze genegenheden vijanden Gods zijn. Hij moet dus wel onze Rechter zijn. Dat is ook zo geweest, vóórdát er een geschreven Wet was. Maar de mensen, geneigd als zij zijn zich zelf te vleien en altijd door geveinsdheid zichzelf te dekken, verstaan hun toestand niet genoeg, totdat die door de Wet ontdekt is. De Wet is dus gekomen om de verdoemenis der mensen te vermeerderen, om hun te tonen, dat allen voor God boosdoeners waren.

Kortom, telkens en zo vaak wij de geboden der Wet lezen, komen groten en kleinen hun vonnis te horen, omdat daar gezegd wordt: *Vervloekt zal hij zijn, die niet vervullen zal al hetgeen daarin vervat is.* En wie kan dat? Zeker is er nooit een na Adams val, van de schepping der wereld af, gevonden. En wanneer de wereld nog honderdmaal langer duurde, toch zou er nooit in een menselijk schepsel volmaaktheid zijn. Naardien het dan zo staat, zien wij, dat, wanneer God Zijn Wet bekend maakt, zulks evenveel is als wanneer een rechter zich op van zijnechterstoel zette en de boosdoener voor zich liet komen om hem het verdiende vonnis bekend te maken. Ziet, dat brengt de Wet mee. En alzo, wanneer wij onderworpen bleven aan de Wet, werden wij zeker vooreerst door God vervloekt, daarna des doods schuldig verklaard, zodat slechts de executie wachtte. Zo is ons aller toestand wanhopig, gelijk Paulus daarvan in de breede handelt in de brief aan de Galaten en in Romeinen 3. Wat bleef er dan alleen over? Jezus Christus moest verschijnen, onderworpen aan de Wet, en daaraan niet onderworpen uit oorzaak van Hemzelf noch aangezien Hij er toe gehouden werd, maar omdat Hij onze staat had aangenomen en Zich in onze plaats had borg gesteld en Zich tot voornaamsten schuldenaar gemaakt heeft om voor ons te betalen. Daarom zegt Paulus, dat de oude vaders, hoewel zij kinderen Gods waren en de belofte der eeuwige zaligheid hadden, toch als kleine kinderen onder de tuchtroede zijn gehouden, totdat de volheid des tijds is gekomen (zegt hij), d.w.z. de door God bestemde tijd. Ziedan God, Die Zijn Zoon heeft gezonden (zegt hij), geworden uit een vrouw, en onderworpen aan de Wet, opdat wij er van bevrijd zouden worden, de aanneming tot kinderen verkregen hebbende, maar dan op een andere wijze dan de oude vaders. Want wij kunnen heden God als onze Vader openlijk aanroepen.

Wij zien dan nu, in welk opzicht deze door Lukas kort verhaalde geschiedenis ons profijt brengt. Hij zegt in twee woorden, *dat de acht dagen vervuld waren, dat het Kind moest besneden worden.* Alles komt er nu op aan, dat wij weten waarom. Want onze Heere Jezus Christus heeft geen besnijdenis nodig, als wij letten op het doel, waartoe dit sacrament is ingesteld. Want God heeft daarmee twee dingen willen verklaren: vooreerst, dat heel het menselijk geslacht verdorven is, en ten andere, dat

uit ditzelfde geslacht de zaligheid moest komen. Enerzijds heeft God onder het oog willen brengen, dat de mensen niets dan ellende konden voortbrengen. Want wij hebben gezien, hoe Adam heel zijn geslacht in ellende met zich meegesleept heeft, en hoe wij kinderen des toorns zijn en het beeld Gods zozeer in ons uitgewischt is, dat wij vervreemd zijn van alle hope des eeuwige levens, en door God niet meer erkend worden en Hij ons verwerpt en ons verfoeit. Ziedan, wat aangeduid werd door het zichtbare sacrament onder de Wet, opdat de mensen belijden moesten, dat uit hun zaad en uit hun geslacht niets dan enkel vervloeking kon voortkomen. Maar zo is het niet geweest bij onze Heere Jezus Christus. Wel is Hij ontvangen uit Adams zaad, zoals wij gezien hebben, maar niet in de gewonen weg. Want Hij is ontvangen van de Heiligen Geest en toen in alle zuiverheid, in gehoorzaamheid aan God Zijn Vader gewijd, zó dat er geen bezoedeling, vlek of smet aan Hem geweest is. Hij had dus niet nodig, wat Hemzelf betrof, besneden te worden om deze reden. Kortom, Hij was niet alleen zuiver van alle besmetting en onaangetast door de zonde van Adam, maar Hij is de fontein van zuiverheid geweest om de anderen te reinigen, en het gezegende zaad, waardoor wij allen gezegend zijn geworden.

Dan had de besnijdenis nog een ander doel, als ook wordt gezegd, dat God aan de Joden heeft willen tonen, dat zij hun zaligheid daar moesten zoeken, vanwaar hun verderf gekomen was. Want God had hen wel uit de afgrond des doods door een engel kunnen uittrekken, als Hij gewild had, maar Hij heeft dienaangaande anders bevolen, nl. dat het geschieden moet door een mens, zoals Paulus in Romeinen 5 zegt. De dood heeft zich tot allen uitgestrekt, daarom is er een mens gezonden, nl. onze Heere Jezus Christus, Die alles hersteld heeft. Zo is dan de besnijdenis een teken geweest, dat de Joden door God werden aangenomen. En door welk middel? Door het menselijk zaad. En hoe? Dit zaad is toch vervloekt. Ja wel, maar er is een uitzondering in de persoon van onze Heere Jezus Christus, en hoewel Hij geboren is uit het menselijk zaad, toch is Hij altijd zuiver en gaaf gebleven, want Hij is het onbevleete lam Gods, dat door geen besmetting of vuil bezoedeld is geweest. Moest dus Jezus Christus besneden worden om reinheid weder te verkrijgen? Die had Hij niet verloren. En alzo zien wij, dat de besnijdenis niet bij Hem paste.

Een tweede reden noemt Paulus nog in Rom. 4, *dat de besnijdenis geweest is een zegel der rechtvaardigheid des geloofs*. Moest Hij nu van elders gerechtvaardigd worden, vermits wij aan Hem ontleen alles wat dient om ons te rechtvaardigen? En naardien Hij allen die gploven in Zichzelf rechtvaardigt door middel van het, Evangelie, moest Hij daartoe enige nieuwe gerechtigheid verwerven? Zekerlijk niet, maar alles geschiedt ter oorzake van ons; en zo ook, toen Hij wilde gedoopt worden (zoals, wij dat later zien zullen), is ook dit geschied, omdat Hij zelf het nodig had of om daarvan Benig profijt te ontvangen? Neen. De doop is ons een teken, dat wij worden gereinigd door Zijn bloed. En dat veronderstelt, dat wij bezoedeld zijn en dat wij van de moederschoot af slechts enkel besmetting aanbrengen, die ons bij God gehaat moet maken en verfoeilijk. Nu is Jezus Christus gedoopt, maar dat is, om met ons de doop gemeenschappelijk te hebben en opdat wij heden weten, wanneer wij dit Sacrament ontvangen, dat wij in Hem ingeënt worden. Zoo' spreekt Paulus er ook van in Efeze 5, dat ik al aangehaald heb. Daarop doelde onze Heere Jezus ook, toen Hij wilde gedoopt worden. Daarom zeide Hij ook tegen Johannes de Doper: het betaamt

ons alle gerechtigheid te vervullen, met dit woord betekenend, dat Hij Zich aan geheel zulk een staat moest onderwerpen, als Zijn Vader Hem bevolen had.

Kortom, wanneer ons verhaald wordt, dat onze Heere Jezus Christus besneden is, verstaan wij het dan, dat Hij ons ontheven heeft van de last, die ons moest neerdrukken, en dat wij in dien weg ervan bevrijd zijn geworden. En verder, wij hebben niet alleen te letten op het zichtbaar en uitwendig teken, dat Hij voor één keer heeft aangewend, maar ook op de onderwerping aan de Wet, zoals wij daar reeds even op gewezen hebben. Want inderdaad diende de besnijdenis om de Joden te verplichten, heel de Wet te houden, als hadden zij voor God en mensen uitgesproken, dat zij moesten vervullen alles wat God had bevolen, of anders zich jegens Hem des doods schuldig zouden maken. Daarom zegt Paulus, dat zij, die besneden worden, zich vervreemden van onze Heere Jezus Christus en dat Hij hun niets nut is. En waarom? Het houdt zoveel in, alsof zij verloochenden de vrijheid, die Hij voor hen heeft verworven. Leren wij dan allereerst de genade van onze Heere Jezus Christus groot te maken, nu het Hem behaagd heeft (Hem die heerschappij en souverain gezag had boven de engelen) Zich voor ons en voor onze zaligheid in dienstbaarheid te begeven. Laten wij het weten, hoeveel wij aan Hem verplicht zijn, en dat dit ons ontvlamme tot zulken ijver om Hem te loven en te dienen en ons aan Hem over te geven, dat het ons heel de wereld doe vergeten, en dim ons te onttrekken aan onze bone begeerten en te bedenken ons helemaal aan de dienst te wijden van Hem, Die ons zo duur verworven heeft.

Ziedan, wat wij in de eerste plaats hebben op te merken. In de tweede plaats moeten wij leren kennen de weldaad, die Hij ons verworven heeft, nl. een geruste consciëntie te hebben en God vrij als onze Vader te kunnen aanroepen. Daartoe wekt Paulus ons ook op in het Schriftgedeelte, dat we aanhaalden. Want als wij rekenschap moesten afleggen en naar de strengheid der Wet moesten gericht worden, zouden wij allen verloren en verdoemd worden. Het is dus onmogelijk, dat wij ooit rust vonden, dat wij de mond konden openen om ons op God te beroepen, dat wij konden steunen op Zijn goedheid en barmhartigheid, zolang wij niet tot het inzicht gekomen zijn, dat wij van de vloek der Wet zijn bevrijd, omdat onze Heere Jezus Christus Zich borg voor ons heeft gesteld en voor ons heeft betaald, gelijk wij al hebben aangetoond, door Zich te onderwerpen aan dezen plicht, nl. de Wet te houden, daarmee beginnend met de besnijdenis, opdat Hij in heel zijn leven een zodanige volmaaktheid zou tonen, dat God met ons verzoend werd.

Nu is het geen geringe zaak, alles te vervullen wat in de Wet is vervat. Wij hebben gezegd, hoe God van ons eist, wat boven onze krachten en vermogens gaat, zelfs al waren die honderdmaal meer dan het geval is en wij waren niet zo verdorven en vol opstandigheid als wij het zijn. Er staat, dat wij Hem zullen liefhebben met al onze krachten, met al onze gedachten en genegenheden, met heel ons hart en heel onze ziel. En hoe zullen wij ooit daartoe komen? Al spant een mens zich tot het uiterste in, toch moet hij altijd weer erkennen, dat er veel zwakheden in hem zijn. Alzo kan de volmaaktheid nergens anders gevonden worden dan in de Zoon Gods, en daarom moeten wij tot Hem telkens weer de toevlucht nemen, zo vaak wij verzocht worden mogen door twijfel of wantrouwen, beschuldigd worden door onze zonden, en de Wet van God ons verbijstert. Wanneer wij zodanige wroegingen en bezwaren hebben, is er

geen ander geneesmiddel dan te komen tot wat Lukas ons hier aanwijst, dat Jezus Christus heeft willen besneden worden om de Wet te vervullen, opdat wij ervan bevrijd zouden worden. Weliswaar is Gods Wet niet verbroken en vernietigd om te zeggen, dat men ze heden niet behoeft te houden en zij ons niet meer ten regel is. De Wet van God heeft toch altijd haar gezag, nl. wat haar leer en onderricht aangaat. Maar wat haar gestrengheid betreft, dewelke was om ons in de afgrond neer te storten, zie, die heeft opgehouden, en God heeft niet gewild, dat zij heden heerschappij over ons zou hebben, zoals zij die zou hebben, als wij er niet van waren vrijgemaakt door het voorrecht, dat we hebben genoemd. Wanneer dan ook onze Heere ons zijn geboden voorhoudt, hebben we op twee dingen te letten, allereerst, dat Hij ons wil onderwijzen, welke de ware heiligheid is, opdat een ieder niet omzwerfe naar eigen bedoelingen, die men oproept.

Leren wij dan de gehoorzaamheid aan onze God zuiver te zien, zoals Hij ons daarvan de weg aanwijst door zijn Wet. Maar dan is er nog een tweede ding, nl. dat de Wet ons allen veroordeelt en ons aantoon, dat wij allen van God verworpen zijn, kortom, zij is voor ons een crimineel proces. En Paulus vergelijkt haar ook in Col. 2 met een publieke acte, waardoor wij bezwaard worden, evenals men de ontvangen inlichtingen te berde bracht tegen een boosdoener, ja het vonnis zelf, om hem te zeggen, dat hij reeds veroordeeld is. Zo staat het dus met de Wet. Maar in dezen hebben wij de toevlucht te nemen tot onze Heere Jezus Christus, wetend, dat, al zijn wij nog heel ver van de gevraagde volmaaktheid en al hinken wij bij ons lopen en doen zelfs heel wat misstappen, wij nochtans door God zullen vrijgesproken worden, aangezien onze Heere Jezus Christus ons vonnis op Zich genomen heeft en Zich vrijwillig en naar eigen wil met dien last beladen heeft, dien wij onmogelijk konden dragen. Ziedaar in hoofdzaak, wat betreft de besnijdenis. En laten wij verder ook verstaan, dat heden de doop ons een getuigenis is, om ons te verzekeren, dat de dienstbaarheid, waarmee de oude vaders zijn bezwaard geweest, weggenomen is en, dat zodanige vrijheid ons is verworven, dat wij met opgeheven voorhoofd als zijn kinderen tot God kunnen naderen. Weliswaar hebben de oude vaders die genadeweldaad met ons gemeen gehad, maar ze was hun niet zo volledig geopenbaard. Heden zijn wij in het volle genot ingegaan, sedert onze Heere Jezus Christus in onze plaats heeft willen treden; het is geschied, opdat wij Satan konden belachen, ook al zijn wij arme zondaren, en opdat wij ons kunnen beroemen, dat God ons aanneemt door zijn genade, en opdat de Wet heden niet met zo'n strengheid over ons heersche, dat zij ons verdoemt, aangezien wij onze vrijspraak geheel gereed hebben in onze Heere Jezus Christus.

Nu wordt intussen gezegd, *dat Zijn Nnaam werd genaamd Jezus volgens hetgeen de engel bevolen had.* Hier zien wij, dat het bij de Joden gewoonte was, de namen te geven, wanneer de kinderen besneden werden, zoals tegenwoordig, wanneer men ze doopt. Die gewoonte is dus niet nieuw, want zij werd reeds vóór de geboorte van Gods Zoon waargenomen. En inderdaad, wij hebben reeds boven gezegd, dat de namen de Joden hebben gediend tot aanmaning, om hen op te wekken tot hetgeen de naam inhield. Zo is Abraham aldus geheten, opdat hij de genade Gods zou kennen, die hem bewezen was, nl. dat hij vader van alle gelovigen zou zijn. Nu hebben zij, die later geboren zijn, niet ieder voor zich opnieuw een naam bedacht, maar men heeft de namen der vaders en der voorvaders behouden, zoals wij dat al in Lukas I gezien hebben. Waar het dan zo is, hebben wij op te merken, dat de Joden altijd dit spoor

hebben gevolgd, nl. dat de namen dienden tot onderrichting en aansporing van hen, die ze droegen, en daarom hebben zij ze met de besnijdenis gegeven, opdat de zaak te meer kracht zou hebben, en zij, die op de een of andere manier waren benoemd, wisten dat toen zij Gode waren aangeboden, zij dit onderpand der aanneming hadden ontvangen, dat zij toen in het verbond Gods waren opgenomen. En daarom moet men er te meer aandacht bij hebben, wanneer een naam moet gegeven worden, opdat de kinderen, als zij tot de jaren van man of vrouw gekomen zijn, zullen verstaan, dat zij niet maar eenvoudig gedoopt zijn, maar ook, dat men hun een aandenken gegeven heeft, opdat zij zouden erkennen, dat zij waarlijk behoren tot het huis Gods. Oudtijds heeft men wel namen veranderd; bijv. als iemand werd geadopteerd of wel iemand werd uit slavernij in vrijheid gesteld, dan werd zijn naam veranderd. Nu ontvangen wij, vóór wij nog een naam hebben, de ware vrijheid in de kerk Gods, om te zijn als zijn huisgenoten, maar de naam komt er dan later bij tot sterkere bevestiging. Alzo moeten al degenen, die namen hebben, welke iets nuttigs betekenen, om hen aan te sporen tot de vreze Gods en hen in het geloof in onze Heere Jezus Christus te bevestigen, altijd de naam dien zij dragen, met hun doop verbinden.

Intussen hebben wij op te merken, dat er een speciale reden was bij Jezus Christus. Want dikwijls zullen namen gegeven worden naar de wens der vaders, en de kinderen zullen er niet aan beantwoorden. Deze zal aan God gegeven en toegewijd worden, die alle juk zal verwerpen; een ander zal genoemd worden in gedachtenis aan God of in gewaarwording van Zijn kracht, en zo zijn er andere namen (want het dient nergens toe hier een hele voorraad op te noemen). En men zal toch zien, dat er slechts opstandigheid en verachting van God is en dat zij alle herinnering aan Hem willen begraven. Men zal zelfs zulken aantreffen, die een eervolle titel hebben en toch aan de waarheid van de titel niet beantwoorden. Zo zijn er velen, die zich Christelijke en Katholieke Koningen noemen, en toch ziet men het tegenovergestelde. Anderen zullen zich betitelen als koningen van Antiochië en van Jeruzalem. En toch, wat hebben zij eraan? Het is alles slechts belachelijk. Zo staat het ook met dezulken, die uitnemende en eerbare namen hebben en toch komen zij niets na van wat hun namen inhouden en betekenen. Laten wij dan opmerken, dat als de Zoon van God Jezus genoemd is, dit niet geschied is naar de inbeelding van mensen noch op goed geluk af, maar het is geschied, omdat God Hem alzo door de engel heeft genoemd. Nu hebben wij boven verklaard, wat deze Naam betekent, nl. Zaligmaker.

Ziedaar de hoofdsom van het Evangelie en bijgevolg van heel het geloof, dat wij hebben te komen tot het Koninkrijk der hemelen, hetwelk besloten ligt in dit woord Jezus. En waarom? Dit houdt in, dat wij allen verdoemelijk zijn en dat er geen middel is om ons uit de ellende, waarin wij verkeren, uit te halen dan dat Jezus Christus ons is besteld en Hij de titel van Zaligmaker draagt, om te tonen, dat geen verdoemenis zal beletten, dat God ons als Zijn kinderen en erfgenamen aanneemt. Ziedan, welke de kracht is van de Naam Jezus, nl. dat, wanneer wij alles afgelopen en afgeredeneerd hebben, en ieder heeft onderzocht wat in hem is, wij bevinden zullen, dat wij verloren en veroordeeld zijn; en dan, dat nochtans onze zaligheid ons is bereid en God ze ons aanbiedt. En Jezus Christus, die ons tot Zich roept en zo vriendelijk ons noodt, toont, dat Hij niet tevergeefs Zaligmaker is, maar om het ons te doen gewaarworden. Als nu die Naam Hem niet door God was gegeven, welke zou dan de zekerheid van ons geloof zijn en hoe zouden wij ons voordeel met dezen Naam kunnen doen? Daarom

heb ik dan ook gezegd, dat er een bijzondere reden in Hem was, die Hij niet met de anderen gemeen heeft. Want ieder zal niet aan zijn naam beantwoorden. Maar Jezus Christus is, gelijk Hij het betuigt, de hoop van al degenen, die op Hem betrouwen. Zo hebben wij dan twee zaken bij dit Schriftgedeelte op te merken, en dat zal het besluit zijn: ten eerste, dat Jezus Christus, in de wereld gekomen zijnde, dadelijk het merkteken der zaligheid heeft meegebracht, als was er een opgerichte banier en zeide God tot ons: Komt onder de schaduw die Ik u verlenen, en gij zult verlost worden van de verdoemenis, waarin gij gestort werdt. Ziedan, hoe wij deze authentieke boodschap van de engel moeten aannemen, die van God zelf gekomen is, en laten wij weten, hoe God getrouw is, en dat allen, die op Hem hopen, niet zullen teleurgesteld worden, en dat deze Naam van Zaligmaker, die aan Zijn Zoon gegeven is, zijn werking zal hebben en vervuld zal worden, mits wij hem in geloof aannemen. Denken wij er aan.

Het tweede is, dat Jozef en Maria nagekomen zijn wat hun door de engel bevolen was, en in dezen als getuigen en herauten van Gods genade geweest zijn. Wij moeten dan erkennen de vaderlijke goedheid Gods hierin, dat Hij, Die bevolen had, dat Zijn eniggeboren Zoon Zaligmaker werd genoemd, heeft gewild, dat dat ruchtbaar zou worden en dat wij het zouden weten, want anders zou het ons niets gebaat hebben. Als Gods goedheid verborgen bleef, wat zou dat zijn? Aangezien wij door het geloof ingang hebben in het Koninkrijk der hemelen, hebben wij ook nodig, dat het Evangelie ons bekend gemaakt wordt, dat wij onderricht worden, waarom Gods Zoon in de wereld gezonden is, wat Hij ons heeft aangebracht, en welk profijt wij nog heden ten dage van Hem hebben. Ziedan, hetgeen ons aangetoond wordt, wanneer er staat, dat Hij op de dag der besnijdenis Jezus genaamd is, nl. dat niet alleen de engel dien Naam heeft aangebracht, maar ook, dat hij heel opmerkelijk is, als een open brief Zoals men zegt, en dat God gewild heeft, dat kleinen en groten zouden weten, waarom God Zijn Zoon in de wereld had gezonden.

Laten wij dan zozeer winst doen met de Naam Jezus, dat daarin ligt al ons vergenoegen en onze vreugde, gelijk we reeds hebben gezegd, dat de hoofdsom des Evangelies daarop slaat en heel het wezenlijke onzer zaligheid daarin is besloten. Niet dat wij ze daarin hebben te zoeken gelijk de papisten, maar wij moeten de kracht grijpen, die er mee verbonden is, en, nadat wij onze armoede hebben leren kennen en wij, wat ons zelf betreft, geen hoop meer hebben, toch niet nalaten moed te vatten, en, waar wij Gods Zoon hebben tot een zo goed en zeker onderpand, besluiten, dat God niet zal aflaten ons te houden voor Zijn kinderen. En waarom? Omdat er zaligheid is in Zijn Zoon en Hij niet in 't wilde weg spreekt, en juist gewild heeft dat die Naam bekend zou worden, en dat wij zodanige overtuiging zouden hebben, dat het is om ons door daden te tonen, dat helemaal, zoals Hij ons beloofd heeft, dat wij verlost zullen worden van de verdoemenis, wanneer wij ons vertrouwen stellen in Zijn enigen Zoon, Hij ook zo Zijn arm heeft uitgestrekt om te vervullen en uit te voeren, wat Hij heeft gezegd. Ziedan in hoofdzaak, hoe wij nog heden ten dage de Naam Jezus moeten hebben als een hoofdsom van het Evangelie, en (gelijk ik gezegd heb), wanneer wij er op vertrouwen, zij het ons een vesting niet alleen om alle aanvallen van Satan, van de ongelovigen en afgodendienaars af te slaan, maar om ook het heil te smaken, dat God ons er in aanbiedt; en dat wij weten, hoe Jezus Christus onze Zaligmaker is, d.w.z. dat Hij voor ons aan de dood is prijsgegeven en dat Hij voldaan heeft voor al onze zonden en ongerechtigheden en dat Hij opgewekt is tot onze rechtvaardigmaking; dat wij nu

ons leven in Zijn hand stellen, wetend dat Hij er zulk een zorg voor dragen zal, dat wij door Zijn toedoen van een veel beter leven deelgenoot worden gemaakt. Ons verlost hebbend uit helsche smarten, geeft Hij ons nu toegang tot de hemelse erfenis, welke Hij ons verworven heeft en van welks bezit wij behoren verzekerd te zijn, totdat God ons heeft getrokken uit deze wereld en heeft vergaderd tot Zich, en hetgeen wij heden geloven, ons geopenbaard wordt.

TIENDE PREEK

Lukas 2 : 36 - 39

En daar was Anna, ene profetes, ene dochter Fanuëls, uit de stam Aser; deze was tot groten ouderdom gekomen, welke met haren man zeven jaren had geleefd van haren maagdom af;

en zij was ene weduwe van omtrent vier en tachtig jaar, dewelke niet week uit de tempel, met vasten en bidden, God dienende nacht en dag.

En deze te dier ure daarbij komende, heeft ingelijks de Heere beleden, en sprak van Hem tot allen, die de verlossing in Jeruzalem verwachtten.

En als zij alles voleindigd hadden, wat naar de Wet des Heeren te doen was, keerden zij weder naar Galilea, tot hun stad Nazareth.

Hoewel het getuigenis van Simeon ons geloofwaardig genoeg moest zijn, aangezien het voortkwam van de Heilige Geest, toch heeft God er nog een tweede aan toe willen voegen, nl. dat van Anna de profetes. Als men antwoordt, dat het een vrouw was, die zo'n groot gezag niet verdient te hebben - bovenal wanneer het de grondslagen van ons geloof betreft, dan hebben wij hoger te zien, nl. dat God Zich hier van haar heeft willen bedienen. Want wanneer men zich zou willen ophouden bij de uitwendige verschijning, die naar het oordeel der mensen moet glanzen, wat was het dan ook nog met Simeon? Wij hebben niet gezien, dat hij van enigen staat of waardigheid was. Zelfs is zijn naam eenvoudig neergeschreven zonder verklaring, uit welk geslacht hij was noch uit welke familie hij was voortgekomen. Dat was dan ook wel een mens, die naar het oordeel der wereld niet veel crediet had. Maar het moet ons genoeg zijn, dat God hem voor dit werk heeft uitverkoren, dat hij Hem als getuige diende, opdat de kracht van onzen Heere Jezus Christus bekend zou worden. Zo staat het ook met Anna de profetes. Ziet intussen, dat de priesters en zij, die geprezen werden en groten naam bij het volk hadden, die men hield voor medestanders van het geloof en pilaren der kerk, niet in aanmerking komen. Kortom, wij hebben hier te letten op hetgeen God in Simeon en Anna gelegd had, en daarmee eenvoudig genoeg te nemen, en wij moeten ons er voor wachten, dat onze ogen verblind worden, als wij hier beneden een schonen luister zien, en bedenken, dat zij, die wijs geacht worden, niettemin vijanden van het Evangelie kunnen zijn en van de waarheid Gods, ook al hebben zij de heerschappij en het oppertoezicht, en dragen de eervolle titels van prelaten en bisschoppen.

Wanneer wij dus zien, dat die allen het goede tegenstaan, moet ons geloof er niet in het minst door geschokt worden. En wij hebben wel op te merken, wanneer wij het getuigenis van Simeon en Anna aannemen, die geen grote reputatie zelfs onder de Joden gehad hebben, dat God nochtans ons Zijn goedkeuring zal geven, en dat wij zijn uit het getal der zijnen en van hen, die gehoopt hebben op de verlossing en het heil van Israël. Als wij de menigte volgen als koeien of kraanvogels, gelijk men zegt, als wij zo dwaas zijn ons te vermaken in wat vertoon maakt en bij de wereld lof vindt, zal God ons niet voor de zijnen erkennen. En wat zullen wij nog daarbij winnen, dat we

tot de massa behoren en intussen ten verderve gaan en de duivel tot ons hoofd hebben? Dit hebben wij bij deze Schriftgedachte te onthouden, nl. dat wij om een leer met zulk een zekerheid aan te nemen, dat wij er ons nooit van laten afbrengen, zien moeten op hen, die God heeft verkoren en geroepen om ons te onderwijzen. Wanneer wij dat hebben, moeten wij heel de rest gering achten en zulk een groten moed en standvastigheid des geloof hebben, dat alles wat hoog en voornaam is voor de wereld, ons niets zij dan rook en ijdelheid en beuzelarij.

Laten wij nu dan komen tot hetgeen door Lukas wordt verhaald.

- 1. Allereerst zegt hij, dat Anna een profetes was.**
- 2. In de tweede plaats voegt hij er aan toe, dat zij heilig leefde en zich helemaal gaf aan de dienst van God.**

De gave der profetie was in die tijd allermint algemeen. In feite had God Zijn hand en Zijn kracht in dit opzicht teruggetrokken, dat Hij niet wilde, dat er profeten waren, die een zodanige taak vervulden, als David in zijn tijd gedaan had, en later Jesaja, Jeremia en de anderen, die er voor en na geweest zijn. God wilde dus niet, dat de profetie toentertijd een voorname plaats innam, en dat zowel wegens de on dankbaarheid des volks als ook, opdat allen te meer werden bewogen om te hopen op de komst van de Verlosser, zoals zij aanstaande was. Want als de Joden profeten hadden gehad en die stand had gebloeid als vroeger, dan waren zij ingeslapen, en waren niet zo bekommerd geweest om te hopen, dat de hun beloofde Verlosser hun werd geopenbaard. Maar wanneer God Zich verbergt, bij manier van spreken, en zij hebben geen mensen meer, die van zijnentwege gezonden waren, en alleen is er maar de Wet en de lezing er van is heel koud, aangezien de priesters onkundig zijn en voor een deel stomme honden, en zij zijn helemaal verbasterd - ziet, dan is er aanleiding voor hen, die ijver tot God hebben, met te groter verlangen dit goed te zoeken, dat hun van alle tijden af was beloofd. Kortom, dat God Zich als 't ware zó van Zijn volk verwijderd heeft, is geweest, opdat Jezus Christus te meer aanzien zou hebben, wanneer Hij in de wereld verschenen was, en opdat de Joden, arm en uitgehongerd, met te groter ambitie en met een te sterker genegenheid zouden ontvangen deze volle openbaring, welke Hij hun inzake de wil van God Zijn. Vader bracht. En inderdaad, wij zien, dat sedert de profeet Maleachi er niet zoveel openbaringen zijn geweest als tevoren. Daarom zegt hij ook uitdrukkelijk: Denkt aan de Wet van Mozes, blijft daarbij. En zo was het, aangezien (gelijk ik gezegd heb) God dit onderscheid wilde maken, dat er verder geen profeten zouden zijn, die van dag tot dag in de tempel gehoord werden.

Maar al was dit zo, toch moest er enig teken blijven, opdat de Joden enig besef zouden houden van dit voorrecht, dat God hun had gegeven, om nl. hen af te zonderen van de andere natiën. Weliswaar moest de Wet hun daartoe genoeg zijn, zoals wij reeds de uitspraak van Maleachi hebben aangehaald. En daarenboven hadden zij een verzameling en een samenvatting, van hetgeen de profeten in hun tijd hadden verkondigd en gepredikt. Maar toch moesten zij altijd enig teken voor ogen hebben om hen te versterken, gezien de zwakheid, welke gelijk wij weten, geweest is bij dat volk, gezien ook, dat de openbaring nog onhelder was. En in feite, wij zien, hoe de gelovigen in de psalm, toen zij, na de terugkeer uit Babel, verstoken waren van dit

onwaardeerbaar goed, klagen, dat God Zich niet meer openbaart door zijn profeten: *Wij zien onze tekenen niet meer, Heere, want wij hebben geen profeten meer, die in Uw Naam spreken.* Zij gewagen van hun tekenen, als hun banieren, die vóór hen opgeheven werden. En hoe dat? In vorige tijden woonde God onder hen, zeggen zij; en nu weten wij niet meer van Zijn mogendheid, Hij verschijnt nu niet meer, wij zijn nu ontsteld en gansch en al verbijsterd. En waarom? Omdat er geen profeten meer zijn. Zo moesten deze twee dingen gebeuren: nl. dat God enerzijds niet meer de gave der profetie schonk onder de Joden, opdat hun begeerte te meer werd gescherpt, en, dat zij te heviger verlangen zouden naar het Hoofd der profeten, die de voleinding van alle onderwijzing moest brengen. Want God heeft wel voormaals op verschillende wijzen door Zijn profeten gesproken, maar, zoals de apostel zegt in de brief aan de Hebreeënen, Hij heeft Zich uitgesproken, om zo te zeggen, toen Hij Zijn enig Zoon heeft gezonden. Toch moesten intussen de Joden staande gehouden worden, opdat hun geloof, dat wankel was, niet helemaal zou bezwijken. En Hij heeft hun voorgehouden ook, dat Hij niet vergeefs aan hun vader Abraham verschenen was, en dat in de psalm staat, dat Hij z• met geen volkeren gehandeld had, nl. dat Hij hun bijzonder openbaarde Van zijnechten en instellingen en hen hield voor Zijn leerlingen en jegens hen als meester fungeerde op de school van Jeruzalem en Juda. Ziedan, wat betreft de gave der profetie, waarvan hier gesproken wordt.

Maar hoewel Anna profetes was, toch was dat niet om zich de positie aan te matigen, die haar in de Kerk niet was gegeven, maar zij heeft in het particulier die gave gebruikt, zonder dat de gewone orde verstoord of verbroken werd. Want wij zullen vele lieden aantreffen, die noch profeten zijn enoch leraars, die toch in hun eerezucht wroeten, en het dunkt hun, dat men, als zij geen gehoor vinden, God groot onrecht en belediging aandoet. Waaruit komt dat voort, dan dat zij maar al te slecht zichzelf kennen? En zelfs wanneer zij engelen waren, om zo te zeggen (dat zou lijken) toch moest de ootmoed vooropgaan. Want dat is de ware houding, wanneer iemand Gods kerk wil dienen en zich laten gebruiken voor haar opbouw, en opgang wil maken om het koninkrijk van onze Heere Jezus Christus te bevorderen en de waarheid naar voren te brengen - in de eerste plaats moet hij nederig en bescheiden zijn. Zij dan, die zo hoog verheven zijn in trots en verwaandheid, dienen onmogelijk ooit God, noch werpt hun arbeid profijt af, hoe zij zich ook inspannen om dat te bewerken. Te meer reden is er, wanneer een vrouw begiftigd was met zo buitengewone genadegaven als men maar zou kunnen zeggen en wensen, dat zij nochtans haar plaats kent, en de les van Paulus onthoudt: nl. dat het een vrouw niet geoorloofd is te onderwijzen, maar dat zij thuis In 't particulier aanwende, hetgeen haar door God is gegeven, aangezien er, gelijk Paulus erover spreekt, geen verwarring mag zijn, waar God een bepaalde orde ingezet heeft. Dit moeten wij dus onthouden, wanneer er hier van gesproken wordt, dat de gave der profetie in een vrouw was.

Lukas voegt er nog aan toe, *dat zij heilig leefde.* Want allereerst vertelt hij, dat zij slechts zeven jaren met haar man had geleefd. En nadrukkelijk zegt hij, dat dit was vanaf haren maagdom, en dat zij in haar weduwschap Gods tempel had bezocht, zodat zij er was nacht en dag. Ziedaar in hoofdzaak, wat hij ons bekend maakt. En ook zegt hij, opdat wij te meer geloof zouden hechten aan wat volgt, dat zij dank en lof aan God heeft gebracht, omdat Hij ontfermen met Zijn volk had gehad, en dat zij verklaard heeft, dat dit kindeke, hetwelk in de tempel was voorgesteld, de beloofde Zaligmaker

was, hoewel men Hem nooit had gedacht te zien. Maar zij had andere dan vleselijke ogen, waarmee zij waarnam, wat haar was aangekondigd, en met die helderheid leidde zij de anderen. Opdat dan dit getuigenis, dat zij onze Heere Jezus Christus gegeven heeft, zeker en onwankelbaar zou zijn, voegt Lukas, na het voornaamste van haar verteld te hebben, er nog aan toe, dat zij een heilig leven leidde, dat zij altijd onberispelijk gewandeld had en zelfs, dat zij was als een toonbeeld van heiligheid, van vreze en eerbied voor God. En hij wijst dáárop (zoals ik gezegd heb) allereerst, dat zij altijd kuisch had geleefd. Want vóór haar huwelijk, zo zegt hij, was zij maagd, en na haar huwelijk had zij God nacht en dag gediend. Kortom, wij zien, dat zij van haar kindsheid af geleid was door de Heilige Geest. Want deze gaven kunnen niet in ons zijn, als zij ons niet van boven gegeven zijn; er is geen deugd, die ons niet door de loutere goedheid en onverdiende genade van God is gegeven.

Wij zien dus, hoe de Heilige Geest altijd in deze vrouw gewoond heeft van haar kindsheid af tot haar hoge ouderdom, want zij was vier en tachtig jaren oud. En nu zou men nog kunnen twijfelen, of zij zoveel jaren had na haar weduwschap, maar men kan ook oordelen, dat Lukas heel haar levenstijd saam genomen heeft, als hij zegt, dat zij gekomen was tot vier en tachtig jaren. Ziedan, hoe God haar heeft willen bewaren en haar een bepaald en duidelijk merkteken heeft gegeven, opdat wij mogen zien, dat zij veel meer eerbied waard is dan al degenen, die toen in hogen staat en in grote waardigheid verkeerden, dewelke echter niet slechts verachters zijn geweest van God, ongebonden in leven, vol van trots en gierigheid en alle andere ondeugden, maar dodelijke vijanden van de ware religie.

Hierbij hebben wij in 't algemeen te bedenken, dat jonge mensen zich aan God moeten opdragen, opdat Hij hen reinige van alle boze aandoeningen en vleselijke begeerlijkheden, waaraan die leeftijd onderhevig is. De driften zijn dan zo groot, dat de een zo min als de ander zich in bedwang zou houden, als God hun niet een teugel aanlei, ik zeg niet maar van uitwendige vrees, maar dat Hij hen reinigde van allen bozen en ongebonden hartstocht en er een ware kuischheid kwam van lichaam en geest, zoals Paulus er over spreekt in 1 Cor. 7.

Zij dit genoeg. Wat dan verder het overige aangaat, merken wij op, dat Anna niet week uit de tempel, d.w.z. dat zij de tempel zo vaak heeft bezocht, dat zij er nacht en dag was, aangezien zij geen huishouding had te verzorgen. Want wij moeten hier onderscheid maken tussen elks bijzonderen staat en roeping. Op dat punt mogen wij wel letten. Want ziet eens, hoe de arme wereld zich in veel bijgelovigheden verlopen heeft, omdat men nl. volgde alles wat men in de Heilige Schrift vond, zonder er op te letten, wat voor een ieder betaamde. Want wanneer God over de een en de ander spreekt, moeten wij er om denken, in welke positie zij toen verkeerden en waartoe God hen had geroepen en op welke hoogte Hij hen had gesteld. Als wij daar niet op letten, zouden wij hen in alles en overal willen volgen en toch zou er in heel ons doen slechts naäperij zijn. Zo zal het in waarheid zijn, wanneer wij zonder onderscheid al de daden van hen, die aan ons voorafgingen, willen navolgen. In feite, zij die het meest devoot zijn geweest, zijn in dit opzicht als apen geweest. Ziet, hoe men alles verward en door elkaar gehaald heeft, en hoe de Joden zich er oudtijds mee vergist hebben en later de Chtristenen hen nog in dubbele mate overtroffen hebben. Want onder voorgeven, dat Abraham zijn zoon heeft willen offeren, heeft men dat willen

navolgen, en dit is de aanleiding geweest om alles te verderven, zodat er slechts enkel verfoeiing voor God was.

Zo ook, wanneer hier van Anna gezegd wordt, *dat zij zo dikwijls de tempel bezocht heeft, moeten wij er om denken, dat zij weduwe was*, zodat zij niet voor haar huis had te zorgen+en dat zij geen gezin had te besturen. Zo maakt Paulus ook terdege onderscheid in 1 Cor. 7. Want hij zegt, dat zij, die weduwen zijn, niet zoveel afleiding hebben als zij, die gehuwd zijn. Het is nog onmogelijk, dat een mens helemaal zich op God zal terugtrekken, wanneer hij vrouw en huishouding heeft; daarin ligt altijd voor hem enige belemmering, die hem daarvan zal terughouden. Wij hebben dus wel onderscheid te maken tussen degenen, die weduwe zijn en degenen, die gehuwd zijn. Daarom zegt Paulus ook op een andere plaats aan Timotheüs dat het veel beter is, dat de jonge weduwen trouwen, niet om haar een gebod op te leggen (want dan zou hij Anna veroordeeld hebben; zelfs betuigt hij op een andere plaats, die wij hebben aangehaald, dat hij wilde, dat allen vrij waren, altijd als het mogelijk was), maar omdat men dáár er wel om denken moet, dat een ieder zie en wel onderzoekte, wat hem van boven is gegeven. Want wij mogen niet tot de conclusie komen: die en die gedraagt zich zo, ik zal desgelijks doen. Ja, maar ik ben daartoe niet geroepen, ik bespot God als ik het doe. Wij moeten dus altijd naarstig overwegen, wat God van ons vraagt.

En aangezien Jezus Christus uitsprekt, dat het niet aan allen gegeven is, zich van het huwelijk te onthouden, moeten wij deze regel volgen, dat zij, die aan trouwen behoefte hebben, deze weldaad Gods gebruiken. En wanneer zij in de huwelijken staat zijn, dat zij er om denken zich van hun taak te kwijten; dat de man zijn vrouw regeere en haar leide in de vreze Gods, dat de vrouw gehoorzame aan haar man en op haar huishouding goede acht geve. Niet, dat dat bijkomstige hen moet ontslaan van het voornaamste. Daarmee is niet gezegd, dat een man geen rekening zal houden met het horen van het Woord Gods, het komen naar de kerk om te bidden en om zich in alles te oefenen, wat van de Christenen in het algemeen gevraagd wordt; maar men moet zó het ene doen, dat het andere niet vergeten wordt. Alzo, een iegelijk zie toe op zichzelf, en verstaan hebbende waartoe de Heere hem roept, volg hij rustig en gehoorzaam. En dat zij, die hebben te huwen, wanneer God hun laat zien,, dat zij het remedie des huwelijks nodig hebben, dit aannemen en er gebruik van maken, en wanneer zij in dien staat zijn, dat zij God dienen; en wanneer zij zien, dat zij zich er niet van kunnen onthouden, dat zij leren er in werkzaam te zijn met des te beteren moed. En wat verder de weduwen aangaat, dat zij die "weduwe" zijn, zowel mannen als vrouwen, ook allereerst verstaan, of God hen tot het huwelijk roept of niet. En ais het zo is, dat zij zich er toe voegen. Maar wanneer zij er niet toe geroepen worden, laten zij dan bedenken, dat er te minder verontschuldiging voor hen zal zijn, als zij zich niet met ijver geven aan de dienst van God, Die hun die vrijheid gegeven heeft. Want als onze Heere ons ontlast en ons spaart in onze zwakheid, dan is dat niet om een blok hout te zijn of wel een bon-vivant, gelijk men zegt, zoals er velen zijn, die niet trouwen, en waarom? Om vrijheid te hebben pret en • goede sier te maken en slechts na te jagen wat het oor streelt en zelfs te spotten met hen, die grote moeite hebben om de kost te verdienen en hun gezin te onderhouden. Daar zijn pretmakers, die zich zelf doen geloven, dat zij gelukkig zijn. Maar zeker zullen zij om een dubbele reden veroordeeld worden. Want vooreerst verachten zij het huwelijk, dat God tot heil der mensen gewijd heeft; en dan geven zij zich over aan alle laagheid en zoeken bevrediging als

domme beesten, inplaats dat zij zich te meer behoorden te geven aan de dienst van God en om hun naasten te helpen en bij te staan.

Dit hebben wij dus op te merken bij hetgeen hier van Anna de profetes gezegd wordt, dat zij, omdat zij weduwe was, des te vaker naar de tempel ging. Want toentertijd was er een reden, die tegenwoordig niet meer bestaat, nl. dat de tempel, die er toen was, een tegenbeeld was van hetgeen vervuld is in onze Heere Jezus Christus. En hierin zien wij te duidelijker, wat ik al aangestipt heb, nl. dat de mensen wel een dwaze mening hebben gehad, toen zij geen onderscheid maakten tussen de verschillen, welke God zoo- wel voor personen als voor heel de Kerk stelt. Want vanwaar is die dwaze devotie in het pausdom gekomen, dat men metten zingt en daarna er primen en tertsen en sexten zijn en noen en vesper en completen en al die malligheid?

Neem de priesters en de monniken en al dat tuig, die men graag cadeau geeft en die willen doen geloven, dat zij met hun gebeden de wereld in stand houden en dat de hemel in zou storten, als hun gebeden niet tussenbeide kwamen en zij niet devoot waren om God te verzoenen. En waarop gronden zij zich? Omdat er oudtijds in de Tempel avond- en morgenoffers waren. Ook vond er plaats het brengen der eerstelingen. Verder was er de zesde ure, de derde, de negende, als ook de middag en drie uren, en zo voort, zoals men dat in de Schrift kan zien. Maar zij hebben er niet op gelet, dat God toen had ingesteld, wat Hij goed en gepast wist voor Joden, voordat onze Heere Jezus Christus werd geopenbaard. Nu staat het met ons heel anders. Zelfs zijn de papisten, wanneer zij de Joden navolgen, niet slechts dwaas en gedragen zich als kraanvogels zonder naar rede te horen. Maar er ligt godslastering in al hun dwaze devoties. En waarom? Omdat men op Gods bedoeling en van Zijn raad moet letten, zal men recht oordelen. Wij moeten niet wijs bij onszelf zijn en in eigen brein. Wij moeten er genoeg aan hebben te weten: *Ziet wat God heeft gewild*. Want waarom had Hij de offeranden, waarover we spraken, bevolen en waren ér bepaalde uren voor de gebeden aangewezen? Om aan te tonen, dat, wanneer ieder in zijn woning bad, hij niet kon verhoord worden tenzij uit kracht van deze openbare en plechtige gebeden, die gedaan werden in de tempel. Dus moesten de priesters daar zijn om reukwerk te doen, om te offeren; en wanneer er enige andere offeranden waren (zoals ik gezegd heb), dan waren er ook de gebeden. Dus moest een ieder, wanneer hij in zijn woning of in het veld bad, weten: Zie, ik ben een arme zondaar, en alles wat uit mij voortkomt, is bezoedeld en onheilig voor God. Maar hoe? Wij hebben de tempel die tot deze dienst opgericht is, dat men daar zal komen bidden, en dat de Hogepriester de voorspraak voor ons allen zij en hij daar tussentrede. Want God heeft hem tot dat ambt gesteld, dat, wanneer hij ingaat in het Heiligdom, zulks is om tot God te naderen en om Hem al onze smekingen voor te leggen; het reukwerk dient om al onze gebeden te heiligen, opdat zij een goede en aangename reuk voor God hebben. Zij komen na de offeranden. Wanneer wij zo op elk uur bidden, zijn dat even zovele oefeningen om ons tot God te leiden, in afhankelijkheid van de publieke orde, die Hij in Zijn tempel gesteld heeft.

Ziet, dat was verordend voor de tijd der Wet Wanneer dan nu de priesters, de monniken en kanunniken en al dat gespuis zich er toe zetten om de metten te zingen en alle uren tot aan de completen toe door te modderen, eigenen zij zich dan niet toe de eer en de kracht van onze Heere Jezus Christus, alsof Hij niets had gedaan en niet

onze Voorspraak en advocaat was, kortom, ons tot niets diende? Zo zien wij dan, dat al hun gebeden en smekingen vol laster zijn ten opzichte van onze Heere Jezus Christus, aangezien Hij tot Hogepriester gesteld is naar de ordening van Melchizedek, zelfs met zodanigen eed, dat wij ons wel met Hem alleen moeten vergenoegen, zoals ook in Psalm 110 daarover gehandeld wordt.

Kortom, wij zien, dat het tegenwoordig om te bidden, niet meer nodig is in de tempel te komen, 's avonds en 's morgens, bij dag en bij nacht. Want onze gebeden worden gewijld door onze Heere Jezus Christus, Die daar boven tussentreedt voor ons, om ons genade te doen verkrijgen. Aangezien wij dan door Zijn toedoen verhoord worden, kan ieder in zijn woning bidden. Toen was er de schaduw, welke tegenwoordig niet meer voortduurt. Want het is een ander ding, 's nachts een lantaarn te nemen dan wel op vollen dag een toorts te nemen. Waartoe zal ons nu een toorts dienen, nu de zon ons zo goed verlicht, tenzij wij onze ogen willen verblinden met de rook en maken, dat haar dichtbij gloed ons zo afleidt, dat wij niet meer van de glans der zon genieten? Wanneer zij schijnt, zullen wij omhoog en omlaag en in de lengte en in de breedte kunnen waarnemen, maar wanneer wij een toorts voor onze ogen gaan zetten, zal die slechts duisternis voortbrengen. Zo is het dan ook met de papisten. Want onze Heere Jezus Christus is verschenen, die de Zon der gerechtigheid is, zoals het luidt bij de profeet; en zij willen daarboven nog een toorts of een lantaarn aansteken, waarin niet dan rook is, die hun de ogen verblindt, zodat zij aanstoten en helemaal als verdwaalde beesten struikelen zonder weg of pad te houden.

De Joden echter hadden een toorts nodig om hen in de donkerheid der schaduwen te leiden. Zij moesten geholpen worden, zoals God het wilde. Daarom was Anna altijd in de 'tempel, zoals wij dat vollediger zien in de heilige geschiedenis, want toen de tempel door Salomo gebouwd werd, waren er plaatsen voor de nachtwaken. Weliswaar hadden slechts de priesters hiertoe een gebod, zoals in de psalm staat: Looft God, gij zijn knechten, die 's nachts in de tempel zijt en die daar Zijn lof zingt. Maar er was niets onbetamelijks in, dat Anna, die in haar huis allen vrijen tijd had en geen huishouding had te besturen, daar kwam om daarmee haar liefde en ijver uit te drukken, en ook, omdat zij wilde gebruiken de gelegenheid, die aan haar in ruimere mate was gegeven dan aan degenen, die een groot huishouden en kinderen hadden te regeeren. Dat moeten wij nog wel onthouden. Nu weten wij ook, waarom de kerkgebouwen zijn gesticht en waarom er uren zijn bepaald, en waarom onze Heere Jezus Christus heeft bevolen, dat Zijn Evangelie zou worden gepredikt en er overal leeraren zouden zijn. Wij moeten toch leren vlijtig te zijn naar het voorbeeld van Anna, niet om 's nachts te waken, niet om lang in de kerk te zijn zonder te weten waarom; maar opdat wij, wanneer ons Woord Gods gepredikt wordt, zo ontledigd en vrij en ontslagen zijn in onze genegenheden van alle aardse beslommingen en zaken, dat niets ons verhindert de leer der zaligheid te horen. En dan, wat betreft ons bidden tot God en het belijden van ons geloof - dat zijn oefeningen, die voor ons nodig zijn, en wij moeten wel door alles heen laksch zijn, ja compleet brutaal, als wij ons daartoe niet voegen. Ook zijn er die sacramenten, die ons tekenen zijn om ons te tonen, dat, als Jezus Christus Zich aan ons geeft, Hij wil, dat wij ons in Hem verblijden, gelijk Hij waarlijk wonen zal in ons, wanneer wij het aanbod, dat Hij ons doet, zowel van Zichzelf als van zijn heilsgoederen, aannemen.

Ziedan, wat wij bij deze Schriftuurplaats hebben te onthouden, nl. dat een ieder gehoord hebbend waartoe de kerken ons tegenwoordig moeten dienen, welke de bepaalde uren zijn om er te vergaderen, zich er zoveel mogelijk toe zette om vrijen tijd te hebben voor hetgeen het voornaamste van heel ons leven is, nl. dat wij meer en meer vorderingen maken in het Woord Gods, en met de leer de vermaningen ontvangen om ons te prikken en onze luiheid te bestraffen; dat wij ook getroost worden in onze tegenheden en verdrietelijkheden; dat wij getuchtigd worden vanwege de zonden, die wij bedrijven. En dan verder, dat wij gemeenschappelijk God bidden, ziende op die onwaardeerbare belofte, die ons gedaan is, dat, als wij vergaderd zijn in de Naam van Jezus Christus, Hij in ons midden zal zijn om ons al onze begeerten te doen verkrijgen. En verder, dat wij ontroerd worden, wanneer het toekomt aan het ontvangen der sacramenten, aangezien God de onwaardeerbare schatten van Zijn goedheid jegens ons daar uitstalt en hier zo laag afdaalt in de persoon van onze Heere Jezus Christus. Dat moeten wij onthouden, en dan kunnen wij die dwaze devotie's, zoals men ze noemt, aan die arme blinden overlaten, die zonder enig verstand zich willen tonen voor de wereld, en door hun bigotterie nog naam bij de mensen willen verwerven. Want behalve wat ik gezegd heb, dat er priesters en monniken zijn, die onophoudelijk schooien om in ledigheid van andermans brood te leven, zijn er nog bigotten, nl. zij die als de heiligsten, ja als halve engelen willen beschouwd worden, wanneer zij om hun altaren gelopen hebben, met hun beeldjes hebben gebabbeld, enkele keren met wijwater besprengd zijn; het dunkt hun dan, dat zij later wat meer vrijheid hebben, de een om zich aan hoererij over te geven, de ander om eens anders goed te roven, weer anderen om te bedriegen en nog anderen om zich te bedrinken. Zo vervullen zij, wat staat in Jeremia 7 ; 11, dat zij van de tempel een kuil der moordenaren maken. Zo zijn er ook vrouwen, die, als zij om 9 uur opstaan, de mis horen, die haar wacht. Een dame gaat naar de kerk, haar kapelaan staat voor haar klaar; maar als zij, wanneer zij het wijwater genomen heeft en devoot de mis aangehoord heeft, naar haar woning terugkeert, is dat om te schreeuwen en te tieren en om verder bij alles wat aan de orde komt te slaan. Ziedaar, hoe deze brave vrouwkens van het pausdom Anna de profetes navolgen, nl. om alles juist andersom te doen dan zij het zal gedaan hebben. En intussen komen zij met God een spelletje spelen, als was Hij een klein kind, dat men met een rammelaar kan zoet houden. Maar hoe dit zij, wij moeten afzien, volgens wat ik al gezegd heb, van al deze dwalingen en verfoeiselen der papisten en er om denken, dat wij ons voegen naar de regel, welken God ons in Zijn Woord geeft. Dat doende zullen wij nooit kunnen falen. Als wij echter de voorbeelden van mensen navolgen zonder oordeel des onderscheids, komt er slechts schrikkelijke verwarring.

Wat nu betreft, wat Lukas er aan toevoegt, *dat zij die de met vasten en bidden* - hier hebben wij op te merken, dat zij niet kwam om het tempelplaveisel af te slijpen, zoals Jesaja dat verwijt aan de hypocrieten van zijn tijd, maar dat zij kwam, wetend, waarom de tempel was gebouwd, zoals op een andere plaats bij Jesaja staat: mijn huis zal een huis des gebeds genoemd worden. Dat is de ware tempelwijding, nl. dat men daar niet moet komen om te denken, zich van zijn plicht jegens God gekweten te hebben, wanneer men een of twee keer per dag in de kerk verschenen is, maar het is om zich in gebeden en smekingen te oefenen. Dat is immers ook het voornaamste offer, hetwelk Hij van ons vraagt, en dat Hij goedkeurt, zoals wij dat genoegzaam

moeten weten. Anna dan heeft daarop gelet, gelijk wij ook Salomo zich zo horen uitdrukken bij de inwijding van de tempel. Ziet, zo zegt hij, (het huis) waarin Uw Naam zal worden aangeroepen, *o Heere*. Niet, dat Gij in dit materiële gebouw zijt opgesloten, want de hemelen zelve bevatten U niet. En hoe zal men U hier enige plaats of woning kunnen bouwen? Dus moeten wij niet zo lomp zijn te denken, dat Gij hier aan dezen tempel vastzit. Maar deze plaats hier zal dienen om te betuigen, dat Gij ons nabij zult zijn, wanneer wij U er komen zoeken en altijd bij U genade en rust zullen vinden.

Ziedan, hoe Anna de tempel niet misbruikt heeft en daar niet dwaselijk heengegaan is, zoals die bijgelovigen, die draven en drentelen van de ene kant naar de andere, een kaars dragen en een paternostersnoer of Ave-Maria's zeggen voor hun beeldjes. Bij haar was geen verwarde devotie, maar zij heeft verstaan, wat Gods goedkeuring wegdroeg en zich daaraan gehouden. Zo heeft zij dan ook niet gefeild. En wij moeten evenzo oordelen, wanneer wij ons naar haar voorbeeld willen voegen, en God zal dan aanvaarden ook wat wij doen. Zo zit het.

Weliswaar is er ook een ander gebruik van de tempel geweest, zoals staat in de psalm: Ik zal komen om de schoonheid van Uw huis te aanschouwen. Want hij moest daar onderwezen worden, wijl de Wet er werd gepredikt. En deze schoonheid, waarvan in de psalm gesproken wordt, is niet, zoals de papisten brutaal hebben verklaard, beelden en poppetjes te hebben. Anna heeft de onderwijzing, die zij uit het Woord Gods ontvangen moest, niet vergeten, maar onder het woord bidden is alles begrepen, zoals dat in de Schrift gebruikelijk is. En het is ook het ware gebruik, wijl men inderdaad niet tot God kan bidden, zonder Hem te hebben leren kennen, zoals Paulus zegt. De leer moet voorop gaan, zij moet dienen om ons de weg te wijzen, en verder de sleutel zijn om ons de deur te openen tot het gebed tot God. Wanneer dan ook Anna zich geoefend heeft in het bidden, vergat zij zeker niet, wat daaraan voorafgaande vereist werd, nl. te kennen de goedertierenheid van God, en onderwezen te worden in zijn beloften, om toegang tot Hem te hebben door het geloof en Hem vast te houden als Verlosser, zoo- als er later nog over gehandeld zal worden, wanneer er staat, dat zij van Jezus sprak tot allen, die de verlossing in Jeruzalem verwachtten. Maar, zoals ik gezegd heb, Lukas vat hier onder één kategorie al het overige samen, door te zeggen, dat Anna niet in de tempel is gekomen zonder te weten waarom, maar dat zij God in haar gebeden gediend heeft.

Dat hij er nog het vasten aan toevoegt, dat is een bijkomstigheid. Want het vasten betekent op zich zelf niets, maar wanneer wij een goed doel daarbij voor ogen hebben, is het vasten niet te verachten. Wij moeten, om dat beter en gemakkelijker te verstaan, een onderscheiding maken. Er zijn nl. dingen, die rechtstreeks tot de dienst van God behoren en waar men niet zonder kan, zoals: ons vertrouwen op Hem stellen, door onze gebeden betuigen, dat al ons heil ligt in Zijn loutere goedheid, Hem offerande van lof en dankzegging offeren. Dat is de geestelijke dienst Gods, waar men niet zonder kan. Maar er zijn ook andere dingen, waar men wel zonder kan, zoals het vasten. Maar het kan bijwijlen dienst doen, nl. wanneer men het laat strekken tot het rechte einde, te weten om ons aan te sporen met te meer gloed te bidden, om ons tot ootmoed te onderwijzen. En de tijd vroeg dat toen.

Ziet immers dat arme volk, dat God had uitverkoren, dat helemaal verlaten was. Er was een zo schrikkelijke verwarring, dat men zou hebben gezegd, dat God daar al Zijn toorn ontvouwd had en dat volk door Hem verworpen was. Men hield het de voet op de strot, de godsdienst was in verachting, zij werden vervolgd en van alle kanten verdrukt. Wanneer zij dan zien, dat de Naam Gods zo door de goddelozen gelasterd wordt, zien, dat alles onderdrukt wordt wat bij hen is, dat er slechts totale verwoesting is, als had God hen verstoten, dan was dat wel een reden om te maken, dat zij tijd namen voor vasten en bidden. Er waren nog veel groter verzoeken, nl. dat de priesters gansch goddeloos waren; het was als een pausdom van Rome; het leek, of zij een samenzwering hadden gemaakt om heel de leer der Wet en der profeten en alles wat van God kwam, tot verachting te brengen. Hun leven was ongebonden; zelfs waren het moordenaars, die niet ophielden met elkaar te doden. De ene broer spaarde de anderen niet. Ziet zelfs het priesterschap, een instelling van zo grote waardigheid, omdat het de afschaduwing was van onze Heere Jezus Christus, en toch was het te koop voor contante penningen. En door wie? Door de ongelovigen zelf, zodat die zo hoge en uitnemende staat als een marktartikel te koop was en door kuiperij nagejaagd werd op de lelijkste wijze ter wereld. Wat het gewone volk betreft, daarmee stond het alledroefst, want het leek, dat zij helemaal van God wilden afwijken. Wanneer al deze verzoeken hier opeengehoopt werden, wat konden dan die arme lieden doen, die nauwelijks een dozijn kenden, welke hun hoop op God stelden en wandelden naar Zijn Woord? Er was dus wel aanleiding voor Anna niet alleen om te bidden, maar ook om te vasten, om daar smekeling voor God te zijn in droefheid, in treurigheid en verdriet, waar zij de Kerk zo verward zag. Want wij moeten betrachten, wat in de psalm staat, dat de ijver voor Gods huis ons doorknaagt en opeet.

En dan wat op een andere plaats staat: dat wij geen vreugde hebben, tenzij wij de staat der Kerk zien gedijen. Anders moeten wij wel altijd in zuchting en gewezen zijn. Daarom wordt hier van Anna's vasten gesproken, niet om te denken dat God daarmee gediend wordt en dat het vasten een werk is, zoals de papisten het hebben genoemd, noch een dienst van God; en veel minder (zoals zij er nog een andere ergere superstitie aan toegevoegd hebben) om te menen, dat er in vasten verdienste ligt. Al die malligheid moet onder de voet, en wij moeten weten, dat vasten slechts een bijkomstigheid is bij het gebed, zoals Paulus er van spreekt in 1 Cor. 7. En het is een zeer veel voorkomende leer in de Heilige Schrift; zo zien wij, dat er ook over gehandeld wordt in Joël 2. En verder kunnen wij een algemene regel afleiden, uit hetgeen wij Jezus Christus horen zeggen over het vasten en bidden; daarin zien wij, zoals ik gezegd heb, dat het vasten een aanhangsel is, dat verband houdt met het geloof, om ons te helpen voor God onze zonden te belijden, te zuchten wanneer wij zien, dat de dingen verkeerd gaan er onrust en verwarring in de Kerk is, en de boosdoeners, niettegenstaande hun goddeloosheid, in achting zijn en de dienst van God onderdrukt wordt. Ziedan, hoe men alle dingen in verband moet brengen met het doel, zó dat er geen verwarring komt' in hetgeen wij mogelijk zouden betrachten.

Wanneer nu Lukas zo van Anna heeft gesproken, voegt hij er aan toe, dat zij betuigde en sprak van Jezus Christus tot allen, die de verlossing in Jeruzalem verwachtten. Hierdoor worden wij onderwezen, dat wij niet als Christenen kunnen worden erkend noch worden aangenomen om Hem eere toe te brengen, wanneer Hij ons door God Zijn Vader wordt aangeboden, tenzij met dankzegging. Want waarom is Hij ons

gezonden, dan opdat wij tot verrukking zouden worden gebracht bij zo onwaardeerbare goedheid Gods, en heel ons leven wijden zouden om Zijn heiligen Naam te zegenen, waar het Hem behaagd heeft Zich zo goed en mild jegens ons te tonen? Ziedan, hoe onze Heere Jezus Christus niet kan aangenomen worden, zonder dat wij opvlammen om de Naam van God Zijn Vader te loven en groot te maken. Zo zit het.

Voorts, wanneer er staat, *dat Anna gesproken heeft van Jezus Christus tot hen die de verlossing verwachtten*, zo zien wij, dat zij maar een handjevol en dan nog verachte lieden waren, waar men geen rekening mee hield. Maar al is dit zo, al was Anna dan niet bekend bij de priesters en bij heel de menigte des volks, toch laat zij niet af het kuddeke te kennen, dat God nog had behouden, en heeft er geen tegenzin in om onze Heere Jezus Christus - dan in 't particulier - te prediken; want (zoals ik al gezegd heb), zij bracht niet de algemenen staat van zaken in de war, zij dringt zich niet naar voren buiten de maat.

Maar, al is dit zo, zij onttrekt zich niet aan wat zij kan doen tot stichting van anderen, om hun te tonen, dat het heil, dat van oude tijden af was verwacht, verschenen is. Ziedan, hoe wij door het voorbeeld van deze heilige vrouw moeten onderwezen worden, om hen te kennen, die God als zaad der Kerk heeft bewaard. En wanneer wij heel de wereld op een dwaalweg zien en men de spot drijft met onze eenvoud, al zijn wij niet in groten getale, zodat wij slechts kunnen vergaderen om zo te zeggen met twee of drie, en de massa wil liever tenonder gaan, welnu, dan moeten wij toch niet nalaten te trachten, als wij kunnen, hen te vergaderen, die niet helemaal onverbeterlijk zijn.

Ziedaar in hoofdzaak, wat wij hebben te onthouden. En verder, wanneer er staat, dat weinige lieden de verlossing in Israël verwachtten, zo dient dat om ons te sterken. Wanneer wij heden de goddeloosheid zien worden tot een zondvloed, zodat het Evangelie door vele pretmakers wordt bespot, en de hypocrieten zich er valselijk mee dekken, om God te verachten - dat dit ons niet van het goede pad afbrengt en ons een verhindering zij om er lust in te hebben, maar dat wij leren ons helemaal te stellen onder het vaandel van onze Heere Jezus Christus. Ook is het niet zonder reden, dat hier gesproken wordt *van Jeruzalem*. Weliswaar was het Jeruzalem van toen een moordenaarshol, een stad die overliep van het bloed der profeten en waar een weinig tijds daarna Jezus Christus moest worden gekruisigd. Het was dus de meest bezoedelde en meest verfoeilijke plaats der wereld. Want er was meer verontschuldiging voor Rome en voor andere plaatsen toen, dan er was voor Jeruzalem. Toch houdt ze niet op te zijn als de troon Gods, uit oorzaak van de belofte, die er geschied was. En daarom zullen wij hierna zien, dat zij de heilige stad zal genaamd worden. En hoe? Niet van de zijde der mensen. Want door hun ongerechtigheden hebben zij er een hel van gemaakt en als duivelen zijn zij, die daar hebben gewoond. Toch, omdat de belofte Gods er niet van scheiden kon en zij moest vervuld worden in de persoon van onze Heere Jezus Christus, daarom is zij Heilige Stad genoemd. Zo dan, al zal heden heel de wereld zich misgaan, wij moeten niet aflaten te gaan en voort te varen op de weg, die ons is voorgesteld; niet naar ons hoofd en inbeelding, maar zoals het ons getoond wordt bij de profeten en in het Evangelie.

En dat wij ook in praktijk brengen, wat hier van Jozef en Maria wordt gezegd, *nl. dat zij teruggekeerd zijn naar Galilea, naar hun stad Nazareth, na volbracht te hebben alles wat in de Wet bevolen was.* Dat wij altijd onze gedachten gericht mogen hebben op hetgeen God ons beveelt door Zijn Woord en dat wij er niet toe neigen, al te geslepen te zijn in betrekking tot de dingen dezer wereld. Maar wanneer wij vorderingen in Gods leerschool hebben gemaakt, zo zij dat ons genoeg. Wanneer wij wel verzekerd mogen zijn, dat wat wij hebben, de zuivere waarheid is, en ons geloof gefundeerd is op de kracht van Zijn Heilige Geest en de lering van Zijn Woord - wanneer wij dat hebben, laten wij ook daarin bevestigd worden door de voorbeelden, die ons worden voorgehouden, en laten wij ze navolgen, altijd met goede onderscheiding en voorzichtigheid, om ons te voegen tot de gehoorzaamheid aan God, wijl dat het voornaamste is, waarnaar wij moeten trachten.

DE GEREFORMEERDE BIBLIOTHEEK

Goudriaan (Z.H.)

's-Gravenpolder, juni 1978

BUNDEL XLIV

ELFDE PREEK

over de

DOOD VAN ONZE HEERE JEZUS CHRISTUS.

Tekst: MATTHEUS 27: 45 - 53.

45. En van de zesde ure af aan, werd het duister over het gehele land tot de negende ure toe.

46. En omtrent de negende ure riep Jezus met luider stem, zeggende: Eli, Eli, Lamma Sababthani! dat is: Mijn God! Mijn God! waarom hebt Gij mij verlaten?

47. Maar sommigen van degenen, die daarbij stonden, toen zij dat hoorden, zeiden: Hij roept Elias!

48. En terstond liep een van hen en nam een sponsje, vulde dat met edik en stak het op een riet en gaf Hem te drinken.

49. Maar de anderen zeiden: houdt op, laat ons zien of Elias komen zal, om Hem te verlossen.

50. Maar Jezus riep weer met luide stem en gaf de Geest.

51. En ziet, het kleed van de Tempel scheurde in twee delen, van boven tot beneden en de aarde beefde, en de stenen scheurden.

52. En de graven openden zich, en vele lichamen der heiligen, welke sliepen, verrezen en gingen uit de graven en kwamen in de heilige stad, en verschenen er velen.

53. Maar de hoofdman en die met hem waren en Jezus bewaarden, toen zij de aardbeving zagen en de dingen die daar geschieden, verschrikten zeer, zeggende: Waarachtig, Deze was de Zoon van God.

(Vertaling van Calvijn)

Wij zagen gisteren, dat de spot en de lasteringen der vijanden Gods niet verhinderen konden, dat het lijden en de dood van onze Heere Jezus, in het midden van zodanige verachting en ondankbaarheid der wereld, zijn vrucht voortbracht. Allen, die onder de Joden iets waardig of geacht waren, bespotten de Zoon Gods met volle mond; echter verhindert dit niet, dat Hij met de arme moordenaar medelijden heeft, en Hem in het eeuwige leven ontvangen zou. Zijn persoon kan ook de heerlijkheid van Gods Zoon niet verduisteren, zoals men bijbrengt, dat een arme moordenaar niet te vergelijken is bij degenen die de regering der kerk in handen hadden, die van de afkomst der offerheren, die God had uitverkoren, en leraren der Wet waren. Wanneer wij van onze

zaligheid spreken, welke wij door de loutere goedheid van onze God verkregen hebben, behoeven wij geen heerlijkheid in onze personen te zoeken, maar moeten veeleer de leer van Paulus geloven, dat het een getrouw woord is, dat onze Heere Jezus Christus gekomen is, om de arme zondaars zalig te maken (1 Tim. 1 : 15).

Daarom, wanneer wij de vruchten van het lijden en de dood van Christus overleggen, moeten zich alle mensen verootmoedigen, en in zichzelf niets dan gebrek en schaamte vinden, opdat God alzo de schat Zijner genade over hen ontsluit, geen andere reden hebbende om ons te helpen, dan dat Hij weet, dat wij in alle ellende vervallen zijn.

Dewijl dan deze moordenaar een mens was, welke geheel en al verlaten was, en God hem zo onvoorzien geroepen heeft, toen onze Heere Jezus Christus Zijn lijden en dood aan hem ten koste gelegd heeft, welke Hij voor geheel het menselijk geslacht geleden heeft, behoort ons dit te meer te versterken. Het is dan ook niet nodig, dat God de hand reikt aan degenen, die dit schenen waardig te zijn en die enige verdiensten of die in enige eer of waardigheid bij de mensen waren; Maar als Hij de arme verdoemde zielen uit de afgrond der hel trekt, als Hij zich barmhartig betoont over degenen, die van alle hoop des levens uitgesloten waren, ziet, dan merkt men, waarin zijn heerlijkheid blijkt. En dit behoort ons een toegang tot de zaligheid te geven; want de huichelaars, hoewel zij bekennen enigszins in de genade Gods gehouden te zijn, sluiten zichzelf, door hun opgeblazenheid, de deur toe. Zij zijn zo opgeblazen van hovaardij, dat zij zich niet tot onze Heere Jezus Christus begeven kunnen.

Zo zullen wij dan al dadelijk bij ons zelf besluiten, dat Jezus Christus de arme zondaars tot Zich roept, die in zichzelf niet dan alle beschaamdheid vinden en dat Hij de armen uitgereikt heeft, om hen te ontvangen; want indien wij dit niet doen, zullen wij nooit vrijmoedigheid hebben om tot Hem te komen. Maar als wij wel verzekerd zijn, dat de alle-ellendigsten de zaligheid, welke Hij voor hen verkregen heeft, toekomt, indien zij zich voor zodanigen erkennen, zich verootmoedigen, geheel beschaamd zijn en zich schuldig oordelen, (gelijk zij ook zijn), voor het gericht Gods, dan ook zullen wij een gemakkelijke toegang hebben, om de rechtvaardigheid deelachtig te worden, welke ons hier wordt aangeboden en door welke wij gunst en genade voor God verkrijgen.

Hierboven wordt er gezegd: dat er van de zesde tot de negende ure duisternis geweest is. Ik spreek alzo buiten de gewone wijze; want wij zouden zes uur en negen uur zeggen; Maar de evangelist heeft de algemene gewoonte van die tijd gevolgd. Als hij zegt: het derde uur zo meent hij niet om drie uur, gelijk wij, maar het tweede gedeelte van de dag. En in het geheel zijn hier twee dingen op te merken. Vooreerst: dat men de uren anders telde, dan wij nu doen. Men begon de dag met de opgang, en eindigde die met de ondergang der zon, in plaats dat wij vier en twintig uren voor de dag rekenen, beginnende van de ene middernacht tot de andere. Zo moest dan ook het uurwerk anders dan bij ons gesteld worden, in zodanige voege, dat des zomers de uren langer waren dan 's winters; nadat de dagen korter of langer waren, daarna moesten ook de uren zijn. Ten andere dienden wij te weten, dat zij de dag in vier delen verdeelden, en van drie tot drie uur het vierde gedeelte des daags hadden. Elk gedeelte had de naam van het uur van zijn begin. Alzo wordt geheel de tijd van de opgang der zon tot het tweede gedeelte van de dag de eerste ure genoemd. Het tweede gedeelte,

dat tot de middag strekte, werd de derde ure genoemd. De zesde ure begon met de middag en duurde tot drie of vier uur daarna. En het andere gedeelte daarna duurde tot de zon onderging en de dag geëindigd was. Ziedaar waarom door een der evangelisten gezegd wordt, dat Jezus Christus omtrent de derde ure gekruisigd is geworden (Marcus XV : 25), en dat hier gezegd is, dat het omtrent de zesde ure was.

Onze evangelist zegt, dat het van de zesde tot de negende ure donker geweest is; want onze Heere Jezus Christus werd tussen de derde en de zesde ure gekruisigd. Hij werd door Pilatus omtrent de derde ure veroordeeld en Marcus bedoelt het laatste van de derde ure en niet het begin, als hij de tijd beschrijft, dat onze Heere Jezus naar Golgotha geleid werd en Hij aan het kruis tot de negende ure is geweest, toen de dag begon te eindigen.

Alzo is het geloofwaardiger, dat onze Heere Jezus niet meer dan drie uren aan het kruis gehangen heeft, welke tijd het over de hele aarde donker is geweest, te weten: over het Joodse land.

Het is geen algemene verduistering der gehele wereld geweest; dit zou het wonderwerk, hetwelk God bewijzen wilde, zeer hebben gering gemaakt; want men zou deze aan de loop der natuur hebben toegeschreven. Er zijn ook niet veel geweest, die verstaan hebben, dat Hij in andere landen zou geweest zijn, en men mag van hen, welke daarvan gewag gemaakt hebben, met recht wel kwaad vermoeden hebben.

Maar hier wordt Judea met duisternis bedekt en in welke tijd? Omtrent 3 uren in de namiddag, wanneer de zon nog ver van haar ondergang (gelijk men die noemt) verwijderd is. Maar het is nodig, dat het buiten de loop der natuur duister is, om hen allen verbaasd en verslagen te doen zijn. Vele mensen menen echter, dat dit tot een teken der vervloeking geschied is, alsof God de Joden enig gevoel van dit schandelijk feit, dat zij bedreven hadden, wilde doen hebben, en alsof Hij hen met dit zichtbare teken wilde te kennen geven, dat alle schepselen zich voor zulk een verschrikkelijke daad, namelijk dat Jezus alzo ter dood werd overgeleverd, verbergen moesten. Maar wij moeten opmerken, dat de dood van onze Heere wel voor een vreselijke misdaad moet gehouden worden, voor zoveel de Joden betreft, en zodanige schandelijke overtreding heeft God grotelijks mishaaagd, dewijl zij alle anderen te boven gaat.

En indien wij in waarheid een moord en diergelijke dingen haten, wat zal het dan zijn, wanneer wij aan de Zoon Gods denken; dat de mensen zo uitzinnig zijn geweest, dat zij Hem, die de Fontein des levens was, hebben willen te niet doen, dat zij zo vermetel geweest zijn, dat zij Zijn gedachtenis hebben willen vernielen, door Wie wij geschapen zijn en door Wiens kracht wij bestaan.

Echter is daarom de dood van onze Heere Jezus Christus niettemin een offerande van goede reuk geweest; want wij moeten altijd bedenken, dat het de verzoening van de wereld is geweest (Eféze 5.)

Voorts is de duisternis geschied, opdat de zon getuigenis gaf van de goddelijke en hemelse Majesteit van onze Heere Jezus Christus. Hoewel Hij alleen voor dat ogenblik voor de mensen niet alleen vernederd en veracht, maar ook zelfs vernietigd was, gelijk Paulus dat zegt (Fil. 2 : 7), bewijst de zon Hem eer, en tot een teken daarvoor verbergt zij zich. Daar dit dan alzo is, zullen wij weten dat God, opdat de

boze geen uitvlucht had, gewild heeft, dat Jezus Christus in Zijn dood een Koning over alle schepselen bewezen werd, en dat de overwinning, waarvan de apostel Paulus spreekt (Col. II : 15) van toen af is begonnen, als hij zegt, dat Jezus Christus aan het kruis getriomfeerd heeft. Het is wel waar, dat Hij hiermede bedoelt, dat Hij de verbondsbrief, welke ons tegen was, verscheurd heeft, dat Hij ons voor God ontslagen heeft, en de duivel door dit middel is overwonnen geworden; echter wordt dit alles door deze zonsverduistering bewezen.

Intussen werden de Joden door hun onwetendheid, ja, door een boze en onverstandige onwetendheid, overwonnen, alsof zij door de duivel bezeten en monsters tegen de natuur geworden waren. Ziedaar dan in het geheel, wat wij te onthouden hebben als er van de duisternis gesproken wordt, die er geschied is. Het is maar al te waar, dat wij door het lijden en de dood van onze Heere Jezus Christus verlicht zijn; want hoe zou het Evangelie ons anders de weg der zaligheid wijzen? hoe zouden wij anders verlicht zijn om tot God te komen, indien de Zoon van God met de vrucht en kracht van Zijn dood ons niet werd aangeboden. Jezus Christus is dan waarachtig de Zon der gerechtigheid, omdat Hij ons door Zijn dood het leven verworven heeft, maar de Joden zijn van deze vrucht beroofd. En indien de zon verduisterd is, zo worden zij overtuigd, dat zij geheel verworpen waren en hen geen leer tot zaligheid meer te pas kon komen, omdat zij door hun boosheid alles hadden willen vernielen, wat hen enige hoop kon geven. Die hoop toch bestond geheel in de Middelaar, die zij door hun boosheid en ondankbaarheid hebben getracht te vernietigen. Zo was er dan wel oorzaak, dat zij desgelijks van alle verlichting der zaligheid beroofd werden, opdat de gramschap Gods op zichtbare wijze over hen verscheen.

Nu volgt er, dat onze Heere Jezus geroepen heeft: *Mijn God! Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten?* (Ps. 22: 1). Mattheus en Marcus verhalen deze woorden van onze Heere in het Syrisch, hetwelk uit de tweeëntwintigste Psalm genomen is. De woorden zijn echter door de evangelisten niet geheel verhaald, zoals de tekst van de Psalm is; zelfs het woord *Eli* dat mijn God! wil zeggen, zien wij dat Marcus *Eloe* gebruikt. Dit geschiedt echter door de verdorvenheid der talen, gelijk wij hiervoor reeds hebben gezegd; want de Joden uit Babylon weergekeerd zijnde, hebben hun taal nooit zo volkomen of zuiver gehad als voor hun ballingschap. Hoe dit is, het is zeker, dat deze klaagwoorden uit het eerste vers van de tweeëntwintigste Psalm genomen zijn. En God heeft opmerkelijk gewild, dat dit in tweeërlei taal geschreven werd, om te bewijzen, dat het een gewichtige zaak is, waarop wij wel mogen letten.

En in waarheid, tenzij wij denken, gelijk enigen doen, dat onze Heere Jezus op menselijke wijze, en niet volgens zijn gemoed of geneigdheid gesproken heeft, moeten wij hier wel bewogen worden en onze zinnen er wel op gevestigd zijn, wanneer Jezus Zich beklaagt, dat Hij alzo door God Zijn Vader verstoten en verlaten is. Het is een al te dwaze redenering, dat men zeggen zou, dat onze Heere Jezus geen benauwdheid noch zorgvuldigheid in Zijn hart zou gehad hebben, maar dat Hij slechts gezegd had: men meent dat ik verlaten ben. Die zodanige uitlegging zoeken, tonen, dat ze niet alleen onwetend, maar geheel onverstandig zijn. Zij lasteren nochtans desniettemin, gelijk als bandhonden tegen God. En van allen, die zo spreken, is het zeker, dat zij niet meer de vreze Gods hebben, dan honden en onredelijke dieren, want

zij weten niet hoe duur hun zaligheid de Zoon van God is komen te staan. En wat erger is, zij spotten daarmee als verachters, gelijk zij dan ook zijn.

Zo moeten wij dan voor een zekere zaak besluiten, dat onze Heere Jezus in zodanige uiterste benauwdheid gekomen zijnde, ja, als zij, die op het hoogste gepijnigd worden, met luide stem geroepen heeft: *Mijn God! Mijn God! waartoe hebt Gij Mij verlaten?*

Hiervoor hebben wij gezegd, dat de geschiedenis van 's Heeren dood een gewone zaak zou zijn, indien wij de gehoorzaamheid, welke Hij God Zijn Vader bewezen heeft, niet in aanmerking nemen, Maar hier is het nog het zonderlingste, dat wij dienden in acht te nemen, wanneer wij van onze zaligheid willen verzekerd zijn, namelijk: indien wij veel overtredingen, misdaden en zonden tegen onze God bedreven hebben dit alles zal begraven wezen, omdat onze Heere Jezus Christus ons, door Zijn gehoorzaamheid gerechtvaardigd en voor God Zijn Vader aangenaam gemaakt heeft. Maar waarin is deze gehoorzaamheid anders gelegen, dan daarin, dat, hoewel Hem de dood hard en vervaarlijk viel, Hij nochtans heeft bewezen onderdanig te zijn? Indien er geen zwarigheid of tegenkanting in gelegen was, was het geen gehoorzaamheid, Maar dewijl onze Heere Jezus een natuurlijke vrees voor de dood had, ja zelfs, dat het Hem een verschrikkelijke zaak was, Zich Zelf voor de rechterstoel Gods, in de naam van alle arme zondaars, te stellen (want Hij had daar zoveel als ons aller last te dragen) en nochtans niet nagelaten heeft, Zichzelf deze verdoemenis voor ons te onderwerpen, zo zien wij in Hem een volmaakte gehoorzaamheid, en hebben hierin wel oorzaak om Hem te loven, gelijk de apostel in de Zendbrief aan de Hebreëen dat zegt:: dat onze Heere Jezus Christus in Zijn vrees is verhoord geweest (Hebr. 7 : 8). Maar hoe dit zij, Hij heeft een lijden geleden, dat zeer zwaar en hard was, ja alle menselijke geneigdheid weerstond. Het was dan nodig, dat God Zijn Vader Hem zodanig oefende, opdat Zijn gehoorzaamheid bekend werd. Zo zien wij dan, dat de apostel klaar en duidelijk uitdrukt, dat het nodig was, dat onze Heere Jezus van vrees verbaasd werd; anders zouden wij de waardigheid dezer offerande, waardoor wij verzoend zijn, niet weten. En Petrus bewijst ook, dat onze Heere Jezus niet alleen in het lichaam, maar ook in de ziel geleden heeft, als hij zegt: dat Hij tegen de pijnen des doods gestreden heeft (Hand. 2 : 24).

Het is waar, dat de Schrift menigmaal zegt, dat wij door het bloed van Christus Jezus verlost zijn, omdat Hij Zijn lichaam ten offerande gegeven heeft. Daarom wordt er ook gezegd, dat Zijn vlees onze spijs en Zijn bloed een geestelijke drank is (Johannes VI : 55). Maar dit wordt ten aanzien van ons onverstand gezegd; want omdat wij niet verstaan, trekt ons de Heilige Geest tot hetgene, wat in de dood van onze Heere Jezus Christus zichtbaar is, opdat wij daarin een zeker onderpand voor onze zaligheid hadden.

Evenwel geschiedt dit niet, om alles wat in enige andere stukken bewezen is, uit te sluiten; Maar inzonderheid om dit artikel te verminderen, dat het lijden en de dood van onze Heere Jezus Christus, om de zonde der wereld weg te nemen, gans niet gediend zou hebben, anders dan omdat hij gehoorzaam is geweest, Zichzelf tot in zodanige verschrikkelijke dood verootmoedigende; en dat Hij, gelijk ik gezegd heb, gehoorzaam is geweest. Niet dat Hij zonder gevoel was, maar dat Hij, hoewel hij grote

en verschrikkelijke smarten te dragen had, nochtans onze zaligheid vóór die allen gesteld heeft.

Ziet dan, wat wij hier te onthouden hebben, namelijk dat de Zoon van God niet alleen in Zijn lichaam zo wrede dood geleden heeft, gelijk wij hier voor gezien hebben, maar dat Hij in waarheid gevoel heeft gehad, alsof Hij van God verlaten was; want Hij droeg in waarheid onze last, gelijk wij gezegd hebben. En Hij moest gevoelen, aan hoedanige veroordeling de zondaars onderworpen waren; want wij zijn door onze zonden zoveel als van God vervreemd, Hij moet zich van ons keren, en wij moeten gevoelen, dat Hij ons zoveel als verworpen heeft.

Ziehier wat de zondaars eigen is. Jezus Christus is door God Zijn Vader nooit verworpen geweest: dat is een zekere zaak; nochtans heeft Hij deze benauwdheden moeten lijden, en moest Hij dapper strijden, om die te overwinnen, opdat wij nu de vrucht dezer overwinning mochten genieten. Zo hebben wij dan te onthouden, dat, wanneer onze Heere Jezus in deze benauwdheid is geweest, alsof God Zijn Vader Hem alle hoop des levens ontnomen had, zulks geschied is, dewijl Hij daar in onze plaats was, dragende de vervloeking onzer zonden, welke ons van God scheidde. Want waarin anders is onze zaligheid gelegen, dan dat wij door de genade Gods levend gemaakt en door Zijn klaarheid verlicht worden? Hij is de Fontein des levens en alles goeds, en onze zonden maken een grote afscheiding tussen Hem en ons. Het was dan nodig dat Jezus Christus dit gevoelde.

Laat ons nu zien, wat men hiertegen zeggen kan. Is het mogelijk dat Jezus Christus zodanige smarten geleden heeft, aangezien in Hem niet dan alle volmaaktheid was? Het schijnt dat dit Zijn geloof en al hetgeen wij van Hem geloven moeten, vermindert, namelijk, dat Hij zonder enige vlek of smet is geweest. Maar het antwoord is gereed; want als Hij van de satan is aangevochten geweest (Matth. 4 : 5), zo is het waarachtig, dat Hij dit vermoeden heeft gehad, dat Hij op het hoogste van de toorn en naar Zijn menselijke natuur deze bedreiging onderworpen was. Dit heeft nochtans Zijn goddelijke kracht niet verminderd, maar heeft veel meer oorzaak, om Zijn goedheid jegens ons te loven, dewijl Hij zich, om onzer zaligheid wil, aldus vernederd heeft.

Nu wordt hier gezegd, dat Hij geroepen heeft: *Mijn God! Mijn God! waartoe hebt Gij Mij verlaten?* Het is zeker dat Jezus Christus naar Zijn Godheid zodanig gevoelen niet kon hebben. Neen, geenszins! dan wanneer het nodig is geweest, dat Zijn Godheid voor het lijden en de dood die Hij smaken moest, plaats gemaakt heeft en geweken is. Zie hier dan, dat de kracht van onze Heere Jezus zich voor een tijd als verborgen heeft gehouden, totdat Hij alles volbracht had, wat tot onze zaligheid nodig was.

Laat ons nog opmerken, dat deze klacht, smart en vrees, waarvan wij nu spreken, naar de mens, het geloof van onze Heere Jezus Christus geenszins verminderd heeft, want voor zoveel Hij mens was, heeft Hij geheel Zijn vertrouwen op God gehad, gelijk wij dit gezien hebben en dat onlangs genoegzaam verhandeld is, want Hij heeft het voorbeeld van een volmaakt, volkomen en waarachtig geloof gegeven. Maar nu wordt hier gezegd dat Hij zo benauwd is geweest, dat het scheen, dat Hij door God Zijn Vader verlaten was. Nochtans is Zijn geloof altijd volmaakt, en nooit in geen wijze vertwijfeld of overwonnen geweest. Hoe zegt Hij dan: waartoe hebt Gij Mij verlaten? Het is uit natuurlijke beweging.

Ziedaar dan, hoe onze Heere Jezus Christus, naar de zwakheid zijner mensheid, zoveel als door God Zijn Vader schijnt verlaten te zijn; nochtans houdt Hij niet op van op Hem te vertrouwen. Zo hebben wij dan in deze woorden twee zaken op te merken, die op het eerste aanzien tegen elkander schijnen te strijden en nochtans zeer wel overeenkomen. Als Hij zegt: Mijn God! Mijn God! en het alzo herhaalt, bewijst Hij daarmee de gestadigheid Zijns geloofs. Hij zegt niet Waar is God? hoe verlaat Hij Mij! maar Hij begeeft zich tot God. Zo moet Hij wel verzekerd zijn, dat Hij bij God Zijn Vader, altijd een gunstige toegang vinden zal.

Zie hier dan, zeg ik, een zeker en ontwijfelbaar getuigenis van het geloof van onze Heere Jezus Christus, wanneer Hij in het midden der benauwdheden en angsten niet ophoudt God Zijn Vader te noemen, en dat niet met geveinsdheid, maar omdat Hij geheel verzekerd was, dat Hij Zijner zou genadig zijn, wanneer Hij Hem aanriep. Ziehier, zeg ik, hoe zich het geloof van onze Heere Jezus Christus genoegzaam verklaart. Intussen herhaalt Hij het, omdat het een zware strijd was, alsof Hij al de aanvechtingen des duivels verachten wilde en versterking des geloofs zocht, opdat Hij, in de aanroeping des Heeren, altijd volhardde.

Maar Hij zegt ook desgelijks: *waartoe hebt Gij Mij verlaten?* Ja, zoveel als Hij naar de mensheid kan gewaar worden; want Hij moest zover komen, gelijk wij gezegd hebben, niet om overwonnen te worden, maar omdat het onmogelijk was, dat Hij door de pijnen des doods zou gehouden worden, zoals Petrus betuigt (Hand. 2 : 24), dat is, dat Hij daardoor, gelijk een arm mens, die de moed geheel verloren heeft, overweldigd en verkracht zou worden. Het was onmogelijk, zegt Petrus; en alzo is de overwinning midden in de strijd geweest. En dit is om onze Heere Jezus Christus des te meer groot te maken.

Dit is David ten dele overkomen; want het is zeker, dat hij in het midden zijner benauwdheden, hoe groot ze ook waren, niet opgehouden heeft God aan te roepen, ja, op Hem te vertrouwen. Maar omdat hij een zwak mens was, is zijn geloof meermalen geknakt geweest, gelijk hij dat bekent.

In onze Heere Jezus Christus is echter een bijzonder aanzien, waarvan wij op zondag gehandeld hebben, namelijk: dat al Zijn geneigdheden wel geschikt zijn geweest, om Zijner volmaaktheid wil, en dat in Hem geen verderfelijkheid der natuur was, gelijk het wel menigmaal in ons gebeurt, dat onze benauwdheden, pijnen en zorgen, wel uit een goede zaak spruiten, maar nochtans altijd met enig gebrek gemengd zijn, daarom, dat al onze neigingen verdorven zijn. Maar in onze Heere Jezus Christus is geen ongeschiktheid of onbehoorlijke beroering geweest. Zo volgt dan daaruit, dat Hij geenszins zodanig door benauwdheid is overvallen geweest, dat Hij niet altijd volkomen zijn vertrouwen op God zou gehad, Hem aangeroepen hebben en vast en gestadig bij Hem gebleven zijn, zekerlijk wetende, dat Hij Hem tot het einde toe zoïi verlossen.

Daarenboven wordt er gezegd, dat enigen van die daarbij stonden, er mee gespot hebben: deze *roept Elias! laat ons zien, of Elias Hem te hulp komen zal!* Men heeft gemeend, dat enigen van de soldaten welke niet van de wet wisten, dit gezegd hebben; Maar dit is een slecht misverstand; want die wisten niet, wat van Elias was. Zo is er dan niet aan te twifelen, of deze lastering werd door de Schriftgeleerden gesproken,

welke in de wet ervaren waren. Hebben zij dan zichzelf bedrogen, om hetgeen onze Heere Jezus Christus zei? Geenszins; want de profeet, die hier bedoeld wordt, wordt niet alzo genoemd. De naam had hen dan niet bedrogen, daar niets hen hieraan kan doen twijfelen, te meer, daar het woord Elias op een andere wijze werd uitgesproken en het woord Eli (hetwelk wil zeggen: *mijn God!*) algemeen in gebruik was. Het is dan uit opzettelijke boosheid en onbeschaamdheid geschied.

En zo ons dit vreemd mocht toeschijnen, wij hebben heden nog desgelijks te aanschouwen. Wij hebben de papisten, die door hun achterklap verkeren en verdraaien, alles wat wij leren, dat is: alles wat uit de reine waarheid Gods getrokken is, en dat met opzet, om onze leer bij de arme eenvoudige mens verachtelijk te maken, welke niet horen, wat wij dagelijks leren. Zij verergeren dan vals en verdraaien opzettelijk, alles wat wij zeggen, alleen om hun leugens een zekere kleur te geven en de onwetende daarover te onderhouden. Ziedaar hoe de vijanden Gods, door de satan bezeten, de woorden van onze Heere Jezus Christus, door opzettelijke boosheid verdraaid hebben, en hoe men heden ten dage, om zo te zeggen, zulks onder het Pausdom ziet.

Maar niet alleen in het Pausdom wordt men zulks gewaar, ook onder ons zijn nog zulken, welke zeggen, dat wij te verstaan geven, dat onze Heere Jezus Christus gewanhoopt heeft, wanneer wij zeggen, dat Hij de benauwdheden des doods heeft geleden, en Hij als in de afgrond is verzonken geweest, omdat Hij de last onzer zonden droeg, en in onze plaats gesteld werd. Maar dit heeft de standvastigheid Zijns geloofs niet verminderd, noch is oorzaak geweest, dat hetzelfde niet altijd in zijn geheel gebleven zou zijn. En dit gespuis, dat nochtans belijdenis van het Evangelie doet, laat evenwel niet na, ons dagelijks met opzet te lasteren, waarin zij zich betonen, onwaardiger te zijn, dan zij, van wie hier gesproken wordt. Ziende dan, dat de duivel nu nog de tongen van zijn onderdanen scherpt, en een ieder met zodanige dierlijke onbeschaamdheid, zijn vergif tegen de zuiverheid der leer uitspuwt, zal het ons niet vreemd schijnen, dat de woorden van onze Heere Jezus Christus zo verdraaid worden, maar zullen wij deze lastering geduldig dragen, God biddende (gelijk in de twaalfde Psalm gezegd is): dat Hij deze boze tongen, welke vol verachting en lastering zijn, uittrekke (Ps. 12 : 4), dewijl zij niets zoeken, dan Zijn naam te schelden, en Zijn eer te verdonkeren. —

Hierna verhaalt de evangelist, dat daar een vat vol edik stond, maar dat het, gelijk wij gezien hebben met gal gemengd was, en dat men een riet genomen heeft; of (gelijk Johannes zegt) een hysopengaarde, om verder te reiken, en dat ze een sponsje aan het einde vastgemaakt hebben, om die tot aan de mond van onze Heere Jezus Christus te brengen. De apostel Johannes spreekt hier openhartiger; want hij zegt, *dat onze Heere Jezus Christus, wetende dat het alles volbracht was, zeide dat Hij dorst had en daarna uitgeroepen heeft: Het is gedaan, het is alles volbracht!*

Ziehier dan wat wij te onthouden hebben, wanneer de Zoon van God deze drank gegeven wordt, namelijk: dat Hij niet begeerd heeft, te drinken als een die dorst had, want Hij weigerde het, gelijk wij horen. En waarom? Deze drank wordt gegeven, om het leven te verkorten, en onze Heere Jezus Christus heeft in alles en overal met stilheid en lijzaamheid na de ure zijns Vaders willen wachten; daarom moeten wij

deze woorden zo verstaan, dat onze Heere Jezus Christus verklaard heeft, dat er, tot onze zaligheid niets meer ontbrak, dan dat Hij van deze wereld scheidde, en Zijn ziel, God over te geven; hetgeen Hij bereid en gewillig was, te doen. Ziende dan, dat Hij Zich in Zijn ambt als Middelaar volkomen gekweten en dat Hij alles gedaan had, wat nodig was, om de toom Gods jegens ons te stillen, en wetende, dat de genoegdoening onzer zonden volbracht was, heeft Hij deze drank willen eisen.

Wij hebben hier een zonderlinge en opmerkelijke reden, als Hij zegt, dat het alles volbracht is. Het is zeker, dat onze Heere Jezus van geen geringe of algemene zaak spreekt; maar dat Hij weet, dat wij in Zijn dood alles hebben wat ons nodig is, om toegang tot God te hebben en genade bij Hem te verkrijgen. Niet dat Zijn opstanding hierdoor uitgesloten wordt; maar het is, alsof Hij zeide, dat Hij Zijn ambt getrouw bediend heeft, en dat Hij niet gekomen is om een gedeeltelijke Zaligmaker te wezen, maar dat Hij Zijn last, die Hem bevolen was, tot het einde toe volbracht heeft; en Hij alzo van de wil van God Zijn Vader niets nagelaten heeft.

Daar dit dan alzo is, zo worden wij vermaand, dat wij ons vertrouwen volkomen op onze Heere Jezus Christus stellen zullen, wetende, dat al de delen onzer zaligheid, door hetgeen Hij gedaan en geleden heeft, volbracht zijn. Ziehier dan, waarom ook Zijn dood een eeuwige offerande genoemd wordt, door welke de uitverkorenen en gelovigen Gods geheiligd worden. Willen wij dan enige zekerheid hebben, dat God onze Vader is? Willen wij dan enige vrijheid hebben, om Hem aan te roepen? Willen wij volkomen verzekerd zijn dat wij voor rechtvaardig gehouden worden? dan betaamt het ons ook in Jezus Christus te blijven, niet her- en derwaarts te lopen, en te bekennen, dat in Hem al onze volmaaktheid gelegen is.

Die dan andere hulp begeren en die ze hier en daar zoeken, om aan te vullen, wat aan het lijden en de dood van onze Heere Jezus Christus ontbreekt, verzaken openlijk de kracht, waarvan wij hier spreken, in het kort: zij treden het bloed van onze Heere Jezus Christus met voeten, want zij onteren het.

En wat is er nu toch in het gehele Pausdom anders dan een verzaking van het lijden en de dood van onze Heere Jezus Christus? Gelijk zij menen, door het doen van vele goede werken, genade voor God te verwerven, is het zeker, dat zij verzaken, wat door onze Heere Jezus Christus gezegd is: het is alles volbracht. En dat het zó is, dat zij daardoor de zaligheid van God menen te verkrijgen, en de vergeving hunner zonden te verwerven, blijkt uit hun daden; of waarom geven zij zich dan aan hun dwaze vroomheid over? Een iegelijk bedrijft zijn zotternij op zijn eigen wijze, in zodanige voege, dat zo vele vroomheden, als men in het Pausdom weet, zo vele lasteringen zijn, waardoor men het woord van onze Heere: het is alles volbracht! wil te niet doen. Wat is er dan nodig? Dat wij zeker weten, dat er niet een druppel deugd of verdiensten in ons is, tenzij wij ons tot deze Fontein begeven waarin alle volheid gelegen is. Zo moet ons geloof in Jezus Christus berusten, en dat wij voor alles weten, dat als Hij Zich ter offerande overgeeft, zulks is om ons voor eeuwig te verlossen en heilig te maken, gelijk de schrift zegt. Zo zullen wij dan anders geen offerande hebben dan deze.

Het is wel waar, dat de duivelse afgrijselijkheden der mis een dagelijkse offerande genoemd worden, en dat men zegt, dat onze Heere Jezus Christus Zichzelf wel heeft opgeofferd, om vergeving onzer zonden te verkrijgen, maar dat Hij toch nog dadelijk

moet worden opgeofferd. Maar dit is een merkbare godslastering, omdat men in de bediening van onze Heere Jezus Christus treedt. Onze Heere Jezus Christus is belast, dat hij alleen een eeuwige offerheer wezen zal, ja, met een eed, die God doet, dat Hij het eeuwig wezen moet (Ps. 110 : 4; Hebr. 7 : 21).

Wanneer dan de sterfelijke mensen zich zelf indringen, om zich voor God nog te vertonen en Christus Jezus te offeren, beroven zij Hem dan niet van de eer, die Hij voor zichzelf alleen behoudt en die geen schepsel kan worden toegeschreven? Daar dit dan also is, zo zien wij hoe deze arme verblinde mensen, terwijl zij menen, met God een verdrag te maken, Zijn toom en Zijn gramschap tegen zich verwekken, verzakende het lijden en de dood van onze Heere Jezus Christus. En des te meer moeten wij de genade van onze God groot maken, dat Hij ons uit zulk een afgrond getrokken heeft, dat, als wij hebben gemeend, tot Hem te komen, wij hen dan merkkelijk veracht hebben; want men berooft zichzelf van Hem en van de vrucht van Zijn dood en Zijn lijden, wanneer men andere offeranden zoekt, dan die Hij in Zijn persoon gedaan heeft. Ziehier dan wat wij te onthouden hebben.

Nu is er gezegd, dat Hij weer met luider stem geroepen en de Geest gegeven heeft. Deze uitroep is geweest, in Uw handen beveel Ik Mijn Geest of Mijn ziel. Hierin zien wij, dat onze Heere Jezus alzo tegen de pijnen des doods gestreden heeft, dat Hij van toen af aan de overwinning gehad heeft en juichen kon, als die het aller-zwaarste overwonnen had. En dit komt ons toe, dat wil zeggen; wij moeten het onszelf ten voordeel gebruiken; want wij zijn verzekerd, dat de Zoon van God niet alleen voor ons gestreden heeft, maar dat de overwinning, welke Hij ons verworven heeft, ons toekomt en wij nu geenszins in de dood behoren bevreesd te zijn, wetende dat de vervloeking Gods, die verschrikkelijk was, weggenomen is, en dat de dood, in plaats van ons dodelijk te wonden ons tot een geneesmiddel dient, om de ingang tot het leven te geven.

Gelijk Hij dan vroeger naar het voorbeeld van David zei: *Mijn God! Mijn God! waartoe hebt Gij Mij verlaten?* zo neemt Hij nu ook het gebed van David over: *Ik beveelt U Mijn Geest* (Ps. 31 : 6). Het is wel waar, dat David dit in het midden der gevaren sprak, alsof hij zei: Heere! neem mij in Uw bescherming, want mijn ziel is in Uw handen en als op de vlucht, ik zie, dat ik tot alle ongeluk vervallen ben; mijn leven hangt als aan een draad; daar blijft mij niets meer van over, dan dat Gij mij in Uw bescherming neemt. Zo maakt David door dit gebed, God tot zijn beschermer. Intussen heeft Hij in de dood zelf niet nagelaten God aan te roepen, en Zichzelf te verzekeren, dat God altijd de Verlosser der gelovigen is, niet alleen om ze in deze wereld te beschermen en te behoeden, maar ook dan, wanneer Hij ze tot zich opneemt. Dit is de zonderlingste bewaring, die God ons doet, dat wij, van deze wereld weggenomen zijnde, onder Zijn vleugelen verborgen zijn, om zijn tegenwoordigheid te genieten, gelijk Paulus zegt (2 Cor. V : 8). Onze Heere Jezus Christus, dit gebed uitsprekende, toont, dat Hij gerust sterft, al de aanvechtingen, welke Hij om onzentwil te lijden had, overwonnen hebbende, en alreeds juichte in onze naam, in de zaligheid. Hij bewijst ook desgelijks' dat God Zijn Zaligmaker is, en dat Hij Zijn ziel, als een goede schat, bewaart; want dit brengt het gebed mee, als Hij zegt: *Mijn God! Gij zult de bewaarder van Mijn ziel zijn, ook na Mijn dood!* Als onze Heere Jezus Christus alzo spreekt, is het zoveel, alsof Hij ons allen verzekerde, dat wij niet kunnen dwalen,

wanneer wij ons God overgeven, dewijl Hij zich verwaardigt, de zorg voor ons te dragen, opdat Hij ons beschermen zal, en dat wij nimmer vergaan zullen, zó onder Zijn hand zijnde.

Wij hebben desgelijks in aanmerking te nemen, dat Jezus Christus, zeggende: *Mijn God! Ik beveel U Mijn Geest!* dit voordeel verkregen heeft, dat Hem door Stefánus, in het zevende hoofdstuk van de Handelingen der apostelen wordt toegeschreven, namelijk: dat Hij tot Bewaarder aller zielen wordt gesteld; want hoe spreekt Stefánus in Zijn dood? *Heere Jezus! Ik beveel U mijn Geest!* (Hand. 7 : 59). Ziedaar dan hoe Stefánus de vrucht bewijst, van het gebed dat Jezus Christus gedaan heeft, te weten: dat wij ons nu tot Hem begeven kunnen, en dat wij het ook doen moeten, tonende dat, dewijl Hij ons van God de Vader tot een Herder gegeven is, wij noch in het leven, noch in de dood, bevreesd mogen wezen, wetende dat het ons alles ten beste gedijt, en tot ons voordeel veranderen zal, gelijk Paulus zegt (Phil. I : 21); dat wij Jezus Christus hebbende, overal gewin zullen vinden, en dat wij noch om leven noch om de dood verontrust zullen zijn, daar het ons alles voordelig zal wezen.

Laat ons dan nu leren, dat, als wij voor de dood benauwd worden, onze Heere Jezus Christus de prikkel heeft weggenomen, die ons dodelijk tot aan het hart kon wonden, dat ons de dood niet meer schadelijk zal zijn, en dat, als onze Heere Jezus, wanneer Hij Zijn ziel, God Zijn Vader, bevolen heeft, dit niet alleen is geweest, om in Zijn persoon behouden te zijn, maar opdat Hij de genade mocht verkrijgen, dat de onze desgelijks, uit kracht van dit gebed, mochten bewaard worden, en dat wij onze toevlucht tot Hem nemen, als tot Degene, onder Wiens bescherming wij niet vergaan kunnen, gelijk Hij dat bewijst. Ziedaar dan de overwinning, waarvan wij gesproken hebben, en welk voordeel zij ons alreeds aanbrengt; want onze Heere Jezus Christus bewijst ons, hoe kostelijk Zijn dood is geweest, als Hij zo vrijmoedig tot God Zijn Vader gaat, om ons tot Hem te leiden en de weg te wijzen.

Maar het zonderlingste is, dat wij het voordeel kennen, hetwelk ons daarvan toekomt. Dewijl Hij het verbond, dat tegen ons was, verbroken heeft, heeft Hij ons volkomen genoegdoening voor onze zonden verworven, zodat wij ons voor God Zijn Vader kunnen vertonen, en de dood zelf ons geen kwaad of schade meer doen kan.

En hoewel wij nog vele dingen in ons zien, die ons angstig konden maken, dat wij onze armoede en onze ellende gevoelen, zullen wij nochtans niet mogen nalaten, ons in Hem te beroemen, die Zich, om onzentwil, also vernederd heeft, opdat wij met Hem verheven worden. En ofschoon van der mensen zijde, niet dan alle smaad geschied is, terwijl Jezus Christus aan het kruis hing, heeft God echter van toen aan gewild, dat Hij door Pilatus tot Koning der Joden verklaard werd. Alzo, hoewel het Koninkrijk van onze Heere Jezus Christus voor de wereld veracht is; zullen wij hetzelfde desniettemin voor de grond onzer heerlijkheid houden, en zeker weten, dat wij onder Zijn leiding, ofschoon in versmaadheid zijnde, nochtans wel gelukkig zullen zijn, omdat al de ellende, benauwdheden en de smaad, die wij verdragen, voor God veel heerlijker en kostelijker zijn, dan al der Koningen scepters, pracht en heerlijkheid, waarnaar de mensen haken. Ziedaar dan, hoe wij tot onze Heere Jezus Christus komen en bij Hem blijven moeten, opdat wij de waardigheid van Zijn rijkdommen weten. En inzonderheid, als Hij ons door Zijn evangelie leidt, moeten wij al het gemak

en de wellust van deze wereld verwerpen, ja, dezelve verfoeien, liever, dan zij ons van de zaligheid verleiden zouden, in het kort: wij moeten trachten, dat onze Heere Jezus Christus Zijn rechtmatige eer behoudt, en dat wij op onze weg niet gelijk zijn aan het wankelbare riet, dat door alle winden omgedreven wordt; maar dat wij op Hem gegrond zijnde, God aanroepen, wetende, dat ons zowel in het leven als in het sterven de overwinning gegeven wordt, waarover Hij alreeds getriomfeerd heeft, en dat wij, nog in deze wereld zijnde, Hem de eer geven, namelijk: dat wij bekennen, dat Hij alleen het is, die ons onderhoudt, hetwelk Hij doen zal, als wij waarachtig onze toevlucht tot Hem nemen. Hij zal het doen, zeg ik, en dat niet naar de algemene loop, maar op wonderbaarlijke wijze. Als wij in de afgrond des doods zullen verzonken zijn, zo is het Zijn ambt, ons daaruit te trekken en ons tot het erfdeel des eeuwige levens te brengen, hetwelk Hij ons zo duur gekocht heeft.

Wij zullen ons dan voor de hoge Majesteit van onze goede God, met belijdenis onzer zonden, verootmoedigen; Hem bidden, dat Hij ze ons meer, als ooit te voren, doe gevoelen, en dat ze ons zó zwaar mogen wegen, tot ons mishagen, dat wij met leedwezen tot onze God mochten weerkeren; en dat niet alleen voor een dag, maar met gedurig zuchten en wenen. Ook zullen wij Hem bidden, dat zolang wij in deze gevangenis der slavernij zijn, desniettemin, onze harten opgeheven hebbende, om ons gemeenzaam tot onze God te begeven, ziende, dat Hij tot barmhartigheid genegen is, en ons van Zichzelf daartoe noodt, niet wachtende, totdat wij Hem zoeken. En ziende, dat onze Heere Jezus Christus Zich niet alleen tot ons begeeft, om ons Zijn liefde te verklaren, maar dat Hij voor een tijd heeft willen vernederd zijn, opdat Hij ons verheffen mocht, zullen wij niet twijfelen, door het geloof daarnaar te verlangen, verwachtende, dat wij bij Hem allen zullen vergaderd worden.

Dat Hij ons niet alleen deze genade doe, maar ook alle geslachten der aarde!

TWAALFDE PREDIKATIE

DE BEGRAFENIS VAN ONZE HEERE JEZUS CHRISTUS.

Mattheüs 27 : 54 - 59

54. En er waren vele vrouwen van verre toeziende, die Jezus uit Galiléa nagevolgd waren en Hem gediend hadden.

55. Onder welke Maria Magdalena was, en Maria, Jacobs en Jozefs moeder, en de moeder der kinderen van Zebedeüs.

56. Toen het nu avond geworden was, kwam een rijk man van Arimathéa, met name Jozef, die ook een van Jezus' discipelen was;

57. Die ging tot Pilatus in en bad hem om Jezus' lichaam, en toen beval Pilatus dat men Het hem geven zou.

58. En Jozef nam het lichaam en wond Het in een zuiver kleet.

59. En leidde Het in zijn eigen graf, dat hij in een steenrots had doen houwen, wentelde een grote steen voor de deur van het graf en ging vandaar.

(Vertaling van Calvijn).

Wij hebben hierboven gezien, hoe onze Heere Jezus Christus de vruchten van Zijn dood aan de arme moordenaar bewezen heeft, die een arme, verdoemde ziel scheen te zijn. Indien dan allen, die te voren in het Evangelie onderwezen waren geweest, en er enige smaak van hadden gehad, van de Zoon Gods vervreemd waren geworden, als zij Hem zagen sterven, zou het schijnen, dat de predicatie van het Evangelie ijdel en onvruchtbaar zou zijn. Voorts weten wij ook wel dat de apostelen verkoren waren, om als eerstelingen der kerk te zijn.

Men had dan kunnen denken, dat het een onnodige verkiezing was geweest, dat zij tot dit ambt geroepen waren. Om dezer oorzaken wil wordt ons hier bewezen, dat ofschoon de apostelen gevlucht waren en daarin een verachtelijke zwakheid bewezen hebben, dat Petrus zelf onze Heere Jezus Christus verloochend en zichzelf als van de hoop der zaligheid afgesneden had, ja, dat hij waardig was, voor een verrot lid gerekend te worden, God nochtans niet heeft toegelaten, dat de leer, die zij tevoren ontvangen hadden, geheel dood zou zijn. Het is wel waar dat Mattheus de standvastigheid der vrouwen meer verzekert, dan die der mannen; Maar dit is daarom, dat wij des te meer des Heeren goedheid zouden leren prijzen die Zijn kracht in onze zwakheid versterken kan. Het is ook, gelijk Paulus zegt: *dat God het zwakste dezer wereld verkoren heeft, opdat zij die sterk menen te zijn, het hoofd buigen en zich niet beroemen.* (1 Cor. I : 27).

Indien hier van de mannen, en hun vrijmoedigheid gesproken werd, en dat zij onze Heere Jezus tot in de dood gevolgd waren, zou men dät voor een natuurlijke zaak gehouden hebben. Maar als de vrouwen door de Geest Gods geleid en stouter dan de mannen worden, ja dan zij, die verkoren waren om het Evangelie in geheel de wereld

te verkondigen, zien wij hieraan, dat God hierin gewrocht heeft en dat Hem de eer moet worden toegeschreven.

Nu wordt hier gezegd: *dat deze vrouwen onze Heere Jezus gevolgd waren, om Hem te dienen*, hetwelk de geneigdheid, die zij bezaten, om in het Evangelie toe te nemen, nog beter verklaart. Het was geen kleine deugd, dat zij haar huizen verlieten, om heren derwaarts te lopen, en dat ook met grote arbeid en verachting; want wij weten wel, hoedanig de staat van onze Heere Jezus Christus geweest is, zolang hij op de aarde verkeerd heeft. Hij zegt Zelf, dat de vossen hun hollen, en de kleine vogeltjes hun nesten vinden, maar dat Hij niets heeft, om Zijn hoofd op te leggen (Matth. 8 : 20).

Wij zien ten andere, dat de vrouwen middelen hadden, om zich op haar gemak te onderhouden. Wanneer zij dan alzo lopen, zonder herberg, dat zij honger en dorst verdragen moeten en aan vele spotternijen onderworpen waren; dat men ze overal verguist en moeilijkheden veroorzaakt, en zij nochtans dit alles overkomen en geduldig verdragen, zo kunnen wij genoegzaam bemerken, hoe God hun heeft gesterkt.

En wat nog meer is, dat zij in de dood verklaren, welke hoop zij van onze Heere Jezus Christus gehad hebben; want hoewel zij verslagen waren (gelijk hierna volkomen zal verklaard worden) zo is het nochtans zeker, dat indien zij gedacht hadden, dat het met onze Jezus Christus was gedaan geweest, zij zich wel hadden laten voorstaan, dat Hij hun bedrogen had. Hij had hun van het Koninkrijk Gods gesproken, dat door Hem weer moest worden opgericht; Hij had hun van de volmaakte vreugde en zaligheid gesproken, die nog moest vervuld worden, en waar is nu dit alles?

Zo zien wij dan, dat deze arme vrouwen, hoewel zij verslagen en verontrust geweest zijn, niet wetende welke de uitkomst van onze Heere Jezus Christus zou wezen, nochtans door Zijn gezicht zijn opgehouden. Daarom laat Hij hun gevoelen en ondervinden, dat Hij hun niets tevergeefs had beloofd. Zij hebben dan de beloften der verrijzenis verwacht, hoewel zij, naar de mens, geheel anders konden oordelen. Intussen zien wij, hoe hun geloof is geoefend geweest, opdat wij niet bovenmate zouden verontrust worden, hoewel het uiterlijk schijnt, dat wij van God verlaten en al de beloften des Evangelies te niet zijn; maar dat wij evenwel standvastig moeten blijven. Deze vrouwen geven, tot ons groot nadeel, getuigenis tegen ons, zo wij in de strijd bezwijken. Zouden wij zwaarder proef begeren dan die welke zij hebben doorgestaan? Zij hebben toch door het geloof de overwinning behouden.

Laat ons dan ons zelf wapenen, opdat wij wanneer wij door de duivel worden aangevallen, tevoren mogen voorzien zijn, en tonen, dat wij alzo op de kracht van onze Heere Jezus Christus steunen, dat, ofschoon wij niet dadelijk de vervulling gewaar worden, welke ons is toegezegd, wij echter niettemin op Hem rusten en die eer en die prijs bewijzen, dat Hij zich eindelijk getrouw betonen zal. En het is nodig, dat wij alzo tot op het hoogste beproefd worden, anders zouden wij veel te gemakkelijk wezen, ja, ons geloof zou versterven, of wij zouden een aards paradijs begeren, en onze zinnelijkheid zou niet zo hoog kunnen klimmen dat het de wereld verzaken zou, gelijk wij dat ook in de moeder van Jacobus en Johannes zien. Wij weten, dat zij tevoren, door zulk een eergierigheid gedreven was, dat zij wel gewild had, dat onze Heere Jezus op de Koninklijke stoel gezeten had, dat er niets dan pracht en praal

geweest was en dat beide haar kinderen zoveel als twee stadhouders van onze Heere geweest waren. *Heere! zegt zij, gebiedt, dat de een van mijn zonen tot Uw rechterhand- en de andere tot Uw linkerhand zij* (Matth. 20 : 21). Ziet, toen was zij nog zo dwaas, dat zij niet dan eergierigheid in het hoofd had en een aardse zegepraal in haar kinderen begeerde te zien. Maar nu bevindt zij zich wel in een andere school: zij ziet onze Heere Jezus aan het kruis met zulke schande en smaadheid hangen, dat Hem de gehele wereld tegen is; ja, Hij is daar als van God verworpen en vervloekt.

Zo zien wij, wanneer wij tot zodanige versmaadheid zullen gebracht zijn, dat onze zinnen van vrees en benauwdheid verslagen worden, God ons door dit middel van alle aardse neigingen verlost, opdat ons niets verhinderen zal tot de hemel te worden opgetrokken, en het geestelijke leven, waarnaar wij behoren te verlangen, te verwachten. En dit zullen wij niet kunnen doen, tenzij wij ontslagen worden van alles, wat ons hier beneden houdt. Ziedaar dan in het geheel, wat wij van deze vrouwen te onthouden hebben. Het is echter daarom niet gezegd, dat er ook geen mannen geweest zijn; want wij weten dat onze Heere Jezus ook tot Johannes gesproken en Hem Zijn moeder aanbevolen heeft. Maar het voornemen des Heiligen Geestes is geweest, dat Hij ons deze spiegel voor ogen wilde stellen, opdat wij wisten, dat het God was, die deze vrouwen door de kracht van Zijn Heilige Geest sterkt en Zijn kracht en genade in hen heeft willen bewijzen, zodanig krank en zwak werktuig na de wereld verkiezende. *Desgelijks ziet men ook in Jozef en Nicodémus*. Het is wel waar dat Mattheus, Marcus en Lucas alleen van Jozef spreken, die degene was, welke tot Pilatus kwam, Maar Nicodémus heeft moed gevat, ziende, dat hij zulk een aanzienlijke leidsman had. Jozef van Arimathea was een rijk en aanzienlijk man, ja, een raadsheer, gelijk hier blijkt.

Maar laat ons intussen zien, of zij zulk een ijver hebben, dat zij het leven voor onze Heere Jezus Christus wagen zouden, en of zij ook in Zijn leven hun huizen verlaten hebben, om Hem te volgen. Neen! geenszins. Maar als het tot aan de dood komt, drijft God ze aan en verwekt ze boven aller mensen voornemen. Wij zien dan, dat God hier een vreemde en wonderlijke verandering gemaakt heeft, als Hij Jozef en Nicodémus zulke vrijmoedigheid geeft, dat zij de razernij van het hele volk niet ontzien, wanneer zij onze Heere Jezus Christus komen begraven. Tevoren was Nicodémus 's nachts gekomen, vrezende dat hij veracht mocht worden (Johann. 3 : 2); en nu begraaft hij onze Heere Jezus Christus, als hij tot het uiterste gekomen is. Zo moest God hem dan wel met nieuwe moed aangorden, anders zou hij zich verborgen hebben en geen duisternis zou hem donker genoeg zijn geweest ten ware God dit gebrek in hem verbeterde; in het kort: wij zien, welk voordeel de dood van onze Heere Jezus Christus gedaan heeft, en dat hij van toen af aan de gaven van Zijn Heilige Geest over deze mensen is beginnen uit te storten, die tevoren hun geloof niet durfden belijden of daarvan getuigenis geven. Zij spreken niet met de mond, maar wat zij doen, getuigt, dat zij veel liever door de wereld veracht en intussen jongeren van Christus willen zijn, dan dat zij verliezen zouden, wat zij tevoren bezeten hadden, namelijk: de loutere zaligheid, die hen was voorgehouden.

En ziehier, waarom er ook opmerkelijk gezegd is, *dat Jozef het rijk verwachtte*. Met dit woord wordt ons bewezen, dat wij zo lang van God vervreemd en uit Zijn koninkrijk verbannen zijn, totdat Hij ons tot Zijn volk, in de naam van Zijn Zoon Jezus Christus, aanneemt. Zo zien wij dan hoe ellendig der mensen staat is, totdat God

ze tot Zich geroepen heeft om hen Zichzelf toe te heiligen. Wee en schande dan over ons, wanneer wij van deze weldaad vervreemd zijn.

Het was toen een zonderlinge deugd, het koninkrijk Gods te verwachten, omdat de Joden zich daarvan verbasterd hadden, en de oorzaken, welke zij daartoe hadden schenen naar de wereld groot te zijn. De profeten hadden gezegd, dat als het volk uit Babylon zou wedergekeerd zijn, God alzo Zijn Verlosser zou wezen (Hagg. 2 : 10); dat er een koninkrijk zou zijn hetwelk in alle waardigheid groeien zou; dat de tempel in meerdere heerlijkheid zou herbouwd worden dan ooit tevoren, en dat het een gelukzalig leven zijn zou; dat zij alle rust zouden hebben en dat er geen gewag zou zijn, dan van zich in God te verblijden, Zijn Naam te loven, en Hem dankbaarheid te bewijzen. Ziet, dat hadden de profeten beloofd, en in welke staat bevindt zich het volk? Zij worden van hun naburen verdrukt, zij worden geslagen en lijden overlast; somtijds verheft zich de tirannie zo zeer, dat het onschuldig bloed door de gehele stad vergoten wordt; het wetboek wordt verbrand, en op lijfstraf verboden hetzelfde te lezen; de wreedheden die er geschieden, zijn zo groot, dat het vreselijk is; de tempel is vol onreinheid, en waartoe is het huis Davids gekomen? het is geheel uitgeroeid en ten laatste wordt er erger dan erg. Daarom is het niet te verwonderen, dat er onder zulk een ruw volk, dat zozeer tot zijn begeerlijkheden en lusten genegen was, zo weinigen waren, die nog waarachtige godsdienstigheid bezaten en de moed niet verloren gaven, gelijk wij dan ook zien, dat het getal dergenen, die dit alles met lijdzaamheid verdragen, en in het geloof standvastig waren, zeer gering was. Van Simeon, van Anna de profetes en ook van Jozef wordt ons dit betuigd (Luc. 2 : 25 en 36, Matth. 2 : 19); dan van wie nog meer?

Uit zulk een grote menigte, daar het Joodse land zeer volkrijk was, stelt de Heilige Geest ons vier of vijf voor, als een ongewone zaak, en betuigt, dat deze het koninkrijk Gods verwachten. Dit geschiedt, opdat wij dan, als alles verkeerd en verloren gaat, onze aandacht alleen en sterk op God zullen hebben. En dewijl zijn waarheid waarachtig en onveranderlijk is, zullen wij tot het einde standvastig blijven en alle beroerten, ergernissen en benauwdheden der wereld overwinnen; nochtans niet nalatende, te verlangen naar datgene, waartoe onze Heere ons roept en noodt.

Dat is met lankmoedigheid te verwachten, dat Zijn koninkrijk onder ons opgericht wordt en het ons tot die tijd genoeg is, dat wij het onderpand Zijns Heiligen Geestes hebben; door dewelke Hij ons de genadige aanneming, die Hij ons gedaan heeft, betuigt. Wanneer dan God bewijst, dat Hij ons voor Zijn kinderen rekent en houdt, en dit door Zijn Heilige Geest in het hart geprent wordt; wanneer wij dan dagelijks de leer van het Evangelie hebben, die in onze oren luidt en klinkt, laat ons dan het geloof gelijkvormig wezen en geenszins bezwijken, ofschoon de zaken ook ze verward schijnen, dat men ze niet meer onderscheiden kan. Ziehier dan in het geheel wat wij van deze woorden te onthouden hebben.

Ook moeten wij in aanmerking nemen, wat de apostel Johannes verhaalt, dat, vóór onze Heere Jezus van het kruis genomen werd, te weten: vóór men Hem het hart had doorstoken, om te bezien of Hij al de geest gegeven had, dat het, zeg ik, toen scheen dat Hij reeds overleden was, en men Hem met een der lansen doorstoken en bevonden heeft, dat Hij dood was, waarmee de krijgslieden tevreden zijn geweest; want men

heeft Zijn dood niet gevorderd, gelijk de moordenaren. Dit kan ons een geringe zaak toeschijnen, indien het getuigenis der wet hier niet bijgevoegd was.

Johannes heeft ons willen bewijzen, dat onze Heere Jezus het waarachtige paaslam was, dewijl Hij door de voorzienigheid en wonderlijke raad van God, voor alle beenbreking is bewaard; want er is gezegd: dat men het Paaslam eten zou; maar geen benen breken en dat ze geheel moesten blijven (Exod. 12 : 46; Num. 11 : 12). Welke is dan de oorzaak, dat de benen van onze Heere Jezus niet gebroken zijn geworden? Het was het gebruik alzo niet; men heeft Hem niet willen verschonen, ja, Hij wordt zelfs tussen de moordenaars gehangen, als was Hij de aller-slechtste, opdat men Hem onder de misdadigers en kwaaddoeners, als een Hoofdman rekende. Zo zien wij dan dat God hierin gewerkt heeft, wanneer Hij de handen der krijgslieden terug gehouden heeft, en nochtans wilde, dat Zijn Zoon de geest gaf, opdat Hij bewaard werd en wij hier een merkbaar teken zouden hebben, dat in Hem de waarheid van het oude verbond moest vervuld worden. Ziehier dan hoe wij moeten waarnemen, dat de Zoon van God van alle beenbreking is bevrijd gebleven, omdat wij Hem voor ons Paaslam zouden houden, dat ons voor de gramschap van God behoedt, wanneer wij met Zijn bloed getekend worden.

Is Hij ons Paaslam, dan moeten wij met Zijn bloed besprengd worden; want zonder dat, baat het ons niet, dat het is vergoten geworden. Maar wanneer wij Hem met deze offerande ontvangen, en dat wij de vergeving van onze zonden in Hem zoeken, wetende, dat wij vol onreinheid zijn, zolang Hij ons niet gereinigt en gewassen heeft. Dan worden wij door Zijn bloed overgoten, door de besprenging, die door de Heilige Geest in onze zielen geschiedt. Dan worden wij gezuiverd en God ontvangt en neemt ons aan voor Zijn volk en wij zijn verzekerd, dat, al verbreidt zich Zijn straf en gramschap door de gehele wereld, Hij ons nochtans altijd in genade aanziet en voor Zijn kinderen aanneemt. Ziedaar, wat wij te onthouden hebben, wanneer er gezegd is, dat de benen van onze Heere Jezus Christus niet zijn gebroken geweest, opdat wij zouden weten, dat hetgeen in de wet voorbeeldig aangewezen is, in Zijn persoon waarachtig vervuld is geworden..

Intussen is er ook gezegd; dat er water en bloed uit Zijn zijde gelopen is, en dat hij die het gezien heeft, zulks getuigt. Wanneer wij zien, dat er water en bloed uitgelopen is, moeten wij gedenken, dat Hij oorzaak is van onze reinigmaking en verzoening, om al onze overtredingen weg te nemen, en zulks door Zijn offerande gelijk Johannes in Zijn algemene Zendbrief bewijst. (1 Johannes 5 : 6). Het is wel waar, dat zich het bloed in de dood zet en er alzo water met hetzelfde voort kan komen en het bleker worden kan, omdat de bloedkleur en het dikste stolt, Maar hoe het ook zij, Johannes bewijst, dat God ons heeft willen tonen waartoe ons de dood van Zijn Zoon dient. Al dadelijk moeten wij weten, dat Hij, door het bloedvergieten, met ons verzoend is, gelijk er gezegd is: dat er zonder bloedvergieten geen vergeving der zonde is (Hebr. 9 : 22).

Ziedaar dan ook, waarom de offeranden van het begin der wereld af aan geschied zijn. God heeft wel verklaard dat Hij alle arme zondaren, die hun vertrouwen op Hem stellen, genadig zou wezen, maar Hij heeft ook gewild, dat de offeranden hierbij gevoegd zouden worden, evenals of Hij zeggen wilde, dat de vergeving der zonden

zonder verdiensten van der mensen zijde, geschieden zouden, omdat zij van zichzelf hier niets kunnen bijbrengen, maar dat er een Middelaar wezen moest om die te vergelden. Zo betuigt dan ook het bloed, dat uit de zijde van onze Heere Jezus Christus gelopen is, dat de offerande, welke Hij gedaan heeft, de voldoening van al onze zonden is, zodat wij voor God bevrijd zouden zijn.

Het is wel waar, dat wij altijd moeten bekennen, schuldig te zijn en zulks, om ons te verootmoedigen, ons tot een waarachtig berouw te brengen en van alle vermetelheid te ontbloten; nochtans zijn wij verzekerd, dat God ons in de Naam van Zijn Zoon vrijgemaakt en ontslagen heeft, wanneer wij onze gebreken en misdaden erkennen. En waarom dat? Omdat de offerande Zijns doods genoegzaam is, om de gedachte aan onze overtreding uit te wissen. Daar is ook water, dat zuivert opdat wij van al onze besmetting gereinigd zouden worden. Laat ons dan erkennen, dat onze Heere Jezus Christus gewild heeft, dat er water uit Zijn zijde kwam, om te tonen, dat Hij waarachtig onze Reinigmaker is, en wij geen andere hulp moeten zoeken, om van al onze onreinheid gewassen te worden.

Ziedaar dan, hoe Hij door het bloed en water gekomen is, en hoe wij door dit middel alle volmaaktheid der zaligheid in Hem hebben, geen omwegen, her- of derwaarts behoeven te maken, om hier en daar hulp te zoeken; ja, wanneer wij het wel opmerken, zullen wij zien, dat er een goede gelijkenis is, tussen het bloed en het water, dat uit de zijde van onze Heere Jezus Christus voortgekomen is, en de sacramenten der Kerk, in welke wij de verzegeling en bevestiging hebben van datgene, wat in het bloed geschied is. Want geleden hebbende, wat tot onze zaligheid nodig was, en God Zijn Vader volkomen genoeg gedaan hebbende, ons geheilgd en onze volkomen rechtvaardiging verworven hebbende, zo heeft hij gewild, dat dit alles in twee verbond-zegelen betuigd werd, welke Hij ingesteld heeft.

Ik zeg twee; want er zijn er in Zijn woord niet meer ingesteld; te weten: *de doop en het avondmaal*. Al de andere zijn maar ijdele plechtigheden, die door der mensen stoutheid en vermetelheid voortgekomen zijn. En zo deelt onze Heere Jezus Christus de kracht van Zijn lijden en Zijn dood mee, zo in de doop als in het avondmaal. In de doop hebben wij het getuigenis, dat Hij ons van al onze besmettingen zo gewassen en gereinigd heeft, dat God ons in genade aanneemt, alsof wij zuiver en rein tot Hem kwamen. Echter heeft het water van de doop deze kracht niet. Wat zal een verderfelijk element vermogen om onze zielen te wassen en te reinigen? Neen! het is, omdat het water uit de zijde van onze Heere Jezus Christus voortgekomen is. Laat ons dan tot Hem gaan, die om onzer zonden wil gekruisigd is, wanneer wij willen, dat de doop ons nuttig zal zijn. En willen wij de vrucht daarvan genieten, dan moet ons geloof op onze Heere Jezus Christus gevestigd zijn, Die wil, dat wij al de delen van onze zaligheid in Hem zullen zoeken, zonder ons her- of derwaarts te keren of te wenden. Voorts hebben wij in het heilig Avondmaal, het getuigenis dat Jezus Christus ons voedsel is; en dat Hij ons in het brood van Zijn lichaam, en in de wijn Zijn bloed aanbiedt.

Ziedaar dan de gehele volmaaktheid der zaligheid, wanneer wij also gereinigd zijn, en God ons aanneemt, alsof wij niet dan gerechtigheid en rechtvaardigheid in ons

hadden, en dat wij voor Hem zo vrij zijn, dat wij niet meer voor Hem zijn te beschuldigen, omdat onze Heere Jezus volkomen voor ons betaald heeft.

Zo moeten wij de verbond-zegelen ten nutte gebruiken, ons geloof, geheel op onze Heere Jezus Christus stellende en ons geenszins tot enig schepsel wendende. Zo moeten wij ook, door hetgeen in het lijden en de dood van onze Heere Jezus Christus geschied is, gesterkt zijn, welker gedachtenis wij altijd vers moeten houden, wanneer God ons voor ogen houdt, welke kracht het gehad heeft, dat er uit de zijde van onze Heere Jezus Christus water en bloed gekomen is. Dit is het dan, in het geheel, wat wij te onthouden hebben, van hetgeen er gezegd is, dat de zijde van onze Heere Jezus Christus doorwond is geweest; mitsgaders ook van het woord; dat de schrift is vervuld geworden, opdat zij wisten, gelijk hiervoor breder is verklaard geworden, dat het alles door de verborgen raad Gods is geregeerd geweest, en dat ofschoon de krijgslieden niet wisten wat zij deden, God nochtans niettemin heeft teweeggebracht, dat vervuld werd, wat Hij, zowel door Mozes, als door Zijn profeet Jeremia gezegd had. — Wij hebben hiervoor het getuigenis uit Exodus gezien en Johannes voegt er nog een bij, uit de profeet Zacharias: Zij zullen Hem zien, in Wie zij gestoken hebben (Zach. 12 : 10). Het is wel waar, dat Zacharias daar een gelijkenis gebruikt; want hij verwerpt de verachters van Zijn woord, die in al hun weerspanningheid verhard waren. Zij denken zegt Hij, dat zij tegen de mensen strijden, die Mijn woord verkondigen en dat zij zich door dit middel zullen kunnen beletten; Maar het is alles tegen Mij, dat zij vechten, en als zij Mijn woord alzo verwerpen is het zoveel alsof zij mij met opstekers wonden, en zij zullen Hem ook zien, Die zij doorwond hebben. Maar dit is in de persoon van Jezus Christus waarachtig volbracht; want men heeft Zijn menselijk lichaam doorwond.

Ziehier dan, hoe Hij bewezen wordt de levende God te zijn, Die van eeuwigheid door de Profeten gesproken had, dewijl men in Zijn persoon alles bevindt, wat van Hem voorzegd was.

Er wordt dan ook gezegd, dat, *nadat Jozef van Pilatus verlof gekregen had, het lichaam van het kruis heeft afgenomen, in schoon linnen gewonden en begraven heeft, men ook specerijzalf van mirre en aloë gekocht heeft, ja voor een grote som geld,* gelijk het uit Johannes blijkt (Johann. 19 : 39), en dat men Hem in een nieuw graf, dat Jozef voor zichzelf gemaakt, en in een steenrots uitgehouwen had, begraven heeft. In deze begraafing heeft onze Heere Jezus Christus, alreeds de uitkomst van Zijn dood beginnen te bewijzen, welke is, dat Hij welhaast tot de heerlijkheid van Zijn verrijzenis komen moest, en God heeft zulks ook metterdaad willen tonen. Ziehier dan nog een ontwijfelbare getuigenis, dat wij, zo menigmaal wij een verachting in deze geschiedenissen lezen, die ons bewogen maakt, en ons geloof kon doen wankelen zo menigmaal ook gewaar worden dat God altijd over Zijn eniggeboren Zoon, als over het Hoofd Zijner gemeente en als Zijn welbeminde, zorg draagt; en dat niet alleen omdat wij op Hem zouden vertrouwen, maar opdat wij ook verwachten zullen; dewijl wij leden van Zijn lichaam zijn, dat de vaderlijke zorg zich desgelijks over ons, en over allen, die op Hem vertrouwen, betonen zal.

Intussen zou men kunnen vragen, waarom onze Heere Jezus Christus zo kostelijk heeft willen begraven zijn, want het schijnt wel dat het onnodig was, zulke grote

onkosten van aloë, mirre en dergelijke dingen te maken. Wat baat het toch de Dode, of Hij noch gewassen, noch gezalfd wordt, of dat men Hem zodanige eer bewijst? Het schijnt dat dit het evangelie niet betaamt, waarin gezegd wordt, dat wij door de onuitsprekelijke kracht van onze God ten jongste dage, zullen worden opgewekt. Alle pracht behoorde dan afgelegd en veracht te zijn.

Desgelijks zou men kunnen zeggen, dat Jozef een dwaze vroomheid had, welke de hoop der verrijzenis kon verduisteren. Maar wij hebben in aanmerking te nemen, dat de Joden zulke ceremoniën gehad hebben totdat onze Heere Jezus Christus alles volbracht had, wat tot onze zaligheid nodig was; en de begraving is bovendien toen zo veel geweest als hun offeranden, hun afwassingen, hun lichten des tempels en dergelijke dingen. Het was noodzakelijk, dat dit zinnelijk volk bij zodanige plechtigheden, als kleine kinderen, onderhouden werd. Het is wel waar, dat de begraving door de gehele wereld, voor heilig is gehouden geweest en God gewild heeft, dat dit in het hart der mensen, ja, ook de heidenen ingedrukt werd, opdat er geen verontschuldiging was, wanneer de mensen zo verdierlijkt zijn, dat ze geen hoop op een beter leven hebben; Maar de heidenen hebben het misbruikt. Hoe dit echter is, het zal hun ten laatste dage verweten worden, dat zij in de begraving van hun doden zeer uitwendig zijn geweest, zodat er geen zo wrede aard van volk geweest is, welke hierin geen behagen heeft gehad. Zij hebben niet geweten waarom, ja niet meer dan van hun offeranden; Maar het is genoeg geweest tot een gewichtig oordeel, als zij zich van de waarheid Gods vervreemd hebben, en dit getuigenis, hun gegeven, om hen tot het eeuwige leven te trekken, vervalst hebben. De begraving is altijd zoveel als een spiegel der verrijzenis geweest, want men heeft de lichamen in de aarde, zoveel als in de bewaring, voor een tijd, weggelegd. Indien er geen verrijzenis was, zou het gelijk zijn, of men een mens wegwierp, opdat het van de honden of wilde dieren gegeten werd. Maar men heeft ze eerlijk begraven, om te tonen dat zij niet verloren gingen, hoewel zij verrotten.

De Joden hebben opmerkelijk enige ceremoniën gehad. Het is waar, dat de Egyptenaren hen met velerhande specerijen te boven gingen; Maar dit waren alleen maar beuzelingen, ten teken van grote droefheid en weeklagen, zich het haar uittrekkende. De Egyptenaren hebben dan deze wijze gehad; Maar de duivel had hen zo betoverd, dat zij alle goede handelingen verdraaiden.

Wat de Joden betreft; *dat zij de begraving gebruikt hebben, is geweest, om hen in het geloof der verrijzenis te versterken.* Alzo dan, volgens hetgeen ik had beginnen te zeggen, heeft onze Heere Jezus op de oude wijze willen begraven worden, omdat Hij al onze zaligheid nog niet volbracht had, zoveel de verrijzenis aangaat. Het is wel waar, dat de voorhang des tempels in Zijn dood is gescheurd geweest en God daarmee bewezen heeft, dat Hij het einde en de volmaaktheid aller dingen was, en dat de voorbeeldingen en schaduwen der Wet niet langer zouden duren; nochtans bleek dit nog niet voor de wereld en daar was niemand, die begrijpen kon, dat al de ceremoniën der Wet in Jezus Christus geëindigd waren. Om deze oorzaken dan, heeft Hij willen begraven zijn. Zie, dit hebben wij op te merken.

Maar nu wij weten, dat ons door de verrijzenis van Christus Jezus het leven verworven is, zodat wij ons recht uit tot Hem begeben moeten, laat ons dan ook geen

andere middelen zoeken om ons te leiden, dan die Hij ons voorgesteld heeft. Wij hebben tevoren verhaald, dat Hij ons twee sacramenten gegeven heeft, opdat zij ons tot volkomen versterking dienden. Indien de wijze van begraving, die bij de Joden in gebruik was ons nodig was, er is geen twijfel aan, of Jezus Christus zou gewild hebben, dat zij in Zijn gemeente zou gebleven zijn; Maar wij moeten niet meer op deze aardse en kinderlijke elementen staan. Het zij ons dan genoeg, dat wij een eenvoudige manier van begraving hebben, de zalving der specerijen, die ons de verrijzenis voorbeeldde, maar in onze Heere Jezus Christus volbracht is, nalatende. Daarom zullen wij ons maar te meer van Hem vervreemden indien wij nog zulk slecht onderricht begeren; want wij zien dat Paulus zegt:(Col. 3 : 1) dat, indien ons leven daarboven is, wij hetzelfde daar ook in het geloof en de geest zoeken, en met onze Heere Jezus Christus verenigd moeten zijn, en ons tot Hem begeven, dat wij ons nergens door laten verstrikken of verhinderen, om van Hem afgetrokken te worden of te beletten, dat wij niet met Hem, als met ons Hoofd zou verenigd wezen, aangezien er gezegd is, dat Zijn lichaam de tempel Gods was (Col. 1 : 8, 9 en 18). Ziehier dan wat wij in het geheel te onthouden hebben aangaande de begraving.

Intussen wordt Hij in een nieuw graf gelegd, hetwelk zonder de voorzienigheid Gods niet geschied is; want Hij had anders wel in een oud graf kunnen gelegd worden. Jozef van Arimathéa had ook zijn voorzaten, en in zulke rijke en machtige geslachten, hebben zij gewoonlijk een gemeenschappelijk graf; Maar God heeft op een geheel andere wijze hierin voorzien en gewild, dat onze Heere Jezus Christus in een nieuw graf gelegd werd, waarin nog nooit iemand gelegen had. Het is dan ook niet zonder reden, dat Hij de eersteling der verrijzenis en de eerstgeborene uit de doden genoemd werd (1 Cor. XV : 20; Col. I : 18).

Intussen kon men zeggen, dat er vele gestorvenen en vóór onze Heere Jezus Christus verrezen zijn. Lazarus was opgewekt (Johann. XI : 44), en wij weten ook, dat Henoch en Elias tot het onvergankelijk leven opgenomen zijn, zonder de natuurlijk dood te smaken (Gen. V : 24; 2 Kon. II : 11). Maar dit alles hangt van de verrijzenis van onze Heere Jezus Christus af.

Zo moeten wij Hem dan als de eersteling beschouwen. Onder de wet werden al de vruchten van een jaar God toegeëigend en geheiligd, wanneer men maar alleen een hand vol graan of een wijndruif tot het altaar bracht. Als dit Gode voldaan werd, was het een algemene wijding van al de vruchten van het jaar. En als de eerstgeborene Gods ook geheiligd werden, zo was dit, om de heiligheid der Israëlitische stammen aan te tonen dat God ze tot Zijn erfdeel ontving en voor de Zijnen hield, als die met dit volk tevreden was, gelijk zich een mens met zijn vaderlijk goed vergenoegd betoont. Desgelijks zullen wij ook bekennen, dat, als wij tot onze Heere Jezus komen, wij in Zijn persoon opgeofferd en geheiligd worden, opdat ons de dood het leven geeft en niet meer gelijk zij pleegde, dodelijk zij. Ziedaar dan wat wij te onthouden hebben, zoveel het nieuwe graf betreft, hetwelk daartoe strekken moet, dat de begraving van onze Heere Jezus Christus ons tot Zijn verrijzenis leiden moet. Laat ons intussen toezien; want ofschoon alles in de Zone Gods volbracht is, wat tot ons geloof dienstig is, en wij daarvan genoegzaam getuigenis hebben, zo is het er nochtans verre van af, dat wij in onze verdorvenheid en zwakheid tot onze Heere Jezus Christus komen

zouden. Daarom bekenne een ieder van ons Zijn gebreken, opdat Hij de hulp zoek en de moed niet verloren geven zal. Wij zien wat Nicodémus en Jozef gedaan hebben.

Maar wij hebben hier twee zaken tot onze lering op te merken.

De eerste is, dat zij omtrent de vruchten van het lijden en dood van onze Heere Jezus Christus nog niet wel ingelicht zijn, daarom zijn zij nog zo onnozel en is hun geloof zeer klein.

De andere is, dat zij in zulke benauwdheden tegen alle aanvechtingen gestreden hebben, en onze Heere Jezus Christus. in Zijn dood zijn komen zoeken, om Hem te begraven, betuigende, dat zij de zalige verrijzenis verwachten, die hen beloofd was, en daarnaar verlangden.

Daar dit dan also is, zullen wij de moed niet verloren geven wanneer wij enige zwakheid in ons gevoelen. Het is wel waar, dat wij zwak zijn, en God ons kon verwerpen, als Hij met ons in het gericht wilde treden; Maar als wij dit gebrek gevoelen, zullen wij weten dat Hij onze begeerten vervullen zal, ofschoon zij onvolmaakt zijn.

Voorts dan, dewijl onze Heere Jezus Christus in heerlijkheid is opgewekt, zullen wij niet bezwijken, ofschoon wij hier nog vele armoede en ellende te verdragen hebben en het schijnt, dat hij dagelijks in zijn leden gekruisigd wordt, gelijk ook in waarheid de bozen zoveel hun mogelijk is, Hem kruisigen. Wetende dan, dat wij in hetgeen ons in het evangelie beloofd is, niet bedrogen kunnen worden, zullen wij, ofschoon ons vele benauwdheden overkomen moeten, onze aandacht op ons Hoofd gevestigd hebben. Jozef en Nicodemus hadden dit voordeel niet, dat wij nu hebben, namelijk: dat zij de kracht des Geestes Gods die zich in de verrijzenis van onze Heere Jezus Christus bewezen heeft, zouden kunnen opmerken; nochtans is hun geloof daarom niet geheel dood geweest. Als ons nu de Heere Jezus Christus met luide stem tot Zich roept, en bewijst, dat Hij ten hemel opgevaren is, opdat Hij ons tot Zich vergaderen kon en wij Hem gestadig zochten en volgden en het ons niet moeilijk viel met Hem te sterven, opdat wij Zijn heerlijkheid mochten deelachtig zijn.

De apostel Paulus vermaant ons, dat wij Jezus Christus, niet alleen in Zijn dood, maar ook in Zijn begraving zullen gelijkvormig wezen. Er zijn er wel, die bereid zijn met de Heere Jezus Christus voor een weinig tijds te sterven, maar ten laatste verdriet het hen en daarom zegt Paulus; dat wij niet alleen eenmaal sterven moeten, maar ook geduldig verdragen, dat wij tot het einde met Hem begraven worden. Ik noem het sterven, als God wil, dat wij om Zijn Naam wil, lijden; want, ofschoon wij niet dadelijk tot het vuur gesleept, noch door de wereld veroordeeld worden, zo zijn toch dergelijke benauwdheden een gedeelte van de dood zelf, die wij geduldig dragen moeten. Maar omdat wij niet zo haast verootmoedigd zijn, moeten wij mettertijd vernederd worden, en hierin moeten wij voet houden en lijdzaam wezen; want, gelijk de duivel niet ophoudt, alles teweeg te brengen wat hem mogelijk is, om ons te vervoeren en ten val te brengen, zo moeten wij ook in ons gehele leven niet ophouden van tegen hem te strijden. En ofschoon ons dit hard en moeilijk valt, zo moeten wij de tijd verbeiden, dat God ons tot Zich roept, en mogen nimmer vermoeid worden, belijdenis van ons geloof te doen en also Nicodémus hierin navolgen, — maar niet in zijn bevreesdheid.

Wanneer hij tevoren tot onze Heere Jezus Christus gekomen is (Johannes 3 : 2 en 20 : 19) verborg hij zich, en durfde niet bekennen, dat hij een leerjongen was (wij weten, dat de belijdenis des geloofs van ons gevorderd wordt). Maar als hij gekomen is, om onze Heere Jezus Christus te begraven, zo heeft hij bewezen en betuigd, dat hij bij de gelovigen behoorde. Laat ons dan Hem nu in deze standvastigheid volgen. En ofschoon onze Heere Jezus en de leer van Zijn Evangelie door de wereld gehaat wordt, ja, dat men Hem vervloekt, zullen wij desniettemin daarbij blijven, ja, zeker weten, dat het ons welvaren en al ons genoeg doen zal, wanneer God onze dienst aanneemt, en verzekerd zijn, dat hoewel in deze wereld treurende, onze Heere Jezus tot heerlijkheid verreezen is, niet om van ons gescheiden te zijn, maar om ons ter bekwamer tijd tot Zich te vergaderen.

Voorts is het niet te verwonderen, dat onze Heere Jezus ten derde dage verreezen is, want er is wel reden, dat Hij boven de algemene regel der gemeente enig voordeel heeft. En hierin is vervuld geworden, wat in de Psalm gezegd is: *Gij zult niet toelaten dat uw Heilige het verderf ziet* (Ps. 16 : 10). Zo moest dan het lichaam van onze Heere Jezus Christus tot de derde dag gaaf blijven; maar Hij had Zijn gestelde en bestemde tijd, door de raad Gods Zijns Vaders. Van onzentwege hebben wij geen bestemde tijd, dan alleen de jongste dag. Laat ons daarom vertoeven, totdat wij zolang zullen getreurd hebben, als het God behaagt en wij zullen eindelijk ondervinden, dat Hij ter geschikte tijd gevoeglijke middelen vinden zal om ons op te wekken, als wij geheel vernietigd zullen zijn, gelijk Paulus ons hiertoe ook vermaant, als hij zegt, dat Jezus Christus de eersteling is (1 Cor. 15 : 20), hetwelk dient om de haastige ijver, waarin wij menigmaal te zeer voortlopen, te doen ophouden.

Wij zouden allen wel zonder vleugelen willen vliegen, en wij kwellen ons, indien God ons in de wereld laat en niet dadelijk in de hemel opneemt. Wij willen wel met Elia in de vurige wagen opgenomen worden (2 Kon. 2 : 11); kortom, wij zouden wel willen overwinnen, eer wij gestreden hebben. Maar om deze begeerlijkheden en dwaze lusten te weerstaan, zegt de apostel Paulus, dat Jezus Christus de Eersteling is en dat wij daarmee moeten tevreden zijn, dat wij in Zijn dood een zeker onderpand hebben, van onze verrijzenis. Zoveel is zeker, dat, hoewel Hij ter rechterhand Gods Zijns Vaders gezeten is; alle heerschappij, hier beneden en boven uitoefenende, ofschoon Zijn Majesteit nog niet verschenen is, en ons leven in Hem moet verborgen zijn, en dat wij in deze wereld zijnde, verloren mensen schijnen te wezen, wij dit alles nochtans moeten verdragen, totdat onze Heere Jezus komt; want dan zal ons leven in Hem geopenbaard worden, en dat ter bekwamer tijd.

Ziedaar dan wat wij te onthouden hebben, aangaande de begraving van onze Heere Jezus Christus, totdat wij verder komen, wanneer Hij bewijzen zal, dat Hij niet alleen voor al onze zonden betaald heeft, maar dat Hij ook door Zijn overwinning, aller volkomen rechtvaardigheid verkregen heeft, door welke wij God nu aangenaam zijn, om een toegang tot Hem te hebben en Hem in Zijn Naam aan te roepen.

Wij zullen ons dan in dit vertrouwen, voor Zijn hoge Majesteit verootmoedigen, Hem biddende, dat Hij ons allen in genade ontvangt. En hoe arm en ellendig wij ook zijn, zullen wij niet nalaten onze toevlucht tot Zijn barmhartigheid te nemen. En ofschoon wij van dag tot dag Zijn gramschap over ons verwekken, en wij met

recht wel verdienen, door Hem verstoten te worden, zo verwachten wij nochtans, dat Hij de vrucht van het lijden en de dood, die Zijn enige Zoon geleden heeft en waardoor wij verzoend zijn, ons bewijzen zal, niet twijfelende of Hij zal altijd onze Vader wezen, en dit, als Hij ons de genade geven zal, dat wij Zijn waarachtige kinderen zullen zijn, en metterdaad zullen betonen, in zulke voege, dat wij anders niet begeren, dan alleen de Zijnen te wezen, gelijk Hij ons ook zo duur gekocht heeft en wij met goed recht wel volkomen tot Zijn dienst mogen vernieuwd worden. En dewijl wij zo zwak zijn dat wij ons, op het honderdste gedeelte, niet van onze plicht kunnen kwijten, ofschoon hij door Zijn Heilige Geest in ons werkt, omdat de zwakheden van ons vlees ons dagelijks zoveel te doen geven en strijd opleveren, zodat wij niet doen, dan onze lendenen te verzwakken, in plaats van dat wij, gelijk dit betaamt, behoorden voort te gaan, zullen wij Hem bidden, dat het Hem behage ons van al deze dingen te ontslaan, en dat wij door de heilige band, die Hij ingesteld heeft, verenigd worden, namelijk: onze Heere Jezus Christus, Zijn enige Zoon.

Dat Hij niet alleen ons deze genade doe, maar ook alle volken en geslachten der aarde! enz.

DE TIENDE PREEK

DE OPSTANDING VAN ONZE HEERE JEZUS CHRISTUS.

**gehouden op het Paasfeest, bij welke gelegenheid tevens het Heilig Avondmaal
gehouden werd.**

Tekst: MATTHEUS 28 : 1 - 10.

- 1. Op de avond van de Sabbat die in de morgen van de eerste dag der Sabbatten begint, kwam Maria Magdalena, en de andere Maria, om het graf te bezien.*
- 2. En ziet, er geschiedde een grote aardbeving, want een Engel des Heeren daalde van de hemel, en toegaande heeft hij de steen van de deur gewenteld en zat daar op. En zijn gestalte was als de bliksem en zijn kleed wit als sneeuw.*
- 3. En door de vrees, die de wachters voor hem hadden, waren zij verschrikt en werden als doden.*
- 4. Maar de engel sprak tot de vrouwen: vreest gij niet! want ik weet dat gij Jezus de gekruisigde zoekt.*
- 5. Hij is hier niet, want Hij is verrezen gelijk Hij gezegd heeft; komt, beziet de plaats waar de Heere gelegd was.*
- 6. Maar gaat haastelijk en zegt Zijn jongeren, dat Hij van de dood verrezen is, en ziet, Hij zal voor u gaan in Galilea; daar zult gij Hem zien. Ziet ik heb het u gezegd. En zij gingen haastelijk van het graf, met vreze en grote blijdschap en zij gingen om het Zijn jongeren te verkondigen.*
- 7. Maar als zij gingen om het Zijn jongeren te verkondigen, ziet, toen ontmoetten zij Jezus en Hij sprak: zijt gegroet! Maar zij gingen tot Hem en raakten Zijn voeten aan en aanbaden Hem.*
- 8. Toen sprak Jezus tot haar: vreest gij niet! maar gaat henen tot Mijn broeders en zegt tot hen, dat zij naar Galilea gaan en daar zullen zij Mij zien.*

(Vertaling van Calvijn).

In het eerste aanzien zou men het voor vreemd kunnen houden, waarom onze Heere Jezus, Zijn verrijzenis willende verzekeren, aan de vrouwen meer dan aan Zijn leerjongeren verschenen is. Maar hierin hebben wij op te merken, dat Hij de eenvoudigheid van ons geloof heeft willen bevestigen; want het betaamt niet, dat wij op menselijke wijsheid zouden gegrond zijn; maar wij moeten alles met gehoorzaamheid aannemen, wetende dat het van Hem komt.

Ten andere is er ook geen twijfel, of Hij heeft Zijn jongeren willen straffen, als Hij hen vrouwen geeft, om hen te onderwijzen, dewijl zij met het onderricht, dat zij uit Zijn mond ontvangen hadden, geen voordeel hadden gedaan, als het nodig is geweest; want ziet zij zijn allen verstrooid, hebben hun Meester verlaten en zijn verbaasd van

vreze geworden. En wat heeft het hen gebaat, dat zij omtrent drie jaar in de school van de Zoon van God verkeerd hebben?

Al zodanige zwakheid verdiend wel een grote straf, dat zij van alle kennis beroofd werden, die zij tevoren bezeten hadden, omdat zij die zoveel als onder de bank verworpen en begraven hadden. Maar onze Heere Jezus heeft hen niet zo gestreng willen straffen, maar heeft hen met een zachte berisping hun gebreken te kennen gegeven, namelijk dat Hij hen vrouwen tot meesteressen gegeven heeft. Zij waren tevoren uitverkoren geweest, om het Evangelie door geheel de wereld te verkondigen; zij zijn in waarheid de eerste leraars der gemeente geweest; Maar omdat zij zo zwak geweest zijn, dat zij zó vervallen zijn, dat hun geloof dood scheen te zijn, zo is dit wel oorzaak, dat zij weten, niet waardig te zijn enige lering uit de mond van onze Heere Jezus Christus te horen.

Ziedaar dan, waarom hen vrouwen ten voorbeeld gesteld zijn totdat zij hun gebreken bekennen, en, Jezus Christus hen wederom in hun staat en hun waardigheid gesteld heeft en dat uit genade.

Voorts worden wij allen, in het algemeen vermaand, dat wij het getuigenis, dat door God aan ons gezonden is, ontvangen zullen, ofschoon diegenen, welke het verkondigen, van gering aanzien zijn, en zij, naar de wereld, luttel geacht worden en weinig geloof bezitten. Wanneer een man verkozen en gesteld is geworden om het notarisschap of een openbaar ambt te bedienen, zal dan niet, wat hij doet, voor geloofwaardig worden aangenomen? Immers zal men hem in niets weerspreken, want het ambt geeft hem achting onder het volk. Zal God dan minder voordeel hebben dan de aardse vorsten en groten dezer wereld? Zou Hij niet mogen aanstellen, wie hem behaagt, om Zijn getuige te wezen, van welke men alles ontvangen en aannemen zal, wat Hij zegt zonder tegenspraak of twist te zoeken? Voorwaar, dit betaamt wel tenzij wij God Zelf willen weerstaan. Ziedaar dan, wat wij al dadelijk te onthouden hebben.

Voorts moeten wij ook in aanmerking nemen, dat, ofschoon onze Heere Jezus Christus de vrouwen verschenen is en zij de voorrang en de eer hadden, Hij nochtans zelf volkomen getuigenis van Zijn verrijzenis gegeven heeft, in zodanige voege dat, tenzij wij de ogen sluiten, de oren dichthouden en door opmerkelijke boosheid verhard en verstokt willen zijn, volkomen zekerheid van dit artikel des geloofs hebben. Het is ook wel gewichtig dit op te merken, want wanneer de apostel Paulus de ongelovigheid bestraft dergenen, die nog twijfelden of Jezus Christus verreen was, zo brengt hij niet alleen de vrouwen bij, maar ook Petrus en Jacobus, daarna de twaalf apostelen en dan nog wel vijfhonderd jongeren, aan welke onze Heere Jezus verschenen is (1 Cor. 15 : 6).

Hoe zullen wij dan onze weerspannigheid en boosheid kunnen verschonen, indien wij meer dan vijfhonderd getuigen, die hiertoe, niet door de mensen, maar door de allerhoogste Majesteit Gods, verkozen zijn, geen geloof geven. Buitendien is het niet slechts eenmaal geschied, dat onze Heere Jezus Christus getoond heeft te leven, maar meermalen.

Zo strekt ons der apostelen twijfel tot meerdere verzekering; want indien zij de verrijzenis onzes Heeren Jezus Christus, al dadelijk geloofd hadden, zou men kunnen

zeggen, dat zij te lichtvaardig in het geloof geweest waren. Maar zij zijn zo traag, dat onze Heere Jezus Christus hen verwijten moet, dat zij zo zwak en ongelovig zijn (Marc. 16 : 14; Luc. 24 : 25); dat zij zo grof en zo zwaar van hoofd zijn, dat zij dit niet begrijpen kunnen. Daar dan de apostelen dit artikel des geloofs zo kwalijk hebben kunnen begrijpen, moet ons dit te meer verzekeren; want dewijl zij hiertoe, als met geweld, gebracht zijn geworden, is het wel onze plicht, hen na te volgen, gelijk onze Heere zegt: *Thomas! gij hebt gezien en hebt geloofd, maar gelukkig zijn zij, die het niet gezien en geloofd hebben* (Johann. XX : 29).

Als er dan nu gezegd wordt, dat Jezus Christus aan de twee vrouwen verschenen is, laat ons dan denken aan hetgeen door de apostel Paulus, op een andere plaats gezegd is (1 Thess. 2 : 13), te weten: dat wij niet letten moeten op degenen die er spreken, om volgens de geldigheid van hun persoon, hun zeggen te geloven; maar dat wij veel meer onze ogen en harten omhoog verheffen moeten, om God gehoorzaam te zijn, die wel waardig is, dat Hij in alles de overhand over ons heeft en wij onszelf Zijn woord gevangen geven. Want indien wij niet gaarne willen leren, zo is het zeker, dat wij met de leer van het Evangelie nimmer voordeel zullen doen, en men moet het voor geen dwaasheid achten, wanneer wij aannemen, wat God ons verklaart en betuigt. Wanneer wij in gehoorzaamheid bij Hem ter school gaan, en het geloof zullen hebben en leren aannemen, zullen wij ondervinden, dat het volmaakte wijsheid is, dat wij Hem alsoo onderworpen zijn.

Laat ons nu tot de geschiedenis overgaan, die in onze tekst verhaald wordt.

Er wordt gezegd, *dat Maria Magdalena met haar gezelschap op de eerste dag der Sabbat tot het graf gekomen is*. Dat wil zeggen: op de eerste dag der week; want de Joden hielden de zaterdag die zij de Sabbat noemden, voor een rustdag, gelijk het woord ook mee brengt. Voorts noemden zij al de navolgende dagen der week, de eerste, de tweede, de derde Sabbat, enz. Maar omdat zij de dag na de ondergang der zon begonnen, wordt hier gezegd, dat deze Maria's zichzelf kochten, nadat de Sabbat geëindigd was, en zich gereed maakten om des anderen daags tot het graf te gaan. En zij waren niet alleen met hun beiden. Het is wel waar dat de apostel Johannes, Maria Magdalena alleen noemt, de Evangelist Marcus er twee noemt en wij bij Lucas zien dat er meer tezamen geweest zijn. Echter komt dit alles zeer wel overeen; want Maria Magdalena heeft de voortocht gehad en de andere Maria wordt hier ook bij genoemd, omdat zij Maria Magdalena op de hielen volgde. Intussen zijn zij allen tezamen gekomen, om het lichaam van onze Heere Jezus te zalven.

Maar inzonderheid wordt hier gezegd, dat zij gekomen zijn, *om het graf te bezien, te weten of zij er toegang en ingang mochten hebben*. Ziedaar dan, waarom er hier voornamelijk slechts twee genoemd worden. Mattheus voegt erbij dat de Engel hen verschenen is, hoewel er nochtans twee waren; Maar omdat de ene het woord voerde, wordt hij alleen genoemd. Eindelijk terwijl zij alsoo gaan, ontmoeten zij de Heere Jezus, die hen tot Zijn jongeren zendt, opdat zij zich allen in Galilea vergaderden, willende hen aldaar Zijn verrijzenis bewijzen, en dat, omdat de stad Jeruzalem door hun boosheid, zich van zodanig getuigenis beroofd had. Het is waar, dat zij daarna niettemin de oorsprong van het leven is geweest, dewijl uit haar de wet en het woord Gods voortgekomen is; nochtans heeft onze Heere Jezus Christus Zichzelf Zijn

jongeren in deze stad niet willen vertonen, omdat de boosheid daar nog zo vers was. Bovendien heeft Hij Zich naar hun grofheid willen voegen, want zij waren door verslagenheid nog geheel overwonnen, zodat het aanzien hen nog niet gebaat zou hebben, ten ware Hij hen ter zijde genomen en zich zo betoond had, dat zij er geheel van konden verzekerd zijn.

Ook zien wij hier nog dat de vrouwen, welke hier genoemd zijn, onze Heere Jezus Christus, als hun Meester, hoewel zij door Zijn dood beroerd waren, behoorlijke eerbied bewezen hebben, waaruit wij wel kunnen afmeten, dat het woord Gods nog in hun hart geworteld was; want daar hun geloof zwak was, zoeken zij onze Heere Jezus Christus nog in het graf. Zij hebben echter ook hun onwetendheid, welke niet te verschonen is. Zij behoorden alrede hun harten omhoog te heffen, verwachtende de verrijzenis die hun beloofd was, aangezien de derde dag haar merkkelijk bestemd was. Zij zijn dan zo bekommerd, dat zij het zonderlingste niet begrijpen kunnen, te weten: dat onze Heere Jezus Christus de dood moest overwinnen opdat Hij ons het leven en de zaligheid verwierf. Ik zeg: dat dit het zonderlingste is, omdat zonder dit het Evangelie in het geheel niets was, gelijk de apostel Paulus zegt (1 Cor. 15 : 14), en ons geloof te enenmale te niet was. En deze arme vrouwen, hoe grote genegenheid zij tot de Zoon Gods hebben en ofschoon zij weten, dat het Evangelie, hetwelk haar gepredikt is, de zuivere waarheid is, zijn nochtans zo beroerd en verbaasd, dat zij niet begrijpen kunnen, dat Hij verrijzen moest, en daarom komen zij met hun specerijen en zalf tot het graf. Het is dan een gebrek dat hen niet te vergeven is; nochtans is hun dienst niettemin aangenaam; want Hij verschoont hun verbaasdheid, totdat Hij hen op de rechte weg heeft wedergebracht.

Hierin zien wij, dat wanneer onze Heere iets van hetgeen wij doen, aanneemt, het er verre' vanaf is, dat wij Hem zulks in rekening mogen brengen, om te zeggen, dat wij iets verdiend hebben; maar dat het integendeel veeleer Zijn genadige goedheid is, dat Hij wil aannemen, wat niet waardig was, voor Hem gebracht te worden. Er is altijd reden genoeg, om onze werken te veroordelen, wanneer God die scherp wil onderzoeken, dewijl zij altijd met enige bevreemding besmet zijn. Nochtans spaart God ons, en neemt Hij desniettemin aan hetgeen wij Hem offeren, hoe slecht of gebrekkig het ook is, ten minste, zo het alles door het geloof gereinigd wordt en dat wij weten, dat het alleen om Christus Jezus wil is, dat wij Hem aangenaam zijn. Ziedaar dan, wat wij te onthouden hebben.

Intussen zullen wij ook weten, dat er reeds een andere reuk, ongelijk beter en van meerdere kracht dan de zalf, waarvan hier gesproken wordt, in het lichaam van onze Heere Jezus Christus geweest was. Wij hebben hiervoor verklaard, dat de Joden gewoon waren de lichamen te zalven, opdat ze in de hoop der verrijzenis en des eeuwigen levens versterkt werden, en dat het was, om te bewijzen, dat de lichamen niet zouden verrotten, maar tot de jongste dag bewaard worden, waarop God ze weder oprichten zou.

Maar het was nodig, dat het lichaam van onze Heere Jezus Christus van alle verrotting vrij ware; echter mocht de balsem hier niet de oorzaak van zijn, maar omdat het betuigd was geworden, dat God niet zou toelaten, dat Zijn Heilige en Welbeminde verderving zou zien (Ps. 16 : 10). Zie hier dan, hoe onze Heere Jezus Christus op

wonderlijke wijze voor alle verrotting is bewaard. En omdat hij van de verrotting is vrij geweest, zo zijn wij nu verzekerd van de heerlijkheid der opstanding, welke in Zijn Persoon gebleken is. Zo zien wij dan nu, dat de reuk van de begraving en van de verrijzenis van onze Heere Jezus Christus zich alzo tot ons uitbreidt, dat wij daardoor levend gemaakt worden.

Wat volgt dan hieruit? Dat wij Hem niet meer in het graf zullen gaan zoeken, gelijk deze vrouwen welker zwakheid en onwetendheid ons ten nutte is geweest, maar dat wij opwaarts zullen zien, dewijl Hij ons daar roept en nodigt en ook dewijl Hij ons de weg gewezen heeft en ons gezegd heeft, dat Hij tot het bezit van Zijn Koninkrijk is ingegaan, om ons daar plaats te bereiden (Johann. XIV : 2), wanneer wij Hem door het geloof daar zoeken.

Maar wij moeten ook in aanmerking nemen, wat Mattheus hierbij voegt. De Engel (zegt hij) is verschenen, welke de krijgsknechten zodanig verschrikt heeft, dat zij als doden waren. De vrouwen hebben dergelijke schrik ook gehad, Maar de engel voegt hen aanstonds de geruststelling toe: zoveel ulieden aangaat, vreest niet; want gij zoekt Jezus de Gekruiste; Hij verreezen, gelijk Hij gezegd heeft.

Hier zien wij, hoe de ijver en geneigdheid dezer vrouwen de Heere aangenaam is geweest, zódanig nochtans, dat hij verbetert, datgene wat Hem niet behaagt. Ik bedoel, dat Hij haar door de mond van Zijn Engel, die haar in Zijn naam verschijnt, terecht wijst. Wij hebben gezegd, dat God onze onvolmaakte dienst door Zijn bijzondere goedheid aanneemt, die hij anders kon verachten. Hij ontvangt dan van ons, wat van geen waarde is, gelijk een vader menigmaal van Zijn kinderen ontvangt, wat in zichzelf niets dan beuzelingen en ijdelheden zijn.

Ziehier dan, zeg ik, hoe mild God jegens ons is. Maar daarentegen wil Hij ook niet, dat de mensen zich in hun gebreken vleien en behagen. Daarom bestraft de engel ook deze onvolmaaktheid, welke in de vrouwen is. En hoewel het voornemen dat zij hebben, goed is, wordt nochtans het bijzonder gebrek, dat er in gelegen is, veroordeeld. En daarom verhaalt Lukas ook dat zij nog veel harder gestraft zijn geweest, met de woorden: wat zoekt gij de Levende onder de doden? (Luc. 24 : 5).

Hierin hebben wij gade te slaan, dat de krijgsknechten, de snode en boze mensen, welke geen vreze Gods, noch godsvrucht hadden, zó zijn verschrikt geweest, alsof zij raasden, en dat de vrouwen ook wel gevreesd hebben, maar terstond vertroost werden.

Zie hier dan hoe verschrikkelijk de majesteit Gods is, voor allen wie zij verschijnt, hetwelk geschiedt opdat wij onze broosheid gevoelen wanneer God Zich aan ons openbaart. En in plaats dat wij tevoren van vermetelheid opgeblazen en zo stout waren, alsof wij geen sterfelijke mensen meer waren, moeten wij nu nodig verslagen worden, wanneer God ons enig teken van Zijn tegenwoordigheid bewijst. Dan ook moeten wij onze toestand bekennen, namelijk: dat wij niet dan aarde en stof zijn en al onze kracht niets meer is dan een damp, die verdwijnt en vergaat. Dit gebeurt zowel de goede als de kwade in het algemeen. Voorts, wanneer God de ongelovigen alzo verschrikt gemaakt heeft, verlaat Hij hen als verworpen mensen, omdat zij geenszins waardig zijn, dat zij Zijn goedheid gevoelen zouden. Daarom schuwen zij Zijn tegenwoordigheid, zij knersen op de tanden en eten zichzelf; zij zijn als razende

mensen, totdat zij alle verstand en zinnelijkheid verliezen en zich zelf geheel gelijk de dieren aanstellen.

Maar de gelovigen, nadat zij verbaasd zijn geweest vatten weer moed, dewijl God hen vertroost en verblijdt. Deze vrees, die de gelovigen voor de tegenwoordigheid en majesteit Gods hebben, is maar een voorbereiding, om zich te verootmoedigen, opdat zij hem de eer bewijzen, die Hem toekomt, en zich tot Hem begeven zouden, bekennde, dat zij in zichzelf niets zijn, en in Hem alleen al hun welvaren zochten. Ziedaar dan, waarom de Engel zegt: *Vreest niet!*

Dit woord verdient wel opgemerkt te worden. Het is zoveel, alsof Hij zei: ik laat dit gespuis in zijn beschaamdheid, want het is niet waardig, dat het enige genade geschiedt; maar ik kom tot u en breng u een blijde boodschap: legt dan alle vreze af, dewijl gij Jezus Christus zoekt.

Als wij dan dit nu zien, zo laat ons onze Heere Jezus Christus leren zoeken; niet in zodanige dwaasheid, als deze vrouwen doen, gelijk wij ook geen oorzaak meer hebben om Hem in het graf te gaan zoeken; maar dat wij door het geloof, zonder geveinsdheid, rechtuit tot Hem komen. Dit doende, zullen wij weten, dat deze boodschap ons toekomt en tot ons geschied is, opdat wij vrijmoedig, zonder vrees, tot Hem zouden komen; niet met enige verachting, maar wij moeten met vrees bevangen zijn, om de Majesteit Gods te aanbidden. Maar hoe het zij, wij zullen niet verwilderd zijn, alsof wij met allerlei wantrouwen overvallen waren.

Laat ons dan bedenken, dat de Zoon van God zich naar ons vermogen zal voegen, wanneer wij door het geloof tot Hem komen, ja, dat wij vreugde en oorzaak van troost zullen vinden, daar het alleen tot ons voordeel en onze zaligheid is, dat Hij de heerlijkheid en de genadegift des eeuwigen levens verkregen heeft.

Intussen zijn de vrouwen met grote blijdschap en vreze weggaan. Hierin vertoont zich nog de zwakheid van hun geloof. Ik heb gezegd, dat hun voornemen goed was, maar zij hielden zich niet aan de rechte weg, gelijk wij dat aan haar vreze zien, en dat zij niet tot zichzelf kunnen komen, noch gerust zijn, om van de verrijzenis verzekerd te zijn, wel mochten opmerken; wel hadden zij er menigmaal van horen spreken, Maar zij kunnen haar geneigdheid niet overwinnen, om te besluiten, dat het nu geen tijd meer is, om onze Heere Jezus Christus in het graf te zoeken. Ziedaar dan, vanwaar deze vreze komt.

Zo zien wij dan, dat het een kwade geneigdheid is. Het is waar, gelijk ik gezegd heb, dat men de Heere vrezen moet om Zijn Majesteit eerbied te bewijzen, Hem gehoorzaam te zijn en ons geheel te vernederen, opdat Hij in Zijn heerlijkheid verheven en aller mond gesloten wordt; opdat Hij alleen rechtvaardig, wijs, en almachtig te zijn, erkend wordt. Maar deze vrees, waarvan hier ten tweede gesproken wordt, is kwaad en af te keuren; want zij wordt voor de schaamte genomen, die deze arme vrouwen hebben, dat is: dat zij het alles, ofschoon zij de Engel zien en horen spreken, voor een droom houden.

Hierdoor worden wij gewaarschuwd, dat God menigmaal zo in ons werkt, dat wij het niet gewaar worden, of wij er enig voordeel mee gedaan hebben of niet; want onze

onwetendheid is zo groot, dat zij evenals een wolk ons verhindert tot het licht te komen dewijl wij in vele gedachten verstokt zijn.

Eindelijk schijnt het, dat geheel de leer van God schier onvruchtbaar is; Maar wij vinden er intussen enige smaak mee vermengd, die ons doet gevoelen, dat God in onze harten gewerkt heeft. Hoewel wij dan slechts een klein vonkske der genade hebben, moeten wij de moed niet verloren geven; neen! laat ons God bidden, dat Hij vermeerderd, hetgeen Hij begonnen heeft, dat Hij ons versterkt en doet aanwassen, totdat wij tot de volmaaktheid komen, waarvan wij nog ver verwijderd zijn.

Ofschoon dit dan voor gebrek gerekend wordt, dat de vrouwen alzo met vreugde en vreze bevangen zijn geweest, zo zien wij nochtans, hoe God ze altijd met Zijn Heilige Geest geregeerd heeft, en dat de boodschap, die zij van de Engel ontvangen hebben, niet geheel onvruchtbaar is geweest.

Maar wij moeten verder gaan en zien hoe onze Heere Jezus hen op de weg verschenen is en hun gezegd heeft: *Vreest niet, maar gaat en zegt mijn broeders, dat zij zich allen in Galilea vergaderen en dat zij Mij daar zullen zien.* Wij zien in deze woorden nog beter, hoede Zoon van God ons allengskens tot Zich trekt, totdat wij volkomen versterkt worden, gelijk dat nodig is. Het was wel genoeg, dat de vrouwen de boodschap van de Engel gehoord hadden; want hij had bewijzen genoeg, dat Hij van God gezonden was, daar zijn aangezicht gelijk de bliksem was. Het is wel waar, dat de witheid van een kleed en dergelijke, niet diende om de Majesteit Gods volkomen te bewijzen; nochtans hadden de vrouwen een zeker getuigenis, dat het geen sterfelijk mens was, die met haar sprak maar een Engel van de hemel. Zo behoorde haar dan dit getuigenis genoeg te zijn. Maar hoe dit zij, de verzekering is veel sterker geweest, als zij onze Heere Jezus gezien hebben, Dewelke zij tevoren voor de Zoon van God en Zijn waarheid voor onveranderlijk bekend hadden. Zo wordt dan hier volkomen bevestigd, hetgeen zij tevoren uit de mond van de Engel gehoord hadden.

Ziet dan hier ook hoe wij in het geloof toenemen. Wij kennen dadelijk de kracht en vrucht van Gods Woord niet; maar indien men ons onderricht, zo beginnen wij daar iets van te verstaan, en ofschoon dit nog zoveel als niets is, beweegt ons de Heere allengskens met Zijn Heilige Geest, en eindelijk toont Hij ons, dat Hij het Zelf is Die daar spreekt, en dan worden wij zo verzekerd, dat wij niet alleen enige kennis verkrijgen, maar ook dat wij in zulke mate overtuigd worden, dat, alhoewel de duivel alles teweegbrengt, wat hem mogelijk is, hij nochtans ons geloof niet aan het wankelen zal kunnen brengen, dewijl wij dit hoofdartikel onthouden, dat de Zoon van God onze leraar is, op wie wij steunen: wetende, dat Hij alle heerschappij over ons heeft en Hem alleen die heerschappij toekomt.

Dit zien wij aan deze vrouwen. Weliswaar, God houdt niet altijd dezelfde regel. Enigen zullen aanstonds bewogen worden, dat men dadelijk gewaar wordt, dat God een ongewone kracht in hen heeft uitgestort. Somwijlen zal men ook aan ons zodanige domheid en zwakheid bemerken, als wij onderwezen worden, en daardoor behoren wij temeer gewaarschuwd en opgewekt te worden, om onze God te loven en te bekennen, dat het alles van Hem komt.

Laat ons dan nu het woord beschouwen, dat hier verhaald wordt: gaat en zegt Mijn broeders dat zij zich in Galilea laten vinden. Wij zien hier hoe de Zoon van God Maria en haar gezelschap niet verschenen is, om hen alleen te verkwikken, maar dat Hij gewild heeft, dat deze boodschap ook aan de apostelen verkondigd werd en dat deze ons nu medegedeeld wordt, opdat wij dezelve ook deelachtig zouden worden. En wat zou ons zonder dat, de geschiedenis der opstanding baten? Maar als er gezegd wordt, dat de Zoon van God Zich alzo geopenbaard heeft, en dat Hij gewild heeft, dat de vrucht der openbaring geheel de wereld werd medegedeeld, ziet, zo krijgen wij er beter smaak van. Zo zullen wij dan weten, dat onze Heere Jezus gewild heeft, dat wij van Zijn verrijzenis verzekerd waren, omdat daarin al de hoop onzer zaligheid en al onze rechtvaardigheid gelegen is, wanneer wij zeker weten, dat onze Heere Jezus Christus verrezen is. Niet dat Hij ons door Zijn lijden en dood van al onze onreinheden niet zou gezuiverd hebben; maar dat Hij in zodanige zwakheid niet moest verstoken blijven. Hij moest de kracht van Zijn Heilige Geest uitstorten en verrijzende, bewezen worden de Zoon van God te zijn, gelijk de apostel Paulus, zowel in het eerste hoofdstuk van de brief aan de Romeinen, als op andere plaatsen zegt.

Ziedaar dan hoe wij verzekerd moeten zijn, dat onze Heere Jezus Christus, verrezen zijnde, gewild heeft, dat wij tot Hem zouden komen en ons de weg geopend worden; dat Hij ook niet vertoeft, tot wij Hem zoeken, maar daarin voorzien heeft, doordat wij door de verkondiging des evangelies tot Hem geroepen worden, en deze boodschap in de mond Zijner gezanten gelegd heeft, die Hij daartoe afgezonderd en verkoren heeft. Daar dit dan alzo is, laat ons dan ook bedenken, dat wij de gerechtigheid van onze Heere Jezus Christus genieten, om tot de hemelse heerlijkheid te komen, dewijl Hij niet van ons wil gescheiden wezen.

Daarom noemt Hij ook Zijn jongeren broeders. Het is wel waar, dat dit een erenaam is, en alleen gebruikt wordt voor hen, die Hij voor Zijn huisgenoten houdt. Er is geen twijfel, of Hij heeft dit woord willen gebruiken, opdat Hij de broederschap aantoonde, die Hij met hen wilde houden; Maar het is zeker, dat wij dit met hen gemeen hebben, gelijk dit door de apostel Johannes beter verklaard wordt (Hoofdstuk 20 : 17).

Wij moeten ook komen tot hetgeen in het 23ste vers van de tweeëntwintigste Psalm gezegd is, waaruit deze woorden genomen zijn: *Ik zal Uw naam mijn broederen verkondigen*, welke woorden de apostel van de Persoon van onze Heere Jezus Christus verklarende, en niet alleen de twaalf apostelen bedoelt, om hen broeders des Heeren Jezus Christus te noemen, maar deze naam ons allen, die de Heere Jezus Christus navolgen, in het algemeen toevoegt, en wil, dat wij zodanige eer genieten zullen (Hebr. II : 11). Daarom zegt ook onze Heere Jezus Christus: *Ik ga tot Mijn en uw God, tot Mijn en uw Vader*. Dit wordt niet voor een klein getal volk, maar tot de gehele menigte der gelovigen gezegd. Onze Heere Jezus, ofschoon Hij onze eeuwige God is, laat Zich in de persoon des Middelaars vernederen, opdat Hij bij ons was en alles met ons gemeen had en zulks ten aanzien van Zijn menselijke natuur. Want hoewel hij de natuurlijke Zoon van God is, en wij maar kinderen der aanneming uit genade zijn, blijft nochtans deze gemeenschap, dat Hij, Die de Vader van onze Heere Jezus Christus is, desgelijks ook, om des Heeren Christus wil, onze Vader is, en dat in verschillend aanzien, want wij mogen niet zo hoog als ons Hoofd verheven worden. Zulke verwarring moet hier niet zijn. Indien in des mensen lichaam het hoofd niet

boven al de leden gesteld was, zou het een wonderschepsel en een ongeschikte klomp zijn. Er is dan wel reden, dat onze Heere Jezus Zijn standpunt behoudt, aangezien Hij de enige Zoon van God naar de natuur is. Maar dit belet niet, dat wij met Hem in een broederschap zouden verenigd zijn, opdat wij de Heere vrijmoedig en vol vertrouwen, konden aanroepen, om door Hem verhoord te worden, daar wij een gemeenzame en vrije toegang tot Hem hebben.

Zo zien wij dan, wat dit woordje meebrengt, als onze Heere Jezus Zijn jongeren Zijn broeders noemt, hetwelk daarom geschied is, opdat wij nu met hen deze genade mochten genieten en dat door het geloof. En het vermindert de kracht en de majesteit des Zoons Gods niet, wanneer Hij Zich met zulke arme en ellendige schepselen verenigt, als wij zijn, en dat Hij ons gelijk wil zijn. Wij moeten des te meer tot Hem getrokken worden, ziende de grote goedheid, die Hij jegens ons gebruikt, dat Hij, verrezen zijnde, ons de eeuwige heerlijkheid verworven heeft, om welke te verkrijgen, Hij zichzelf zó vernederd, ja geheel vernietigd had. Daar het dan also is, dat onze Heere Jezus ons voor Zijn broeders houdt opdat wij een toegang tot God zouden hebben, zo laat ons Hem zoeken en met een vrij gemoed tot Hem gaan, daar wij zo vriendelijk van Hem genodigd worden. En niet alleen zoekt Hij ons door Zijn Woord te lokken, maar Hij voegt er ook het zichtbaar Sacrament bij, opdat wij naar onze eenvoudigheid ook getrokken zouden worden.

Hoe zwak en traag wij dan ook zijn, kunnen wij onze onachtzaamheid nochtans niet verontschuldigen, wanneer wij niet tot onze Heere Jezus Christus komen. - Ziet, de tafel is hier gedekt; en tot welk einde? Niet om onze lichamen en buiken te verzadigen, ofschoon God ook in dit opzicht toont een vaderlijke zorgvuldigheid voor ons te dragen en onze Heere Jezus het leven der wereld is. Als wij dan ons dagelijks voedsel ontvangen en genieten, bewijst ons de Heere Jezus Zijn goedheid. Maar in deze tafel is een bijzonder doel op te merken. Zij dient om ons te bewijzen, dat wij broeders van onze Heere Jezus Christus zijn, dat wil zeggen: dat Hij, dewijl Hij ons met Zich verenigd heeft (gelijk Hij zegt in Johannes 17 : 21), ons desgelijks met God Zijn Vader heeft verenigd. Eveneens bewijst Hij ons, dat Hij onze spijs en drank is, dat wij door Zijn eigen zelfstandigheid gevoed worden om ons geestelijk leven in Hem te hebben, en dit is veel meer dan dat Hij ons honderdmaal Zijn broeders noemde. Laat ons dan de eenheid, die wij met onze Heere Jezus Christus hebben, bedenken, namelijk: dat Hij het leven met ons gemeen wil hebben en dat al wat Hij heeft, ons eigendom is, ja, dat Hij in ons wonen wil, niet door inbeelding, maar waarachtig; niet aards maar geestelijk (en hoe het meer zijn moge) door Zijn Heilige Geest werken, dat wij meer met Hem verenigd worden, als de leden met het lichaam. En gelijk de wortel van de boom zijn sap en kracht aan al zijn takken meedeelt, zo verkrijgen wij onze kracht en ons leven door onze Heere Jezus Christus.

Ziet, daarom zegt ook de apostel Paulus dat ons Paaslam geslacht en gekruisigd is en dat er nu niet meer vereist wordt, dan dat wij feest houden en der offerande deelachtig worden. En gelijk men eertijds onder de wet maaltijd hield nadat de offerande geschied was, zo ook moeten wij nu ons geestelijk voedsel in deze offerande, die tot onze verlossing geschied is, komen genieten. Het is wel waar, dat wij Jezus Christus naar het vlees niet inslikken; Hij komt tussen onze tanden niet, gelijk de papisten dat uitleggen; maar wij ontvangen het brood tot een zeker onderpand, dat onze Heere

Jezus op geestelijke wijze ons met Zijn lichaam spijzigt; wij ontvangen een druppel wijn, om verzekerd te zijn, dat wij op geestelijke wijze met het bloed van onze Heere Jezus Christus gelaafd worden.

Laat ons ook desgelijks onthouden wat de apostel Paulus erbij voegt, dat: dewijl het onder de voorbeelding der wet niet geoorloofd was, gezuurd brood (waarvan het beslag gerezen was) te eten, wij nu, (die van zodanige schaduwen bevrijd zijn) alle zuurdeeg der boosheid, kwaadheid en verderfelijkheid moeten verwerpen en ongezuurd brood of koeken (zegt hij) zonder enige bitterheid gebruiken moeten. En hoe moeten wij dat doen? In alle zuiverheid en gerechtigheid. — Wanneer wij dan tot deze heilige tafel komen, waaraan de Zoon van God ons bewijst, dat Hij ons spijs is, dat Hij zich ons tot een volkomen en volmaakt voedsel geeft, en dat Hij wil, dat wij de offerande, die Hij eenmaal voor onze zaligheid gedaan heeft, deelachtig worden, zo moeten wij wel toezien dat wij onze onreinheden, waarin wij vervallen zijn, hier niet medebrengen, maar dat wij dezelve verzaken en anders niet zoeken, dan volkomen gereinigd te worden, opdat onze Heere Jezus ons voor leden Zijns lichaams ontvangt, en wij door dit middel Zijns levens ook mogen deelachtig worden.

Ziedaar hoe wij met Zijn heilig Avondmaal, hetwelk ons hier bereid is, ons voordeel moeten doen, te weten: dat het ons tot het lijden en de dood en daarna tot de opstanding van onze Heere Jezus Christus leidde, en dat daarin de hoop van ons leven en van onze zaligheid bestaat, omdat de overwinning, die Hij, verrijzende, verkregen heeft, namelijk de rechtvaardiging, ons geschonken en de deur van het paradijs geopend is, zodat wij vrijmoedig tot onze God mogen gaan, en ons voor Hem vertonen, wetende dat Hij ons altijd, als Zijn kinderen ontvangen zal.

Wij zullen ons dan voor de Majesteit van onze goede God, met belijdenis van onze zonden, verootmoedigen, Hem biddende, dat het Hem behagen zal, ons in barmhartigheid te ontvangen, opdat wij genade voor Hem verwerven, hoewel wij dezelve niet verdiend hebben. Dan ook zullen wij gevoelen, dat het niet alleen geschiedt, om vergeving van onze zonden, die wij alrede bedreven hebben, te verkrijgen, maar opdat wij van alle gebreken en besmettingen van ons vlees mogen ontbloot worden, totdat Hij ons met Zijn volmaaktheid en heiligheid herkleed zal hebben, tot welke Hij ons dagelijks vermaant.

Zo zullen wij dan allen zeggen:

Heere! Almachtige God! Hemelse Vader! enz.

BIJEENKOMST GEHOUDEN IN DE KERK VAN GENEVE (1551)

door JOHANNES CALVIJN

WAARIN DE ZAAK VAN DE EEUWIGE VERKIEZING VAN GOD KORT EN
DUIDELIJK DOOR HEM WERD UITEENGEZET EN BEKRACHTIGD MET
GEZAMENLIJKE INSTEMMING VAN ZIJN BROEDERS DIENAREN.

GEDRUKT TE GENÈVE BIJ VINCENT BRES, 1562

Uitgave: Stemmen uit |Geneve, Bundel XV

De Gereformeerde Bibliotheek, Goudriaan, 1971

Voorwoord van de vertaler

Leeuwarden, januari 1971.

L. S.

Hierbij ontvangt u het verslag van een der wekelijkse bijeenkomsten van de predikanten van Genève (op vrijdag), waar gehandeld is over de verkiezing van eeuwigheid.

Inleider was Ds. Calvijn, en daarna zeggen de andere predikanten er het hunne van.

Deze bijeenkomst vond plaats in 1551. (Het verslag is gedrukt in 1562).

Iemand uit Italië afkomstig ging in Genève een leer verspreiden waarbij het geloof vóór de verkiezing werd gesteld. Dit was de aanleiding, dat dit onderwerp op de predikantenbijeenkomst onder de loep genomen werd. Ik wist niet dat reeds meer dan 60 jaar vóórdat deze dingen in ons land zoveel strijd veroorzaakt hebben (tegen de Remonstranten), dezelfde kwestie al in Genève aan de orde was geweest. De Dordtse vaders hebben dit zeker wel geweten. Heel dit verslag is een mooie toelichting (historisch) op de artikelen tegen de Remonstranten. Dit leek mij heel belangwekkend om uit de historie naar voren te brengen. Maar hiermee hadden we nog geen boekje vol.

Daarom heb ik tevens aan de wens van velen voldaan om wat brieven van Calvijn aan Melanchthon (vice versa) te vertalen. De eerste is van Luther aan Melanchthon.¹

Verder gaat de correspondentie tussen Calvijn en Melanchthon juist over het onderwerp van de verkiezing en voorbestemming, waarin Melanchthon aarzelde met Calvijn in te stemmen. Ik kan dit wel enigszins verstaan. Gode zij dank is de (onze)

¹ Deze brieven zijn vertaald en te vinden op deze site bij de werken van Calvijn

verkiezing een werkelijkheid; als God Zich niet over ons ontfermd had, zou niemand van ons behouden zijn. Wij waren allen verwerpelijk. En God is aan niemand de begenadiging verplicht. Maar men moet voorzichtig zijn in het spreken over dit heilgeheim, dat alleen door de ingewijden (de verkorenen zelf) verstaan wordt; niet tot zelfverheffing, maar tot lofprijzing van de onverdiende genade van God.

Allen die uitverkoren worden, of zijn, worden door God gesteld om voor de anderen ten zegen te zijn. En ze zijn dat ook, als zij het Evangelie bekend maken, en hun licht zó voor de mensen laten schijnen, dat die hun goede werken zien, en daarom de Vader in de hemel verheerlijken. Welk mens kan zich met recht beklagen, dat God mensen uitkiest om voor de anderen ten zegen te zijn? Het uitkiezen van de één, is het zegenen van de anderen. Laten we er ons goed van doordringen dat we allen verwerpelijk waren. Had Kaïn reden om Abel te doden? Allerminst; het was pure boosaardigheid: zijn werken waren boos, die van zijn broeder rechtvaardig. Hadden de aartsvaders het recht een hekel aan broeder Jozef te hebben? Hij werd ook voor hun levensbehoud in de hongersnood, onderkoning van Egypte. GOD had hem daartoe bestemd, en dit aan Jozef geopenbaard. Wie mocht hem dat kwalijk nemen? Moesten zij nijdig op hem worden omdat hij argeloos vertelde wat de Heere hem had laten zien? Over deze voorbestemming kon hij met zijn broers niet praten, en dat waren nog wel de zonen van Jacob. Ik wil maar dit zeggen: Over zulke heilgeheimen, die God aanvankelijk alleen aan de naastbetrokkenen bekend maakt, kan men maar met weinigen, soms met niemand praten. Wij spreken wijsheid onder de volmaakten, een wijsheid die niet ieder verstaan of verdragen kan. Nog een gedachte die telkens bij mij opkomt als ik over deze dingen nadenk: Het woord van Mozes tot Farao na de zesde plaag had niet het eerste kunnen zijn. God laat het hem zeggen, tegen het eind, als Farao's verharding duidelijk gebleken is: "Maar waarlijk, daarom heb Ik u verwekt, opdat Ik Mijn kracht u betoonde, en opdat men Mijn Naam vertelle op de ganse aarde". (St. Vert.) Ex. 9 : 16; Rom. 9 : 17.

Ik acht de Statenvertaling hier beter dan die van het Bijbelgenootschap. De woorden in het Hebr. en Grieks spreken niet van verwekken = telen, maar van opwekken = wakker maken. Als ik de dingen in hun verband lees in de Schrift, komen er geen moeilijkheden. Maar zet men ze buiten hun verband in een (abstract) schema, van verkiezing en verwerping in dit geval, dan komen er onnodige moeilijkheden. Overigens heeft Calvijn natuurlijk volkomen gelijk als hij zegt, dat wij ook mogen weten, en moeten onderwijzen, wat God zelf ons door de Apostel leert. Maar Paulus schrijft het in een brief aan een Gemeente van gelovigen. En in Ef. 1 spreekt hij erover in een doxologie, een lofzegging van en voor de Gemeente. Laten wij het in dit verband houden - Hoe zouden wij God ooit genoeg kunnen danken voor Zijn verkiezende liefde. Laten we echter nooit vergeten, wat Calvijn ook duidelijk voorhoudt, dat wij verkoren zijn om heilig en onberispelijk te zijn. Wie kan met recht bezwaar maken tegen onberispelijkheid?

Ds. D. v. Dijk

DE GELOVIGE LEZERS, HEIL

Men zegt gewoonlijk dat er altijd wel een geluk bij een ongeluk is. Het grootste gedeelte van hen die zó spreken, begrijpt niet wat de bron van die gewone spreekwijze is. Want zij nemen de woorden zoals ze gelegen zijn, en denken er niet aan dat het goede dat na het kwade komt, van iets anders dan van het kwade komt, alsof een kwaad zich uit zichzelf in goed zou kunnen veranderen. Alleen de gelovige mens kan dat waarlijk uitleggen; te weten, dat de goedheid en de kracht van God jegens de zijnen van dien aard is, dat Hij maakt dat hetgeen er naar zijn aard toe strekte om ineensorting en verstrooiing te bewerkstelligen, tot een geheel tegenovergesteld doel wordt omgewend wat de gelovigen betreft; dat wil zeggen dat er iets uitnemend goeds en voordeligs uit voortkomt door de leiding van Iemand die het licht uit de donkerheid en de duisternissen tevoorschijn weet te brengen.

Een Mr. Warhoofd, voortgekomen uit het een of andere gezelschap van Carmelieten en monniken, stelt zich plotseling aan als een kwakzalver, en er op zinnende door welk middel hij zich zou kunnen laten gelden, vond hij niets dat naar zijn mening zó snel naar het doel voerde en zó geschikt was, dan zich onbedacht te verstoppen in de Kerk van Genève, en daar zeker gif uit te strooien dat hij uit Italië had meegebracht. Hetgeen hij niet had durven ondernemen, als hij zich niet begunstigd had gevoeld door de kwaadwilligheid van sommige mensen die er zich gaarne mee bezig hielden heel de Kerkelijke orde en tucht te verstoren. Hij had een goede en ruime gelegenheid, en als hij tot het doel van zijn voornemen gekomen was, zou hij dit reeds bereikt hebben, dat hij de mensen tot drieste verachters van God maakte, en aan een ieder de vrijheid in handen gegeven had alles te doen wat hem goeddacht. Want door de orde van de voorbestemming of verkiezing van God om te keren, en die te stellen in het geloof, maakte hij dat het geloof in ieders vermogen stond, en terwijl op die manier ieder zichzelf wijs maakte dat hij het geloof had, behoefde hij zich niet bezorgd te maken te denken dat hij zalig zou worden, ook al was zijn leven vol goddeloosheid en alle besmetting.

Deze uitermate onbeschaamde man van niets, brutaal als er nooit iemand ter wereld geweest was, had reeds medeplichtigen aangetrokken, gelijk zulke zeugen genoeg van zulk soort varkens vinden en hoewel de dwaling van zijn leer duidelijk was, zodat zelfs de kleintjes het wel bemerken konden, werd zij toch aannemelijk als die leer is voor de verdorven natuur, door sommigen maar al te gemakkelijk aangenomen die wel gewild zouden hebben dat alle godsvrucht en alle eerbaarheid van leven heel ver weggejaagd werden. Maar God heeft door Zijn grote barmhartigheid daarvan zó gelukkig genezing gegeven, dat dat afschuwelijke ondier beschaamd geworden is, en zijn varkens, tenminste de snuit niet hebben durven openen om te knorren. En daar ziet ge op welke wijze dit ongeluk goed geweest is, namelijk doordat het gelegenheid gegeven heeft tot opheldering van de zó noodzakelijke en zó heilzame stof van de voorbestemming.

Want dat heeft de Dienaren van de Kerk van Genève bewogen om een vrijdag, naar de orde die zij volgen om op die dag hun bijeenkomst te houden, te besteden om voor heel de vergadering deze stof te ontvouwen, waarvan Ds. Jean Calvin zulk een korte, en in zijn korthed zó duidelijke uiteenzetting gaf, dat als men er iets aan wilde

toevoegen, dat slechts een herhaling zou zijn, of althans, een zelfde zaak breedvoeriger zeggen; en aan de andere zijde, wanneer men er iets van wilde 4 weglaten, zou dat zijn de zaak onvolledig maken. En hetgeen de andere broeders en Dienaren daarna gezegd hebben, is een eenvoudige bevestiging geweest.

Op die wijze is dan deze kwakzalvermonnik, terwijl hij meende alles in de war te sturen, niettemin de aanleiding geweest voor een groot goed, waaraan hij niet dacht; en zó is het kwaad dat hij wel durfde binnenvoeren, goed geweest. Als dit goede u nog niet eerder aangeboden is, laat dan toch niet na het aan te nemen; want deze leer die zó goed is en zó vol van vertroosting, is heden ten dage voor het minst even noodzakelijk als ooit, omdat zij tegenwoordig niet meer gebrek aan vijanden heeft, dan zij toen had. Weest Gode bevolen.

VERGADERING GEHOUDEN IN DE KERK VAN GENÈVE, WAARIN BEHANDELD IS DE STOF VAN DE EEUWIGE VERKIEZING VAN GOD

Gebed dat de Dienaren gewoon geweest zijn te doen aan het begin van de vergadering.

Wij zullen onze goede God en Vader aanroepen, en Hem smeken dat het Hem moge behagen ons al onze fouten en beledigingen te vergeven, en ons te verlichten door Zijn Heilige Geest, om het ware begrip te hebben van Zijn heilig Woord, en ons de genade te bewijzen dat wij het zuiver en trouw kunnen behandelen, tot eer van Zijn heilige Naam, tot stichting van Zijn Kerk en tot ons heil. Hetgeen wij vragen in de Naam van Zijn enige en welgeliefde Zoon, onze Heere Jezus Christus. Amen.

En allereerst is Ds. Jean Calvin begonnen zoals hier volgt:

Omdat wij het Avondmaal binnenkort zullen ontvangen, en wij dat niet kunnen ontvangen gelijk wij moeten, tenzij wij ware enigheid van geloof hebben, die ons samenbindt, en satan ook in deze vorige dagen getracht heeft verwarring en verdeeldheid onder ons aan te brengen, gelijk gij weet, hebben wij allen tezamen geacht dat het goed en nuttig zou zijn te handelen over het uitkiezen van God, waardoor Hij ons gekozen en uitverkoren heeft, opdat dit op zulk een wijze door de groten en de kleinen verstaan zou worden, dat wij daarover in vrede en rust van ons geweten zouden verkeren. Maar de stof zou lang zijn om uiteen te zetten. Daarom zal ik mij tot kortheid moeten beijveren zoveel als mij mogelijk zal zijn, met voorbijgaan van vele dingen die gezegd zouden kunnen worden, omdat de tijd niet zou toelaten dat alles in den brede uiteengezet werd; zoveel is zeker dat ik moeite zal doen, (door de genade van God), dat er een hoofdsom zal zijn waaraan men zich zal kunnen houden, en dat er niemand zó dom en onwetend zal zijn dat hij zich zou kunnen verontschuldigen dat de zaak hem niet bekend was. En voorts ten slotte, als iemand enige twijfel of bezwaar zou hebben, zal hij het kunnen verklaren, opdat alles beter verklaard en bewezen moge worden, namelijk met de heilige Schrift.

En ziehier waarmee wij moeten beginnen, te weten, dat wanneer wij geloven in Jezus Christus, dat niet komt van onze eigene bedrevenheid, en ook niet dat wij zulk een groot, of zulk een scherp verstand hebben, om die hemelse wijsheid te begrijpen, die in het Evangelie vervat is, maar dat dat komt van een gunstbewijs van God, ja van een genade die onze natuur te boven gaat. Er blijft nu over te zien of die genade aan allen gemeen is of niet. Maar de heilige Schrift zegt het tegenovergestelde, namelijk, dat God Zijn Heilige Geest geeft aan wie het Hem goeddunkt, dat Hij ze verlicht in Zijn Zoon. De ondervinding toont het en wij zijn ervan overtuigd. Wij moeten daaruit dus de gevolgtrekking maken, dat het geloof voortkomt uit een hoger en meer verborgen bron en fontein, te weten uit de genadige verkiezing van God, waardoor Hij ter zaligheid kiest degenen die het Hem goeddunkt. En het is dit wat de heilige Paulus behandelt in het eerste hoofdstuk aan de Efezen, wanneer hij God looft, niet alleen hierom dat wij geloven, of wel hierom dat Hij ons Jezus Christus gegeven heeft in Wie wij moeten geloven, en dat wij heel de vervulling en volkomenheid van ons heil in Hem hebben; maar hij zegt: Gezegend zij God Die ons geroepen heeft, en ons

verlicht heeft, ja zelfs gelijk Hij ons uitverkoren had vóór de grondlegging der wereld. (Ef. 1:4).

Wij zien dus nu, hoe de genade van God door ons volledig gekend zal worden, namelijk, niet slechts wanneer wij ervan overtuigd en verzekerd zijn dat Hij ons het geloof geeft, maar dat Hij het ons gegeven heeft, aangezien Hij ons uitgekozen had vóór de schepping der wereld, door Zijn wil. Maar de heilige Paulus stelt zich daarmee nog niet tevreden, maar hij voegt daar bij, dat Hij ons uitverkoren heeft, naar het voornemen van Zijn wil, dat Hij bij Zichzelf overlegd had (vs. 9). Wij moeten deze woorden hier wel van gewicht achten. Want wanneer de heilige Paulus spreekt van het voornemen van God, stelt hij dat tegenover hetgeen in de mens zou kunnen zijn, om te zeggen dat het er ingelegd is.

Wanneer er sprake is van dit woord VOORNEMEN, wat is dat dan anders dan deze raadslag die God gehad heeft? Gelijk wanneer hij zegt, dat God ons heeft uitgekozen met een heilige roeping, (aan Titus) en dat niet naar onze werken, maar volgens Zijn voornemen en volgens Zijn genade, dat wil zeggen, volgens Zijn genadig voornemen. Wij zien daar een vergelijking die de heilige Paulus maakt van twee tegenovergestelde zaken, namelijk, van de werken van de mensen, en aan de andere zijde stelt hij het voornemen van God. En dus, wanneer wij dit woord horen uit de mond van de heilige Paulus, laten wij dan een raadslag verstaan die God gehad heeft wanneer Hij ons bij Zichzelf heeft uitgekozen, zonder niettemin acht te geven op hetgeen in ons is, om te zeggen dat Hij daardoor aangetrokken is, of bewogen om ons goed te doen. Het is waar, dat God wel acht op ons geeft wanneer Hij ons uitkiest, maar wat zal Hij er vinden? Niets dan alle jammer en ellende, en daardoor wordt Hij bewogen tot medelijden. Maar nu vindt Hij die ellende in alle mensen in het algemeen; maar Hij bewijst barmhartigheid aan die het Hem goeddunkt. En waarom?

De reden is ons niet bekend. Welnu dan moet voor ons voldoende zijn wat wij kunnen begrijpen, dat wil zeggen, wat de heilige Paulus ons zegt en verklaart, dat God ons uitgekozen heeft, volgens het voornemen dat Hij overlegd had bij Zichzelf: dat Hij daardoor al de aanmerkingen wil terneer werpen die men zou kunnen aanvoeren en zeggen: En God zou op die manier onrechtvaardig zijn. Het is dus nodig dat dat alles uitgesloten wordt. Wanneer hij zegt dat God bij Zichzelf dit voornemen overlegd heeft, dat wil zeggen, dat Hij niet buiten zichzelf gegaan is, dat Hij de ogen niet herwaarts en derwaarts geworpen heeft, om te zeggen: *Ik zal bewogen worden om dit te doen*. Maar bovendien, Hij zegt dat Hij ons heeft uitverkoren in Jezus Christus, en duidt daarmee aan dat wij in onszelf onwaardig zijn, gelijk het ook in waarheid zó is en degenen die dat niet belijden, misgaan zich wel door verwaandheid, wanneer zij menen dat zij iets in zichzelf hebben, waarom God ze tot Zich geroepen heeft. En daarom heeft hij er aan toegevoegd, dat Hij ons aangenomen heeft in Zijn welbeminde Zoon. En het is niet zonder reden dat hij aan onze Heere Jezus toekent, dat Hij de welbeminde Zoon is. In onszelf zijn wij gehaat en waard dat God ons verfoeilijk acht; maar Hij ziet ons aan in Zijn Zoon, en dan heeft Hij ons lief.

Voorts voegt de heilige Paulus er met name bij, dat het is opdat wij heilig en zonder vlek zouden zijn, opdat men zou weten dat het geloof op een lagere trap staat, en dat het afhangt van de verkiezing van God. (Ef. 1 : 4). En wij moeten ons herinneren wat

de heilige Petrus zegt in het 15e hoofdstuk van de Handelingen (vs.9), dat God de harten van de mensen reinigt door geloof. Wanneer de heilige Paulus dan dus zegt in dit gedeelte, dat wij door God uitgekozen zijn om heilig en vlekkeloos te zijn, begrijpt hij het geloof daaronder. Want het is zoveel alsof hij zei, dat wij in onszelf vol besmetting zijn, en dat het een gedeelte van die besmetting is wanneer wij ongelovig zijn; gelijk hij zegt, dat de ongelovigen hun gedachten bedorven hebben en bezoedeld voor God. Hoe moet het dan? Zó dat wij komen tot die genadige verkiezing van God, als wij een enkele druppel of een enkele korrel zuiverheid willen hebben. Zó zien wij dan dat het geloof voortkomt alleen van de verkiezing van God, dat wil zeggen, dat God diegenen verlicht die Hij uitgekozen had door Zijn genadige goedheid vóór de grondlegging der wereld. En dat zegt hij eveneens in het 8e hoofdstuk aan de Romeinen. Hij stelt die uitspraak op de eerste plaats, dat God alle dingen doet medewerken ten goede voor degenen die Hij liefheeft (Rom. 8 : 27). Maar hij voegt er daarna een verbetering bij, opdat het de mensen niet toeschijnt dat zij zich voor de zaligheid geschikt maken, en dat zij zulk een goed door hun deugd verkrijgen, zegt hij: Namelijk bij hen die volgens het voornemen van God geroepen zijn, (op dezelfde plaats), alsof hij zei: Het is waar dat alles ons ten kwade en ten ondergang gewend zal worden als wij God niet liefhebben; en het is nodig dat die liefde van God in ons is, als wij willen dat alles ons te hulp komt; maar laten wij daarom niet menen dat het aan ons staat te beginnen, want het is nodig dat God aan ons voorafgaat. En dat het zó is, wie zijn degenen die God beminnen? Zij die door Hem geroepen zijn (zegt hij), namelijk volgens Zijn voornemen.

Hij brengt ons nog eens terug bij dit woord dat wij uitgelegd hebben, namelijk bij dit onveranderlijk voornemen dat er in God is, dat niet uit zichzelf voortkomt, maar zijn oorzaak neemt in Zijn loutere goedheid, waarom Hij dit of dat doet. Ziedaar hoe wij die verkiezing moeten verstaan die de heilige Paulus stelt van hen die geroepen zijn volgens het voornemen van God. En daar spreekt hij met name van het voornemen van God. En waarom? Opdat wij zouden weten dat dit een vaste roeping is, die gedaan wordt met uitwerking en kracht. Want God zal de ongelovigen wel roepen, maar die roeping is niet voldoende om hen te bekeren. Hij raakt hun harten niet ten diepste; Hij geeft niet zulk een kracht aan Zijn Woord, dat het in hen blijft. Maar wanneer Hij ons roept naar Zijn voornemen, zodat Hij ons tot Zich bekeert, is dat evenveel als dat Hij ons uitgekozen heeft, gelijk Hij er daarna bijvoegt, dat Hij degenen die Hij tevoren gekend heeft, uitgekozen heeft, en dat Hij ze geroepen heeft; degenen die Hij geroepen heeft, dat Hij die gerechtvaardigd heeft (Rom. 8 :28,29).

De heilige Paulus stelt hier verschillende trappen, maar het fundament begint daarbij, te weten, dat God de zijnen gekend heeft. En hoe gekend? Het is waar dat sommige lasteraars zullen zeggen, dat Hij diegenen gekend heeft die Hij heeft willen uitkiezen, aangezien Hij in hen voorzien heeft dat zij Hem trouw zouden zijn, en dat zij een goed gebruik van Zijn genade zouden maken. Maar dat is een al te dwaze spotternij; want er is hier sprake van zulk een kennis als hij later stelt. Er is geen andere uitlegger nodig dan de heilige Paulus zelf, die zijn bedoeling verduidelijkt; het is niet nodig elders verklaring te zoeken. Want hij zegt dat God Zijn volk niet verworpen heeft dat Hij gekend had. En hoe gekend? Had Hij soms in Zijn volk gevonden, dat het zulk een genade waardig zou zijn? Maar integendeel, hij zegt dat de rest van die grote menigte alleen behouden zal worden, namelijk volgens de verkiezing der genade. Dat is die

waarvan de heilige Paulus (Petrus?) in de Handelingen gesproken had, wanneer er gezegd wordt dat Jezus Christus overgegeven is naar de voorkennis van God; en die vóórkennis houdt overlegging in. kortom, wanneer de heilige Paulus zegt dat God degenen uitgekozen heeft die Hij gekend heeft, duidt hij niets anders aan dan hetgeen hij zegt tot de Galaten, hfdst. 4 (vs.9): Nadat gij God hebt leren kennen, of liever nadat gij door Hem gekend zijt. De heilige Paulus kent de mensen toe dat zij God gekend hebben door geloof. Maar opdat de mensen verstaan dat dat niet uit henzelf voortkomt, matigt hij zich en zegt, ja, aangezien gij door Hem gekend zijt. Alsof hij zei, gij zijt niet tot God gekomen, tenzij dan, aangezien Hij naar u toegekomen is. Gelijk het ook gezegd wordt bij de Profeet Jesaja (65 : 1): *Ik ben gevonden van hen die Mij niet zochten; Ik ben verschenen aan hen die naar Mij niet vroegen; en tot degenen die ver verwijderd waren heb Ik gezegd: Hier ben Ik, hier ben Ik.*

Zó zien wij dus hoe de uitverkorenen door God gekend zijn, en hoe Hij hen uitkiest die Hij gekend heeft, dat wil zeggen dat Hij ze merkt als Zijn bezit, en zegt: Gij zijt de Mijne. En diegenen worden, na gekend te zijn, door Hem geroepen; en die roeping is er wanneer God ons het geloof geeft. Wij zien dus hoe deze voorstelling (propos) die ik reeds gegeven heb breder bevestigd is, te weten, dat God ziende dat het gehele mensengeslacht in verval en verderf verkeert, er uit trekt die Hem goeddunkt door Zijn loutere genade, en wel terwijl Hij ze er uittrekt roept Hij ze tot Zich. Want dat is het middel. Maar zoveel is zeker, dat dat uitkiezen het hoogste is, en voorop moet gaan, en dat het geloof volgt in zijn orde. Maar hij die deze Kerk in verwarring heeft willen brengen toont zijn al te domme onbeschaamdheid, wanneer hij zich niet schaamt te zeggen, dat het eerste hoofdstuk aan de Efezen alleen verstaan moet worden van de heilige Paulus en de Apostelen.

Wanneer de heilige Paulus zegt: *God heeft ons uitgekozen vóór de grondlegging der wereld, Hij heeft ons voor aangenaam gehouden in Zijn welbeminde Zoon om ons uit te kiezen tot aanneming, opdat wij Zijn kinderen zouden zijn.* O, dat is, (zegt hij) alleen maar dat God de Apostelen uitgekozen heeft, opdat zij het Evangelie zouden prediken. Ja zeker, dan zullen dus alleen de Apostelen kinderen van God zijn, die door Hem aangenomen zouden zijn; dan zouden die alleen door God bemind zijn'. Daar hebt ge een fraaie Theologie, om heel de wereld in de hel te slepen! En wij zien ook dat dergelijke lieden spotters zijn met God, en honden zijn die blaffen, ja om alle redelijkheid om te keren en teniet te doen. Wat is dus nodig? Dat wij wel van gewicht achten wat reeds gezegd is, om de bedoeling van de heilige Paulus te leren kennen, die niet duister en ook niet twijfelachtig is.

En laten wij ter breder bevestiging, komen tot hetgeen wij reeds gezien hebben bij de heilige Johannes, namelijk wanneer er gezegd wordt, in het 6e hoofdstuk: *dat niemand tot Jezus Christus kan komen, tenzij de Vader er hem toe trekt* (Joh. 6 : 44). En laten wij er nu acht op geven of dat trekken bij allen plaatsvindt. Het is waar dat God Zijn Woord aan allen voorstelt, en dat Hij daardoor zonder onderscheid alle mensen nodigt om naar Hem te luisteren; maar Hij spreekt niet tot allen in hun hart, gelijk het daar ook behandeld wordt: *Die het van Mijn Vader gehoord en verstaan zal hebben zal tot Mij komen* (vs.45). Ik vraag u, komen allen tot Jezus Christus? Wij zien het tegendeel. Als allen niet tot Jezus Christus komen, volgt daaruit dat niet allen door de Vader onderricht zijn; want Hij zegt dat al diegenen die onderwezen zijn, tot Jezus Christus

zullen komen. Daar hebt ge een gedeelte dat duidelijk en gemakkelijk genoeg is om te begrijpen. En onze Heere Jezus Christus voert ten bewijs aan wat geschreven staat in het 54e hoofdstuk van Jesaja, waar de Profeet zegt, dat al de kinderen van de Kerk door God onderwezen zullen zijn. Maar wanneer hij zegt dat al de kinderen van de Kerk door God onderwezen zullen worden, is er geen twijfel aan dat hij spreekt van een bijzondere weldaad die Hij bewijst aan hen die tot Zijn kudde geroepen zijn. En het is een al te domme en slechte onbeschaamdheid te zeggen, zoals dit warhoofd, dat alles wat daar gezegd wordt algemeen is. Gelijk ook wanneer God zegt door Ezechiël: Ik zal maken dat gij in Mijn geboden zult wandelen (Ezech. 37); dat is (zegt hij) een algemene belofte die zowel op de Turken betrekking heeft als op de Christenen.

Daarna, wanneer er gezegd wordt: *Ik zal een nieuw verbond met u sluiten, Ik zal u een hart van vlees geven*, dat wordt aan iedereen beloofd. Wanneer er gezegd wordt: *Ik zal Mijn Wet in uw harten inschrijven*, dat wordt beloofd aan allen zonder uitzondering. Is dat toch niet met God en met Zijn Woord spotten, daar wij zien dat God door de Profeet Jeremia handelt over een ander verbond, dat Hij niet met het oude volk gemaakt had? Hij zegt: *Dat verbond zal niet zijn zoals dat hetgeen Ik met uw vaders gemaakt heb, want zij hebben het overtreden*. En er kan de mensen niets anders van overkomen, dan dat zij voortdurend ontrouw zijn jegens God, dat zij zich van Hem afkeren. Wanneer God dus een verbond wil hebben dat vast en blijvend is met ons, is het nodig dat Hij Zijn Wet in onze harten inschrijft. En doet Hij dat in het algemeen met alle mensen? Wij zien (gelijk ik aan het begin gezegd heb) het tegenovergestelde, namelijk bij ondervinding. Men moet dus de gevolgtrekking maken, dat dat niet komt van onze kracht, en ook niet van onze waardigheid of verdienste, maar van een loutere genade van God. Wij zien dat niet allen de Wet ingegrift hebben in hun harten; dat het stenen hart blijft bij de meesten, bij wie wij een meer dan wanhopige hardnekkigheid zien. Laten wij dus weten, dat die belofte bijzonder is, en dat God alleen bezig is in hen die van Zijn huis zijn.

Voorts, onze Heere Jezus Christus neemt alle moeilijkheid voor ons weg. Want wanneer Hij het gedeelte van Jesaja aanhaalt, is dat dan om te zeggen dat God alle mensen onderwijzen zal? Maar integendeel; want Hij zegt *dat daarin vervuld is wat de Profeet zegt*. En wat is de bedoeling van Jezus Christus? Bij het zien van de stompzinnigheid van hen die meenden grote doctoren te zijn, die alles zouden verwerpen wat Hij verkondigde; dat de grote voormannen van de Kerk het niet zouden aannemen, zegt Hij: *Men moet zich niet verbazen dat er zoveel opstandigen en weerbarstigen zijn, want het is niet aan allen gegeven te geloven. Het is nodig dat Mijn Vader diegenen trekt die tot Mij komen. En dat is wat Hij zegt, dat al wat de Vader Hem gegeven heeft tot Hem zal komen; en dat Hij ieder die daar gekomen zal zijn, bewaren zal; dat Hij niet zal dulden dat er iets van verloren gaat*.

Daar hebt ge drie punten waarop wij moeten letten.

Het eerste is, dat wanneer wij tot Jezus Christus komen, dat wij Hem tot een erfenis gegeven zijn door God Zijn Vader. Het zal niet aan ons staan, dat wij ons aan Hem zullen geven, maar het is nodig dat de Vader hem die schenking doet. Men moet dus de gevolgtrekking maken dat de uitverkiezing aan het geloof voorafgaat. Want de Vader geeft aan Zijn Zoon wat Hij reeds als het zijn heeft; dat wil zeggen dat hoewel

allen Zijn schepselen zijn, zij niettemin niet allen van Zijn kudde zijn; maar dat Hij de zijnen heeft die Hij uitgekozen heeft gelijk het Hem behaagd heeft. Hij had dus reeds uitgekozen al diegenen die Hij geeft aan Jezus Christus.

En daaruit volgt het volgende punt, namelijk, *dat Jezus Christus onder Zijn hoede en bescherming ontvangt degenen die Hem zijn gegeven door de Vader, en niet zal dulden dat er iets van verloren gaat; zodat wanneer wij eenmaal onder Zijn hoede zullen zijn, Hij ons zulk een kracht zal geven, dat wij zullen volharden tot aan het einde.* Gelijk wij het eveneens gezien hebben in het 10e hoofdstuk van de heilige Johannes, waar Hij zegt dat niemand de schapen die aan Zijn hoede zijn toevertrouwd roven zal. En waarom zal niemand ze ontroven? De Vader (zegt Hij), *die ze Mij gegeven heeft, is meerder dan allen* (Joh. 10 : 29). En dit moeten wij goed overwegen om te strijden tegen zoveel verzoeken die satan ons aandoet om ons af te trekken. Want wat zal anders, wanneer wij van alle zijden aangevallen worden, wanneer wij tienduizend doden rondom ons hebben, onze kracht en weerstand zijn? Maar God is onoverwinnelijk. Laten wij dus weten dat ons heil zeker is. En waarom? Omdat het in Gods Hand is. En hoe zijn wij ervan verzekerd? Omdat Hij het onze Heere Jezus Christus in handen gesteld heeft, die ons duidelijk maakt, dat de Vader, die ons uitgekozen heeft, van zijnaadslag wil volbrengen tot volledige uitvoering en volkomenheid.

Voorts, onze Heere Jezus Christus toont ons daar wel wat wij reeds meermalen gezegd hebben, en dat wij moeten vasthouden, namelijk dat God ons tot Zijn schapen maakt, namelijk daar Hij ons uitgekozen heeft; en verder roept Hij ons tot Zijn kudde; het middel om ons te roepen is door het geloof; en dan worden wij als schapen aangewezen en verklaard. Want de roeping die in de Schrift gevonden wordt, is niet anders dan het getuigenis dat God geeft van Van zijnaadslag, die tevoren verborgen was, gelijk er weldra vollediger over gesproken zal worden. Zoveel is zeker, dat wij schapen van Jezus Christus zijn vóór dat wij het geweten hebben; daarna roept Hij ons tot Zich, en vervolgens beginnen wij naar Zijn stem te horen.

Hetgeen de heilige Paulus daarover verhandelt in het 9e hoofdstuk van de Romeinen, is nog duidelijker. Want daar wordt er een volledige oplossing van gegeven, ja en zulk één, dat men er niets tegen zou kunnen zeggen. Alles wat hij er ons van zegt is duidelijk. Het is waar dat satan zich altijd ingespannen heeft aanmerking te maken en veel ijdele spitsvondigheden uit te denken om te verduisteren wat daar gezegd wordt; maar de waarheid komt ze altijd te boven, hoe het ook zij. De heilige Paulus toont aan, dat hoewel Hij de kinderen van Abraham heeft uitgekozen om Zijn erfdeel te zijn, toch niet al degenen die voortgekomen zijn uit het geslacht van Abraham naar het vlees, kinderen van de belofte zijn, zegt hij, dat wil zeggen, dat zij niet vervat en niet begrepen zijn in de verkiezing van God, om te zeggen dat zij waarlijk erfgenamen van God zouden zijn en van Zijn koninkrijk. Gelijk wanneer men nu zou zeggen, dat Jezus Christus wel verordend is tot koning over de gehele wereld, opdat allen zouden komen om Hem eer te bewijzen. Gelijk ervan gesproken wordt in zoveel plaatsen van de Profeten, en vooral in de 2e Psalm, die ik aanhaal als de meest opmerkelijke en de meest algemeen bekende: *Vraag Mij, en Ik zal U al de einden der aarde tot Uw*

erfdeel geven (Ps. 2:8). Van de opkomst van de zon tot aan de ondergang van de zon zult gij vereerd worden door de koningen en de vorsten.

Daar ziet ge dus hoe heel de wereld tot de zaligheid geroepen wordt, in Naam van onze Heere Jezus Christus; maar dat wil daarom niet zeggen dat allen in waarheid erfgenamen van de belofte zullen zijn. En waarom niet? De heilige Paulus zou wel kunnen aanvoeren dat niet allen geloven, en hij heeft het niet gedaan door vergeten; maar hij laat na dat te zeggen; het is aangezien God diegenen uitkiest die Hem goeddunkt.

En, mijn broeders, laten wij goed op dit punt letten. Laten wij er eerst acht op geven wie het is die hier spreekt. Het is de heilige Paulus, die op een andere plaats betuigt, te weten in het 12e hoofdstuk van de 2e brief aan de Corinthen, dat hij weggerukt is geweest tot in de derde hemel; dat hij geheimen Gods gezien heeft, die het een mens niet geoorloofd is uit te spreken. Weet de heilige Paulus niet welke maat men moet houden bij het onthullen van de geheimen van God? Want hij zegt dat het niet toegestaan is sommige geheimen te onthullen die hij daar boven gezien heeft. Daaruit volgt dus, dat dit geheim hier aan de mensen geopenbaard kan worden; anders zou hij er zich wel voor gewacht hebben het naar voren te brengen; anders zou hij het nooit zó onverschrokken geopenbaard hebben, als hij gedaan heeft. Want hier gaat hij weloverwogen, zonder grote terughoudendheid, in op deze voorstelling van de verkiezing, en hij wil dat wij zover onderwezen worden, dat wij weten wat hij stelt, te weten: Twee kinderen die in de schoot van eenzelfde moeder zijn, en die door eenzelfde vader verwekt zijn, namelijk, door de Aartsvader Izaak. Zij hebben allebei de belofte die uitwendig gepredikt is; zij zijn geboren in eenzelfde huisgezin, dat het volk en het heiligdom van God is, dat het hoofd was van Zijn Kerk; en niettemin wordt er gezegd van de tijd dat de moeder ze in de schoot draagt: dat de meerdere de mindere dienen zal.

En laten hier degenen die willen lasteren zeggen dat dat te verstaan is van de aardse zegening. Ja, maar dat is volkomen spotten met de Heilige Geest, die gesproken heeft door de mond van de heilige Paulus. Handelt de heilige Paulus er daar over wie het meest op zijn gemak zal zijn in deze wereld, wie goed zijn brood zou hebben? Handelt hij over weelde en andere dergelijke dingen? Dat is spotternij. Maar over het eeuwig heil van alle zielen. Zij voeren dat ook slechts aan om de heilige Schrift te verdraaien. Wij zien dus dat zulk een uitlegging, die deze spotters met God ervan willen geven, alleen maar pure dwaasheid is. Want hier is sprake van erfgenamen te zijn van het verbond dat geheel geestelijk is, namelijk van het verbond dat God met Abraham gemaakt had toen Hij tot hem gezegd heeft: *Ik zal uw God zijn en de God van uw zaad na u*. Wat houdt dat in? Dat wil zeggen, gij zult eeuwig leven in Mijn koninkrijk, gelijk Jezus Christus er ons ook de uitlegging van geeft. Het is ook niet zonder reden dat de heilige Paulus zegt, dat Izaak twee kinderen gehad heeft van eenzelfde dracht van zijn vrouw Rebecca, dat de een de voorkeur gehad heeft boven de andere; daarbij voert hij het getuigenis aan van de Profeet Maleachi. Het is waar dat er bij Maleachi gesproken wordt van het land Kanaän en van het gebergte van Seir. Maar was het land Kanaän niet een figuur en een afbeelding van de hemelse erfenis? De heilige Paulus stelt ons dus voor, als in een spiegel, dat God Jacob uitgekozen heeft, en hem de voorkeur gegeven heeft boven zijn broeder Ezau.

Jacob zeg ik, die de mindere was, heeft de voorkeur gehad boven de grootste, en is boven Ezau gesteld, opdat men niets zou toeschrijven aan de orde van de natuur, maar aan deze eeuwige raadslag, waarover wij nu handelen. De heilige Paulus zegt dat niet alleen, maar hij zegt: Voordat zij goed of kwaad gedaan hadden, heeft God zó gesproken, te weten, dat Hij Jacob uitgekozen heeft en hem in een erfdeel gesteld heeft, en Ezau daarvan verstoken heeft. *Voordat zij, zegt hij, goed of kwaad gedaan hadden*; namelijk opdat men zou weten dat dat kwam van de zijde van God die roept, en niet van de zijde van de mensen. De papistische Theologen hebben onder elkander een onderscheiding, namelijk, dat God de mensen niet uitkiest naar de werken die in hen zijn, maar dat Hij diegenen uitkiest van wie Hij voorziet dat zij gelovigen zullen zijn. En dat gaat in tegen hetgeen wij reeds gezegd hebben van de heilige Paulus. Want hij zegt dat wij uitverkoren en gekozen zijn door Hem, opdat wij heilig en zonder smet zouden zijn voor Zijn aangezicht. De heilige Paulus had heel anders moeten spreken; omdat God voorzien had dat wij heiligen zouden zijn, heeft Hij ons uitgekozen. Maar hij heeft zulk een spreekwijze niet gebruikt, maar hij zegt: Hij heeft ons uitgekozen opdat wij heiligen zouden zijn. Hij maakt dus de gevolgtrekking dat dat geloof afhangt van deze verkiezing. En degenen die er anders over denken, weten niet hoe het is met de mens en met onze menselijke natuur.

Laten wij daarom een weinig beschouwen wat er in onze natuur is, en wat men daaruit halen kan wanneer God haar gelaten zou hebben gelijk zij is. Maar het is zeker dat wij zó verdorven en verkeerd zijn, dat wij anders niet kunnen doen dan alle kwaad. Het is waar dat er wel gezegd wordt, dat voor degenen die God liefhebben, alle dingen ten goede gekeerd zullen worden, maar hij zegt tevens, in hetzelfde hoofdstuk, dat al de krachten van onze natuur evenveel vijanden zijn tegen God. En dus, wat ziet God vooruit bij de mensen, als Hij ons laat zoals wij zijn? Wat zal Hij anders in ons vinden, dan alle vuiligheid en afschuwelijkheid, zodat Hij ons een doodvijand moet zijn, en dat Hij ons in het diepste van de hel stort? Ziedaar wat God voorzien kan. En dus, wanneer Hij het goede voorziet, is dat wat Hij verordend heeft daar te brengen; Hij voorziet dus anders niet dan Zijn giften en Zijn genadegaven. En wie zal hier nu trots op kunnen zijn? Wie zal zichzelf verheffen en zeggen: Ik ben iets? Dat het zó is, laten wij komen tot het andere gedeelte dat de heilige Paulus zegt: En wie zijt gij die u onderscheidt? En wat maakt u uitnemender?

De heilige Paulus toont twee dingen aan, te weten, dat hoewel wij allen van eenzelfde gesteldheid en natuur zijn, wij niettemin de een van de ander afgescheiden worden, maar dat dat onderscheid van God komt; want het woord brengt dat mede. Onderscheiden, dat is meer uitnemend maken. En zó toont hij ons aan dat daar niets van ons in is; dat wij aan God niet voorafgaan; dat wij niet tot Hem naderen; maar, integendeel, Hij is het die alles doet; wij moeten alles aan Hem toeschrijven. En zó zien wij dus wat de bedoeling van de heilige Paulus is in dit 9e hoofdstuk van de Romeinen, wanneer hij uiteenzet dat Ezau verworpen is, en dat Jacob uitgekozen is, dat dat niet gekomen is van de werken, maar van God die roept, zegt hij. En zó moeten wij ook de gevolgtrekking maken, dat het niet is van degene die wil en ook niet van degene die loopt, maar dat het van God is die barmhartigheid bewijst; dat wil zeggen, dat de mensen zich hier niet moeten verheffen om aan God de eer te ontroven, en ook niet om zichzelf iets toe te schrijven van hun behoud; want hij zegt dat alles gelegen is in de barmhartigheid van God. Maar er zijn er die op dit gedeelte

aanmerking maken, en zeggen dat het niet is van degene die wil en ook niet van degene die loopt, dat wil zeggen dat ons lopen niet voldoende zou zijn voor ons behoud, maar dat God, erbij helpt door Zijn barmhartigheid. Dat is wel ter zake. Als het zó was, zou men het tegenovergestelde kunnen zeggen. Want als er een samengaan zou zijn tussen God en de mensen, dat wil zeggen dat God de éne helpt doet en wij de andere, zou men dus moeten besluiten dat het niet geheel van ons is, maar voor een deel van God; en ook dat het niet geheel van God is, maar voor een deel van ons; en daardoor zouden wij God aan ons willen onderwerpen, hetgeen een al te verfoeilijke lastering is, en waarvan ieder een afschrik heeft, ja zó goddeloos is het.

Gelijk de heilige Augustinus er eveneens over handelt: Wanneer de heilige Paulus in dit gedeelte spreekt van die wil en die loopt, kent hij ons niet zulk een wil toe, en ook niet zulk een vermogen, dat wij iets van onszelf kunnen; maar hij toont aan dat de mens als gevangen is, en dat hij in het geheel niets kan, maar wat hij heeft, komt voort van de genade van God, die ons de hand toereikt om ons tot Zich te trekken, ja van de tijd af dat wij verwijderd, verbannen en geheel verworpen waren. En nu zien wij dat de voorstelling die ik gegeven heb geheel bevestigd wordt door de heilige Schrift, te weten, dat God ons heeft uitgekozen, namelijk niet alleen voor dat wij het wisten, maar voordat wij geboren waren, en voordat de wereld geschapen was; en dat Hij ons heeft uitgekozen door Zijn genadige goedheid, en dat Hij de reden niet elders gezocht heeft; dat Hij dit voornemen bij Zichzelf overlegd heeft, en dat het nodig is dat wij dat weten, opdat Hij door ons verheerlijkt moge worden gelijk het behoort, en de verheerlijking zoals die Hem verschuldigd is, kan Hem zonder dat niet toegebracht worden, gelijk het ons aangetoond wordt in het tweede hoofdstuk van de tweede brief aan de Thessalonicenzen: *Wij moeten God altijd dank toebrengen (zegt de Apostel) die ons uitverkoren heeft vóór de grondlegging der wereld, namelijk in geest en in heiligmaking* (2 Thess. 2 : 13). Hoe brengt de heilige Paulus daar dank toe aan God? Hij zegt niet alleen daarom dat zij geloven, maar daarom dat God ons uitverkoren heeft. En voorts voegt hij daarbij, dat God hen uitverkoren heeft om hen te heiligen door Zijn Heilige Geest, en hen gebracht heeft tot de kennis van het geloof. Gelijk wij het ook reeds behandeld hebben in dit gedeelte van de Efezen, dat geheel in overeenstemming is daarmee.

Maar er zijn tegenwerpingen die zich daartegenin bewegen; want wij weten hoe groot de vermetelheid van de mensen is; en er is niemand die niet deze ondervinding bij zichzelf heeft, dat het heel moeilijk is ons verstand te bedwingen, zodat wij vreedzaam en nederig aannemen wat men ons verklaart. Het is wel nodig dat een mens door God vastgezet wordt voordat hij zich daartoe schikt. Daarom spoort de heilige Jacobus ons aan het Woord van God te ontvangen dat ons verkondigd wordt, namelijk met zachtmoedigheid, met een welwillende geest. Men behoeft er zich dus niet over te verbazen als de mensen zich verheffen tegen deze leer, als er veel tegenspraak is. Maar zoveel is zeker, dat al diegenen die kinderen van God zijn alles waarvan zij horen dat het uit Zijn mond is voortgekomen, ontvangen zonder enige tegenspraak, en zeggen: Wij moeten ons daaraan houden, want God heeft het uitgesproken.

Inderdaad, daar hebt ge hoe God onze nederigheid wil beproeven. Het is waar dat heel de leer van de Schrift daar wel op doelt, maar zoveel is zeker dat er geen onderricht is zó geschikt om de mensen te vernederen dan dit, namelijk dat wij erkennen dat God

ons uitgekozen heeft door Zijn genadige goedheid, ja, voor zover het Hem behaagd heeft. Daarom moeten die tegenwerpingen die gedaan worden teruggedrongen worden alleen door dit woord van het gezag van God: namelijk welke heerschappij en verhevenheid moet Hij over ons hebben. Wanneer wij anders niet zullen hebben dan dat, is dat genoeg om alle trots neer te slaan van hen die willen blaffen tegen de leer die wij in de heilige Schrift heel beslist hebben. En dit dient ook om alle goddeloze fantasieën terug te dringen die de duivel ons in het oor zou kunnen fluisteren, gelijk men zegt. Ik zal beginnen met hen die bescheiden lijken te zijn.

En inderdaad, men zal er wel sommige vinden die God vrezen, die toch enig gewetensbezwaar zouden kunnen hebben, of enige twijfel inde geest; maar zoveel is zeker dat zij niet zó goed onderworpen zijn in de gehoorzaamheid aan God, dat er geen trots in hen verborgen is; en het is nodig dat God hun geveinsdheid ontdekt die zij tot nu toe zouden hebben. Want zij die zullen zeggen: O, zie eens, ik vrees God onrecht aan te doen, wanneer ik zal zeggen dat Hij uitgekozen heeft die Hem goeddunkt. Zulken hebben het misdrijf niet ontdekt dat er bij hen verborgen was. Wanneer zij zullen zeggen: O, ik vrees dat dit God van wreedheid beschuldigen zal zijn, wanneer ik zal zeggen, dat Hij niet alle mensen in het algemeen uitkiest, dan kan men hun antwoorden: Mijn vriend, gij toont daarmee, dat gij een trotsheid in uw hart verborgen hebt; dat ge de geveinsdheid nog niet ontdekt hebt die er in u is. En de reden?

Laten wij acht geven op hetgeen de heilige Paulus zegt in het 14e hoofdstuk aan de Romeinen, wanneer hij ervan spreekt *dat wij de een de ander niet moeten oordelen, tenzij wij door God onderwezen zijn* (Rom. 14 : 10 - 13). Maar hij spreekt daar, niet over de zonden die reeds veroordeeld zijn, en waarover wij de uitspraak hebben die God ervan gegeven heeft, maar van onbelangrijke zaken; daarbij moeten wij de een de ander niet oordelen. Want wij zullen gesteld moeten worden (zegt hij) voor de rechterstoel van God. Wij zijn broeders, en daarom moeten wij ons niet aanmatigen te veroordelen of te redden, om te zeggen: Die daar zal vallen, omdat hij kwaad doet; of die daar zal geheel opgericht worden, omdat ik zal zeggen, hij doet goed. Neen, neen, het is behoorlijk dat onze Heere Jezus ons oordeelt; en evenals Hij ons neerwerpt, dat Hij ons ook opricht, gelijk die macht Hem gegeven is door God Zijn Vader. Als de heilige Paulus niet wil dat wij die vermetelheid aannemen dat wij de een de ander oordelen, denken wij dan, vraag ik u, dat wanneer wij ons gaan verheffen tegenover God, zodat wij niet zouden willen dat Hij als rechtvaardig erkend wordt, tenzij dan dat wij Hem als zodanig erkennen; dat de reden ons duidelijk is, wat een redenering is dat?

Maar zó zijn al diegenen die zeggen: Ik vrees dat God onrechtvaardig zal zijn als Hij zó doet. Gij vreest dat God onrechtvaardig zal zijn, tenzij God Zich aan u onderwerpt, tenzij gij Hem controleert, tenzij gij de reden begrijpt waarom Hij zó iets doet, ja zeker, als of Hij uw mindere was. En wat voor aanmatiging is dat? Maar het is waar dat velen dat misdrijf bij zichzelf niet kennen, maar men moet daar in komen tot die wortel. En wij moeten hier niet aankomen met onze beuzelachtige vragen, om te zeggen: Ik weet niet of God rechtvaardig is; laat Hij mij tonen hoe en waarom. Maar wanneer wij Van zijnaadslag niet kennen, wanneer wij niet zulk een groot verstand hebben, om daartoe te geraken, dat wij zouden kunnen ontcijferen waarom Hij alle

dingen doet, wij behoren in nederigheid te wandelen tot de dag dat het boek zal worden geopend, gelijk ervan gesproken wordt bij Daniël. Dan (zegt de Schrift) zullen wij zien wat wij nu aannemen door het geloof, waarom het is dat God Jacob uitgekozen heeft; waarom het is dat Hij Ezau verworpen heeft, en waarom Hij zó over de mensen beschikt; wij zullen zien, zeg ik, de reden waarom. Maar nu, laten wij ermee tevreden zijn dat God rechtvaardig is, en laten wij eveneens weten dat Hij de bron is van alle wijsheid, van alle billijkheid en van alle rechtschapenheid. Maar laten wij ook bezien, bovendien, wat die reden is.

Het schijnt sommigen toe, dat het de heilige Paulus aan een antwoord ontbroken heeft, toen hij gezegd heeft: *Mens, wie zijt gij, dat gij u tegen God kunt verheffen?* (Rom. 4 : 20). Maar dat is juist de beste oplossing die hij kan geven. En dat het zó is, dat wij niet moeten denken dat God ons niet heel wel zou kunnen voldoen, dat Hij niets weet te zeggen, wanneer er sprake van zou zijn dat Hij zou antwoorden, en dat Hij ons zou tonen: Daarom heb Ik dit of dat gedaan. Maar in de eerste plaats, laten wij het geval nemen dat God Zich aan ons zou willen onderwerpen, op zulk een wijze dat Hij daar zou zijn als voor Van zijnechter, om Zich te verontschuldigen; ja zeker: Gij vindt daar iets op te zeggen? En daarom heb ik het gedaan.

Wanneer God Zich zou willen onderwerpen, als om ons rekenschap te geven van alles wat Hij doet, laten wij een weinig overwegen of wij die heerlijkheid van God zouden kunnen bevatten, die majesteit die er in Hem is, op zulk een wijze dat wij ze zouden kunnen verdragen. Maar integendeel wij zouden daardoor te gronde gericht moeten worden, wanneer wij zouden komen met zulk een vermetelheid en zó buitensporig. En daarom, laten wij weten wat onze vatbaarheid is, te weten, dat wij zó dom en onwetend zijn, dat wij niet kunnen begrijpen wat God gewild heeft dat voor ons verborgen is. Maar laten wij intussen voor geheel uitgemaakt houden, dat God rechtvaardige reden heeft om te doen wat Hij doet, ook al is die voor ons verborgen; dat de dingen die wij niet weten toch niet ophouden er te zijn. Want wij zien de dingen die geschied zijn nog niet van aangezicht tot aangezicht. Wij zien ze niet met het oog, gelijk de heilige Paulus erover handelt in een ander gedeelte.

Kortom, wij zullen dit mysterie hier nooit begrijpen, en dit geheim zó groot en zó verheven, tenzij dan dat wij die zachtmoedigheid hebben om te zeggen: Welnu, als wij de reden niet zien waarom God zó te werk gaat, zoveel is zeker dat het ons genoeg moet zijn dat Hij rechtvaardig is; en bovendien altijd te vorderen in de kennis van Zijn wil. En wat diegenen betreft die zeggen, dat men deze leer wel zou kunnen voorbijgaan, en dat men het geloof zou kunnen prediken en de bekering, zonder te zeggen dat er zijn die door God zijn uitgekozen; die willen wijzer zijn dan Hijzelf. Het is waar dat wij matig moeten zijn, gelijk ik pas gezegd heb, en wij kunnen niet te veel gematigdheid in acht nemen om onze grenzen niet te buiten te gaan, gelijk God het ons bevolen heeft. Maar de maat van die soberheid, vanwaar moeten wij die nemen? Soms uit onze wijsheid, of van God zelf? Het is wel zeker dat God weet wat voor ons geschikt is om te horen. En daar het zó is, dat Hij ons bekend maakt wat wij reeds gezien hebben, is het dus nodig dat wij het weten, maar wij moeten niet verder gaan. Zodra God de weg afgesneden heeft, moeten wij daar terstond blijven staan. En laten wij dus weten dat het aan God staat ons bekend te maken wat Hij wil dat ons bekend

en duidelijk is, en aan ons om het aan te nemen in alle nederigheid, ja en om geen verder onderzoek te doen.

Laten wij nu komen tot de tegenwerpingen die diegenen maken die met open mond lasteren tegen God. Gelijk sommigen zullen zeggen: Als het zó is dat God uitgekozen heeft die het Hem goeddunkt, dan is het dus niet nodig dat wij geloven en dat wij moeite doen om heilig te leven; want het uitkiezen van God brengt alles mede. En zulke zwijnen (Matth. 7 : 6) doen anders niet dan wroeten met hun snuit, en wat zullen zij daarmee toch vorderen? Want daar is de heilige Schrift die een korte en gemakkelijke oplossing daarvan geeft, namelijk dat wij uitgekozen zijn met een heilige roeping, daartoe dat wij onze onreinheid niet meer volgende, heilig en zonder smet zijn. Datgene dus dat zij naar voren brengen is evenveel als wanneer iemand het licht van de zon wil scheiden, en zeggen: Het is genoeg dat wij de zon hebben; het is niet nodig dat er licht is. Maar laat men dat licht van de zon afscheiden, wat voordeel zal ons dat brengen? Zó is het met het verkiezen van God. Laten wij dus niet scheiden wat Hij heeft samengevoegd. Want toen Hij ons heeft uitgekozen, was het tot dat doel dat wij heilig zouden zijn. Degenen die Hij uitgekozen heeft, heeft Hij afgescheiden van de ongelovigen, opdat zij niet meer ingewikkeld zouden zijn in hun vuiligheden, in hun gemeenheden, en in hun besmettingen. En daar dat een al te domme tegenwerping is, te zeggen: Als God ons uitgekozen heeft, moeten de mensen zichzelf de vrije teugel laten, en zichzelf te gronde laten gaan. Maar het tegenovergestelde is het geval; want degenen die zouden zeggen: O, als wij uitverkoren zijn, volgt daaruit dat wij heel wel kwaad kunnen doen, want wij kunnen niet omkomen. Zulken, zeg ik, zouden geen groter getuigenis van hun verwerping kunnen geven dan dat. En het is zó, dat God degenen die Hij heeft uitgekozen, regeert door Zijn Heilige Geest. En wat brengt de verkiezing van God mede? Dit, dat wij aangenomen zijn tot Zijn kinderen, en dat wanneer Hij ons uitgekozen heeft, Hij ons de Geest der aanneming geeft om ons te besturen; zoals het geschreven staat in de eerste brief van de heilige Johannes. Maar laten wij nu komen tot deze voornaamste lastering die sommigen uitspreken: O, als het zó was dat God uitkiest die Hem goeddunkt, en dat Hij de overigen verwierp, dan zou Hij onrechtvaardig zijn. Want zij doen niet zoals degenen van wie ik reeds gesproken heb, die vrezen dat God onrechtvaardig zou zijn; en die door zó te doen Hem terdege willen eren.

Maar hoe is het? Zij kennen de manier niet om God te eren. De eersten van zijneeds vooringenomen door satan; en deze zijn er geheel door in bezit genomen. Zoveel is zeker dat zowel de eersten als de anderen zich verheffen tegen God. Maar wat zal zulke mensen uiteindelijk overkomen? Het is als wanneer ik een steen losmaak boven mijn hoofd; en waar zal die op neervallen? Wanneer wij daarvan de een naar de ander zouden werpen, zouden wij nog kunnen maken dat wij op onze hoede zijn om niet geraakt te worden, zodat de slagen ons niet zullen treffen; maar wanneer wij zullen gaan spreken tegen God, aan wie zullen wij ons dan houden? En wanneer wij geweerschoten, speerworpen en pijlen en andere dingen op ons hoofd zouden willen afschieten, zou alles dan niet op ons neerkomen, en zouden wij er niet door overstelpt worden? En laten wij dan dus bevreesd zijn in zulk een verlegenheid te geraken, en laten wij slechts leren de majesteit van God te aanbidden, dat wij uitgemaakt achten dat alles wat Hij doet goed geordend is, ook al zien wij niet waarom. En dat toont de heilige Paulus ons aan, dat wij niet wijzer moeten zijn dan de Geest van God. Er zijn

er die het vreemd vinden wanneer men hun geen oplossing geeft die gemakkelijk zou zijn. En ik zou wel willen dat men mij de dingen duidelijker zegt, zodat ik zou begrijpen waarom zoiets geschiedt.

Mijn vriend, gij moet een andere school gaan zoeken, daar gij zó verwaand zijt, dat gij geen eer wilt geven aan God, als gij de gronden niet ziet? Ga maar een andere school zoeken dan die van de Heilige Geest. Wij zien hoe de heilige Paulus spreekt: *O mens, wie zijt gij?* Als iemand tegen ons wil pleiten, over iets dat hem niet toekomt, laat hij zich dan tegen God gaan stellen. Want wanneer wij verder willen gaan dan hetgeen Hij ons bekend gemaakt heeft door Zijn Woord, zullen wij geen goede leerlingen zijn in Zijn school. De heilige Paulus toont ons dus aan hoe wij ons in dit geval behoren te gedragen, welke maat wij in acht moeten nemen, namelijk dat een mens zo kort in de toom gehouden moet worden, en dat wij weten wat onze plaats is. En inderdaad, wij willen wel boven de redeloze dieren gesteld worden. Wanneer een ezel of een hond zou spreken, en zou komen te zeggen: Waarom ben ik niet een mens, zou er niemand van ons zijn die niet zou antwoorden: Wel, omdat het God behaagd heeft u een dier te maken, moet gij daarmee dan niet tevreden zijn? En wie zijn wij in vergelijking met God? Het is zeker dat wij evenveel minder zijn dan Hij als de redeloze dieren beneden ons. En waarom zal Hij dan niet evenveel over ons te zeggen hebben, als wij over de schepselen willen hebben? Wat blijft er dan over?

Laten zij, die zó willen lasteren, acht geven op dat voorbeeld dat de heilige Augustinus aanhaalt, bij het tweede gedeelte, namelijk van onze Heere Jezus Christus. Want inderdaad, Jezus Christus is de spiegel en het Voorbeeld waarin God de oneindige schatten van Zijn goedheid heeft bekend gemaakt, want Hij is het Hoofd der Kerk. Dan moeten wij ook bij Hem beginnen, wanneer wij willen weten hoe God te werk gaat in Zijn lagere ledematen. Daar is Jezus Christus, waar God en waar mens. En die menselijke natuur is verhoogd tot een verwonderlijke waardigheid; want Jezus Christus die God en mens is, is niettemin de Zoon van God; ik zeg, enige Zoon, natuurlijke Zoon. Wat heeft de menselijke natuur verdiend die in Jezus Christus is? Want zij komt voort uit het geslacht van Adam; zij moest van het zaad van David zijn, of anders zou Hij onze Redder niet geweest zijn. Hij is door Zijn moeder ontvangen op een wonderlijke wijze, maar zoveel is zeker dat Hij gekomen is van het geslacht van David, van Abraham en van Adam. Dat Hij geheiligd is en niet onderworpen is geweest aan dezelfde verdorvenheid als wij, dat is gekomen van de bewonderenswaardige en uitnemende genade van God. Maar zoveel is zeker dat als wij de menselijke natuur van Jezus Christus beschouwen, zij niet verdiend had tot deze trap van eer verhoogd te worden, om te zeggen: Hier is Hij die heersen zal over de Engelen, voor Wie alle knie zich buigen zal.

Wanneer wij zulk een genade van God beschouwen in ons Hoofd, moet ieder van ons dan niet tot zichzelf inkeren om te erkennen: God heeft mij uitgekozen, mij die uit Zijn koninkrijk was gebannen en uitgeworpen. Ik had niets in mij dat Hem aangenaam kon zijn, en niettemin heeft Hij mij uitgekozen om één van de zijnen te zijn. Is het niet heel nodig dat wij zulk een genade kennen, om haar groot te maken? Wanneer wij er dan toe komen dat te overdenken, roepen wij met de heilige Paulus uit: *O hoogte*. Dat is om ons te tonen dat wij geen ware leerlingen zullen zijn van de Heilige Geest, totdat wij verrukt zijn geweest in bewondering. Wanneer wij denken over de geheimen van

God, laten wij dan belijden dat wij nog niet in staat zijn ze te begrijpen. En verder moeten wij nu komen tot de verworpenen. Want geheel zoals God er uitgekozen heeft, heeft Hij ook al diegenen verworpen die Hem goedgeacht hebben, en het ene brengt het andere mede. Want wanneer er uitkiezen is, dan neemt men niet alles, maar men kiest een gedeelte uit. Maar van hen die verworpen zijn, is het waar dat wij het vreemd zouden kunnen vinden hoe God hen verwerpt, aangezien zij Zijn schepselen zijn. Maar wij moeten bedenken wie wij zijn in Adam, en wat wij daarvan hebben. Wij zijn in hem allen verloren en veroordeeld. Als God ons allen zou verwerpen, van de eerste tot de laatste, hadden wij geen reden om tegen Hem te pleiten; want als Hij ons recht doet, verdienen wij in de hel geworpen te worden. Maar nu als God sommigen gekozen heeft en toch de anderen verworpen zijn, moet ons oog nu kwaad zijn, wanneer Hij zulk een zeggenschap zal uitoefenen die Hem toekomt? Zoals het ons getoond is in die gelijkenis die onze Heere Jezus aanvoert wanneer Hij zegt: *Wanneer Ik goed en mild ben, zal uw oog dan boos zijn?* Maar Hij spreekt daar van hen die morden omdat de huisvader niet meer gaf aan hen die al de moeite verdragen hadden, dan aan hen die geen werk gedaan hadden. En wat, zegt Hij, staat het Mij niet vrij met het Mijne te doen wat Mij goeddunkt? Wanneer de mensen dan die zeggenschap hebben, dat zij over hun goederen kunnen beschikken naar hun goeddunken, zal God dan onderworpen zijn aan een wet die enger is dan de mensen? Zou dat niet zijn Hem te veel onderwerpen?

En laten wij er ook op letten, daar wij allen verloren zijn in Adam, zodat wij allen te gronde gericht zijn, en God niettemin er sommigen van roept na hen uitgekozen te hebben, dat dat getuigt van een bijzondere goedheid waarvan Hij jegens hen gebruik maakt, dat Hij wel vrijheid moet hebben dat te doen, zonder dat sommigen er zich aan vergrijpen daartegen te morren. Ja, maar toen God Adam geschapen heeft, zal men zeggen, heeft Hij toen dan niet voorzien wat gebeuren moest? En heeft Hij er geen beschikking over gemaakt volgens Zijn wil? Ja zeker, dat kan niet ontkend worden. Maar zoveel is zeker, dat de mens recht en goed en rechtschapen in zijn natuur geschapen is; niettemin, dat hij gevallen is en neergestort, dat hij ongehoorzaam geworden is aan God, dat hij zulk een overtreding begaan heeft, dat komt van hemzelf, en kan niet aan God worden toegeschreven. Ja, maar als God het niet besloten had, zou het zó niet geweest zijn. God had daar wel in kunnen voorzien. Hoe heeft Hij toegelaten dat dat zó geschied is? Had Hij het niet heel wel kunnen herstellen?

Ja, maar laten wij er ons voor wachten te morren tegen onze Rechter; en laten wij weten dat hetgeen Hij ten allen tijde verordend heeft in Van zijnaad voor ons verborgen is, en wij zijneniet in staat het te verstaan. En dat het zó is, dat Hij ons herinnert aan hetgeen in de heilige Schrift gezegd wordt, dat de raadslagen en de geheimen van God diepe afgronden zijn. Waartoe zal het dienen zich daarin te werpen? Wanneer wij een afgrond vóór ons zien, wie zal er zich dan in gaan storten? Wat blijft er dan over dan dat wij Zijn gerechtigheid aanbidden in al Zijn werken? Zó behoren wij te doen. En daar brengt de heilige Paulus ons, wanneer hij zegt, dat er in zijn tijd waren die eveneens tegen God morden, of die tenminste aanvoerden wat deze lasteraars naar voren willen brengen: En waarom beklaagt God Zich dan (Rom. 9 : 19), dat wil zeggen, wat vindt Hij te zeggen op de mensen, daar wij Zijn wil niet kunnen weerstaan?

O mens! wie zijt gij dat ge u tegen God verheft? De heilige Paulus zou wel al de redenen van de Sorbonisten en de warhoofden kunnen aanvoeren die heden ten dage de verkiezing van God omver zouden willen werpen. Hij zou wel kunnen zeggen: O, God heeft uitgekozen degenen van wie Hij voorzag dat zij gelovigen zouden zijn; degenen aan wie Hij Zijn genadegaven heeft toebedeeld, en heeft gezien dat zij ze zouden aannemen door hun vrije wil, maar hij zegt niets van dat alles; maar integendeel, hij maakt de gevolgtrekking dat het niet aan ons staat er onderzoek naar te doen; en niettemin toont hij aan hen die God genade bewijst dat Hij dat doet aan wie het Hem behaagt. Is dat dan niet een meer dan duidelijke uitspraak? Laten wij dan tevreden zijn met de getuigenissen van de Schrift die tevoren reeds zijn aangehaald, en laten wij weten dat juist zonder dat, al diegenen die zich zó tegen God verheffen, reeds genoeg door zichzelf overtuigd zijn, zodat het niet nodig is voor hen een groot bewijs te voeren. En het is inderdaad verwonderlijk, hoe de mensen zó verwaand zijn te zeggen: O, zie, ik kan niet tevreden zijn tenzij men mij een duidelijke reden aanvoert. Ik vraag u, is er meer afdoend bewijs dan te zeggen wat wij gezegd hebben? Dan hetgeen wij ervan gevoelen binnen in ons hart? Zelfs wanneer men veel geredekaveld zal hebben, en men de dingen met de vinger aangewezen heeft, is er zekerder bewijs dan dat hetgeen wij in ons geweten hebben? Het is wel zeker van niet. En laat ieder dan nu tot zichzelf inkeren, en hij zal zijn veroordeling ingegrift vinden in zijn geweten; hij zal vinden dat wij allen des doods schuldig zijn; dat wanneer wij onszelf goed van nabij bekeken hebben, ieder van ons zichzelf zal moeten veroordelen. En hoe gaan wij daarna dan zeggen: En ik zie er geen reden voor? Zulken tonen dat zij nooit hun geweten binnengegaan zijn; dat zij in de lucht fladderen, dat zij niet met vrees en eerbied voor God de dingen verstaan die Hij ons aanwijst; maar zij willen zich verheffen zonder te weten wie God is en wie zij zelf zijn. En die twee dingen moeten met elkaar in overeenstemming zijn. Als wij voordeel willen hebben van de leer van het Evangelie, moeten wij weten hoe het met God is en met ons. En die mensen willen er niets van weten.

Ziedaar wat wij moeten vasthouden wat de verworpenen aangaat, namelijk, dat God ze verwerpt, aangezien zij niet gekozen en uitverkoren zijn. En toch moeten wij erkennen dat God rechtvaardig is, ook al kunnen wij niet begrijpen wat de reden is. Want het is ook niet behoorlijk dat Hij gehouden zou zijn er ons rekenschap van te geven. Laten wij er dus mee tevreden zijn te weten, dat al Zijn oordelen met billijkheid en rechtheid gepaard gaan, en dat die gerechtigheid ons eenmaal bekend zal zijn wanneer wij zullen zien aangezicht tot aangezicht. En daarom zegt de heilige Paulus, het voorbeeld van Farao aanhalende, daarna dat God wel evenveel zeggenschap heeft, ten minste over de mensen, als een pottenbakker heeft over aarde of slijk. En dus, wanneer God ons maakt tot vaten ter ere, laten wij bedenken dat dat Zijn loutere goedheid is. Laten wij dus erkennen dat Hij ons wel zou kunnen maken tot vaten ter oneer; en wanneer Hij het doet, dat dat komt van onze eigene natuur, dat Hij aan ons niet verplicht is er meer van te maken.

Laten wij voorts, om een samenvatting te geven van alles wat gezegd is rakende de uitverkiezing van God, er op letten dat God door ons niet grootgemaakt is gelijk het behoort; dat wij Zijn genade niet erkennen zoals Hij ze jegens ons ontplooit, tenzij wij weten dat wij door Hem zijn uitgekozen, ja dat Hij ons getrokken heeft uit de algemene veroordeling waarin heel het geslacht van Adam verkeert, ja zelfs om ons te

geven aan onze Heere Jezus Christus; dat Hij het alleen is die ons heeft vrijgekocht; en laten wij intussen de verworpenen beschouwen, zodat wij leren ons aan hun personen te spiegelen, om te zeggen: Evenzo zou het met ons zijn, als God geen gebruik had gemaakt van Zijn vaderlijke goedheid om ons van hen af te zonderen. Want wij kunnen ons van nature niet onderscheiden, maar het is God die ons uitnemender gemaakt heeft. Totdat de gelovige mens daartoe gekomen is, zal hij God nooit grootmaken gelijk het behoort, gelijk ik reeds gezegd heb.

Maar nu zal ik in het kort uiteenzetten alles wat men zou kunnen aanvoeren, niet door al de argumenten voor te stellen, maar wanneer ik op één of twee zal antwoorden zal dat voldoende zijn. In de eerste plaats wordt er gezegd door de heilige Paulus aan Timotheüs, in de eerste brief, het tweede hoofdstuk, dat God wil dat alle mensen behouden worden. Reeds heeft hij die de Kerk beroerd heeft over die zaak deze zelfde kwestie naar voren gebracht. Waarover hem voldoende antwoord gegeven is in een bijeenkomst. En ik haal dit argument aan, omdat het de grondslag is die dit warhoofd neemt die de leer van God in deze Kerk heeft willen verwarren. *Zie, zegt hij, God wil dat ieder mens behouden wordt, en tot kennis van de waarheid komt* (zegt de heilige Paulus). Als God wil dat allen tot de kennis van de waarheid komen, waarom zendt Hij dan niet om het Evangelie aan de Turken te prediken? Waarom staat Hij toe dat de wereld verblind wordt over zulk een grote tijdruimte? En gelijk de heilige Petrus erover spreekt, in het tiende hoofdstuk van de Handelingen, als hij zegt hoe heeft Hij de mensen zó langen tijd laten dwalen? Daar volgt dus uit dat de heilige Paulus niet spreekt van ieder mens, maar van alle standen. Zoals gelijk hij het aantoon, wanneer hij zegt dat men moet bidden voor de koningen, voor de vorsten, en voor hen die in een waardigheid gesteld zijn. Men zou kunnen zeggen: En hoe zullen wij bidden voor de vijanden van God? Maar, de heilige Paulus zegt, dat men de genade van God niet moet beperken naar onze inbeelding, want God wil dat alle standen komen tot kennis van Hem. Daar is dus toch niet een gedeelte dat recht ter zake wordt aangehaald, om het uitkiezen van God omver te werpen? Maar men moet er zich niet over verbazen als zulke warhoofden niets zien, terwijl zij denken dat zij heel spits en scherpzinnig zijn; want de duivel verblindt hun de ogen (2 Tim. 2 : 26).

En evenzo brengen zij nog naar voren: Ja, maar heeft God niet gezegd dat Hij de dood van de zondaar niet wil, maar dat hij zich bekeert en leeft? (Ezech. 18 : 32) dat wil zeggen, dat hij zal leven doordat hij zich 20 bekeert, alsof God iedereen tot bekeringen berouw oproep. Maar, laten wij er nu acht op geven of de bekering aan allen gegeven is. De heilige Paulus verklaart in het tweede hoofdstuk van de tweede brief aan Timotheüs, dat dit niet een algemene gave is, wanneer hij zegt: Of God hun mogelijk bekering geeft tot behoud. (2 Tim. 2 : 25). Daarmede duidt hij aan, dat God genade schenkt aan wie het Hem behaagt. Wat de bekering betreft, wanneer hij zegt: Laat de zondaar zich bekeren en laat hij leven, dat wordt verstaan (gelijk ieder zien kan), daarvan dat God iedereen tot bekering aanspoort. Niettemin is die belofte niet algemeen. Gelijk ook de dreigingen die God geuit heeft tegen de Ninevieten voorwaardelijk zijn: Als zij zich bekeren, als zij tot berouw komen, zal het kwaad dat Ik tegen hen in den zin heb hun niet overkomen. (Jona 3, Jeremia 18 : 8). Die dreiging was dus onder voorwaarde. Evenzo wanneer de Profeet Ezechiël zegt: Ik wil niet de dood van de zondaar, maar dat hij zich bekeert en dat hij leeft (23 : 11), is dat alsof hij zegt: God zendt mij om aan een ieder de belofte van heil aan te kondigen, maar gij

moet u bekeren. Maar deze gave van bekering is niet aan allen gemeen. Het staat niet aan ons, ons te kunnen bekeren van ons slechte leven, tenzij God ons verandert en ons reinigt door Zijn Heilige Geest, gelijk de heilige Schrift geheel vol is van dat onderricht. Daaruit volgt dat die belofte niet evangelijk aan allen gedaan is, hoewel zij daartoe gericht wordt. En zal die ongelukkige komen vragen: waarom? Als spottenderwijs, alsof hij nooit een enkel woord van de Schrift gelezen had! Maar bij zulke honden (Phil. 3 : 2), past zulk een onbeschaamdheid wel, wanneer zij het ondernemen zó tegen God te strijden.

Maar intussen voert men ook nog aan: Ja, maar wordt het Evangelie niet over heel de wereld gepredikt? Ja zeker; maar laten wij er acht op geven of allen door God verlicht worden om deze leer aan te nemen. De heilige Schrift zegt ons het tegendeel; en de heilige Paulus geeft een oplossing van dat alles, wanneer hij zegt dat het Evangelie de kracht van God ter zaligheid is voor allen die geloven (Rom. 1 : 16). Maar laten wij er nu acht op geven wie degenen zijn die geloven; hij toont het ons aan in het 10e hoofdstuk van de Romeinen, wanneer hij zegt dat het geloof is door het horen, en het horen door het Woord van God; maar zegt hij, niet allen hebben geloofd en niet allen gehoorzamen; want Jesaja zegt: *Wie heeft onze prediking geloofd? Aan wie is de arm des Heeren geopenbaard?* Wanneer de heilige Paulus de reden wil aanvoeren waarom niet allen geloven, zegt hij uitdrukkelijk: De arm des Heeren is niet aan allen geopenbaard; dat wil zeggen dat God Zijn kracht niet jegens allen ontplooit. En is dat niet een heel duidelijke uitspraak? Wat zou men daartegen kunnen inbrengen? Niet allen geloven. En de reden? Dat is dat God Zijn kracht niet jegens allen ontplooit. En dit lezen wij zó dikwijls in de heilige Schrift, zoals wanneer de heilige Lucas zegt, in het 18e hoofdstuk van de Handelingen, dat God het hart opent van die vrouw genaamd Lydia, purperverkoopster; dat God haar het hart opent, opdat zij opmerkzaam wordt op hetgeen de heilige Paulus zei. Dat is een bijzondere gave die aan die vrouw gegeven wordt, wanneer God tot haar spreekt in haar hart; ja, maar hebben wij niet een algemene leer over deze zaak, zoals de heilige Lucas geeft, wanneer hij zegt: Al diegenen die ter zaligheid verordend waren, hebben geloofd? Het Evangelie is naar zijn aard wel de kracht Gods om alle gelovenden te behouden. Maar door onze kwaadwilligheid kunnen wij niet anders dan het Evangelie verwerpen, als God ons niet verlicht, wanneer Hij ons roept. Gelijk hij zegt, dat allen geloofd hebben, te weten, die ter zaligheid verordend waren. (Hand. 13 : 48).

Laten wij intussen begrijpen, dat wij ons niet van onze behoudenis kunnen verzekeren dan door het geloof. Want wanneer iemand zegt: En wat weet ik er van of ik behouden ben of veroordeeld? Dan toont hij daarmee dat hij nog nooit geweten heeft wat geloof is en de verzekerdheid die wij in God moeten hebben, door Jezus Christus. Wilt ge dus goed weten of ge uitverkoren zijt? Bezie uzelf in Jezus Christus. Want diegenen die, door geloof, waarlijk deel hebben aan Jezus Christus, kunnen zich er wel van verzekeren, dat zij behoren tot de eeuwige verkiezing van God, en dat zij tot Zijn kinderen behoren, ieder dus die zich in Christus bevindt, en een lid is van Zijn lichaam door het geloof, die is verzekerd van zijn behoudenis, en wanneer wij het zouden willen weten, is het niet nodig dat wij naar boven stijgen om een onderzoek in te stellen naar hetgeen ons op dat uur verborgen moet zijn. Maar daar is God die Zich tot ons neerbuigt; Hij toont ons iets in Zijn Zoon; alsof Hij zei: *Hier ben Ik; aanschouw Mij, en weet hoe Ik u aangenomen heb tot Mijn kinderen.* Wanneer wij dus dit

getuigenis van behoudenis aannemen dat ons gegeven wordt door het Evangelie, weten wij daaruit en zijn verzekerd dat God ons uitgekozen heeft. En dus is het niet nodig dat de gelovigen twijfelen aan hun verkiezing, maar dat zij dat voor geheel uitgemaakt houden, dat sedert zij tot het geloof geroepen zijn door de prediking van het Evangelie, zij deelgenoten zijn van die genade van onze Heere Jezus Christus, en van de belofte die Hij hun gedaan heeft in Zijnenaam. Want onze Heere Jezus Christus is het fundament van deze twee, te weten van de beloften van heil en van onze genadige verkiezing, die geschied is van de schepping der wereld af aan. En zo zien wij nu dat al de gedeelten die men zou kunnen aanvoeren, niet ter zake zijn aangehaald om de verkiezing van God teniet te doen, dat dat onderricht vast en zeker moet blijven. Wij zien ook dat wij in vrees en nederigheid moeten blijven, zonder ons in te beelden dat wij een onderzoek willen instellen naar hetgeen God verordend zou hebben vóór de schepping der wereld; maar dat wij alleen maar volgen hetgeen door de heilige Schriften gezegd wordt, en dat wij de weg houden die wij reeds gehouden hebben rakende de verkiezing van God. Intussen moeten wij in het algemeen ook weten, dat God door Zijn voorzien alle dingen zó bestuurt, dat Zijn wil is als de bron van alles.

Ziedaar hoe wij zeggen dat zij de noodzakelijkheid van alle dingen is. Niet dat wij daardoor God in onze ongerechtigheden zouden moeten verwickelen, en ook niet dat wij dat zouden kunnen doen; maar wij moeten deze leer hier vasthouden gelijk ze ons in de heilige Schrift getoond wordt, te weten dat God zozeer over alle dingen beschikt, dat er van Zijn zijde niets kwaads gedaan wordt, want Hij is rechtvaardig; en wat de mensen betreft, dat zij alle goeds verderven en verkeren tot ongerechtigheid; dat het ook behoorlijk zal zijn dat de veroordeling van al het kwaad dat zij doen, op hun hoofden blijft neerkomen. En hoe is dat?

Maar, het is waar dat die stof hier een lange uiteenzetting zou vergen, voor die haar in den brede zou willen ontvouwen, maar wij zullen er slechts een enkel woord over zeggen. God heeft Zijn wil voor alle rede, en die wil is zodanig verbonden met billijkheid en rechtschapenheid, dat Hij anders niét kan willen dan alle goed. Het is waar dat de mensen wel hun genoegens, hun begeerten zouden willen hebben; zij zouden hun willen wel kunnen onderwerpen aan hun slechte genegenheden en hun begeerten; op die manier is alles in hen verkeerd en bedorven. En waarom? Omdat de mens uit zichzelf onderworpen is aan goddeloze fantasieën en aan buitensporigheid, zodat hij geen maathoudt, dat hij geheel onordelijk geworden is. Maar in God is geheel het tegenovergestelde. En waarom? Omdat de wil van God de regel van de regels is, de Wet van de wetten, de gerechtigheid van alle gerechtigheid, billijkheid van alle billijkheid, rechtschapenheid van alle rechtschapenheid. Kortom, dit is de bron van alle goed. En hierin moeten wij wel de leer van de Papisten veroordelen; want hier hebt ge wat de papistische Theologen zeggen, dat God twee willen heeft, de éne geordend en de andere absoluut.

Maar dat is een duivelse lastering. Want zij verzinnen een andere wil van God dan die welke door Hem geordend is; dat is zoveel alsof zij zeiden, dat Hij een buitensporige wil heeft, dat Hij het midden niet houdt, en geen maat, en geen rechtheid, noch billijkheid in alles wat Hij doet. En is dat niet te zeer lasteren, zoiets aan God toe te schrijven? Maar, daartegenover, zeggen wij dat die wil van God geordend is, dat het

de bron is van alle billijkheid en gerechtigheid. Intussen, gelijk ik reeds gezegd heb, zal de wil van God ons niet zozeer bekend zijn, dat wij de reden zien waarom Hij dit of dat doet; maar zoveel is zeker, dat alles wat Hij doet een goed en recht doeleinde heeft.

Bijvoorbeeld: Daar zijn de oorlogen die plaats vinden in de wereld; dat gebeurt niet zonder dat er grote buitensporigheden begaan worden, en zelfs zulke verschrikkelijke dingen, dat ze ons de haren te berge doen rijzen. Het is zó, dat als er alleen maar een moord begaan wordt, dan is dat een verschrikkelijke zaak; maar in een oorlog zullen er honderdduizend begaan worden. Wanneer men het goed van iemand rooft, is dat een heel grote wreedheid; er worden honderd duizend huizen geplunderd en verwoest in oorlogstijd. Voorts als er lasteringen geuit worden. Twee of drie, zal men zeggen: Wat een grote heiligschennis! En in een oorlog zullen er oneindig veel lasteringen zijn; ja en zó verfoeilijk dat het vreselijk is er alleen maar aan te denken. Er zullen ook ontuchtigheden zijn, roof van meisjes en vrouwen, en andere verschrikkelijke dingen. Maar nu is het zó dat de oorlogen niet plaats vinden zonder de wil van God, en zonder Zijn beschikking. Dat is een zaak die zeker is, en de heilige Schrift is vol van die leer; want er wordt gezegd, dat God de lansen doet breken, het gevecht doet ophouden; ook dat Hij de legers verzamelt, dat Hij ze Zich laat gereed maken voor de veldslag, dat de koningen en de vorsten zijn als Zijn soldaten, die Hij aan het werk stelt; dat Hij ze aanvoert, ja dat Hij ze als bij de hand leidt; dat dit anders niet zijn dan Zijn schichten, zijn pijlen, zijn zwaarden en Zijn bijlen. Daar hebt ge wat de Schrift er ons van aangeeft. En hoe doet God deze dingen? Is er ongerechtigheid bij Hem? Het is wel zeker van niet. Maar Hij zendt Zijn gesels op de wereld, en door een rechtvaardig oordeel; Hij straft ons gelijk het Hem behaagt; en hoewel wij de reden nog niet zien, moeten wij toch weten dat alles wat Hij doet rechtvaardig is. En daar hebt ge Job die er geen onderzoek naar doet waarom God hem al zijn goed ontnomen had, zodat Hij er hem geheel van ontbloot had. Het is waar dat hij daarover veel redeneert, en zegt dat dat niet is om zijn zonden. Maar niettemin is zoveel zeker, dat hij tot het besluit komt dat hem dat niet overkomen is zonder het voorzien van God; dat al het kwaad dat hij te verduren had, hoewel het hard viel om te dragen, niet nalaat verzacht te worden door het geduld dat hij daarbij had. En inderdaad, mort hij tegen God? Neen, maar hij zegt: *De Heere had het mij gegeven, Hij heeft het mij ontnomen: Zijnaam zij geprezen*. En hij spreekt niet in geveinsdheid, maar in oprechtheid.

Laten wij dus leren dat wanneer God de dingen doet, ook al is er ons geen enkele reden duidelijk van, wij niettemin niet moeten ophouden Zijn beleid en Zijn oordeel te aanbidden, en te belijden dat Hij rechtvaardig en billijk is; en als wij niettemin de ogen verblind hebben, en als dat licht ons onbegrijpelijk is, toch zal God ons bekend maken wat ons nu onbekend is; ja wanneer Hij ons geheel met Zich verbonden zal hebben, gelijk dat het doel is waartoe Hij ons roept. Ik weet wel dat ik wijdlopig geweest ben, hoewel ik mij beijverd heb tot de grootste korthed die mij mogelijk was, zodat ik de rede afgebroken heb, om van het een tot het ander te komen zo kort als ik kon. Maar de stof kon door mij niet in den brede uiteengezet worden, gelijk zij het wel verdiende, en gelijk het noodzakelijk en heel nuttig is dat zij in onze harten wordt ingegrift. Als ik vele dingen weggelaten heb die goed en nuttig zouden zijn te horen, wat de bevestiging van dit onderwerp betreft, zal ik de broeders verzoeken aan wie God de genade geschonken heeft ervan te spreken, dat zij erover spreken, opdat wij

des te meer bevestigd mogen worden in dat woord, dat wij van God ontvangen hebben.

EINDE

NADAT DS. JEAN CALVIN VOORGESTELD HAD WAT HIERVOOR GEZEGD IS, HEBBEN DE ANDERE DIENAREN, IEDER OP ZIJN BEURT, ER AAN TOEGEVOEGD HETGEEN HIER VOLGT:

Allereerst ds. Abel Popin

De leer die wij gehoord hebben, en die voldoende uiteengezet is, behoeft niet herhaald te worden, en het is ook niet nodig er iets aan toe te voegen, en ook niet er iets anders bij te voegen, dan alleen een volledig en volkomen geloof. Want vandaar komt het gebrek, dat wij niet vorderen in dit heilig Woord, gelijk het behoort; dat is dat wij geen geloof kunnen voegen bij hetgeen er ons van is aangetoond, hetgeen toch zeer noodzakelijk is. Dat is dan de noodzakelijke toevoeging aan het voorstel dat wij gehoord hebben, dat wij er het geloof bij toebrengen, hetgeen (gelijk ik gezegd heb) zó noodzakelijk is, dat wij het aan God moeten vragen, opdat Hij er ons meer en meer in moge doen toenemen. Intussen zien wij ook dat het niet zeer noodzakelijk is de gedeelten van de heilige Schrift aan te voeren, waarvan de voornaamste en de meest dringende en de meest nadrukkelijke aangehaald zijn, ja ook zeer goed uiteengezet. Maar ook zien wij dat de dingen die wij gemeenschappelijk en persoonlijk in gebruik hebben, ons daarvan een kennis en begrip aanbrengen, zodat wij niet kunnen ontkennen dat deze belijdenis die wij doen van ons christenzijn, in dit woord van het geloof zal zijn gelegen; zodat wanneer wij zullen spreken van het geloof, wij zullen zeggen dat het uit kracht van het geloof is dat wij christenen zijn. En, als het zó is, is het zeker dat het geloof ons een ware overtuiging aanbrengt, een vast verzekerd zijn van de goede wil van God jegens ons, die openbaar gemaakt is en zozeer onthuld in onze Heere Jezus Christus, dat zij door Zijn Heilige Geest in onze harten verzegeld is. En dat maakt dat wij de beloften van God ook ontvangen, die ook afhangen van Zijn goede wil.

Het is ons dus onmogelijk Jezus Christus te kunnen leren kennen zonder de goede wil van God jegens ons, waardoor Hij ons heeft gekozen en uitverkoren, gelijk het gezegd en breedvoerig verklaard is. Daar is dus het woord *geloof* dat wij algemeen in gebruik hebben dat ons voldoende reden aanvoert dat het de verkiezing van God is waarvan alle goederen afhangen die wij hebben in onze Heere Jezus Christus; namelijk, die goede wil van God waardoor Hij ons uitkiest door ons te geven aan Jezus Christus, en Jezus Christus aan ons. Insgelijks zien wij dat volgens dit geloof, wanneer wij daarvan belijdenis willen doen, wij de goede wil van God stellen. Gelijk wanneer wij Hem onze Vader noemen die in de hemelen is, wij daarmede betuigen, dat Hij ons Zijn goede wil zodanig heeft doen kennen, dat wij vast geloven dat Hij onze Vader is; dat Hij Zich zodanig jegens ons wil betonen, dat wij niet meer onkundig zijn van die grote wijsheid die Hij wil dat ons onthuld is in onze Heere Jezus Christus, te weten, dat Hij ons uitverkoren en gekozen heeft vóórdat wij kennis van Hem hadden, ja vóórdat de wereld geschapen werd, gelijk het zeer goed uiteengezet is. En eveneens zien wij dat wanneer wij dat betuigd hebben, wij vragen dat Zijnenaam geheiligd moge worden. En het is zeker dat wij daarin de wil van God goedkeuren, als rechtvaardig, goed en recht, gelijk zij in waarheid is, door te verklaren dat Hij niet alleen verheerlijkt moet worden, maar dat Hij in al Zijn handelingen als rechtvaardig erkend en verstaan moet worden, om Hem er de lof van toe te brengen die Hem toekomt. Anders zouden wij

die goede wil van God niet kunnen overdenken, zijn goedheid en barmhartigheid, waarvan Hij jegens de zijnen gebruik heeft gemaakt.

Voorts moeten wij de goedheid van God erkennen, daarin dat Hij onze Vader genoemd wil worden, dat wij Hem ook zouden leren kennen als almachtig. Want dit zijn twee onafscheidelijke zaken, de macht en de goedheid van God. En dit is het eerste artikel van ons geloof, en dat wij moeten geloven, dat wij belijden dat God zó onze Vader is, dat wij meteen verzekerd zijn van Zijn almacht; en daarin hebben wij stof om ons ten zeerste te vertroosten en om ons te vernederen. Want wanneer wij allen in het algemeen beschouwd zullen hebben, zullen wij bevonden hebben dat wij van eenzelfde gesteldheid zijn. Het is dus nodig dat de kinderen van God stilstaan bij Zijn goedheid, die Hij hun doet gevoelen, en dat zij er Hem dank voor toebrengen, wanneer zij bemerken dat het Zijn wil is, dat zij afgescheiden worden van de ongelovigen; niet dat zij het waardig zijn of geweest zouden zijn, maar aangezien Hij hen uitgekozen heeft door Zijn loutere goedheid. En ook hebben zij stof om zich te vernederen, wanneer zij die macht en goedheid van God verstaan, die Hij alleen jegens hen ontplooit tot hun heil. En dat zijn dus de dingen die wij in gewoon gebruik hebben, die ons moeten dienen om deze leer te gaan overwegen, om goed te keuren en voor zeker te houden wat gezegd is. Er blijft anders niet over dan aan deze leer een *Amen* toe te voegen, en te zeggen: Zó is mijn geloof, aldus wil ik geloven; ik wil daar geheel bij blijven, zonder er ooit hoe weinig ook aan te veranderen of van af te wijken. En laten wij dus aan onze goede God vragen dat het Hem moge behagen ons zó te leiden door Zijn Heilige Geest, dat wij onze oren gesloten houden voor al die lasteraars en goddelozen die ons willen afbrengen van de eenvoudigheid van Zijn Woord; maar laten wij het volgen in zulk een vrees en gehoorzaamheid, dat wij allen tezamen dat *Amen* in waarheid kunnen zeggen: Zó geloven wij het, en daarin willen wij sterven en leven.

Ds. Jacques Bernard

Ik stem in met hetgeen gezegd is, en bevestig dat het het zuivere en eenvoudige Woord van God is, en waarop wij ons geloof moeten gronden. Ik zal er nog bijvoegen, dat ik er mij niet voor schaam zo tot allen te spreken. Namelijk dat ik de Heere loof dat het Hem behaagd heeft ons in deze stad de gunst te bewijzen, ons zulke kundige en welsprekende mensen te geven als zij die reeds gesproken hebben, om die leer te handhaven en hen in verwarring te brengen die het tegenspreken; gelijk de heilige Paulus, een uitverkoren vat, zich niet geschaamd heeft haar te prediken aan de Romeinen en aan de Efezen, gelijk wij gehoord hebben uit de hoofdstukken die reeds zijn aangehaald. Hetgeen ik met name zeg, omdat er velen zijn die zeggen, dat men zulke redevoeringen niet moet houden voor het volk. Alsof het zonde zou zijn de waarheid staande te houden. En wanneer wij zeggen wat de Heere beveelt, wat wil men ons dan vragen? Wij horen wat Bileam tot Balak van de Midianieten zeide, in het tweeëntwintigste hoofdstuk van Numeri: Ik zal alleen maar zeggen wat God in mijn mond gelegd heeft. Hij zegt ook in het drieëntwintigste van ditzelfde boek Numeri: *Heb ik u niet gezegd dat ik doen zal alles wat de Heere mij bevolen heeft?* De Heere heeft in onze mond gelegd, dat wij verkondigen dat sommigen zijn uitgekozen om

eeuwig te leven, en dat anderen in het verderf gelaten worden. En wat is dat anders dan dat sommigen zijn uitgekozen om gered te worden, en de anderen bestemd tot het eeuwige vuur?

Wij moeten dus spreken, daar de Heere zulke woorden in onze mond gelegd heeft. En daarover vraag ik mijn broeders ervan te zeggen wat de Heere er hun van gegeven zal hebben, opdat het aan allen bekend zal zijn, dat wij niet van die honden zijn (van wie er gesproken wordt bij de profeet Jesaja), die niet blaffen kunnen, maar dat wij waarlijk bedienaren zijn van het Evangelie van onze Heere, om die leer (zoveel het aan ons ligt) staande te houden, waar ik mee instem (gelijk ik gezegd heb) en die ik goedkeur gelijk het ook de waarheid is van God die onfeilbaar is en die niet liegen kan. Daarom vraag ik allen die van God zijn, dat zij haar aannemen met zulk een vrees en eerbied als het betaamt, wetende dat als zij er geheel en al van overtuigd en vastbesloten zijn, zij deel hebben aan het eeuwige leven. Aan de andere zijde zij die haar verwerpen en die zich aan haar niet willen onderwerpen, moeten weten dat zij niet tot dit leven geroepen zijn, maar dat zij bestemd zijn tot eeuwig verderf.

Ds. Nicolas des Galars

Mijn broeders, wij moeten weten hoe noodzakelijk het is voor ieder van ons, beslist te zijn in deze leer. Want het is onmogelijk dat wij ooit vrede en rust in ons geweten kunnen hebben, tenzij wij zulk een grondslag in ons hebben, namelijk, dat wij weten dat God ons uitgekozen heeft. Maar intussen is het nodig dat dit alles gefundeerd is in God; want als wij er een enkele druppel van aan onszelf willen toekennen, zal er niets vast en zeker zijn. Wij moeten dus erkennen, dat wanneer wij geroepen zijn, wij reeds uitgekozen zijn, en dat dat afhangt van die vaderlijke goedheid van onze God, en van Zijn uitverkiezing die Hij van oudsher gedaan heeft. Wanneer wij deze grondslag niet hebben, zullen wij heel de Schrift doorlopen zonder er onderricht uit te ontvangen dat tot ons heil strekt. Laten wij er acht op geven hoe de heilige Paulus te werk gaat om diegenen te verzekeren aan wie hij schrijft. Hij toont aan dat die heiliging hieruit voortkomt dat Hij hen heeft uitgekozen. En de heilige Paulus spreekt ten volle van dat uitkiezen, zodat wanneer wij daartoe behoren, wij zien dat het een onveranderlijk besluit van God is. Anderszins, wanneer wij die zekerheid niet hebben, zal satan ons spoedig geplunderd hebben, om de voornaamste fundamenten van ons geloof onderst boven te keren, en ons zozeer in zijn dwalingen te verstrikken, dat het heel moeilijk zou zijn ons er aan te onttrekken. Verder, wanneer wij niet kunnen begrijpen wat ons verstand te boven gaat, laten wij niet zó vermetel zijn dat wij God aan ons willen onderwerpen, alsof Hij gehouden was ons te openbaren wat Hij wil dat voor ons verborgen is.

Maar integendeel, laten wij ons geheel aan Hem onderwerpen, gelijk redelijk is, en laten wij zonder verder te gaan dan Hij ons verklaart in Zijn Woord, met David zeggen: Heere, ik zal van oordeel en barmhartigheid zingen. En het is niet zonder reden dat hij deze twee woorden verbindt; want het is zeker dat zij die de barmhartigheid van God hebben leren erkennen in hun uitkiezing, van zijnechtvaardig oordeel zullen erkennen in de verwerping van de goddelozen. En dat dient om ons te vernederen. Zodat wanneer wij de barmhartigheid van God zien, waarvan Hij jegens

ons gebruik gemaakt heeft, als wij daarna verstaan hoedanig Zijn oordeel is, wij dan onszelf wantrouwen, om ons vertrouwen geheel en al te stellen op Zijn goedheid. Wanneer deze twee zaken 27 door ons gekend worden om er geheel van verzekerd te zijn, dan zullen wij in ware gehoorzaamheid aan onze God onderworpen zijn.

Ds. Philippe de Ecclesia

Wat dat uitkiezen van God aangaat, er is niemand die er enigerwijze over kan oordelen, behalve hetgeen er ons van geopenbaard is door Zijn Woord, dat zeker is. En wij hebben verschillende gedeelten in de Schrift die er ons getuigenis van geven; en laten wij onder andere uitspraken die de herinnering waard zijn, die nemen die het zekerst is, uit het eerste hoofdstuk van de Efezen, waar melding gemaakt wordt van de oorzaak van onze verkiezing, wanneer er gezegd wordt dat zó het welbehagen van de wil van God geweest is. Daar hebt ge de oorzaak hiervan; en dat moet ons voldoende zijn, aangezien de heilige Paulus geen andere oorzaak aanvoert dan die goede wil van God; en daardoor wil hij alle verdienste en alle waardigheid uitsluiten, en wil hij aantonen dat dat uitkiezen van God om niet is en gegrond op Zijn loutere goedheid. Maar intussen moeten wij dit welbehagen van God (gelijk het gezegd is) niet zó beschouwen dat wij het afscheiden van hetgeen er volgt bij de heilige Paulus, wanneer hij er bijvoegt: in Jezus Christus. Want God heeft ons niet uitgekozen alleen maar op zichzelf, maar Hij heeft ons liefgehad in Jezus Christus, en neemt ons aan in Jezus Christus. En gelijk het gezegd is, Jezus Christus is de spiegel en het voorbeeld waarin wij de oorzaak van onze verkiezing kunnen aanschouwen; want wij kunnen niet kennen of weten of wij door God zijn uitgekozen of niet, tenzij Jezus Christus, die afgedaald is van God Zijn Vader, het ons openbaart. En vervolgens voegt de heilige Paulus er de doelloorzaak van de verkiezing bij, wanneer hij zegt: opdat wij heilig en vlekkeloos zouden worden voor Zijn aangezicht. Wij zijn dus uitgekozen volgens het welbehagen van de wil van God, in Jezus Christus; en hij zegt met name: in Jezus Christus; want wanneer wij de verkiezing buiten Jezus Christus zouden willen zoeken, zouden wij er niets van vinden; en degenen die niet in Hem zijn, zijn verworpen. Maar intussen zijn er sommigen die zeggen: Hoe zullen wij weten of wij uitgekozen zijn? Het is waar dat ik wel belijd, dat het het welbehagen van God is, wanneer ik uitgekozen ben in Jezus Christus, zonder enige verdiensten. Maar hoe kan ik weten dat ik behoor bij het getal van de uitverkorenen van God? Ik ben geen geleerde; ja en ook zou ik niet kunnen treden in die raad van God die mij verborgen is. Hoe heeft God mij dan bekend gemaakt dat ik een van Zijn uitverkorenen ben? Maar het is zeker dat wij niet van tevoren kunnen weten dat wij tot de uitverkorenen van God behoren (a priori, zoals men het noemt); dat wil zeggen dat wij in Van zijnaad zijn binnengetreten om het te weten; maar achteraf (a posteriori) kunnen wij het verstaan, wanneer Hij het ons bekend maakt, en Hij het ons openbaart door Jezus Christus. Gelijk wanneer wij vuur zien, wij niet kunnen weten hoe het warmte in zichzelf heeft; maar zoveel is zeker dat wij wel zullen oordelen dat het warm is. Zo ook wanneer wij tot Jezus Christus komen, is ons dat een zeker teken dat wij uitgekozen zijn, wanneer wij verstaan, door het geloof, dat Hij ons aangenomen heeft onder Zijn bescherming en Zijn hoede.

Wat het tweede lid van de voorbeschikking aangaat, hetgeen de verwerping is, het is zeker dat als wij die tegenstelling willen maken van uitkiezen en verwerpen, wanneer er gezegd wordt dat God ons gekozen heeft door Zijn wil, en door het welbehagen van Zijn goede wil, en dat in Jezus Christus, opdat, zeg ik, de tegenstelling goed zij, het diens volgens nodig zal zijn in te voeren dat Hij er ook verworpen heeft buiten Jezus Christus. Het is waar dat sommigen gewild hebben (zoals de oude doctoren), wanneer zij gesproken hebben van verwerpen, dat verwerpen van hen die goddeloos zijn, niets anders is dan hen te laten in hun verdorven natuur; maar alles komt op hetzelfde neer. Want wanneer God Zich niet bemoeit met de mensen, en dat zij in hun verdorven natuur blijven, dan zijn zij door Hem verworpen. Niet dat men daardoor kan invoeren dat God Bewerker is van zonde. Hij is de regel van alle gerechtigheid en rechtheid; de zaak op zichzelf blijft altijd goed, rechtvaardig en recht; maar dat Hij erover beschikt, gelijk het Hem goeddunkt, is aangezien Hij heer en meester is over alle dingen, en dat het ons niet betaamt er iets te vinden om aanmerking te maken. En dus is hetgeen aangehaald is van het uitkiezen en van het verwerpen, een onderricht dat zeer waar is, en waaraan men zich moet houden en er geheel bij blijven.

Ds. Francois Bourgoing

Men zou wel tevreden kunnen zijn met hetgeen tot nu toe gezegd is. Toch zal ik om van mijn zijde te tonen dat ik de leer goedkeur die verkondigd is, een woord zeggen. Omdat het warhoofd die de Kerk van God in verwarring brengt, voornamelijk hierop aandringt, dat onze verkiezing afhangt van ons geloof, en hij hier de orde omkeert die door God gesteld is in Zijn heilige Schrift, moeten wij verstaan dat God ons getuigenis geeft dat wij verzekerd zijn van onze verkiezing, door het geloof dat ons gegeven is. Het is dus nodig, dat de verkiezing aan het geloof voorafgaat, en dat het geloof daarna komt. En het tegenovergestelde invoeren en beweren, is de geesten van de mensen verwikkelen in dwalingen waaraan zij zich niet gemakkelijk zullen kunnen onttrekken. Daar het zó is, welke reden is er te zeggen dat wij een vrijewilsbeslissing hebben, waardoor wij vrijheid hebben te verwerpen wat God ons geven wil, namelijk, het geloof, dan wel het aan te nemen als het ons goeddunkt? Als dat zó was, waar zou dan de zekerheid zijn en de vastigheid van ons behoud? Ik zal een gedeelte van Jesaja aanhalen om deze leer te bevestigen, namelijk dat wij geheel afhankelijk zijn van het uitkiezen van God, en dat het noodzakelijk moet zijn dat die genadige goedheid van God voorafgaat voordat wij zouden kunnen geloven; en het geloof richt zich op Jezus Christus, als op zijn ware doeleinde; en wij zullen nooit toegang noch ingang hebben tot onze God, tenzij Zijn Zoon er ons brengt en er ons heenleidt; nu moeten wij allereerst weten hoe wij komen tot Jezus Christus. Zie hier wat de Profeet Jesaja zegt: Hier ben ik en de kinderen die Gij mij gegeven hebt. Welke plaats toegepast wordt door de Apostel (aan de Hebreeën, twaalfde hoofdstuk) op onze Heere Jezus Christus, die soortgelijke woorden spreekt. Dat wordt uitdrukkelijk van Jezus Christus gezegd: Hij stelt Zich voor God Zijn Vader, niet alleen als het Hoofd van de leraren en de bedienaren van het Woord van God, maar ook als de enige Leraar, door wiens mond al de oude leraren spreken. Hij stelt Zijn uitverkorenen vóór, degenen die Hem gegeven zijn. Het is waar dat wij niet naar God kunnen gaan, wij kunnen daar in het geheel niet naderen, tenzij Jezus Christus ons er met de hand heenleidt. Zó is het

nodig dat wij weten dat God aan de Zoon geeft wat hij Hem aanbrengt, en dat het nodig is dat Hij Hem Zijn uitverkorenen gegeven heeft, vóórdát Hij ze Hem voorstelt. Daardoor weten wij dus dat wanneer wij het geloof in God hebben door Jezus Christus, dat komt doordat het Hem behaagd heeft ons uit te kiezen, ja volgens Van zijnaadslag, die ons onbegrijpelijk is, waarin wij ons niet aanmatigen moeten binnen te treden; wij moeten ons alleen maar tevreden houden met dat geloof dat Hij ons gegeven heeft, waardoor Hij ons een zéker getuigenis geeft dat wij tot Zijn uitgekozenen behoren. Maar wij moeten er altijd op letten, dat de Vader aan de Zoon diegenen geeft die Hij heeft uitgekozen, en die Hij niet verloren wil laten gaan. En dat wordt bevestigd door het gedeelte dat aangehaald is uit het zesde hoofdstuk van de heilige Johannes, waar gezegd wordt: *Alles wat Mijn Vader Mij gegeven heeft, zal tot Mij komen.* En wij moeten ervan uitgaan dat ieder die tot Jezus Christus komt Hem gegeven is door Zijn Vader. Ook moet men niet zeggen dat de mensen die vrijheid hebben naar hun goeddunken het geloof aan te nemen of te verwerpen; anders zou men moeten zeggen dat de uitverkorenen niet door God tot de zaligheid gebracht zouden zijn. Maar integendeel, wij moeten erkennen dat God de zijnen heeft, die Hij gekozen heeft van oudsher, en die Hij hand in hand overgeeft aan onze Heere Jezus Christus; alsof Hij tot Hem zei: *Zie, Ik geef u de Mijnen, en wil dat Gij de beschermer zijt van Mijn uitverkorenen.*

Zó moeten wij weten dat wij op zulk een wij ze in de hand van onze Heere Jezus Christus zijn dat wij aan Hem gegeven zijn door God Zijn Vader, ter oorzaak daarvan dat Hij ons had uitgekozen door Zijn genadige goedheid. Want als het anders was, als dat in onze vrijheid stond het geloof aan te nemen of te verwerpen, wanneer het ons aangeboden wordt; het aan te nemen door onze eigen kracht, wat zou dat zijn? Waar zou het fundament zijn van die zekerheid van de eeuwige zaligheid die wij moeten hebben? Waarop zou ons behoud gegrond zijn? Op de ongestadige wil van de mensen? En welke zekerheid zou er zijn, als de mens dat moest uitkiezen naar zijn inbeelding, om te zeggen: Ik wil geloven! En terstond daarna zou hij alles in de steek kunnen laten. Wel, laten wij het geval nemen dat een mens een goede genegenheid heeft om te geloven, onstandvastig en veranderlijk als hij is, en dat hij van voornemen veranderen zou, dan zou hij ervan afgebracht zijn, zodra hem enige inbeelding in de geest kwam. En het zou niet anders kunnen gaan, ik zeg zelfs bij de meest standvastigen en de sterksten ter wereld, ja als ons geloof gegrond was op onze eigene kracht, zoals die ongelukkigen het beweren. Maar wanneer wij nu weten dat wij door de hand van de Vader aan Zijn Zoon gegeven zijn, en dat Hij ons onder Zijn hoede neemt, bij wijze van die begiftiging, zien wij waarop ons geloof gegrond moet zijn, waarop het zijn fundament gekregen heeft, namelijk op de goedheid en de barmhartigheid van God, verzekerd zijnde dat hetgeen de Zoon eenmaal in bescherming genomen heeft van de Vader, nooit verloren zal gaan; dat wanneer wij onder de bescherming en de hoede staan van onze Heere Jezus Christus, wij buiten alle gevaar zullen zijn; voor het minst zullen wij niet teleurgesteld worden wat het heil betreft dat Hij ons verworven heeft, en in de bezitting waarvan wij reeds treden, door het geloof dat wij in Hem hebben. Ziedaar in het kort hetgeen ik wilde toevoegen aan hetgeen de broeders gezegd hebben, om de leer te bevestigen die voorgesteld is. Voorts, ik vraag van mijn zijde in de Naam van God, dat wij ons niet laten verblinden door de grootheid van de mensen, zodat het schijnt dat zij de eenvoudigen tot de

hemel moeten optrekken door hun hoogheid en uitnemendheid; want het is zó dat zij zich inspannen de waarheid Gods te verderven.

Voorts, wanneer wij hier hun schone redevoeringen zien, dat zij grote en prachtige woorden hebben om de oren van de onkundigen te vullen, laten wij ons daardoor niet laten vervoeren; maar laten wij wandelen in de vrees en de waarheid van God. Het is waar dat zij eenvoudig is, maar zij heeft meer majesteit dan al de praal en de uitnemendheid van die goed geslepen tongen die zich in ijdele woorden begeven, en die denken de waarheid Gods te weerstaan, waaraan wij altijd moeten vasthouden, zonder er ooit van afgewend te worden, op welke wijze dan ook, of om welke zaak ook die ons zou kunnen overkomen.

Ds. Louis Treppereau

Deze heilige leer is zó volledig en zó volkomen, dat het niet nodig is dat men er iets aan toevoegt. Maar het voornaamste is dat wij er ons voordeel mee doen, dat zij ons dient als bewapening tegen alle lasteraars die ons zouden willen afwenden van de ware leer van ons heil, en van de weg daarvan. En om kort samen te vatten wat wij ervan moeten kennen, laten wij weten dat wanneer er gesproken wordt van de verkiezing en van de verwerping, dat de verkiezing geschiedt door genade, en de verwerping geschiedt door een rechtvaardig oordeel van God. Want men moet niet zeggen dat God de oorzaak is van de veroordeling van de goddelozen, maar het is de misdaad die er in hén is. En zelfs, gelijk het gezegd is, ook al werden wij allen teniet gedaan en te gronde gericht, en had God nooit medelijden met ons, dan zou dat een rechtvaardig oordeel zijn, en daarin zou anders geen aanleiding zijn dan om Hem eer te geven, belijdende dat Hij een rechtvaardig Rechter is, daar Hij de goddelozen straft om hun misdrijven en om hun ongerechtigheden. En wat betreft hetgeen sommigen zeggen, dat God de personen aanneemt, wanneer Hij de één veroordeelt en de ander redt, dat is een middel dat de duivel zoekt, waardoor hij anders niet bedoelt dan de zekerheid te verduisteren en omver te werpen die wij hebben van ons behoud. Maar ook wanneer er sprake van is aan te tonen hoe God rechtvaardig is in al hetgeen Hij doet, als er een vergelijking was die waard was naar voren gebracht te worden, om ons te verstaan te geven dat de verheerlijking die God toekomt verbonden moet zijn met Zijn oordelen, zou er geen geschikter zijn, dan die welke wij hebben in de rechtspraak van de mensen. Laten wij er acht op geven, mijn broeders; daar is een rechter die een mens rechtvaardig ter dood veroordeelt, en hem veroordeelt door de een of andere doodstraf te sterven, zou men dan namelijk komen morren tegen zulk een oordeel? Neen, maar integendeel, men zou zulk een rechtspraak prijzen. *O, God zij geloofd*, zal men zeggen. En waarom prijzen wij God niet wanneer Hij de goddelozen verwerpt? En toch moet men niet zeggen dat God de oorzaak is van hun veroordeling; maar gelijk ik gezegd heb, het is hun misdaad, die in hen is. Kortom, het uitkiezen van God is om niet gedaan, en de verwerping van de goddelozen is rechtvaardig gedaan. En intussen moet men niet onderzoeken waarom God dit doet; maar laten wij acht geven in alle nederigheid en bescheidenheid te wandelen, overwegende wat wij van God ontvangen hebben, om er Hem lof voor toe te brengen; vooral wanneer Hij ons getuigenis geeft van onze verkiezing, en Hij ons deelgenoten maakt van Zijn genade,

die Hij ons rijkelijk heeft toegedeeld door Jezus Christus. En wanneer wij het eenmaal gesmaakt hebben, laten wij Zijn leer volgen, want zij is ons door Hem verkondigd, en laten wij hierin volharden tot aan het einde, niettegenstaande al de verhinderingen die zouden kunnen komen om er ons van af te wenden. Gelijk ik aan deze goede God vraag dat Hij ons de genade bewijst er in te leven en er in te sterven.

Ds. Remond Chauvet

Mijn broeders, ik breng God dank toe voor de grote schatten die Hij ons ontplooit in deze leer vol van vertroosting. Het is waar dat hoewel deze leer zó is als ik daareven zei, rijk en vol van vertroosting, toch is het zó, dat het niet zonder gevaar en moeilijkheid is (wanneer men er over gaat redeneren). Maar men zou het meer ook niet kunnen oversteken, of de zee opgaan om een goede handel te drijven, zonder grote moeilijkheid en zonder dat er veel gevaar aan verbonden was. Wie over zee zou willen gaan, of het meer over, zonder schip en zonder geleide, zou zich in maalstromen begeven, hij zou zich er in kunnen storten en te gronde gaan. Maar als hij er in gaat met een vaartuig, en met een goed geleide, zal dat een vreugdevolle vaart zijn, en genotvol, ja en een die hem groot voordeel zal aanbrengen. Evenzo, wanneer wij willen handelen over de voorbeschikking van God, en dat Hij de zijnen heeft uitgekozen, en dat Hij de goddelozen en ongerechten heeft verworpen, moeten wij daar binnengaan met de scheepvaart die voorgesteld is door de voorstellende broeder, en door hen die de leer bevestigd hebben, namelijk dat wij in het algemeen weten dat wij allen verloren en veroordeeld zijn. Maar wanneer wij zien dat God ons de genade bewezen heeft ons te verlichten en ons te roepen tot de kennis van Zijn waarheid, waardoor wij zouden weten en zeker en verzekerd zijn dat wij Zijn kinderen zijn, aangezien Hij ons voorbeschikt heeft vóór de schepping der wereld, dan hebben wij de stof en de gelegenheid om God te verheerlijken, en Hem te bewonderen dat Hij zó Zijn genade en Zijn barmhartigheid ontplooit over ons die zulke arme en zulke ellendige schepselen zijn. Wanneer wij bovendien zien dat God sommigen verwerpt, hebben wij aanleidingen stof om Zijn oordeel te kennen, dat Hij niets doet zonder rechtvaardige reden, hoewel die ons verborgen is. Laten wij bovendien komen waar de heilige Paulus ons brengt, namelijk bij die bewondering van de onbegrijpelijke geheimen en oordelen van God, om met hem te zeggen: *O hoogte, o diepte en rijkdom van het geduld van God! Hoe onbegrijpelijk zijn Uw oordelen* (Rom. 11 : 33).

Ik wil er een woord aan toevoegen, omdat er tegenwoordig honden zijn die blaffen en hier en daar rondlopen, zoekend of zij iets zouden kunnen vinden om te bijten, en zeggen: O, men moet de mensen niet geloven, maar God. En ongelukkige, wie zegt het tegendeel? Maar wanneer de mensen zullen spreken in de Naam en met het gezag van God, en men zal aannemen alles wat zij in diens Naam naar voren brengen, zal dat zijn de mensen geloven? Maar men moet er zich niet over verbazen als zulke honden niet ophouden te blaffen tegen de leer van God, omdat zij bezeten zijn van de duivel die hen leidt en regeert. (2 Tim. 2 :26). Wij weten dat satan van oudsher de leer der zaligheid vreselijk en verschrikkelijk gevonden heeft, daarom moeten zij die tegenspreken zoveel als hun mogelijk is; gelijk wij zien dat zij anders niet pogen dan die heilige leer te verduisteren en omver te werpen, en het Evangelie van onze Heere Jezus Christus te begraven. Daarom, mijn broeders, in Naam van God, vermaan ik u allen, deze leer vast te houden die ons voorgesteld is door de mond van mensen, ja van

hen die spreken in Naam van God. En hierin geloof ik, en hierin wil ik leven, volharden en sterven, door de genade van God.

Ds. Matthieu Malesian

Wij zouden veel kunnen disputeren en spreken over deze leer, maar dat zal niets zijn, tenzij wij twee punten beslist hebben. Het eerste is, dat dit zeker is in onze harten dat wij verloren zijn voor God, dat wij te gronde gericht zijn in onze natuur, en de eeuwige dood waardig; gelijk de heilige Paulus zegt in het tweede hoofdstuk van de Efezen, dat wij allen kinderen des toorns zijn en des doods voor onze God (Ef. 2:3).

Het andere is, dat het nodig is voor ieder christen te verstaan waarin zijn heil gelegen is; te weten op welke wijze hij Gode aangenaam zou kunnen zijn, en op welke wijze hij zou kunnen komen tot het eeuwige leven. Maar het fundament van ons heil is gelegen en bestaat in de genadige goedheid van onze God. Het middel waardoor wij kunnen komen tot het eeuwige leven, ligt enkel in die voldoening die onze Heere Jezus Christus voor ons heeft gedaan. Bovendien moeten wij ons herinneren hoe het gedeelte van de Efezen aangehaald is, dat gelijk God ons uitgekozen heeft door Zijn loutere genade, opdat wij heilig zouden worden, Hij ons zó ook uitgekozen heeft opdat wij zouden zijn tot Zijn lof. Want er zijn twee doelen (gelijk de heilige Paulus ze stelt) daarbij dat God ons uitgekozen heeft. Gelijk wanneer iemand een huis bouwt, als men hem vraagt waarom hij het doet, zal hij antwoorden: *Opdat dit een huis zou zijn*. Maar is dat het laatste doel? Neen; maar dat is dat dat huis bij hem in gebruik zal zijn, dat hij ervan geniet, en dat hij erin woont. Ook wij zijn uitgekozen door God, opdat wij heilig en zonder smet zijnde voor Zijn aangezicht, tot Zijn lof zouden zijn. En wij kunnen niet zijn tot lof en tot eer van God, als wij Hem niet alle gezag en verhevenheid boven ons toekennen, en dat wij erkennen dat Hij van al Zijn schepselen gebruik maakt, gelijk het Hem goeddunkt. Ja en Hij houdt niet op rechtvaardig te blijven en alle dingen te doen in billijkheid en rechtheid. En de leer die wij gehoord hebben is goed en heilig en zeer waar. En sedert ik ervan gehoord heb, zijn er tien jaren verlopen, waarin ik de Heere bid dat Hij mij doe volharden tot aan het einde, bevestigend en goedkeurend al wat mijn broeders hebben gezegd.

Ds. Michel Cop

Mijn broeders en zusters!

De leer die gij gehoord hebt is een onfeilbare leer, waaraan alle christenen zich moeten houden en daarbij volharden. En ook ik voor mij, wil door de genade van God erin leven, volharden en sterven. En hoewel deze leer reeds voldoende behandeld is, zal ik er toch ter bevestiging een klein woordje aan toevoegen. Dat is dat als wij de verwerping van de goddelozen ontkennen, en wij de verkiezing van de kinderen van God niet goedkeuren, het noodzakelijk is dat wij het Evangelie van God bespotten, en voornamelijk het woord waarvan onze Heere Jezus Christus melding maakt (in het twintigste hoofdstuk van Mattheüs), waar gezegd wordt: *De Koning gezeten op Zijn troon zal tot de schapen zeggen die aan Van zijnechterhand zullen zijn: komt, gij*

gezegenden van Mijn Vader, ontvangt het Koninkrijk dat u bereid is vóór de grondlegging der wereld. En daartegenover: Ga weg van Mij, gij allen die ongerechtigheid doet; ga naar het onuitblusselijk vuur dat de duivel en zijn engelen bereid is. Dit oordeel hier moet dus geen werkelijkheid zijn tenzij er een eeuwige verwerping is; gelijk er ook eeuwige verkiezing is. Dit oordeel kan niet gehouden worden. Maar er is geen verandering bij God, Hij verandert nooit van voornemen; Zijn oordelen, zijn gedachten, zijn overwegingen zijn eeuwig. En daarom als er (gelijk de waarheid is) veroordeelden zijn, dan moeten zij veroordeeld zijn door het eeuwig oordeel van God, door Zijn besluit, uitgevaardigd en verordend voor de grondlegging der wereld. En ook wanneer er geredden zijn, uitgekozenen en voorbeschikten, dan zijn zij het vóór de grondlegging der wereld. Wat betreft de algemene voorstelling die is, dat God wil dat alle mensen tot de kennis der waarheid komen en behouden worden, de vijanden van de waarheid nemen geen enkele uitzondering daarop. Maar, wanneer wij het in zijn algemeenheid nemen, zal er uit volgen dat er geen veroordeelden zijn; want, gelijk de profeet Jesaja zegt in het zes en veertigste hoofdstuk: *Mijn raad zal bestaan, en heel Mijn wil zal uitgevoerd worden.* Maar, als het zó is, als men het wil nemen, namelijk dat God wil dat alle mensen gered worden, volgt daaruit dat er geen veroordeelden zullen zijn, en bijgevolg dat het een dwaasheid is het evangelie te geloven. Daarom, mijn broeders en zusters, laten wij op onze hoede zijn, dat de lieden die goed kunnen praten ons niet misleiden met hun woorden die niet alleen ijdel zijn, maar ook lasterlijk en zeer gevaarlijk. Laten wij ons houden aan de zuivere waarheid van God, en laten wij erkennen dat er een raadslag is die niet veranderlijk is, en dat hetgeen Hij bepaald heeft van alle eeuwigheid vervuld zal worden, en dat er geen fout in zal zijn.

Ds. Jean Perery

Mijn broeders en zusters, wij hebben hier dingen gehoord die wij zozeer moeten overdenken, dat iedere verzoeking die ons daartegen kan overkomen weerstaan wordt; hetgeen ons gemakkelijk zal zijn te doen wanneer wij overtuigd en verzekerd zijn van hetgeen gezegd is. Niettemin, evenals de het laatst sprekende broeder gezegd heeft dat wij op onze hoede moeten zijn, uit vrees dat satan, door de goddelozen die zijn helpers zijn, komt om dit fundament omver te stoten waarop wij ons geloof moeten gronden, zo moeten wij ook in gedachten houden wat de heilige Paulus zegt, wanneer hij de gelovigen aanspoort, welke weg zij moeten houden, wanneer er sprake van is dat er een valse leer naar voren wordt gebracht om zich tegen God te verheffen, dat wij zulk een leer niet alleen verfoeilijk moeten achten, maar ook al diegenen die haar brengen, en dat men ze moet houden voor van God vervloekten. Het verwondert mij, wanneer mensen die zich wijzen willen noemen, op het gezicht alleen van iemand die aan komt vliegen, zich laten overmeesteren als een lichtekooi, en zich zó laten misbruiken. Want deze misbruikers beloven dingen die zij niet hebben; zij beloven de geesten van de mensen tevreden te stellen, en zelf zijn zij zó opgewonden en vervoerd in hun geest, dat zij niet weten waar zij zijn; zij beloven de mens te tonen, wat allen tezamen niet zouden kunnen begrijpen. En daarentegen weten wij dat er gezegd is, dat wanneer de mens de redenen zou willen weten van de dingen die God doet onder de zon, hij ze niet zal vinden. Hoe verbeelden wij ons dan de raad van God binnen te gaan, om

vandaar te nemen wat Hij wil dat ons nu verborgen is? En zó zien wij dat deze honden die zó komen blaffen tegen deze leer anders niet zoeken dan alles ten verderve te brengen. Het is waar dat zij fraaie belijdenissen afleggen; maar laten wij op onze hoede zijn voor zulke bedriegers; hun kisten zijn leeg, intussen willen zij ons wijs maken dat er wonderveel in is. Laten wij dus toezien dat wij ons houden aan hetgeen ons getoond en geleerd is door God, om Hem de eer toe te brengen die Hem toekomt.

En voorts dat onze God ons hier te saam vergaderd heeft, sommigen van honderd, anderen van tweehonderd mijlen afstand, en dat wij gekomen zijn om in Zijn Woord onderwezen te worden; laten wij tonen hoe wij er in gevorderd zijn, en laten wij er nooit van afgetrokken worden op welke wijze dan ook. Wanneer wij vele lieden zien die trachten ons van de rechte weg af te brengen, laten wij zulke pesten ontvluchten, en laten wij geen gemeenschap hebben met zulke spotters met God. Wat mij betreft, ik betuig dat ik er mij door de genade van God nooit bij zal voegen. En daartoe vermaan ik u ook in de Naam van God, dat wij ons allen afscheiden van hun gezelschap, opdat wij niet afgetrokken worden door hun kwade samensprekingen en door hun lasteringen, van de zuiverheid van het Woord van God en van Zijn heilige leer, maar dat wij er allen in volharden tot het einde toe.

Ds. Jean Fabri

Mijn broeders, hetgeen gezegd is zowel door de broeder die de zaak voorgesteld heeft, als door de anderen die reeds gesproken hebben, is meer dan voldoende. Toch zal ik er, aangezien dit verwaande warhoofd een valse leer heeft gebracht, door te zeggen dat ons behoud gegrond is op onze vrijewilsbeslissing, en zegt dat wij niet gered kunnen worden, tenzij wij een vrijheid in ons hebben waardoor wij het geloof aannemen, en dat dat van ons voortkomt en niet van God, en dat God niet meer gunstbewijzen geeft aan de een dan aan de ander, alleen een gezaghebbend woord van de heilige Paulus bijvoegen, genomen uit het elfde hoofdstuk van de Romeinen, op welke plaats de heilige Paulus Jesaja aanhaalt in het negen en vijftigste hoofdstuk, en daar zegt: *Hij die verlossing brengt zal uit Sion komen, en zal de ontrouw van Jacob wegnemen, en zij zullen van Mij dit verbond hebben, dat Ik hun zonden zal wegnemen* (Rom. 11 : 26, 27; Jes. 59 : 20, 21). *Zij zijn vijanden wat betreft het evangelie om uwentwil, maar zij zijn welbeminden wat betreft de verkiezing, om der vaderen wil* (Rom. 11 : 28).

Dat is een uitspraak waarin de heilige Paulus toont dat de ongelovigheid weggenomen is door Hem die verlossing brengt; dat de zonden ook weggenomen zijn door Hem die uit Zion komen zal, die is onze Heere Jezus Christus. Dat is dus niet de vrijewilsbeslissing. En degene die deze leer bevorderd heeft, laat hij er voor een cent van het zijn toe bijbrengen, en laat hij zich bevrijden van die dwaling, waarin hij verzonken is! Daar het zó is dat wij onszelf kunnen bevrijden door onze eigen kracht, en door onze vrijewilsbeslissing, ja zelfs ook zonder te komen tot Jezus Christus, dat wij ons kunnen ontdoen (zeg ik) van zoveel hindernissen die ons terughouden, dat wij tot God niet kunnen naderen, laat die man zich bevrijden van zijn onkunde en van zijn dwalingen. Intussen zien wij, gelijk ik reeds gezegd heb, dat het onze Heere Jezus Christus is die ons bevrijdt van onze zwakheid; het is door middel van Hem dat wij

aan God Zijn Vader aangenaam zijn, gelijk Hij het ook is die tussenbeide treedt tussen Hem en ons, om ons daar genade te doen vinden. Maar die genade wordt niet bewezen aan allen. De heilige Paulus toont het aan in de tweede brief aan de Thessalonicenzen, het tweede hoofdstuk, wanneer hij spreekt van de mens der zonde, of de zoon des verderfs, die komen zal met tekenen en wonderen; hij voegt er bij aan het einde, dat hij een kracht der dwaling zal geven aan hen die verloren gaan, opdat zij aan de leugen geloof slaan. Daar is dus God die door Zijn Zoon de mensen bevrijdt van de ongelovigheid, en hen bevrijdt van hun zonden. En aan de andere zijde zegt hij dat Hij een geest der dwaling zenden zal, een krachtig werkende geest om de verworpenen de leugen te doen geloven. Dat wordt toegeschreven aan God, en het wordt Hem toegeschreven zonder Hem de fout of de schuld van de veroordeling der goddelozen toe te schrijven. En hiervoor is een tweevoudige oorzaak; er is een verwijderde oorzaak, die is de wil van God; er is een nabijliggende oorzaak, die is de kwaadaardigheid, ongelovigheid, ongerechtigheid, opstandigheid van de mens; de mens is dus waard zó verworpen te worden. Maar intussen moeten wij daar boven een andere oorzaak zien, die wij de verwijderde noemen, die is de wil van God. En dus kunnen wij wel de gevolgtrekking maken, zowel daaruit, als uit hetgeen wij nu aangehaald hebben van de heilige Paulus, namelijk, dat wij het geloof niet ontvangen van onze vrijewilsbeslissing, maar dat het is door de genade van God die ons uitgekozen heeft om ons tot Zijn Zoon te brengen, en dat wij in Hem verlicht zijn door Zijn Heilige Geest en door Zijn Woord. Wanneer wij in Jezus Christus geloven, is dat een bijzondere genade; God, daar zij in hun verdorvenheid gelaten zijn, zijn zij rechtvaardig verloren en in het verderf gestort, zonder er niettemin de fout van aan God toe te rekenen, maar aan de mensen. Wij willen God niet beschuldigen van onrechtvaardigheid; wij willen Hem niet beschuldigen van aanneming van de personen; maar dat Hij van oudsher besloten heeft wat Hij wilde doen; dat dat geweest is met billijkheid, rechtvaardigheid en rechtschapenheid; ja met zulk een rechtheid dat men er niets op moet en ook niet kan vinden om aanmerking te maken. En daarom, laten wij welverzekerd zijn, dat Hij sommigen heeft uitgekozen vóór de schepping der wereld (gelijk het gezegd wordt aan de Efezen, eerste hoofdstuk), en dat Hij de anderen verworpen heeft, volgens die uitspraak van de heilige Paulus: *Dat Hij barmhartigheid bewijst aan wie het Hem goeddunkt, en dat Hij verhardt die Hij wil.* En insgelijks dat wij acht geven op hetgeen er aan wordt toegevoegd, namelijk, dat wij uitgekozen worden in heiligmaking, opdat wij heilig zouden zijn; opdat wij leven in alle heiligheid en eerzaamheid. En het is de Geest der wedergeboorte die ons afscheidt en onder scheidt van de goddelozen, en die ons getuigenis geeft dat wij door God zijn uitgekozen, ja zelfs vóór de schepping der wereld, gelijk het ons te kennen is gegeven, toen wij geroepen zijn tot de kennis van God door de prediking van het Evangelie. En, mijn broeders, ik wek u op en spoor u aan, zoveel in mij is, dat gij acht geeft op degenen die het Evangelie willen vernietigen, die valse leringen zaaien, die hier dwalingen brengen en beroering in deze Kerk verwekken. Welk een schone schijn zij ook weten aan te nemen, dat gij niet op een dwaalspoor gebracht wordt, dat gij niet onstandvastig zijt en wispelturig, om te zeggen: Ik weet niet waaraan ik mij moet houden. Zodat wanneer er iemand komt die anders niet doet dan in het oor fluisteren, gij uw bezinning niet verliest. Wacht er u wèl voor dat gij weggevoerd wordt door zulk een lichtvaardigheid en onstandvastigheid; maar dat gij niet voor iets dat men u over zou kunnen brengen, afgekeerd wordt van de zuiverheid en de eenvoudigheid

van het Woord van God; dat gij geheel en al beslist zijt in deze leer die u nu is voorgesteld; gelijk zij ook de onfeilbare waarheid van God is. En wat mij aangaat, ik betuig dat ik er in toestem en het er mee eens ben. Ik bid God dat Hij mij de genade moge bewijzen er in te volharden tot aan het einde en er in te sterven.

Ds. Jean de Saint André

Het moet ons niet verbazen als deze leer aangevallen wordt. Satan (gelijk wij weten) die de vijand is van ons heil, valt ons aan van de zijde waarvan hij weet dat onze grootste sterkte ligt. Laten wij er daarom wèl op bedacht zijn deze leer vast te houden, en te blijven bij de eenvoudigheid daarvan. Want hoeveel te meer zij aangevallen wordt, zoveel te meer is zij noodzakelijk voor ons behoud. De heilige Schrift leert ons niet verder te gaan dan hetgeen ons noodzakelijk is te weten om de oorzaak te vinden van de val van de mens. En allen zijn verloren in Adam, en uit die alomvattende en algemene veroordeling, heeft het God behaagd door Zijn barmhartigheid diegenen terug te trekken die het Hem behaagd heeft. En degenen die onder zulk een veroordeling liggen, kunnen anders niet dan kwaad doen, en wat zij kwaad doen moet God niet aangerekend worden; want God dwingt hen niet kwaad te doen, maar dat moet toegerekend worden aan die natuurlijke verdorvenheid, en daar die verdorven natuur aan het kwaad is overgegeven, kan zij anders niet doen dan alle kwaad. Eenzelfde zaak kan goed en slecht zijn; goed in God, en slecht in de mens; want het doel dat God voor ogen heeft is goed, en het doel van de mens is slecht. Wanneer wij alle macht, alle gezag en opperhoogheid toekennen aan onze God, moeten wij Hem ook toekennen een raadslag waarbij Hij overwogen heeft voor alle tijden wat Hij moet doen met al Zijn schepselen.

En in dat geheim is het ons niet geoorloofd en ook niet mogelijk binnen te dringen. Maar wij moeten tevreden zijn met hetgeen Hij er ons van bekend maakt in het algemeen, namelijk, dat Hij in alles en overal rechtvaardig en billijk is, en dat Hij de maat niet te buiten gaat in alles wat Hij doet. Wat hen betreft die de rechtvaardigheid van God willen handhaven, en om die te handhaven tegen Zijn leer zijn, het is zeker dat zij heel de waarheid Gods verduisteren en omkeren. Want wij moeten overwegen dat de rechtvaardigheid van God verbonden is met Zijn waarheid, en dat men het éne niet van het andere moet afscheiden; op zulk een wijze dat wanneer wij zeggen dat God een zaak gedaan heeft, wij moeten erkennen dat zij goed en rechtvaardig gedaan is, daar God het heeft willen doen en Hij het gedaan heeft.

Voorts laten wij er goede acht op geven dat wij luisteren naar dit gedeelte van de heilige Paulus, dat aangehaald is en zeer goed uiteengezet, te weten dat allen gered zouden worden, en dat allen zouden komen tot de kennis der waarheid. Als wij het in het algemeen nemen van alle personen, laten wij dan eens zien wat daaruit zou volgen. Want wij moeten een van tweeën besluiten: ten eerste, als allen behouden moesten worden, volgt daaruit dat er geen veroordeelden zijn, gelijk het gezegd is. Hetgeen rechtstreeks ingaat tegen het eerste artikel van ons geloof. Dus, wat mij betreft, ik stem in met hetgeen hierboven gezegd is, en keur het goed, namelijk, dat God Zijn eeuwige raadslag heeft, waardoor Hij beschikt over al Zijn schepselen gelijk het Hem behaagt, en dat ook rechtvaardig doet, gelijk de Geest van God zovele malen betuigt

in de heilige Schrift. Gode zij dank daarvoor dat het Hem behaagd heeft Zich te bedienen van Zijn uitkiezen om Zijn genade in mij te betonen, en niet om Zich te bedienen van mijn veroordeling, om er Van zijnechtvaardig oordeel in te betonen; hetgeen Hij niettemin had kunnen doen zonder mij onrecht aan te doen, en men had er niet tegen moeten murmureren, volgens de vermaning van de heilige Paulus, wanneer hij zegt: *O mens, wie zijt gij die tegen God wilt pleiten?* Nu verheerlijk ik mijn God daarom, dat deze leer duidelijk verstaan kan worden, gelijk zij ons nu zó 37 begrijpelijk is uiteengezet, dat zelfs zij die ons voorwerpen dat wij ze van de mensen verkrijgen, zich voor meer dan overtuigd moeten houden, wanneer zij de gedeelten van de heilige Schrift zien die naar voren zijn gebracht; en wij zouden niet kunnen ontkennen dat het God is die door de mond van de mensen gesproken heeft.

EINDE

Nadat de bovengenoemde Dienaren gesproken hadden, ieder op zijn beurt, en gelijk het hierboven gezegd is, maande Ds. Calvijn aan om, als er iemand was die enige twijfel had, hij dat naar voren zou brengen, opdat hem geantwoord zou worden, en een ieder geheel verzekerd werd van deze leer.

Toen dat gedaan was voegde Ds. Claude Baduel er het volgende aan toe:

Hoewel het niet nodig is dat ik spreek na zoveel uitnemende geesten, door wie de leer van ons heil ons voorgesteld is, kan ik nu daar God mij de genade bewezen heeft mij weg te trekken uit de tyrannie van de Antichrist, waarin ik zo langen tijd vastgehouden was, en hier te komen in dit heilige gezelschap, waar ik dagelijks grote vertroosting ontvang, niet verzwijgen dat ik betuig en hier belijdenis doe van mijn geloof, waarin ik wil leven en sterven. En omdat de heilige Paulus, als hij schrijft aan Timotheüs, in de tweede brief, in het tweede hoofdstuk, aantoonst welke regel de gelovigen moeten volgen, wanneer zij geroepen zijn tot de kennis der waarheid, wanneer hij zegt dat de Heere kent wie de zijnen zijn, en dat ieder mens die de Naam van de Heere noemt, zich onttrekken moet aan alle ongerechtigheid, wil ik volgens die betuiging, zeg ik, wel tonen dat ik mij door de genade van God, afkeren zal van alle slechte leringen, en alle leugens en valsheden, mij geheel houdende aan de waarheid van God, gelijk Hij die bekend gemaakt heeft door Zijn Schrift.

En dus, ik geloof in God de almachtige Vader, die ons heeft uitverkoren en gekozen vóór het begin der wereld, in Zijn Zoon, onze Heere Jezus Christus, en dat Hij ons het eeuwige leven beloofd heeft, waarvan wij reeds in het bezit zijn door geloof, toen het Hem behaagd heeft ons op Zijn tijd de prediking van het evangelie te schenken. Ik geloof in de Zoon die Zijn beeld is, die op aarde gezonden is om Zijn waarheid te prediken en te handhaven, waarvan Hij belijdenis gedaan heeft voor Pilatus, en heeft het niet geloochend.

Ik geloof in de Heilige Geest, die ons getuigenis geeft in onze harten dat wij zullen behoren tot het getal van de gelukzaligen op de dag van de wederopstanding.

Ik geloof de heilige Kerk, en wel de tegenwoordige, tot welke het God behaagd heeft mij te trekken, Hem biddende dat het Hem moge behagen mij er te bewaren, op zulk een wijze dat ik er kan leven en sterven.

Laat dus ieder zich hoe langer hoe meer bevestigen in deze duidelijkheid en eenvoudigheid van het Woord van God, opdat wij allen tezamen verbonden, de weg volgen die de Heere wijst om te komen tot het eeuwige leven, waartoe Hij ons roept en nodigt, en om onze verkiezing te bevestigen en te bekrachtigen, laten wij er zulk een getuigenis van geven, door ons goed leven en conversatie, zodat de arme blinden en afgodendienaars erdoor kunnen worden aangetrokken tot de kennis der waarheid, om zich in enigheid van geloof met ons te verbinden; en dat de goddelozen en verworpenen, zij die geheel hardnekkig en opstandig zijn, op zulk een wijze van ons afgescheiden worden, dat wij ze houden voor verfoeilijk en uitgebannen, gelijk zijzelf zich ook afscheiden van de Kerk van God en van de gemeenschap der gelovigen; en dat is mijn geloof.

Ten slotte heeft **Ds. Jean Calvin** de slotsom opgemaakt biddende gelijk hier volgt:

O, mijn broeders, wij moeten God zeer hartelijk danken, omdat Hij ons uitgekozen heeft vóórdát wij het zouden kunnen weten. Want wij waren verbannen en verworpen van ons heil, en zelfs naar onze eigen natuur konden wij niet anders dan ons ervan terugtrekken, als het niet geweest was dat Hij ons uitgekozen heeft van de schepping der wereld af aan. En bovendien, ziende de goddeloze verworpenen, die ons een voorbeeld moeten zijn van het oordeel van God, laten wij erkennen dat wij hetzelfde verdiend hebben, omdat wat onze natuur betreft, wij niet beter gesteld waren dan zij. Laten wij ons die uitspraak herinneren van onze Heere Jezus Christus, dat alle boom die niet geplant is door Mijn Vader, uitgeroeid zal worden. En laten wij dus onze God verheerlijken over deze zekerheid die Hij ons geeft door Zijn Woord en door Zijn Heilige Geest, namelijk, dat gelijk Hij eenmaal Zijn Zoon in deze wereld gezonden heeft voor onze verlossing, en Hij ons door deze aanneemt, dat Hij ons ook roept tot het eeuwige leven, en tot die onsterfelijke erfenis die Hij ons in de hemel bereid heeft.

Laten wij het fundament van onze verkiezing leggen op die onveranderlijke raadslog die Hij van ouds gehad heeft, en op Zijn goede wil; ja en laten wij daarbij blijven, in zulk een vastheid en standvastigheid, dat wij er nooit van worden afgekeerd, wat satan ook moge beramen; en hoewel hij Zijn helpers en dienaren heeft, die niet anders pogen dan ons van de rechte weg af te brengen waarin onze goede God ons eenmaal ingeleid heeft, laten wij er nooit van afwijken, op welke wijze dan ook. En laat het dan dus deze goede God moge behagen in ons, gelijk Hij ons uitverkoren en gekozen heeft, nu de standvastigheid en zekerheid te bevestigen die wij ervan moeten hebben, opdat wij Hem kennende als onze Vader, een waar bewijs geven dat wij de zijnen zijn. Laten wij gedachtig zijn al onze arme broeders die nog ten onder gehouden worden in die ellendige dienstbaarheid van Babylon, onder de Roomse Antichrist. Zó zij het.